כ"ג ניסן תשמ"ג, 6.4.1983 מיספר 2379 72 עמודים שנה 47 המחיר: 60 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

דו"ח מיוחד

מגיפה בג'נין

פרובוקציה?

הרעלה?

היסטריה?

איזה קוקטייל זיפ שותים היום?

1) כל המנות המצוינות במרשמים מתיחסות לגודל בינלאומי מקובל והוא 1 אאונס (כ־3 סמ"ק)
2) מכינים ומקררים את הזיפ כבסיס לקוקטיילים.

זיפ טרופיקל

1 מנה שמנת מתוקה
1 מנה ליקר בננות
זיפ תפוזים
2–3 כפיות גרנדין או זיפ פטל
קוקוס טחון
קרח.

- תן במרעד: 1 מנה שמנת מתוקה, 1 מנה ליקר בננות, 1 מנה זיפ תפוזים (עשוי במים), 2–3 כפיות גרנדין ו־2 קוביות קרח. נער היטב.
- טבול שפתי כוס קוקטיילים בצלוחית גרנדין או פטל ואח"כ בתוך הקוקוס.
- סנן המשקה לתוך הכוס. קשט בקש קצר שעליו נעוץ דובדבן.

תפוח זיפ (לב הענין)

1½ מנות קלבדוס (ברנדי תפוחים צרפתי)
או
1½ מנות ברנדי רגיל
זיפ תפוחים
מי סודה
תפוח עץ קטן
2 קוביות קרח.

- מוזגים מעל לקוביות הקרח את הברנדי לתוך כוס גבוהה.

מכינים זיפ תפוחים בסודה ומוזגים לתוך הכוס.

- מערבבים היטב.
- חותכים פרוסה שלמה ממרכזו של התפוח כך שתתקבל צורת לב. מנקים מהגרעינים, חותכים בצד התחתון ונועצים לקישוט על שפת הכוס.

זיפ סנואו בול

1½ מנות ליקר ביצים
זיפ לימון
סודה
1 לימון טרי
דובדבן
אגוז מוסקט טחון.

- מוזגים בכוס גבוהה מנה וחצי ליקר ביצים מקורר.
- סוחטים כמה טיפות לימון טרי.
- ממלאים הכוס בזיפ לימון שעורבב בסודה וצונן קודם לכן במקרר.
- מערבבים היטב ומקשטים בפלח לימון.

חתונה לבנה - זיפ

1 מנה ג'ין
½ מנה בלו קורסאו (ליקר קורסאו רגיל)
½ מנה עראק
זיפ לימון
סודה
תפוז טרי
2 קוביות קרח.

- מוזגים מעל לקרח לכוס גבוהה את הג'ין ואת הבלו קורסאו.
- מכינים את זיפ הלימון בסודה במקום במים ומוזגים ממנו עד לגובה של כשלושה ס"מ משפת הכוס ומערבבים.
- מוזגים בעדינות ½ מנה של עראק על פני כל משטח המשקה העליון. מקפידים שלא יתערבב עם המשקה שמתחתיו אלא יצוף עליו.
- מוסיפים מעט לימונדה עד להלבנת העראק וקבלת הינומה לבנבנה שתצוף בחלקו העליון של המשקה הכחול. מקשטים בפלח תפוז.

זיפ הקוטב הצפוני

1 מנה ליקר מנטה ירוק
זיפ אשכוליות
גבעול נענע יפה.

- ממלאים כוס גבוהה (רצוי בעלת רגל) בזיפ שהוכן קודם לכן וצונן במקרר.
- משקיעים גבעול נענע יפה בתוך הכוס כך שחלקו העליון יבלוט מעל לפני המשקה.
- מוזגים לכוסית קטנה מנה מליקר המנטה, מטפטפים אותו בעדינות ובאיטיות לתוך הכוס הגדולה.
- משקע הליקר לקרקעית, בוחשים בעדינות בעזרת גבעול הנענע עד שהליקר יתרומם וירחף בדרגות סמיכות שונות בתוך מיץ האשכוליות ומקשטים במלפפון.

לכמה גוונים של ירוק הצלחתם להגיע?

נוקאאוט – זיפ

1 מנה ג'ין
1 מנה וודקה
¾ מנה קמפארי
זיפ תפוזים
גרנדין (תרכיז רימונים) או זיפ פטל
קרח.

- שמים בכוס גבוהה 2 קוביות קרח ומוזגים לתוכה את הג'ין, הוודקה ואת הקמפארי.
- ממלאים את הכוס בזיפ תפוזים.
- מוסיפים מעט גרנדין או זיפ פטל ומערבבים בעדינות עד להיווצרות ענן אדמדם בתחתית המשקה.

טוב לי עם זיפ עלית

· בלי משוא פנים ·

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. ת.דואר 136, ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך תבנית: יוסי שנן ♦ רכז מערכת: שלמה פרנקל ♦ עורכי כיתוב: תמי מוטוביץ׳ וגיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר וענת סרגוסטי ♦ עורכת דפוס: אהובה קרן ♦ ראש המינהלה: אברהם סיטון ♦ מחלקת המודעות: רפי זכרתי ♦ המו״ל: „העולם הזה" בע״מ ♦ הדפסה: „הדפוס החדש" בע״מ, תל־אביב ♦ הפצה: „גר" בע״מ

קורא יקר,

בתום ספירת הקולות חיכו התוצאות בתדהמה את המונים, חברי־הכנסת עוזי ברעם, אליעזר אבטבי ורוני מילוא. אחר־כך נדהמו כל חברי־הכנסת ששמעו את התוצאות. גלי התדהמה התפשטו לכל עבר, והקיפו את העם.

מועמד האופוזיציה, חיים הרצוג, גבר על מועמד הקואליציה, השופט מנחם אילון. הרצוג נבחר כנשיא השישי של מדינת־ישראל, למרות שהוא נחשב כ„סוס השחור" במירוץ.

פחות מופתעים מן האחרים היו באותו שבוע קוראי העולם הזה.

ליברלים בעד הרצוג

חלק מן הח״כים ומהשרים של המפלגה הליברלית שבליכוד יתמכו במועמדותו של ח״כ המערך, חיים הרצוג, לתפקיד נשיא המדינה.
הסיבה: הרצוג הוא נציגו בישראל של המיליונר הבריטי סיר אייזיק וולפסון, שהוא ידיד של משפחת המיליונר שאול אייזנברג. אנשי אייזנברג במפלגה הליברלית יתמכו בהרצוג.

מי יהיה הח״כ החדש?

אם ייבחר ח״כ המערך חיים („וויוויאן") הרצוג למישרת הנשיא, יהיה עליו להתפטר מחברותו בכנסת. המועמד שיבוא במקומו מטעם המערך הוא נחמן רז, איש איחוד הקיבוצים והקבוצות, ומי שהיה מזכיר תנועה זאת לפני משה („מוסה") חריף ז״ל.

„העולם הזה" (2375)
שבועיים לפני הבחירה

אולי תהיה זו הפתעה אם ראש־הממשלה מנחם בגין ייאלץ „לבלוע" שוב מועמד של מיפלגת ה־עבודה כנשיא המדינה — אך ה־הפתעה לא תהיה גדולה. אילו היו הנסיבות שונות, היה גם אילון יכול להיות מועמד האופוזיציה, כשם שהרצוג היה יכול לשמש כמועמד של הקואליציה, שכמה מחבריו הטובים ביותר נמצאים בה.

„העולם הזה" (2376)
שבוע לפני הבחירה

כבר שבועיים לפני הבחירות ניתן לקוראים רמז כפול במדור תשקיף (העולם הזה 2375). בידיעה הראשונה נאמר כי יהיו חברי־כנסת ליברליים שיצביעו בעד הרצוג, ובידיעה שלאחריה נאמר מי יהיה הח״כ החדש של המערך, כאשר ייבחר הרצוג.

בגיליון שהופיע בשבוע שלאחריו (העולם הזה 2376) כבר נאמרו הדברים בצורה מפורשת הרבה יותר. בכתבה מפורטת על שני המועמדים, תחת הכותרת „משרתי כל האדונים," נאמר: „לכאורה, מובטחת בחירתו של אילון, בקולותיהם של 64 חברי־הקואליציה. למעשה, יהיה לו קשה מאוד להיבחר מול המועמד שהציג המערך, הח״כ חיים הרצוג... להרצוג יש כמה יתרונות על פני אילון, ובזכותם הוא יוכל למצוא לו תומכים בקואליציה בבחירה החשאית שתיערך בתחילת השבוע הבא. קשה להניח כי לאילון, לעומת זאת, יימצאו תומכים באופוזיציה."

בכתבה נסקרו בזה אחר זה המועמדים ל„עריקה" מקרב הקואליציה: אנשי אגודת־ישראל, אנשי תמ״י, חברי רפ״י־לשעבר בליכוד, וחברי־הכנסת מהסיעה הליברלית שבליכוד. בסיום הכתבה נאמר: „אולי תהיה זאת הפתעה אם ראש־הממשלה מנחם בגין ייאלץ 'לבלוע' שוב מועמד של מיפלגת־העבודה כנשיא־המדינה — אך ההפתעה לא תהיה גדולה. אילו היו הנסיבות שונות, היה גם אילון יכול להיות מועמד האופוזיציה, כשם שהרצוג היה יכול לשמש כמועמד של הקואליציה, שכמה מחבריו הטובים ביותר נמצאים בה."

ארוחת חינם ✱ מחוץ לכנסת

שלמה פרנקל, שסקר את התהליך של בחירת הנשיא, מספר:

„הייתי בכנסת גם ביום שלפני בחירת הנשיא. זה היה היום השני, שבו נערכה ההצבעה על התיקון בחוק־השבות. בקרב הכתבים הפרלמנטריים ובקרב הכתבים ה־מיפלגתיים שהיו בכנסת, היתה הדיעה הכללית, כימעט, שאילון ייבחר. אני זוכר שלפחות פעמיים ניסה כתב־הטלוויזיה, נסים מישעל, לשכנע אותי שלהרצוג אין שום סיכוי, ובחירתו של אילון מובטחת.

„אני חשבתי אחרת. ידעתי שיהיו עריקים רבים מן הקואליציה. אף אחד מאותם שעמדו להצביע בעד הרצוג לא הצהיר על־כך בגלוי מראש (מלבד השר אהרון אוזן). אבל כמה מקורות־מידע, שלא איכזבו בעבר, אמרו לי בביטחון רב שיהיו 'בוגדים' במיספר שדי בו להכריע.

„הספק היחידי היה בקשר להצבעתה של סיעת חד״ש. אנשי חד״ש ישבו בלילה שלפני הבחירה עם נציגי־המערך. כשהגעתי לכנסת ביום ההצבעה בבוקר, אמר לי מזכיר סיעת חד״ש שהסיעה הקומוניסטית תתמוך בהרצוג.

„אז כבר הייתי בטוח שהרצוג יהיה ה־נשיא הבא של מדינת־ישראל. ישבתי במיזנון הכנסת, ושוחחתי עם ח״כ־המערך, עוזי ברעם, שניהל את המערכה למען בחירתו של הרצוג בתוך הקואליציה. ברעם סירב אומנם לומר במפורש שהרצוג יזכה, אבל הוא נראה מרוצה מאוד. אחר־כך הוא הלך לישיבה של סיעת־המערך, והותיר אותי עם אמנון לוי, דובר סיעת מפ״ם. לוי טען שהרצוג לא יזכה בהצבעה, והצעתי לו התערבות על ארוחת־צהריים.

„זה היה עשר דקות לפני שהתחילה ההצבעה. שעה לאחר־מכן התברר שזכיתי בארוחה־חינם. אני מקווה לגבות את החוב מחוץ לכנסת. האוכל שם..."

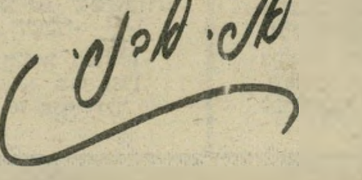

כתבת השער הקדמי:

הרעלה?

השילטונות מפיצים שקרים וחרדת־שמועות פרועת במלוא הקצב. האם מורעל האוויר בעיר ג׳נין, או שמא רק האווירה? ענת סרגוסטי מדווחת. **6**

כתבת השער האחורי:

האיש משוויץ

החקירה האמיתית של רצח הברוקר יעקב אלטרוביץ עברה לידי המחלקה לחקירות הונאה של בנימין זיגל, אשר מחפש בשווייץ את הדמות המרכזית בפרשה. **64**

אור ירוק

אורי אבנרי הוזמן לבון על־ידי מיפלגת **הירוקים** וחזה ב**פטרה קלי** (ראשונה משמאל) ובחבריה שצעדו לראשונה לעבר מושביהם בבונדסטאג. המאורע הזכיר לו את הצלחתו של **העולם הזה — כוח חדש** ב־1965, כשנכנס לראשונה לכנסת. **11**

„הצבעתי בניגוד למצפוני!"

בראיון מיוחד ל**העולם הזה** מספרת **שרה דורון** כיצד הגיעה לפוליטיקה ומסבירה מדוע הצביעה בניגוד למצפונה בעניין חוק־ההפלות. **57**

ארנס האחר

„ראיתי את זוועות הנאצים," אומר **ריצ׳ארד ארנס,** אחיו של שר־הביטחון. לכן הוא מתנגד לכיבוש, למילחמת הלבנון — ובעיקר לאחיו. **29**

תהיה מילחמה?

היום לא תיתכן מילחמה „במיקרה". מישהו חייב לרצות בה. מי יצר את המתיחות הפיתאומית בגבול סוריה, נגד מי היא מכוונת ולמי היא תועיל? **5**

„אימן" - דבר אמן

עידן ציזלינג, נכדו של אחד מחותמי מגילת־העצמאות ואשתו **פנינה,** בתו של אחד ממייסדי קיבוץ עין־חרוד, מספרים מדוע הצטרפו לכת תימהונית. **62**

בן־ערובה

הרבנים מאיימים להוציא את בנה של **מרים טל** מידיה, אם לא תחזור בתשובה — כמו שכבר עשה בעלה־לשעבר. **38**

חלומות

הסופרת האילתית הצעירה דורית זילברמן: לא היה לי רומן עם יורם קניוק. כתבתי על חלומות!" **46**

שופט זריז

השופט המחוזי **אורי שטרוזמן** נוהג לעבוד עד הלילה. אילו כולם היו כך, היה נעלם הפיגור. **42**

בונד ישן־חדש

שון קונרי קיבל 4 וחצי מיליון דולר, כדי לככב בגירסה חדשה של הסרט כדור הרעם. **60**

דוקטור מצחיק

אריה סובר למד מישחק וחלם להיות ליצן בקירקס. בסוף עשה דוקטורט בצחוק. **45**

מדורים קבועים:

תשקיף	4
במדינה	5
עולם קטן — ניקראגווה, שוודיה והנשיא הנבחר	15
אנשים	16
בלונים	18
זה היה „העולם הזה" שהיה	21
מיכתבים	22
תשבץ	24
הורוסקופ — מזל טלה	27
חשבון עובר ושב — מיבחן רפול	31
יומן אישי	33
אנשים בעולם — האפיפיור ופטרישה הרסט	34
לידות ישראל — יהודה ברקן אכל אותה	36
רחל מרחלת על כל העולם	40
חלון ראווה — רשת, עור וקטיפה	48
נמר של נייר — מחקרים וסיפורת על השמדת יהודי אירופה	50
גם זה וגם זה	52
תמליץ שידורים — בטלוויזיה של ישראל ושל ירדן	55
שידור	56
קולנוע	60
אתה והשקל	67
מה הם אומרים	69
ספורט	70

תשקיף

השרים חוששים
מפני הסובייטים

קבוצה רחבה של שרים בממשלת־ישראל לוחצת למען סיום מהיר של המשא־ומתן בלבנון, ונסיגה של צה״ל משם. הסיבה העיקרית: חששם של השרים מפני האיומים הסובייטיים כי יתערבו למען הסורים.

שר־הביטחון לשעבר, אריאל שרון, מתנגד בחריפות למגמה זו, והוא עשוי לצאת למאבק חריף נגד השרים המבקשים פיתרון מהיר, בטענה שהם מבזבזים את פירות־המילחמה.

קואליציה
נגד שפירא

צפוי מהפך ביחסי־הכוחות באגודת־ישראל. מעמדו של יושב־ראש הקואליציה, אברהם שפירא, נמצא בירידה, בעיקבות כישלונות פרלמנטריים וסיכסוכים פנימיים במיפלגה.

מתנגדיו מקווים שבקרוב תישמע קריאה של קבוצה מגדולי־התורה, שתקרא לו להתפטר מהכנסת.

ספר על
מילחמת־הלבנון

הוצאת הספרים „כתר״ מבקשת להוציא ספר על מילחמת־הלבנון.

מנהלי ההוצאה מחפשים סופר שי־כתוב ספר „אובייקטיבי״ על המילחמה, ולא ינקוט עמדה מפורשת בעד או נגדה.

אבו־חצירא –
בחזרה למפד״ל?

במפד״ל רווחות שמועות כי מנהיגי המיפלגה מנהלים שיחות חשאיות עם הח״כ אהרון אבו־חצירא, למען חזרתו למפד״ל.

על־פי שמועות אלה, מתנים ראשי המפד״ל את החזרתו של אבו־חצירא בכך שהוא ינוקה מאשמה במישפט נגדו.

השר והנגיד
נגד היועץ

שר־התעשייה והמיסחר, גידעון פת, ונגיד בנק ישראל, הד״ר משה מנדלבאום, משתפים פעולה בהתנגדות תקיפה למדיניותו של יקיר פלסנר, המישנה־לנגיד בנק ישראל, שהוא גם יועץ לשר־האוצר, יורם ארידור.

השר והנגיד מבקשים להכניס בתוכניתו של היועץ שינויים רבים, שירוקנו אותה למעשה מתוכן.

מודעי למען גרופר

שר־האנרגיה, יצחק מודעי, לא ויתר, ובדעתו להבטיח מישרת שר לסגן־השר פסח גרופר, השייך לסיעתו של מודעי במיפלגה הליברלית שבליכוד.

מודעי מבקש לארגן מישלחת רחבה מקרב המיפלגה הליברלית, שתפנה אל ראש־הממשלה, מנחם בגין, בתביעה שלליברלים יוקצה שר שביעי בממשלה. הוא מקווה כי אם תאושר התביעה, לא יהיו בליברלים עוררין על מועמדותו של גרופר.

רוזוליו
יתפטר בקרוב

חבר־הכנסת דני רוזוליו הבטיח למזכ״ל מיפלגת־העבודה, חיים בר־לב, שהוא יתפטר מכהונתו בכנסת באמצע חודש אפריל.

רוזוליו נבחר כמזכיר חברת העובדים ההסתדרותית, והיה עליו להתפטר בעיקבות החלטה של מיפלגת־העבודה נגד „כפל־תפקידים״. חברי הכנסת דב בן־מאיר ורפי אדרי, שמצבם דומה לזה של רוזוליו, עדיין לא הודיעו לבר־לב מתי הם יתפטרו.

משל ימשיך

מזכ״ל ההסתדרות, ירוחם משל, החליט סופית כי הוא יישאר בתפקידו עד לתום הקדנציה, ולא יתפטר כדי לעמוד בראש מכון לחקר תנועת־העבודה.

נראה שבעיקבות החלטתו של המזכ״ל, ייחדל הלחץ שהיה מצד גורמים שונים במיפלגת־העבודה, שרצו לזרז את הפרישה.

יאוש
במס־הכנסה

ראשי אגף מס־ההכנסה מדוכאים, וכימעט שאינם מתפקדים, ביגלל העיצומים באגף.

העיצומים של שירותי־העיבוד־הממוכנים באגף גורמים להפסדים עצומים בהכנסות־המדינה, אך מישרד־האוצר אינו מניח לראשי מס־ההכנסה לגלות גמישות במשא־ומתן עם העובדים למען סיומה של השביתה.

כפיה דתית
בכרמיאל

בעיר הצפונית כרמיאל יש התארגנות של חוגים דתיים, במגמה להפסיק מופעי־תרבות בלילות־שבת.

חוגים אלה איימו לפוצץ את הצגת הפטריוט, שעמדה להיערך בכרמיאל, ומזכיר סניף־ההסתדרות במקום הבטיח להחליף הצגה זאת בהצגה אחרת.

אבו־איאד
לא ביקש סודיות

בחוגי אש״ף טוענים כי צאלח („אבו־איאד״) ח׳לף, שנפגש בחודש שעבר בבודפשט עם חברי צמרת המערך, „שלום עכשיו״ ושל״י, כלל לא ביקש שהפגישה תישמר בסוד.

לפי גירסה זו, היתה זאת עורכת „דבר״, חנה זמר, חברת המישלחת, שתבעה שהפגישה תישמר בסוד, ואבו־איאד הסכים לכך כדי לרצות את הישראלים. למרות זאת באה הדליפה דווקא מצד המישלחת הישראלית.

10 שבשבות
בגליל

מישרד־האנרגיה יקים בקרוב 10 שבשבות־רוח גדולות בגליל, להפקת חשמל.

המישרד החליט על־כך בעיקבות הנסיון המוצלח בשבשבת המשמשת את מיפעל ישקר מאז 1981. שבשבת זאת נבנתה בהשקעה של 70 אלף דולר.

150 מועמדים
לתפקידי שופטים

150 מועמדים מתחרים על שלוש מישרות של שופטי־שלום ומישרה אחת של שופט־תעבורה, שהתפנו לאחרונה במערכת בתי־המישפט.

על הנציגים הפוליטיים בוועדה לשינוי שופטים מופעלים לחצים רבים מצד המועמדים.

המטרה: קופת־
חולים חדשה

שר־האוצר, יורם ארידור, לא יוותר במשא־ומתן עם הרופאים, ולא ישלם להם תוספות מעבר ל־22%.

חוגים שונים מעודדים את הרופאים להפעיל את השירות התחליפי שהם מעניקים באופן קבוע, כך שי־שירות זה יהפוך, בעצם, לקופת־חולים פרטית, שתחליף את קופת־החולים ההסתדרותית.

הבורסה
לא תתאושש

בניגוד לתחזיות שמפיצים הבנקים, הציבור לא יחזור אל הבורסה.

לעומת זאת עולה הביקוש למטבע זר, בבנקים וגם בשוק השחור.

מסע־הפחדה
בגדה המערבית

קבוצת פעילים קיצוניים של תנועת החרות יוזמים מסע־הפחדה נגד ערבים בגדה המערבית.

הם מעוניינים שהמיבצע, שלא היה לו תקדים, יסוקר על־ידי כלי־התיקשורת העולמיים.

מנטרלים
את קורפו

ועדת־השרים החדשה לענייני־תעופה נועדה להפקיע מידיו של שר־התחבורה, חיים קורפו, את הטיפול בתחבורה האווירית.

כמה שרים הציעו כבר לראש־הממשלה, מנחם בגין, לפטר את קורפו, בגלל הנזקים שגרם, לדעתם, לענף־התיירות. בגין סירב, והוצעה הדרך של הקמת ועדות־שרים שיטפלו בעניינים שבתחומו של מישרד־התחבורה.

מועמדים
במקום ליבאי

במיפלגת־העבודה מחפשים מחליף לפרופסור דויד ליבאי, שעמד בראש ועדת־החוקה של המיפלגה, ונבחר כנשיא לישכת עורכי־הדין.

המועמדים הם הפרקליט דני שיינמן והד״ר שימעון שיטרית.

עיתונאי –
עד מדינה

כתב־מקומונים צפוני, עימנואל דודאי, יהיה עד־מדינה, אם יוחלט להגיש כתב־אישום נגד ראש המועצה המקומית מעלות־תרשיחא, שלמה בוחבוט.

בוחבוט חשוד בעבירות־שוחד שונות בעיירה הצפונית. המישטרה כבר העבירה את תיק־החקירה לפרקליטות, והמליצה על העמדתו לדין.

במדינה

העם

אביב ישראלי

ריחות רבים עלו בארץ, ועל כולם גבר ריח המילחמה.

פסח 1983 יכול היה להיות חג יפה.

השיטה פרחה בארץ, והאירה את הנוף בזיקוקין־די־נור צהובים. בי־גלל עיתוי החג, עדיין לא מלאה הארץ בריח המשכר של פריחת החדרים, אך פרחים ציבעוניים כבר כיסו את הארץ.

המוני ישראלים נדדו ברחבי ה־ארץ, הצטופפו בגנים הלאומיים ובחוף אילת. היתה זאת תמונה של חוסר־דאגה, שלום ומנוח.

אך המציאות היתה שונה לגמרי, וכל ישראלי ידע זאת.

הכל יורים בכל. בימי־החג, אי־אפשר היה להפעיל את מקלט־הרדיו ולהקשיב לחדשות, מבלי לדעת זאת. ריח המילחמה ריחף באוויר, והוא גבר על ריח הפר־חים.

רבים מן הנופשים התכוננו ל־צאת לשרות במילואים, והם חרדו מפני הצפוי להם במילחמה הלב־נונית — הארוכה במילחמות יש־ראל מאז 1949. במיקרה הטוב ב־יותר יכלו להתכונן לשרת בקרב אוכלוסיה עויינת, בארץ שבה הכל יורים בכל, וכולם בחיילי צה״ל. במיקרה הגרוע ביותר היתה עלולה להתממש הסכנה שהכל דיברו עליה — מילחמה חדשה בסוריה (ראה מיסגרת).

אך המילחמה העיקרית שהעסי־קה את הישראלי בשכבו על שפת־הים או מתחת לעצי־חורשה היתה המילחמה המתמשכת, שהטביעה את חותמה על כל שעה משעות־החג: המילחמה הישראלית־פלס־טינית.

דם ואש ועשן. מהדורות־החד־שות היו מורכבות כימעט באופן בילעדי מן הבולטינים על מהלך ה־מילחמה הזאת.

בראש עמד האירוע, שהיכה גלים בעולם כולו: המגיפה המסתורית שאחזה במאות צעירות בגדה ה־מערבית, נוסף על כמה גברים, קשישים וגם חיילים ישראליים (ראה עמודים 6־8). השילטונות ה־ישראליים טענו, אחרי שורה ארו־כה של הודעות־כזב סותרות, כי זוהי היסטריה המונית, והזעיקו מומחים מרחבי העולם כדי לאשר זאת. ואילו בקרב האוכלוסיה היו הכל משוכנעים כי זוהי פעולת־נקם של המתנחלים היהודיים ו/או שילטונות המימשל. גם המנהיגים המתונים ביותר בגדה לא האמינו אף למילה אחת בהודעות הרישמיות, ותבעו חקירה בינלאומית בלתי־תלוייה.

ביפו התמוטט מיגדל של מי־סגד. גם במיקרה זה פורסמו תחיי־לה הודעות־שקר רישמיות, שרמזו על פיגוע חבלני, ונטען לאחר מכן שהכל קרה באורח טיבעי. אף ער־בי אחד לא האמין להודעות אלה, וגם הערבים המתונים ביותר הא־שימו את השילטונות בחיפוי על האמת. (ראה להלן).

בחן־יוניס התפוצץ מיטען של חומר־נפץ בנסיבות מיסתוריות.

ברוב ערי הגדה היו מהומות, נפצעו אנשים, ובאחדות מהן הוטל עוצר.

קנאים יהודיים ניסו לעלות על הר־הבית. קנאים מוסלמים המתינו להם שם. דגלים פלסטיניים הונפו בעיר העתיקה. קרוב של „הרב" הפאשיסטי מאיר כהנא נעצר בחשד כי ירה שם.

נער ערבי הובא לבית־החולים, כשידו פצועה בירייה, והמישטרה „הניחה" כי היה זה מעשה ידי יהודי אלמוני שנתקל במחסום.

עתונאים נאסרו מפני שביקשו

(המשך בעמוד 9)

האם תיתכן מילחמה ישראלית־סורית? מי מעוניין בה?

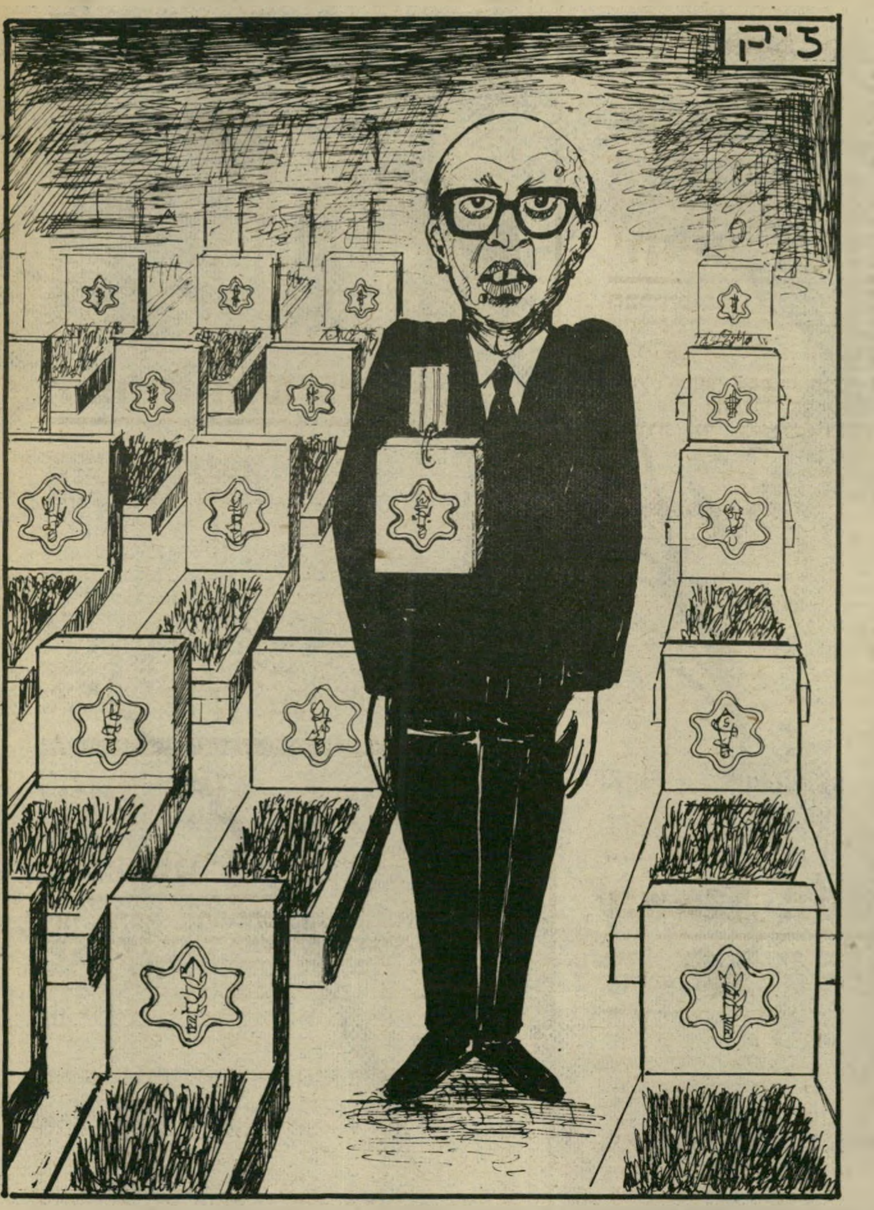

מילחמה אחת עדיין לא תמה, והמיל־חמה השניה כבר עולה באופק.

איש אינו יודע איך בדיוק עלה הרעיון. אך לפתע דיברו הכל על המליחמה הבאה.

הממשלה הסובייטית, ולא היא לבדה, דיברה על גיוס כוחות גדולים בישראל והעברת הכוחות האלה צפונה. כלי־התיקשורת הודיעו על כוננות בסוריה.

האם תיתכן מילחמה ישראלית־סורית נוס־פת? מי מעוניין בה?

על מה להילחם?

דבר אחד ברור: הצבא הסורי לא הוכה במילחמת־הלבנון. הוא נסוג באופן מסודר מרחק קטן, אך החזית לא נפרצה, והסורים אף הביסו כוח של צה״ל בקרב חשוב, לרגלי סולטאן־יעקוב.

השבוע אישר זאת קצין ישראלי בכיר בעיתון של הצבא האמריקאי. הוא הודה כי כוחות־היבשה הסוריים (להבדיל מחיל־האוויר והטילים) לא הובסו. הוא הוסיף על כך פרט היסטורי: גם בכל המילחמות הקודמות (1948, 1967, 1973) החזיקו הסורים מעמד או נסוגו בסדר טוב.

עובדה זו יכולה להרגיז, ולנטוע בלבו של מישהו את הרצון להביס סוף־סוף אוייב עקשני זה. אחרי ההצלחה הצבאית המפוקפקת והכישלון המדיני הברור במילחמת־הלבנון, עלולה ממשלת־בגין להיתפס לתשוקה זו.

אך למעשה אין לישראל שום עניין במיל־חמה כזאת, גם לפי תפיסתו של מנחם בגין.

כוחה של סוריה הוא הבולם, כיום, את הצטרפותם של המלך חוסיין ואש״ף לתהליך השלום, דבר שבמניעתו מעוניין מנחם בגין יותר מאשר כל אדם אחר עלי אדמות. שבירת הכוח הסורי ומעמדה של סוריה בעולם הערבי היתה משחררת את יאסר ערפאת ואת חוסיין, ומאפשרת להם לעלות על דרך, שתביא בהכרח להוצאת הגדה והרצועה מידי ישראל.

יתר על כן, כל עוד נמצאים הסורים בלבנון, הם מספקים תירוץ גם להישארותם שם של צה״ל ו/או הקוויזלינגים הישראליים השונים, ובראשם סעד חדאד. למעשה קיים עתה הסכם אילם (ויש אומרים: מפורש) בין ישראל וסוריה לחלוקת לבנון, כשישראל מחזיקה בשליש המדינה, והסורים ב־40%.

אם כן, על מה להילחם?

יש החוששים מפני הישנות התהליך שהביא למילחמת ששת־הימים.

והפעם - סוריה?

מבחינה חיצונית, יש דמיון מסויים. גם אז הזהירה ברית־המועצות מפני ריכוז של כוחות ישראליים בגבול הסורי, ואז הביא הדבר להסלמה המילחמתית.

אולם התהליך היה אז שונה לגמרי. הוא התחיל בפעולות־מילחמה של פת״ח מתחום סוריה נגד ישראל, בבירכתה הרישמית של ממשלת־סוריה, שדגלה ב„מילחמת־שיחרור עממית". הרמטכ״ל, יצחק רבין, קרא פומבית להפלת המישטר הסורי בכוח הנשק, וראש־הממשלה לוי אשכול השמיע איומים דומים. ברית־המועצות טענה שזוהי קנוניה בינלאו־מית, שבמהלכה ביצעו האמריקאים גם את הפיכת הקולונלים הפאשיסטיים ביוון. הם הזהירו מפני התקפה ישראלית מיידית. כתגובה על כך, ריכז גמאל עבד־אל־נאצר, נשיא־מצריים, כוח צבאי גדול בסיני. זה היה הגורם (או העילה או התירוץ — הכל לפי ההשקפה) להתקפה הישראלית, שפתחה את המילחמה.

שום דבר דומה לזה אינו קיים כיום. מצריים מקיימת את השלום עם ישראל, אין פיגועים מהשטח הסורי, אין מתיחוות של ממש.

בישראל ובסוריה שולטים שני מישטרים חזקים, שאפשר לסמוך עליהם שלא יניחו לשום דבר בלתי־מבוקר לקרות. שום מילחמה אינה יכולה לקרות עתה „במיקרה". המילחמה אפשרית רק אם צד אחד רוצה בכך.

ישראל אינה יכולה להחליט לצאת למיל־חמה מבלי לקבל במפורש אור ירוק מארצות־הברית. הפרשנים הזרים אמנם מניחים שיש־ראל שוב אינה זקוקה לנשק אמריקאי נוסף כדי לנהל מילחמה קצרה, אך בתום מילחמה כזאת תהיה ישראל זקוקה לאספקה אמריקאית מאסיבית, ומצב כזה יפקיר אותה ללחץ אמ־ריקאי. מנחם בגין בוודאי אינו מעוניין בכך.

היחסים בין סוריה וברית־המועצות דומים, אם כי אין למוסקווה אותה מידה של שליטה על דמשק כפי שיש לוושינגטון על ירושלים.

האם מעוניינים האמריקאים במילחמה? יתכן שהנשיא רונלד רגן מעוניין במתי־חות. הוא מנסה לשכנע את הציבור האמריקאי הסרבני להסכים להקצבת כספים אדירים לחי־מוש, בה בשעה שבאמריקה עצמה גוברת המצוקה הכלכלית. מתיחות במרחב יכולה לשכנע את הספקנים, ובייחוד את היהודים, שיש לתמוך במדינות־החימוש.

אל עמאן?

יתכן שהאמריקאים מעוניינים במתיחות גם כדי להפעיל לחץ על סוריה, שלא להדק את קשריה עם ברית־המועצות. בשנים האחרונות השתדלו האמריקאים לקיים קשרים עם סוריה כדי למנוע הצטרפות מוחלטת של סוריה לגוש הסובייטי. על רקע זה דחפו האמריקאים את הסורים ב־1976 להתערב בלבנון לטובת ה־פלינגות ונגד אש״ף.

אך ספק אם אינטרס זה חורג מן התחום הצר של מילחמת־עצבים ומערכת־איומים. מילחמה ממשית בין ישראל וסוריה עלולה להביא להסתבכות בינלאומית, שתחרוג מן האינטרסים של ממשלת־רגן. יתכן שרגן היה מעוניין במילחמה, שתסתיים תוך זמן קצר בהנחתת מכה מכאיבה על סוריה הפרו־סובייטית, ובעקיפין על ברית־המועצות עצמה. אך אין לדעת כיצד תגיב המעצמה הסובייטית, בהנהגת מנהיגה החדש, במצב כזה, והדבר מוכרח להדאיג את האמריקאים — ועל אחת כמה וכמה את ישראל.

קשה להבין איזה אינטרס יכול להיות לברית־המועצות במילחמה. היא מעוניינת בלי ספק בחיזוק סוריה, בת־בריתה האחרונה בעו־לם הערבי המיזרחי־הצפוני, והיא מוכיחה זאת באספקת טילי־הגנה ומטוסים. אך הסוב־ייטים זהירים מדי מכדי שירצו בהתלקחות, שאת סופה מי ישורנו.

יש המאמינים כי המתיחות כלל אינה מופנית כלפי סוריה, אלא כלפי ירדן.

למלך חוסיין אין שום עניין בהצטרפות לתהליך־השלום, שבו אין שום דבר מובטח לו, מילבד צרות. אך המלך הודה בעצמו, בשיחות פרטיות, כי יש גורם חשוב אחד הממריץ אותו ללכת בדרך זו: הפחד מפני התפשטות ישראל מיזרחה.

המלך מודע לעובדה כי המצע הרישמי של תנועת־החרות כולל את סיפוח עבר־הירדן לארץ־ישראל השלמה, ואמנה זו לא בוטלה מעולם — כשם שלא בוטלה האמנה הפלס־טינית. הוא גם יודע כי אריאל שרון מטיף בלי הרף להפלת מישטר המלך והקמת מדינה פלסטינית, בהנהגת אש״ף, מעבר לירדן.

לממשלת רגן יש אינטרס חיוני בהצטרפות המלך למשא־ומתן, כדי שהנשיא יוכל להוכיח לציבור שהצליח במשהו.

יש המאמינים כי המתיחות המלאכותית ש־נוצרה בימים האחרונים באה ביוזמת האמרי־קאים כדי להבהיל את המלך, ולרמוז לו שתיתכן פעולה צבאית ישראלית נגדו דווקא, אם לא ימהר להצטרף למשא־ומתן. גם ב־1956 האמינו הכל עד הרגע האחרון ממש שצה״ל עומד לתקוף את ירדן, ותחת זאת הונחתה מכת־פתע על מצריים.

אך לא ברור מדוע יתנו מנחם בגין או משה ארנס את ידם למישחק כזה, שנועד להפעיל תהליך שהם מתנגדים לו.

המתיחות הפיתאומית נשארה בגדר תעלו־מה. לא ברור מי יצר אותה, ולא ברור מי מעוניין בה.

אבל בעולם נפוצה הדיעה כי „במיזרח התיכון הכל אפשרי" — ואמהות ישראל, שבניהן מתכוננים לצאת לשרות במילואים, שוב לא היו בטוחות השבוע שלא ייצאו למילחמה חדשה, השניה תוך פחות משנה.

המימשל אומר: היסטריה המונית!

התושבים אומרים: הרעלה מכוונת! מה היא האמת?

תעלומה בג'נין

חמצן! אחת התופעות של ההרעלה או ההיסטריה היא חוסר בחמצן. חולות רבות נזקקות למכשירי־החמצן בכל פרק זמן. החולה מחוברת למכשיר באף. כעבור כחצי שעה של נשימה דרך המכשיר היא מרגישה הקלה ויכולה להינתק ממנו. לעיתים קרובות משתמשות שתי חולות במכשיר אחד.

אמבולנס לבן נעצר באיטיות ליד המחסום הצבאי. שני חיילי מילואים במדי צה"ל, רובים בידיהם, ניגשו והציצו פנימה.

בתוך המכונית ישבו צפופות שמונה נשים צעירות, כבנות 16. הן נראו חיוורות ועייפות, ונשענו זו על כתפה של זו. מבט של פחד נראה בעיניהן כשהחיילים התקרבו אל המכונית.

על האמבולנס היה מצוייר סהר אדום ובצידו היתה כתובת גדולה, באותיות אדומות, בעברית ובערבית: „מיפקדת איזור יהודה ושומרון, שירותי הבריאות טול־כרם."

האמבולנס היה בדרכו לג'נין, להחזיר את הנערות הביתה, מבית החולים בטול־כרם. הוא הורשה לעבור את המחסום ולהמשיך לג'נין.

באותו היום, ביום השני בשבוע שעבר, היתה העיר ג'נין בעוצר, וכך במשך כמה ימים נוספים.

במיסדרנות,

שתיים במיטה

הכל החל ביום הרביעי, ה־22 במרס. כותרות בעיתוני המחרת סיפרו על 34 תלמידות־תיכון מהכפר עראבה שלקו בהרעלה מיסתורית.

זיאד נאפי אטארי, מורה לאנגלית בבית־הספר־התיכון בעראבה, סיפר על השתלשלות העניינים באותו יום:

ביום השני בבוקר הגעתי לבית־הספר בשעה 7, כרגיל. באותו יום, כמו בכל יום שני בשבוע, הייתי אחראי על בית־הספר.

עשיתי ביקורת שיגרתית בכל עשר הכיתות. החלונות היו סגורים והכל נראה כרגיל. ב־8 בבוקר צילצל הפעמון. הבנות נכנסו לכיתות. כעבור עשר דקות נכנסתי גם אני לכיתת הלימוד שלי.

כעבור חמש דקות ראיתי שאחת התלמידות בכיתה מרגישה ברע. היא טענה שהיא סובלת מכאב־ראש, חולשה, צריבה בעיניים ובחילה. שמתי לב שידיה התחילו להכחיל. הנערה בת ה־16 התחילה לבכות.

מייד שלחתי אותה למנהלת. ר היא הציעה שאקח אותה הביתה. מכיוון שאני הגבר היחידי בבית־הספר, עזבתי את הכיתה ולקחתי אותה לביתה.

כאשר חזרתי לבית־הספר מצאתי תלמידה אחרת שלי עומדת ליד החלון בכיתה, ומנסה להקיא. המנהלת ביקשה ממני לקחת גם אותה הביתה. שוב חזרתי לבית־הספר וראיתי את הנפגעת השלישית. היא התלוננה — נוסף על כאבי־ראש, בחילות וחולשה בשרירים — גם על עיוורון חלקי. נבהלתי ולקחתי אותה מייד למירפאה בכפר. שם יש רופא.

כשחזרתי בפעם השלישית לבית־הספר הסתבר שמיספר התלמידות הסובלות מאותם סימפטומים עולה. הפעם היו כשבע נערות נוספות, שגם הן נלקחו מייד למירפאה בכפר.

התקשרנו מייד לראש מחלקת־החינוך בג'נין, למחלקת הבריאות ולבית־החולים הממשלתי בעיר. הם הגיעו לעראבה והורו להעביר את כל הבחורות מייד לבית־החולים בג'נין.

אחרי כמה בדיקות קצרות בבית־החולים, הוחלט לשלוח שתיים מהחולות לבית־החולים בעפולה. אלה היו שני המיקרים הקשים ביותר. נסעתי איתן.

בעפולה ערכו לתלמידות בדי־

אל הרופא צעירה שנתקפה חולשה בבית־החולים, מובלת במהירות על־ידי סטודנטית מתנדבת אל הרופא, שהיה באותו רגע בחדר הסמוך וטיפל בחולה אחרת.

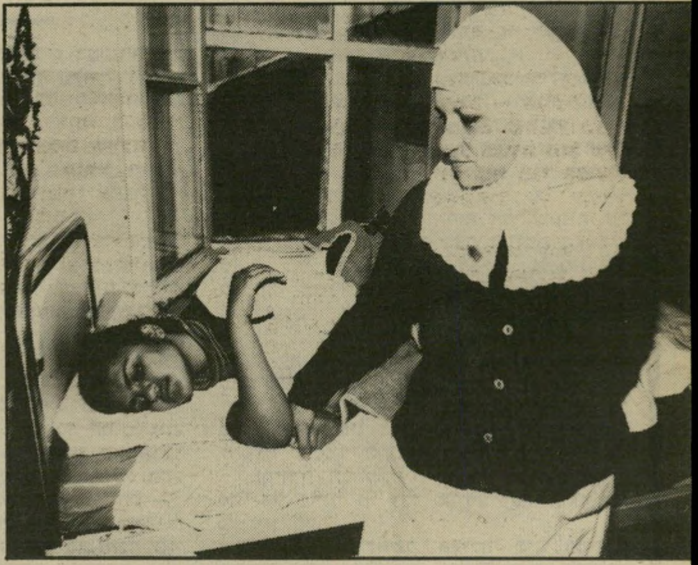

מתנדבת לכל בתי־החולים שבהם אושפזו הצעירות הגיעו מייד מתנדבים רבים לעזור לצוות־הרפואי, שכרע תחת העומס הרב. רובם היו סטודנטים, אך הגיעו גם אזרחים קשישים.

כמה בתי־ספר בג'נין, כדי לדרבן את התלמידים לקראת יום־האדמה, שחל שלושה ימים אחר־כך.

הידיעות ידעו לספר על כרוזים מאיימים שחולקו באותם בתי־ה־ספר, ובהם הוזהרו התלמידות כי אם לא ייצאו להפגנות ביום־האד־מה — הן יענשו. נטען גם כי סו־כנות הידיעות של אש״ף הודיעה על ההרעלות יומיים לפני שאלה נתגלו.

הסיפור המיסתורי התפשט בכל העולם, וגורמים יבשראל הרגישו צורך לתת הסבר מיידי לתופעה — ולוא הדימיוני ביותר.

„היסטריה של נשים"

יום־האדמה התקרב המתח בגדה המערבית גאה. המימשל הצבאי נכנס לכוננות גבוהה וההר־עלה המיסתורית בג'נין גרמה ל־מתח נוסף. עוצר הוטל על ג'נין. אין יוצא ואין בא.

אך גל ההרעלות הוסיף להכות בעיר. בשכונה במיזרח העיר החלו נשים מתעלפות ברחובות. בית־החולים בג'נין היה מלא עד אפס מקום, וחולות נוספות נשלחו לבתי־החולים בשכם ובטול־כרם. אותן שמצבן היה חמור במיוחד נשלחו לבתי־החולים בישראל.

ביום הרביעי בשבוע שעבר נסע־

באמצע ההתקפה

מדי פעם פורצת יבבה מפי אחת החולות. ההתקפות מתר־חשות פיתאום, כשהנפגעות סובלות מחוסר־אוויר — ואז יש לחבר אותן מייד אל מכשיר־החמצן. אך לא ליד כל מיטה יש מכשיר כזה, לכן יש להעביר את החולה מייד אל המכשיר הקרוב. מחוסר מקום חייבות רבות מהנשים הנפגעות להתחלק במיטה עם חולה נוספת.

כאן זה התחיל

ברחוב במיזרח ג'נין, ביום השני בשבוע שעבר, התעלפו כמה נשים. ג'יפ של מישמר הגבול מסייר. בתי־הספר סגורים והילדים מסתובבים.

קות־דם, ואחרי שלוש שעות הו־דיעו לי כי לא מדובר בהרעלת דו־תחמוצת־הפחמן ולא בהרעלת חנקן. אבל לא אמרו לי במה כן מדובר.

שלחו אותנו חזרה לבית החולים בעראבה.

אחרי יומיים, ביום הרביעי ב־ערב, הרגשתי גם אני כאב־ראש וחולשה בשרירים, והתעלפתי. נס־עתי מייד לבית־החולים בג'נין, שם החליטו לאשפז אותי. שכבתי ב־בית־החולים שבוע ימים.

בית־החולים היה עמוס. נערות שכבו במיסדרונות, הבגדים עליהן, שתיים־שתיים במיטה.

אחרי שבוע עזבתי את בית־החולים וחזרתי הביתה. אני עדיין מרגיש חולשה וכאבי־ראש מדי פעם.

עד כאן סיפורו של המורה זיאד נאפי אטארי.

בית־הספר התיכון בעראבה סגור מאז אותו יום. כיום נמצאות עדיין 13 תלמידות מבית־הספר ב־בתי־חולים שונים בגדה. כמה מהן שוחררו מאז ואושפזו שוב כעבור יום־יומיים.

המיקרה המוזר בעראבה עלה ל־ראש הכותרות בעיתונים היומיים בישראל ובמהדורות־החדשות ברדיו. הידיעות היו סתמיות, סיפרו כי המישטרה פתחה בחקירה, וכי סיבת העניין אינה ידועה.

כעבור שלושה ימים חזרה התופ־עה על עצמה בעיר ג'נין. עשרות תלמידות מבתי־ספר תיכוניים בעיר החלו מגיעות לבית־החולים הממ־שלתי של ג'נין, כשהן סובלות מ־אותם הסימפטומים: כאבי־ראש, בחילות, צריבה בעיניים, כיחלון וקוצר־נשימה חמור.

מעבדות של מישרד־הבריאות ה־ישראלי נשלחו לעיר לנסות לברר את הסיבה. גורמים רישמיים ניסו למצוא מניע. דובר על הרעלה מכוונת.

הודעות זריזות, בהשראת מקו־רות רישמיים, דיברו על פרובוק־ציה של גורמים עויינים. סיפור שלם ומפורט נזרק לחלל העיתונות הישראלית: גורמים עויינים (אש״ף?) הרעילו בגאז לא ידוע

„רעל־העצבים": איך הוא פועל?

רבים מסימני המגיפה המיסתורית שתק־פה את הנערות בג'נין דומים להפליא ל־סימפטומים של הרעלה מחומרי רעל־העצבים.

רעל זה הוא חומר כימי, המשפיע בצורה מסויימת על תיפקוד מערכת־העצבים. ברשותם של צבאות רבים בעולם יש חומרי לחימה כי־מיים, שהמסוכן שבהם הוא הקרוי בלשון העם „גאז עצבים". אחרי מילחמת ששת הימים התפרסמה העובדה שבסיני נתפסו כמויות גדו־לות של חומר לחימה זה, שהיו ברשות המצ־רים. חיילים בכל צבאות המרחב מצויידים במסיכות־גאז ובחליפות־מגן, שתפקידן לגונן על החייל מפני השפעתו של „גאז העצבים".

אך חומר כימי רעיל זה אינו משמש את הצבא בלבד. חומרים בעלי השפעה דומה נמצ־אים בשימוש חקלאי, ורופאים בבתי־חולים מכירים היטב את השפעות הרעל „פרתיון", למשל, שהוא רעל־עצבים.

כיצד פועל רעל זה, ומהם סימני המחלה?

השרירים בגוף, וכן גם הבלוטות השונות, מופעלים על־ידי פקודות המועברות אליהם באמצעות מערכת־העצבים. פקודות אלה מוע־ברות בצורה המזכירה מעבר של זרם חשמלי. בתוך העצב מועבר מעין זרם, המגיע לתא העצב, הנטוע בתוך השריר או הבלוטה. זרם זה גורם למגע בין שני חומרים המצויים בתא העצב, שלשם הקיצור אפשר לקרוא להם חומר א' וחומר ב'. יצירת המגע הזה היא המביאה לפעולת השריר או הבלוטה.

אילו היה מגע מתמיד בין חומר א' וחומר ב', היו השריר או הבלוטה פועלים ללא הרף. לצורך הפסקת הפעולה מופרש חומר שלישי, שייקרא ג'. חומר זה חודר לתוך תא־העצב, ומפריד בין חומר א' ובין חומר ב', וכך מס־תיימת הפעולה של השריר או של הבלוטה.

רעל־העצבים חודר לגוף דרך מערכת הנשימה או דרך העור. מחזור הדם מעביר אותו לכל פינה ופינה בגוף, ושם עושה רעל־העצבים פעולה „פשוטה": הוא סופח אליו את חומר ג', מנטרל אותו, ולמעשה, שוב אין מה שיוכל להפסיק את פעולת השריר או הבלוטה.

עוצמת ההרעלה שגורם רעל העצבים תלויה, כמובן, בכמות הרעל שספג הגוף. יש גם שלבים שונים בפעילות הרעל הזה, שסכנתו גוברת והו־לכת ככל שהוא נשאר זמן רב יותר בגוף.

סכנת חנק

הרעלה חלשה גורמת לצמרמורות קלות, מעין רטטים הנראים על־פני העור, להזעה קלה, ולנשימה מהירה, כדי להתגבר על עודפי הרוק. יש גם בחילות וכאבי־ראש קלים. בשלב השני יכולות הצמרמורות להפוך לעוויתות של ממש. השרירים, שהגוף כבר אינו יכול להפסיק את פעולתם, מתעוותים ללא הרף. הנשימה נעשית כבדה יותר. בלוטות הרוק פועלות גם הן ללא הרף, ומפרישות ללא הרף רוק המאיים לחדור אל כלי־הנשימה. השפעה נוספת של הרעל בשלב זה: אישונים קטנים כראשי סיכה.

בשלב הבא של פעולת הרעל אין לאדם שנפגע שליטה על מערכות ההפרשה שלו. הוא אינו מסוגל עוד לכווץ את שרירי פי־הטבעת או לסגור את צינורית השתן. הנשימה הופכת חירחורית, בגלל כמויות הרוק והליחה הגדולות המצטברות בגרון. מכאן גם שתי הסכנות החמורות של הרעלת־עצבים: דלקת־ריאות, העלולה להתפתח במהירות אם יחדרו הרוק והליחה המציפים את הגרון ואת חלל־הפה אל הסימפונות ואל הריאות, וסכנה מיידית יותר — סכנת חנק, כאשר הנוזלים בתוך אברי־הנשימה יסגרו את דרכו של האוויר לריאות.

הטיפול בנפגע מהרעלת חומר־עצבים כולל מתן עירויים — להחזרת הנוזלים שמאבד הגוף עקב ההפרשות הבלתי־מבוקרות. מתן העירויים נועד גם למנוע סכנת הלם, שמקורו בחוסר־נוזלים. כמו כן צריך לדאוג לפינוי מתמיד של הליחה והרוק מקירבת אברי־הנשימה, ובמידת הצורך — להנשים את החולה, שלעתים עשוי לאבד את הכרתו. נוסף על אלה, ברגע שמתברר אכן כי מדובר בהרעלת־עצבים, יש גם טיפול תרופתי. תפקידן של התרופות הוא לנטרל את פעולתו של חומר־העצבים בגוף.

יש לציין כי קיימת מחלה ידועה מאוד — מחלת הנפילה (אפילפסיה) — שסימניה דומים מאוד לסימני הרעלת־עצבים. חולה האפילפסיה נתקף בצמרמורות ובעוויתות, גופו מתכסה ב־זיעה וגרונו מוצף ברוק ובליחה, והוא מאבד את השליטה בסוגרים של מערכת־ההפרשה. מקורה של האפילפסיה הוא בהפרעות מוחיות, ולא ברעל המוחדר לגוף מבחוץ.

חומרי הרעל הידוע כ„גאז עצבים" עשויים להופיע בצורות שונות. יש רעלים — בעיקר אלה המשמשים בחקלאות — היכולים להופיע כאב־קה. אך בדרך־כלל מופיע הרעל בצורת נוזל שיש לו דרגת נדיפות גבוהה, בדיוק כמו גאז הבישול למשל, המתנדף כשהוא משתחרר מן המיכל שלו.

חומרי־העצבים הנמצאים בשימוש צבאי הם בדרך כלל מרוכזים ביותר, ודי בכמויות מיזע־ריות של חומר כדי לגרום לנזקים חמורים. חומרי־העצבים הם חסרי־צבע וחסרי־ריח, בדרך כלל. אפשר לדאוג לכך שיהיו ריחניים, כדי להזהיר את מי שנמצא בקירבתם מפני דליפה.

השימוש הצבאי בחומרים אלה יכול להיות בצורת מוקשים, פגזי־ארטילריה או פצצות־מטוס, ואפשר גם לרסס את החומר ממטוסים. הטיפול בחומר נעשה בזהירות רבה ואסור להתקרב אליו או אף לנפגעים מהחומר, בלי להיות מוגן במסיכה ובחליפת־מגן כפולה.

ידוע כי האמריקאים עשו שימוש נסיוני בחומרי־עצבים נגד עדרי כבשים, ויש עדויות שהסובייטים השתמשו בחומר זה במילחמת אפגניסתאן.

הביתה, אל העוצר

אמבולנס של הסהר האדום, עם הכתובת בעברית ובאנגלית „מיפקדת איזור יהודה ושומרון, שירותי הבריאות סול־כרם", מוביל כמה צעירות מבית־החולים אל העיר ג'נין הנתונה בעוצר כמה ימים, ואשר תושביה לא הורשו לעזוב את בתיהם.

(המשך מעמוד 7)

תי לבתי־החולים בשכם. בג'נין שרר עדיין עוצר.

יום־האדמה. את המתח אפשר היה להרגיש באוויר.

חיילים בקסדות, אלה בידם ה־אחת ורובה בשנייה, האצבע על ההדק, ובחגורים מלאים, נראו בכל פינה — בכבישים הראשיים, בכי־כרות ובסימטות הצרות.

ג'יפים קרביים, ללא גג, כלי־נשק שונים עליהם, נעו במהירות בכבישים.

הרבה מדים — של מישמר־הגבול, של המישטרה, של גולני — נראו בכל מקום.

התושבים שולחים לעבר נושאי המדים מבטים של פחד ושינאה.

בשכם היו הרחובות ריקים כמעט לחלוטין. ליד בית־החולים אל־ווטני (המולדת) עמדו כמה צעירים וצעירות. אלה היו סטודנטים מ־אוניברסיטת אל־נג'אח בשכם, שבאו כמתנדבים לעזור בבית־החולים מייד כשהחלו מגיעות למקום ה־תלמידות החולות.

בבית־חולים זה היו באותו יום כ־25 תלמידות מאושפזות. הן שכבו במיטות, לעיתים שתיים במיטה, כולן בבגדיהן. הפיג'מות לא הספיקו. חלקן חיוורות, כמעט מתעלפות, חלקן הרגישו כבר קצת יותר טוב.

מפעם לפעם נשמעה יבבה מאחת המיטות, שיעול חנוק וקריאה לעזרה. הסטודנטים רצו מייד אל המיטה, וביד מיומנת הגישו את מכשיר־החמצן לנערה הסובלת.

„ככה זה כל הזמן," אמר לי אחד הסטודנטים בדאגה. „בכל פעם צריך לחבר מישהי אחרת אל מכשיר החמצן."

הנשים הצעירות היו בפאניקה ר השמועות החלו פושטות במיסדרונות ובין המיטות. אחת הנשים סיפרה לי כי היה מי שראה חיילים ישראליים מסתובבים באותו בוקר ליד בית־הספר, ואין ספק שהם אשר פיזרו רעל מסוכן. אחרת אמרה שראתה כיצד פטרול של צה"ל מפריע לתושבים להעביר את התלמידות לבתי־החולים.

גבר זקן, ששכב על גבו כשהוא חבוש בכובע של חאג', סיפר כי היה בביתו עם אשתו ושיבעת ילדיו, כשלפתע פרצו לבית חמישה חיילים וירו לתוך הבית פצצות־גאז. מאז הוא, אשתו וילדים מאושפזים בבתי־חולים שונים בגדה.

רופא בכיר בבית־החולים בשכם הסביר, שאין להם כל אפשרות לערוך בדיקות כימיות יסודיות ב־מעבדות בגדה, והאפשרות היחידה היא לשלוח את כל הבדיקות ל־מעבדות בבתי־החולים בישראל. „באופן טיבעי," אמר, „תוצאות כאלה מתקבלות באי־אמון."

ככל שעברו הימים גברה הפאניקה משני הצדדים. השילטונות ה־ישראליים נתקפו מבוכה, מחשש התגובות — הן בעולם והן בגדה המערבית. התושבים בגדה הרגישו שקורה משהו חמור, שאינו בשליטתם. הם הרגישו שנלחמים בהם מילחמה חדשה ומפחידה, ואין להם נשק להתגונן מפני המיתקפה.

כעבור כמה ימים החלו ההדלפות על פרובוקציה עויינת מפנות מקומן להודעה רישמית, לא יותר משכנעת: היסטריה המונית.

מייד ציטטו מובאות מן ההיסטוריה הרפואית, המספרות על תופעות של היסטריה כזאת שתוקפת בעיקר נשים, מסיבות לא ברורות — היסטריה שלא באה לידי ביטוי במימצאים אורגניים.

פאניקה של שילטונות

אך ההיסטריה לא היתה מנת חלקם של תושבי הגדה בלבד. כל הגורמים הישראליים שעסקו בפרשה מוזרה זו היו גם הם בפאניקה. ממישרד־הבריאות נמסרו הודעות שונות (ראה מיסגרת). דובר על רופאים ישראליים שיצאו לג'נין לעזור בבית־החולים שם. כעבור כמה שעות הוכחשה הידיעה בכל כלי־התיקשורת.

תת־אלוף שלמה איליה, ראש ה־מינהל האזרחי בגדה, סיפר במסיבת עיתונאים רבת־משתתפים כי שילטונות־הביטחון עצרו לחקירה דמות עיתונאית. הוא סיפר כי מצ־או כתב של העיתון המיזרח־ירושלמי אל־פג'ר באחד מבתי־החולים, מסתובב בחלוק לבן כשבידו רשימות וניירות.

אחרי בירור קצר עם הכתב כדורה מוסא, ששוחרר בינתיים, התברר כי האיש, תושב ג'נין, הגיע מייד עם היוודע הידיעה על ההרעלה — כמו אזרחים רבים אחרים — לבית־החולים הממשלתי בג'נין, לעזור לצוות הרפואי ולחולות הרבות שמילאו את בית־החולים עד אפס מקום.

מוסא סיפר כי שוטרים הגיעו למישרדו ביום השני בשבוע ש־עבר והודיעו לו כי הוא עצור ב־פקודת המימשל. הוא הובל לבית־הסוהר שליד העיירה סובאס, ו־שוחרר כעבור 96 שעות. בכל זמן מעצרו לא נחקר אפילו פעם אחת.

ההודעה הרישמית של מישרד־הבריאות באותה מסיבת־עיתונאים אמרה כי 15 מומחים, נציגי מישרד־הבריאות, חיל־הרפואה, המינהל האזרחי בגדה ומישטרת ישראל בדקו את כל המימצאים — ועל פי דוח"ות המעבדה שהתקבלו ברור במפורש שלא היתה הרעלה. „כל ההודעות שדיברו על הרעלה בגאזים הן חסרות־בסיס," נאמר. הודעה זו סותרת את ההודעה הראשונה (ראה מיסגרת).

מייד כשהוסר העוצר מהעיר ג'נין, נסעתי לשם. העיר שקקה חיים, וברחוב הראשי נראו מכוניות ישראליות רבות.

ניגשתי לבית־החולים. כבר בכניסה אפשר היה לחוש בעומס ה־חולים במקום. אולם הכניסה היה מלא במיטות, שעליהן שכבו חולים. רופאים רבים, בחלוקים לבנים, הסתובבו ממיטה למיטה. ביקשתי לדבר עם מנהל בית־החולים או עם אחד הרופאים האחראיים.

המנהל הרפואי של בית־החולים, ד"ר עלה, קיבל אותי בחדרו. כששמע שאני עיתונאית, שאל אם יש בידי אישור מן המימשל.

כשהודעתי לו שאין לי, הסביר לי בנימוס שלא יוכל לדבר איתי כל עוד לא אמציא לו אישור כזה. המימשל אסר עליו לדבר עם עיתונאים אלא באישור.

עמדתי בחוץ, בכניסה לבניין. היתה שעת־צהריים. הבניין המה. אנשים ונשים נכנסו ויצאו ללא הרף.

לפתע נכנס בסערה למיגרש ה־חנייה ג'יפ של מישמר־הגבול ואחריו מכונית וולוו חדשה עם מיספר ישראלי. טרנזיט כתום גדול, גם הוא בעל מיספר צהוב, היה האחרון בשיירה.

מתוך הוולוו יצא הפרופסור ברוך מודן, מנכ"ל מישרד־הבריאות. מאחוריו פמליה של עוזרים, נהג ומזכירה שנילוו אליו, וכמובן אבטחה — שני חיילים ממישמר־הגבול וסרן צעיר שרובה בידו.

החלטתי לנסוע לבניין העירייה, עד שיגיע — או לא יגיע — האישור מן המימשל לדבר עם מנהל בית־החולים. בעירייה נתקלתי שוב בסירוב — אדיב ומפוחד. ה־שוטר ליד בניין העירייה הסביר לי, בנימוס רב, שאין אפשרות להכנס לבניין העירייה, אלא אם כן יש לי אישור מן המימשל.

„רות עבור", ו„רות סוף"

בחוסר ברירה נסעתי למימשל הצבאי בעיר. אחרי שיחת טלפון מהבודקה שבכניסה, הגיע למקום קצין המיבצעים, שהיה הקצין־התורן באותו היום. הוא הסביר לי שתשובתו שלילית: אין אפשרות לדבר עם שום גורם הכפוף לשילטונות המימשל, אלא אם כן מבקשים מראש אישור מדובר מיפקדת „יהודה ושומרון," וכרגע אין מי שימציא לי אישור כזה. לעומת זאת, הירשה לי ברוב אדיבותו, ל־דבר עם עוברים ושבים ברחוב.

נסעתי למיזרח ג'נין. שם ידעו לספר לי על התעלפויות ברחוב, על קוצר־נשימה, על עיניים נפוחות, ועל שמועות שונות ומשונות המתפזרות כמו ארבה. צעירה אחת סיפרה על רופא מרמאללה. „הוא לא פוחד לדבר כמו הרופאים כאן בג'נין," אמרה. הוא הסביר לה, לדבריה, כי מדובר בגאז מסוג מיוחד הפוגע ב־99 אחוז מן ה־מיקרים בנשים, והוא גורם בעיקר לעקרות.

חששות ופחדים מסוג זה שמעתי באותו יום כמה וכמה פעמים. זה היה, כנראה, ההסבר ההגיוני ביותר שמצאו התושבים החרדים לתופעה כל־כך קיצונית, הפוגעת באופן כמעט מוחלט בנשים צעירות בלבד. לאיש מאותם שדיברתי איתם בימים שבהם ביקרתי בגדה לא היה ספק, שידם של הישראלים היא ה־גורם לתופעה המיסתורית.

„הם עושים הכל כדי שאנחנו נעזוב את האדמה שלנו!" צעקה אליי אשה קשישה, לבושה שחורים, שמיטפחת על ראשה, „אבל אפילו אם ישחטו אותנו — לא נעזוב. שום דבר לא יעזור. אנחנו נמשיך לחיות כאן! אנחנו רוצים בשלום."

היא דיברה בקול רם וליוותה דבריה בתנועות ידיים מהירות. כל הנוכחים הסכימו איתה והינהנו ב־ראשם.

בבית אחר סיפרו שראש־העירייה של ג'נין מצא ליד פתח ביתו חפץ הנראה כמו פצצה. „זה העלה עשן, וגאז יצא ממנו," הסביר צעיר בהתרגשות, „ואפילו כששפכו על זה מים זה לא כבה. עכשיו ילדיו של ראש העירייה וכלתו מאושפזים בבית־החולים, והמישטרה לקחה את הפצצה."

כל האנשים שדיברתי איתם היו מבוהלים. הגיעו שמועות על אשה בכפר עראבה שמתה, וצעירות ב־ג'נין פוחדות לצאת מן הבית.

עמדתי בסימטה צדדית, דיברתי עם התושבים וצילמתי את הרחוב. לפתע שמעתי מנוע של ג'יפ מאחוריי. מישהו בטון סמכותי של מורה להתעמלות שאל בעברית: „יש לך אישור לצלם כאן?" הבטתי בו בהשתוממות. הרי רק כמה דקות קודם הייתי במימשל הצבאי ושם הסבירו לי בפירוש שמותר.

ניסיתי להסביר זאת לחייל ממישמר הגבול, אך לא עשיתי עליו רושם רב. הוא ביקש לבדוק את הדבר בעצמו. אחרי כמה רחשושי־קשר, „רות עבור" ו„רות סוף," הורה לו הקצין־התורן במימשל שיעזוב אותי במנוחה. בג'נין יש מתח. לא רק התושבים מבוהלים. המימשל מבוהל לא פחות מהם.

ההודעות הרישמיות: כזב אחרי כזב

ההודעות הרישמיות, הן של הגורמים הצבאיים והן של מישרד־הבריאות, היו משונות, תמוהות וסותרות.

ההודעה הראשונה דיברה על פרובוקצית של אש"ף. סיפרו על גורמים עויינים שמכינים את תושבי הגדה לקראת יום־האדמה. לגורמי־הביטחון, נאמר באותה הודעה, אין כמעט ספק שמדובר ב„פיגוע חבלני" שנועד להתסיס את הרוחות. ולראיה הובאה שורת מימצאים המאשרים גירסה זו: דובר על כרוז הסתה שנמצא באחד מבתי־הספר, שבו הוזהרו כבי־כול התלמידות כי אם לא ישבתו ביום־האדמה, יהיה גורלן רע, ועלול לקרות להן מה שקרה לבנות בבית־הספר בעראבה.

סיפרו כי סוכנות הידיעות של אש"ף הודיעה על ההרעלה יומיים לפני שנתגלתה ההרעלה הראשונה. הוזכרו גם קבוצות של רעולי־פנים, שהסיתו את התלמידים להשבית את הלימודים.

מקורות מסויימים אף הרחיקו לכת וטענו, כי בבדיקות כימיות שנערכו נתגלו עיקבות המעלים חשד כי מדובר בחומר הרעלה מן הסוג המצוי בשימוש של מדינות מיזרח־אירופיות וברית־המועצות.

זמן קצר לאחר מכן הפריכו ה־מעבדות של מישרד־הבריאות את האפשרות שהיתה הרעלה בחומר כימי, אך הודעות אלה לא הפריעו להפצתה, בד בבד, גם של גירסת הפרובוקציה המתוכננת של גורמים עויינים. סופר על אלמונים רעולי־פנים שאיימו על רופאי בתי־החולים לבל ישחררו את הנפגעות. סופר על סטודנטים המתחזים כמתנדבים, ובעצם עוסקים בהסתה מוסווית בתוך בתי־החולים. נמסר על מכונית מיסתורית שנסעה ברחובות ג'נין, פלטה עשן סמיך מצינור המפלט, ובעיקבות כך אושפזו כ־20 נשים. האשימו את אש"ף בניצול המיקרה לעשיית הון פוליטי. הסבירו שהתלמידות בעראבה לקו בהרעלה כתוצאה מריח רע שנדף מהביוב.

לבסוף, הודיעו נציגי מישרד־הבריאות ומינהל הבריאות בגדה, כי אחרי בדיקת כל המימצאים ב־מעבדות, ידוע באופן ברור ומוחלט שאין המדובר בהרעלה בחומר כימי. המדובר בהיסטריה המונית: תופעה לא־נדירה, במיוחד אצל נשים. התופעה — כך כאמור — נגרמת ללא שום סיבה נראית ל־עין, יוצרת סימפטומים פיסיים, אך אין בצידה שום מימצאים אורגניים שניתן לבדוק אותם במעבדות. ל־שם הוכחה הובא מיקרה מן ההיסטוריה הרפואית, שבו תלמידות בבית־ספר בלואיזיאנה שבארצות־הברית לקו ב־1962 בהיסטריה, עם סימפטומים דומים לאותן שנתגלו בג'נין. סופר גם על 550 נערות באנגליה שנתקפו גם הן ב־היסטריה.

לאיזו מכל ההודעות האלה יש להאמין, אם בכלל?

מנכ"ל מודן בג'נין
לא הרעלה

גם אם ההסבר בדבר היסטריה המונית הוא נכון — אומרים תו־ יבים רבים בעיר — איך אנחנו צלים עכשיו להאמין לו, אחרי סיפרו לנו סיפורים דימיוניים על ירגונים עויינים שעושים פרובו־ ציות לקראת יום־האדמה? אם יקרו לנו בהתחלה, למה לחשוב עכשיו מספרים לנו את האמת?

פסיכולוג קליני המתמחה ב־ סיכולוגיה של המונים, הסביר ת תופעת ההיסטריה. הוא אמר במצב היסטרי מופיעים סימפטו־ ים פיסיים אצל החולה, אבל ב־ דיקות מעבדה לא מתגלים שום ממצאים אורגניים. היסטריה כזו פיעה בעיקר אצל נשים, והפסי־ ילוגים סוענים, לדבריו, שנשים סות לרגשנות יותר מאשר גב־ ים, בעיקר בחברות פרימיטיביות דוכאות. ההיסטריה היא תוצאה ל מצב לחץ, והגיוני, לדבריו, תופעות כאלה יקרו בגדה, שנמ־ את כבר שנים רבות תחת שיל־ ון כיבוש. ההבדל בין המצב ה־ ה ובין מחלות פסיכוסומטיות, ה־ גרמות גם הן עקב מצבים נפשיים סויימים הוא, שבמחלות פסיכוסו־ סיות ישנה אפשרות למצוא מי־ צאים אורגניים ואילו במצב של יסטריה אין מימצאים אורגניים.

בכל הבדיקות המעבדתיות שנ־ שו, עד לרגע כתיבת שורות אלה, א נמצאו שום מימצאים אור־ גניים המעידים על חומר כלשהו, ויכול היה לגרום לסימפטומים שהתגלו אצל אותן חולות, ואצל תי חיילים של מישמר הגבול ואושפזו בגלל אותם סימפטומים. ם נציג הצלב האדום שהגיע ארץ, ובדק את המימצאים במע־ דות הישראליות, טען כי הוא אמין להם.

האבקה הצהובה, אותה אבקה שחלק מהנערות טענו שראו על דן החלון בבית־ספרן, התגלתה כ־ ריחה של עצי אורן.

מומחים לגאזים רעילים טוענים, ואילו רצה מישהו לפזר גאז ב־ ופן מכוון, היה עליו ללבוש חלי־ ת מגן בעת המעשה ובמיקרה כזה ין ספק שהיו מבחינים בו, ב־ יוחד כשהדבר קרה בכל־כך הר־ ה מקומות שונים ובזמנים שו־ ם בכל מיקרה גאז כזה, אילו יה מפוזר במשך הלילה בתוך יתות בתי־הספר, היה מתנדף עד בוקר. לכן תמוהה העובדה שדו־ רי המימשל הישראלי הזדרזו, מייד עם התגלות המיקרים הרא־ שונים בג׳נין, להודיע כי היתה הרעלה מכוונת שנעשתה כפרובוק־ יה על־ידי כוחות עויינים, וכמובן הטילו מייד את האשמה על אש״ף ראה מיסגרת).

אילו היתה איזושהי הרעלה ב־ נים, היו כל תושבי האיזור לוקים אותם סימפטומים, והדבר היה תגלה מייד בבדיקות הראשונות. מאידך — הסימפטומים ישנם קשה שלא להאמין להם. מי שראה ות הנערות הרבות הממלאות את תי־החולים בגדה, לא יכול להע־ לות על הדעת שהן מציגות. הן סובלות. התקפות חוסר־האוויר הן אמיתיות, ובזאת אפשר להבחין אפילו בעין בלתי־רפואית. לא סביר להניח שסימפטומים כאלה אפשר לביים או להציג באופן מכוון. הדברים ישנם ואיש אינו יכול להסביר מה הסיבה להם.

התושבים בגדה אינם מאמינים להודעות המימשל. הם בטוחים שיד מכוונת נלחמת בהם. הם אינם מו־ כנים להאמין לבדיקות הרפואיות, מכיוון שהם בטוחים שהן נעשות על־ידי המימשל הצבאי, ולמימשל הם אינם מאמינים.

השילטונות הישראליים נמצאים בפאניקה. השבוע נעצר צוות טל־ וויזיה זר מכיוון שצילם באחד מ־ בתי־החולים וביקש מאחת הנערות להראות להם ממה היא סובלת.

ישראל הזמינה מומחים ניטרליים ואובייקטיביים מארצות־הברית, ש־ ינסו הם לפתור את התעלומה וינסו לשכנע את תושבי האיזור.

התעלומה בעינה עומדת ובינ־ תיים חרושת השמועות בגדה מגי־ עה למימדים מדהימים ומרחיקי־ לכת.

ענת סרגוסטי ■

במדינה

(המשך מעמוד 5)

מנערות מאושפזות בג׳נין לשחזר את סימני המחלה שבה לקו.

וכן הלאה וכן הלאה, שעה אחרי שעה, יום אחרי יום.

חורף, אביב ומילחמה. כל זה קרה בחג־הפסח 1983, יותר מ־ 100 שנה אחרי ראשית ההתיישבות היהודית החדשה בארץ, לקראת סוף השנה ה־35 לקיום מדינת־ ישראל.

הנופשים בחופים ובחורשות היו בני הדור הרביעי או החמישי ש־ נולד לתוך המילחמה, בניהם ונכ־ דיהם של מקימי המדינה — אך המילחמה נמשכת, ושום סוף אינו נראה לעין. היא חודרת אל תוך חייו של כל אדם בישראל. היא משנה את דמות המדינה בעיני עצמה ובעיני העולם. היא מעסיקה את כל תושביה ומטביעה את חו־ תמה על כל מעשיה.

החורף תם, האביב בא, השיטה פרחה והמילחמה נמשכת.

צבא

אין גבול

שר־הביטחון החדש ממשיך ב„שיטת־שרון" לפיתרון בעיות מצפון של חיילים באמצעות הכלא הצבאי.

המימסד הביטחוני בישראל לא ניצב מעולם בפני בעיה דומה: קבוצת חיילים המתארגנת בעיצו־ מה של מילחמה ומסרבת, מטעמי מצפון, להשתתף בה. הפלישה לל־ בנון עוררה מחלוקות בקרב ה־ חיילים בצה״ל. חוגים מסויימים התנגדו למילחמה בכללותה ואח־ רים התנגדו לשלבים שונים שלה. אולם רק קבוצה אחת של חיילי מילואים, קבוצת יש גבול, דרשה באופן חד־משמעי: „אל תשלחו אותנו ללבנון!"

הקבוצה, שבתחילת יוני 82 כל־ לה עשרות מעטות של חיילי מי־ לואים, משמשת כיום כתובת ל־ 1700 חיילים וקצינים ואלפי אזר־ חים אוהדים. זו התנועה היחידה מבין תנועות־המחאה שקמו בעק־ בות מילחמת־הלבנון, הממשיכה ל־ פעול ולהרחיב את שורותיה.

הפעילות המייחדת אותה היא נכונותם של חבריה „ללכת עד ה־ סוף": לסרב בכל תוקף ובכל תנאי לעבור את הגבול. רבים מה־ מצטרפים לקבוצה הם חסרי תוד־ עה פוליטית, אך הניכור שנוצר בינם ובין המימסד כתוצאה מהמי־ להמה, והבנתם כי הממשלה מנצ־ לת בציניות את נכונותם להגן על המדינה מביאים אותם להכרה כי יש להציב גבול למילוי פקודות הצבא.

שילטונות הצבא עוקפים את הבעייתיות של הסירוב המצפוני על־ידי הגדרתו כ„בעיית מישמ־ עת," ושפיטת החייל על־ידי מפקדו הישיר, ולא על־ידי בית־דין צבאי. אולם סרבנים רבים הגיעו להסדר עם מפקדיהם, לא נשפטו, ואת תקופת המילואים שלהם שירתו ב־ תחומי מדינת ישראל. מתחילת ה־ מלחמה ועד היום נשפטו ונכלאו בסך־הכל 32 חיילי מילואים. תקו־ פת המחבוש נעה בין 14 ו־35 יום, בכלא 6 ליד עתלית. בתקופה הק־ צרה שחלפה מאז נכנס משה ארנס לתפקידו כשר־הביטחון, נכלאו שי־ שה חיילי מילואים על סירוב לשרת מעבר לגבולות המדינה. שניים מביניהם סירבו לשרת בגדה המערבית, וארבעה סירבו לשרת בלבנון.

396 = גטו. נראה כי הצהרתו של הרמטכ״ל ש„המילחמה בלבנון היא הקרב על ארץ־ישראל," גרמה בקרב חיילי מילואים רבים למח־ שבה שניה לגבי השירות בשטחים הכבושים. „אם המדיניות לגבי לב־ נון אינה צודקת," אמר אחד מח־ ברי הקבוצה, „הרי שגם המדיניות בשטחים מוטלת בספק." ואכן, למ־ רות ש„סרבני שטחים" עדיין אינם תופעה המונית, נתקלים כיום יותר ויותר קציני־גיוס בחיילי מילואים המסרבים לשרת בשטחים. „יש גבול זו בעיה שכלא 6 יצטרך לל־ מוד לחיות איתה," אמר לאחרונה מפקד מחנה־המעצר 396, הידוע יותר בשם כלא 6. הספרות 3, 9, 6 בהיפוכן לאותיות יוצרות את ה־ מילה גטו. ואמנם, נראה כי ארנס וחבר מרעיו החליטו לבודד את מתנגדי מדיניות־הכיבוש הנפשעת שלהם ולהכניסם אל בין החומות, ומגדלי השמירה של הגטו.

בשבת לפני כשבועיים, הגיעו כמה עשרות מחברי יש גבול אל צוק ההר הגבוה הנישא מעל ה־ כלא. הם הניפו סיסמות וצעקו קריאות עידוד לעבר חבריהם ה־ כלואים מאחורי הסורגים. חברי ה־ תנועה טיפסו במשך כשעה על הצוק הגבוה של הר הכרמל ה־ מערבי, והצליחו לחמוק מבין אצ־ בעותיה של המישטרה, אשר הצי־ בה באיזור מחסומים וערכה חי־ פושים במכוניות העוברות, כפי הנראה במטרה לגלות את כרזות־ הענק של יש גבול.

חופש! „חו־פש! חו־פש!" צע־ קו המפגינים. צעקתם הוציאה אל חצר־המיכלאות אסירים רבים, אשר זה עתה סיימו לאכול את מנת הפסוליה השבועית, והכינו את עצ־ מם למנוחת הצהריים. ההר שעליו ניצבו המפגינים ידוע בשם „הר החופש." הוא ניקרא כך משום ש־ חקוקה בו כתובת ענקית, צבועה בצבע לבן: „חופש". הכתובת נח־ קקה לפני כמה שנים, על־ידי אסיר משוחרר, והיא כתובה כך שניתן לראותה מכל זווית ברחבי הכלא.

מעל הכתובת הזו התייצבו אוהדי־ הם של הסרבנים, כשהם אוחזים בידיהם כרזות ענק, שעליהן ההצ־ הרה „אנו איתכם אסירי המצפון."

קשה היה לזהות את ששת אסירי יש גבול בקרב האסירים האחרים, אשר הגיבו בעירנות רבה על הפג־ נת הסולידריות. מתוך הכלא נראה אחד האסירים כשהוא מנופף ב־ שמיכה לעבר המפגינים. מאוחר יותר התברר כי היה זה אנטול יבלונקה, סרבן השטחים. אנטול כלוא כיום זו הפעם השלישית תוך ארבעה חודשים. לאחרונה נקרא לשירות של ארבעה ימים בגדה, ואחרי שסירב נשפט ל־35 ימי מח־ בוש. אמו של אנטול, שרה יבלו־ נקה מבאר־שבע, השתתפה במיש־ מרת המחאה שערכה השבוע קבו־ צת יש גבול וסיפרה כי היא מת־ כוננת לפתוח ביום רביעי השבוע בשביתת־שבת מול מישרד־הביט־ חון בקריה בתל־אביב.

„יש גבול!" זועקים חיילי המי־ לואים. „אין גבול," עונים להם כהד מישרד הביטחון והממשלה.

תל־אביב

הצרחה

הצריח הנופל של מיסגד חסן־בק ביפו הוסיף על מבוכת השילטון.

כל שחקן שח־מת מכיר את המ־ הלך המשולב של הצריח ושל ה־ מלך, הקרוי הצרחה. במישחק ה־ שח־מת נועד מהלך זה להדק את ההגנה על המלך — אך השבוע נדמה היה כי המגיפה המיסתורית שתקפה את נערות ג׳נין ונפילתו של הצריח במיסגד היפואי הידוע ביצעו מהלך משולב ורב־תעלומות כדי להתקיף את השילטון הישראלי — בישראל עצמה ובשטחים המו־ חזקים — מאגף בלתי־מוגן.

עוד לפני שנערכה בדיקה רצי־ נית, מיהרו אנשי המישטרה ואנשי מישרד־הדתות להודיע כי לא יד־ אדם הפילה את הצריח. לדעת ה־ שילטון הישראלי, ככל הנראה, או־ תה „היסטריה" שתקפה את הנע־ רות בג׳נין, תקפה גם את הצריח של חסן־בק.

אך גם אם לא היה זה מעשה חבלה מכוון, אלא תוצאה של פיג־ עי־טבע, אין הדבר מפחית את אשמת השילטון.

הטיפול הפיל. ההיסטריה של מיסגד חסן־בק בשנות המדינה רצו־ פה במחדלים שהוליכו לנפילת ה־ צריח. במשך שנים ארוכות עמד המיסגד בשיממונו. אחר־כך נעשה תרגיל מחוכם — שלבסוף גם הת־ ברר כי הוא אינו חוקי — כדי להעביר את שטח המיסגד לידי יזמים פרטיים, שביקשו להפוך אותו למרכז מיסחרי. התשלום ש־ שילמו היזמים היה מגוחך, והרו־ חים העצומים קרצו להם. אך ההת־ עוררות הציבורית הרחבה הקפיאה את התוכנית, ואחר־כך יכול היה ראש העיריה תאב־הפירסומת של תל־אביב להכריז כי עשה „תרגיל" כאשר תמך בתוכניתם של היזמים. בדרך זאת, הסביר שלמה להט, הוא קידם את הטיפול במיסגד.

הטיפול המתקדם הביא לנפילת הצריח. מנכ״ל מישרד־הדתות ו־ ראש העיריה חשו למקום כדי לה־ צטלם, אך יש צורך במידה רבה של אופטימיות כדי להאמין כי אחרי שישככו גלי האבק שהרים הצריח הנופל, יתחיל הטיפול במי־ סגד להיות רציני יותר.

מיסגד חסן־בק: לפני כן

אותה „היסטריה" שתקפה את הנערות —

מיסגד חסן־בק: אחרי כן

— תקפה גם את המיסגד

בוקר של כיף לנשים

באפרופו

ביום שני 11.4.83 בשעה 10.00 בבוקר

שרית ישי

תשוחח עם:

- ★ תחיה אדר (עיתונאית)
- ★ פנינה רוזנבלום
- ★ ד"ר נחמן אקשטיין (גיניקולוג)

רותי גלעדי

בהדגמת סידור פרחים

כרטיסים להשיג בבוקר המופע ב„אפרופו"

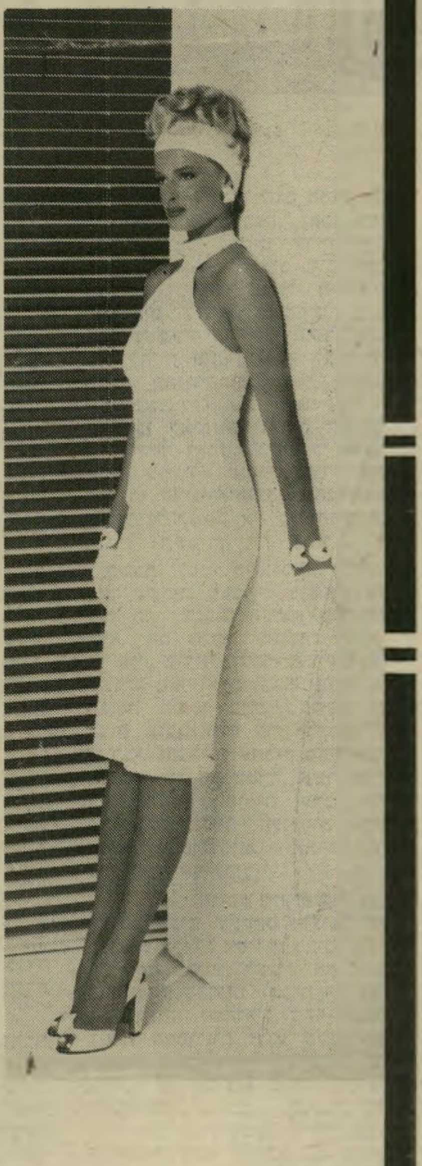

זיוה תלם

מזמינה אתכם
לתצוגת מכירת

דגמי אביב '83

במכירה: ממיטב יצרני האופנה בישראל – בגדים בגווני הפסטל ☆ בגדי יבוא מאנגליה, צרפת ואיטליה ☆ אביזרים.

גי פולופ, בגדי אביב – גם בהזמנה. עדיין ניתן לקנות בגדי עור, ב־50%.

N/M – שמלות מקסימות בדגם צרפתי, חצאיות, חולצות ומכנסיים.

חדש! – חולצות רומנטיות מתחרה – בכל הגוונים.

„רקמה" – בגד־ים בהצעה מיוחדת מ־500 שקל לשני חלקים ומ־1000 שקל לבגד־ים שלם.

המכירה תתקיים ביום ששי 8.4.83 וביום שבת 9.4.83 בין השעות 10.00–14.00 16.00–19.00 בבית זיוה תלם, דוד המלך 10 הרצליה פיתוח, טל. 052־72976

ומראה צעיר

זהו חלומה של כל אשה. במטרה להגשים חלומך, פיתחו מעבדות הקוסמטיקה הטבעונית של **R.V.A** את סידרת הטיפוח החדשה **COLASTIN**, השומר על פני נעורים ומונע התקמטות בטרם עת.

התכשירים בסדרת קולאסטין מכילים בין היתר קולגן ואלסטין המאזנים את רמת הלחות בעור ומעכבים את תהליך ההתקמטות, מגינים על העור מפני התיבשות ואבדן הזוהר הטבעי, מקנים לו רכות, רעננות וחן נעורים.

טיפוח עקבי
יעניק מראה צעיר לאורך זמן. התמידי עם

COLASTIN

מרכזי ייעוץ והדרכה לתכשירי קוסמטיקה טבעונית R.V.A.:
בתל־אביב: מכון קאר, רחוב ה' באייר 16 • טל. 03-255295/6
בחיפה: מרכז הכרמל, טל. 04-86028 • בירושלים: טל. 02-811844

אורי אבנרי הוזמן כישראלי יחידי להשתתף במיצעד הירוקים לפרלמנט הגרמני ובחגיגת ניצחונם המדהים בבחירות האחרונות. הוא מדווח:

ירוק עכשיו!

הפעמונים מדנדנים. תצליל החגיגי מרחף על פני העיר בון. היום יום חג: הדמוקרטיה הגרמנית הצעירה חוגגת את פתיחת הפרלמנט הנבחר העשירי שלה. השעה היא 9 בבוקר, ומושב הפרלמנט ייפתח בעוד שעתיים.

גדולי המדינה — הנשיא, הקאנצלר, השרים — צועדים בזה אחר זה אל שער־הכניסה של הכנסיה. הם לבושים בחליפות שחורות חגיגיות. גם הנשים שלהם לבושות בבִיגדי־חג.

אולם חמוני הצלמים וצוותות־הטלוויזיה בקושי מסתכלים בהם. תשומת־הלב שלהם מופנית לפסטיבל ההולך ומתאסף בכיכר שלפני הכנסיה.

כמה צעירים עומדים בשורה, במישמרת דוממת. הם נושאים שלטים בלשון הברית החדשה: „אתם מלח־האדמה! הפגינו נגד הטילים הגרעיניים! חזור־נא אל החיים!”

שני בחורים ובחורה נושאים על כתפיהם עץ־ברוש ארוך. ברוש מת. בגרמניה מתים יערות שלמים של ברושים כתוצאה מזיהום הסביבה על־ידי התעשיה.

הצלמים ממהרים משלט לשלט, מאיש לאיש. הכיכר הומה מרוב צעירים. הכל נראה כמו התחלה של אסיפה של שלום עכשיו — צעירים מזוקנים, צעירות בג׳ינס, עשרות כרזות מצויירות ביד, מבלי שאחת דומה לשנייה. התלהבות ספונטנית, באלאגאן מוחלט.

„הנה היא!” צועקים צלמי־הטלוויזיה, ורצים אל קצה הכיכר. האובייקט של התלהבותם הוא צעירה נמוכת־קומה, בעלת שם מוזר ואישיות מרשימה: פטרה קלי, מנהיגת „הירוקים.”

הקהל המתאסף כאן בכיכר, לרגלי הפעמונים המדנדנים, בקור העז של בוקר גרמני בסוף מארס, בא לחגוג את אחד המאורעות הדרמאתיים ביותר בגרמניה ובאירופה: כניסתם של „הירוקים” לפרלמנט הגרמני.

מאות באו מרחבי גרמניה, וכמה מאיתנו גם מרחבי העולם, כדי ללוות את חברי־הפרלמנט החדשים של הירוקים אל בניין הבונדסטאג, מרחק של שניים־שלושה קילומטרים.

אנשי־הטלוויזיה רצים שוב. שני צעירים מזוקנים מגלגלים על הכביש בלון ציבעוני גדול — כדור־הארץ, המזכיר את הכדור בסירטו של צ׳רלי צ׳פלין, הדיקטטור הגדול.

תרועה גדולה. רעמי צחוק.

ופיתאום, מבלי שמישהו נתן את הפקודה, אנו הולכים. המיצעד אל הבונדסטאג התחיל.

פטרה בשורה הראשונה במליאת הבונדסטאג עומדות פטרה קלי, מנהיגת הירוקים (מימין) בחולצה סגולה, ויו״ר הסיעה, מארי־לואיזה בק־אוברדורף, בסוודר, מאחורי אגרטל של פרחים שהביאו עימם אל תוך אולם המליאה. למעלה: הכירכרה ובה חברי פרלמנט חדשים, בראש התהלוכה לבניין הבונדסטאג.

סוסים, טילים ועציצים

קשה להעלות על הדעת מיצעד פחות גרמני. אין שורות, אין שירי־לכת, אין צעידה בצעד אחיד. הבלאגאן חוגג. הספונטאניות שולטת בכל.

בראש מושכים שני סוסים לבנים כירכרה, ובה כמה מחברי־הפרלמנט החדשים.

ירוק עכשיו!

(המשך מעמוד 11)
הסוסים מסמלים משהו — ההתנגדות הכללית לעוצמת התעשיה, לשילטון המנוע הבלתי־אנושי.

בכלל, הירוקים מאמינים בסמלים. אין הם אומרים במילים מה שניתן לומר באמצעות פעולה סימלית. הם בני דור הטלוויזיה, והמעשה החזותי, הנקלט על־ידי מיליונים, משמש להם כאמצעי־תיקשורת עיקרי.

אחרי הכירכרה בא כדור־הארץ הציבעוני, ששני חברי־פרלמנט, צעיר וצעירה, מגלגלים אותו. ואחריהם, עירבוביה ססגונית, הקהל כולו על סיסמותיו.

ארבעה גרמנים ואיטלקי אחד מחזיקים בשלט־ענק המכריז באיטלקית: „קומיזו — הירושימה של מחר!” קומיזו היא עיירה בסיציליה, שם מוקם בסיס של טילים גרעיניים, המאיימים לא רק על ברית־המועצות, אלא גם על אפריקה הצפונית. התארגנה שם תנועת־מחאה מקומית. נציגה החמן, כמוני, להשתתף במיצעד.

בין כל הראשים הבלונדיים, האדמוניים והשחורים מבצבצים כמה ראשים לבנים. זוהי קבוצה של גימלאים, שהצטרפו לירוקים. הם מוחים על היחס המחפיר לקשישים בגרמניה (ובעולם כולו), על קיצבות־הרעב. הם קוראים לעצמם „הפאנתרים האפורים,” כמו בארצות־הברית. הירוקים, הדוגלים במאבק למען כל המיעוטים החברתיים המקו־

פאנתרים אפורים

ליד השוטרים במדים ירוקים, השומרים על התהלוכה, פוסעות נשים קשישות, חברות תנועת „הפאנתרים האפורים” של הגימלאים, המוחה על קיפוח הזקנים שהצטרפו לתנועת הירוקים. על השלט כתוב: „להתייחס ברצינות לשלום! לפרוק את הנשק!”

פחים, קיבלו אותם בזרועות פתוחות. מה גם שהקשישים עוזרים לתנועה לאמץ לעצמה תדמית כל־גילית, ולהיפטר מן התדמית של „עושי־צרות צעירים.”

הקשישים גם מוסיפים חיים. הם היחידים השרים בהליכה, כדרכם של הגרמנים בני דורם, שירי־עם. זקנה מלאת־חיים צועקת סיסמות על זכויות הגימלאים, ונגד הקמת מסלול חדש בנמל־התעופה של פרנקפורט. אותו מסלול דו־תכליתי, המסוגל גם לשמש כבסיס־טילים, הפך מזה זמן רב יעד להפגנות של שוחרי־השלום, וכמה מן הקשישים האלה כבר נאסרו שם פעמים אחדות, ואף ספגו מכות.

„המדיניות הסוציאלית קודמת למילחמה!” קורא שלט. נושאת אותו זקנה הנראית כבת 80.

רוב הכרזות מצויירות בידיים על גבי גליון מודפס, שבתחתיתו סמל הירוקים:

כדור הארץ

שני חברי־פרלמנט חדשים מגלגלים בלון־ענק ציבעוני, בצורת כדור־הארץ, ועליו הכתובת „הירוקים”. בשלט מימין: „קומיזו — הירושימה של מחר — איטליה”. בשורה השניה נושא חבר־פרלמנט מזוקן כרזה הקוראת להחרמת מיפקד־האוכלוסין המתוכנן להערך בקרוב.

ציור של רוכבי־אופניים ירוקים על גבי דשא ירוק, וחמניה צהובה גדולה. השטח שמעליו הושאר לבן — ושם יכול כל אחד לצייר כאוות נפשו את הסיסמה הנראית לו.

גינה ומיכאל מאיר־דילמן, זוג יהודי החי בבון, הביאו שלט גדול האומר בגרמנית: „שלום עכשיו! משא־ומתן עכשיו! ישראל־אש״ף!” שלושה גרמנים צעירים עוזרים לשאת את השלט. בעוד שדילמן עצמו נושא שלט אחר: „אקסודוס 1983! שיחרור היהודים ומתנגדי־המישטר בברית־המועצות!”

הדילמנים מהווים את סניף שלום עכשיו בבון, והם תומכים בהתלהבות במגעים ישראל־עש״ף.

השמש זורחת, הקרירות נעימה, אנחנו צועדים, מסביב צעירים וצעירות צוהלים, כולם אידיאליסטים שחלומם התגשם למרות כל המיכשולים העצומים, והשימחה מדבקת.

איש־שם בתוך ההמולה צועדת פטרה קלי, כשזר־פרחים בידה האחת ועציץ בידה השניה. לידה — הגנרל גרט סבסטיאן, מין „מתי פלד גרמני,” אחד מראשי הירוקים. גם הוא מחזיק בידו עציץ, ובו פרח ושלט: „זה צמח מחדש על גבי חומת־הבטון!”

אחד הצעירים המזוקנים מביא לי בשימחה שלט באנגלית: „שלום עכשיו — ישראל!” קשה לי להסביר לו את הגוונים השונים של תנועת־השלום הישראלית, המעוררת כאן תיקוות כה רבות. אני תולה את השלט על עצמי, וממשיך לצעוד.

להתנגד ביחד, בלי אלימות

הַחבר הירוק ביותר במיצעד הירוקים הוא לבוש השוטרים, המלווים אותו בהמוניהם כדי להגן עליו. אבל אין כל צורך בהגנה — הקהל מתייחס אל התהלוכה באהדה או בסקרנות. אין כאן זכר לגילויי השינאה, שראיתי אותם כאשר צעדתי לפני כמה שבועות במיצעד הירושלמי של הוועד נגד המילחמה בלבנון לזכר אמיל גרינצווייג, שגם הוא נערך בחסות המישטרה.

בגבול שטח־החסינות של בניין הבונדסטאג* עוצרת אותנו שרשרת ירוקה של שוטרים. השטח כולו הוריק בהם. השוטרים הירוקים מסבירים לצועדים הירוקים כי מכאן והלאה התהלוכה אסורה.

* בונדסטאג פירושו, מילולית, „יום הפדרציה.” הגרמנים קוראים לפרלמנטים שלהם „יום,” מפני ששיבטי הגרמנים הקדמונים היו מתכנסים במשך יום אחד בשנה כדי להחליט ביחד באופן דמוקרטי על ענייני השבט. „בונד” פירושו „ברית,” והכוונה היא לפדרציה של גרמניה המערבית.

ישראל אש״ף

מיכאל מאיר־דילמן (מימין), ראש סניף אוהדי **שלום עכשיו** בבון, נושא שלט הקורא לשיחרור היהודים בברית־המועצות. לידו נושאים כמה גרמנים סיסמה שהכין: „שלום עכשיו! משא־ומתן עכשיו! ישראל־אש״ף!” אשתו של דילמן, גינה, מחזיקה בסיסמה משמאל. אורי אבנרי, הנראה מאחור, היה הישראלי היחידי שהחמן למיצעד, אחד מכעשרה אישים שהוזמנו מארצות־חוץ בשל השתתפותם האישית במיבצעים למען השלום

לפני שההפגנה נפרדת מחברי־הבונדסטאג שלה, נואמת פטרה קלי ברמקול נייד: „באוזני ידידינו מחו״ל אנו רוצים להישבע... נתנגד יחדיו ובלי אלימות! לא נסבול כי יכפו עלינו סיגנון־חיים הרסני... לא נסבול שהטבע ייהרס, יישדד ויושחת... איננו רוצים לפרוש מהחיים, להיסמא או להיעלם. איננו יכולים לברוח מהחיים... החימוש כלפי חוץ והאלימות כלפי פנים מאיימים על חיינו... אנו מברכים את הבאים אלינו ממרחקים, מסיציליה ומישראל, מארצות־הברית ומהולנד, מצרפת ומאנגליה. שם עושים מזמן את אשר אנחנו רוצים לעשות כאן עכשיו... איננו רואים את עצמנו רק כסיעה בבונדסטאג, אלא כחלק מתנועה בינלאומית... זוהי הבטחה אישית שרציתי למסור...״

היא חוזרת על הדברים באנגלית למען האורחים. זוהי „השבועה האלטרנטיבית״ — במקביל לשבועה שחברי־הפרלמנט החדשים יישבעו בעוד כמה דקות בתוך הבניין, עם פתיחת־המושב הראשון של הפרלמנט החדש.

בכלל, המילה „אלטרנטיבה״ חוגגת. בסיגנון של הדור הגרמני הצעיר, כל דבר טוב הוא עכשיו „אלטרנטיבי״, או „בסיסי״. יש פוליטיקה אלטרנטיבית, וסיגנון־חיים אלטרנטיבי. ומעכשיו יש, כמובן, גם סיעה אלטרנטיבית בבונדסטאג.

ירוק במקום אדום

בימים האחרונים שלפני פתיחת המושב לא ידעו מה לעשות בירוקים. היכן להושיב אותם באולם המליאה, לכל הרוחות?

בפרלמנט הגרמני היו במשך שנות־דור שלוש סיעות בלבד: מימין המערך הנוצרי (המורכב משתי מיפלגות־אחיות, הנוצרים־דמוקרטים של הקנצלר הלמוט קול בכל המדינה והמיפלגה הנפרדת של פראנץ־יוזף שטראוס בבוואריה), משמאל הסוציאל־דמוקרטים ובאמצע הליברלים של דיטריך גנשר. עכשיו נוספה „הסיעה של הירוקים״ כסיעה חדשה לגמרי. היכן מקומה?

הימין הציע להושיב אותם בשמאל הקיצוני. לכך התנגדו הסוציאל־דמוקרטים בתוקף: „משמאלנו אין דבר מלבד הקיר!״ הם אמרו. הם טענו כי הם כוללים את כל היסודות השמאליים.

התווכחו והתווכחו, ולא מצאו פיתרון. העיתונות ליוותה את הוויכוח בהצעות לגלגניות: אולי להושיב אותם במעגל, מסביב לכל שאר הסיעות? ואולי בצורת נחש, שיעבור דרך כל הסיעות האחרונות?

ברגע האחרון ממש נמצא פיתרון, ששימח את לב הירוקים: הושיבו אותם בטור עורפי, בדיוק באמצע האולם, בין הסוציאל־דמוקרטים ובין הליברלים.

החיכוח לא היה מלאכותי. באמת קשה לסווג את הירוקים במפה הפוליטית הישנה, בין שמאל וימין.

„אנחנו לא ימין, לא שמאל ולא מרכז, כי איננו שייכים לכל המערכת הזאת!״ קבעו הירוקים, מבלי לדעת שבכך הם העתיקו מילולית את הסיסמה של תנועת העולם הזה — כוח חדש, שחוללה ב־1965 בישראל את אותו הנס שהירוקים חוללו עתה בגרמניה: הם פרצו את מחסום המימסד ונכנסו לפרלמנט כמיפלגה אותנטית חדשה לגמרי.

רבים רגילים לשייך אותם לשמאל, מפני שהם דוגלים בזכויות המיעוטים והמקופחים (נשים, גימלאים, פועלים זרים) ודוגלים בפרוק החימוש. אחד מחברי־הפרלמנט החדשים אף אמר לי: „אני חושב שאני שמאלי, כי אני בעד חופש, שיוויון, שלום תכויות־למיעוטים.״ אך בניגוד לסוציאל־דמוקרטים ולמארכסיסטים, אין הם דוגלים בשילטון מרכזי חזק, שיפעיל את המדינה לטובת מטרות אלה.

הירוקים רואים בשילטון המרכזי המתעצם סכנה לאזרח, והם דוגלים בפיזור, בהעברת הכוח והסמכויות מן השילטון המרכזי למחוזות, לנפות ולערים, שם יכול האזרח הקטן להשפיע.

בניגוד לשמאל המארכסיסטי, אין הם רואים בבעיות הכלכליות את חזות הכל. הם מעלים שורה ארוכה של נושאים חדשים לגמרי, ששום מיפלגה אחרת לא התעניינה בהם עד כה, והשייכים לחיים האמיתיים של האזרח.

כמה בורים בעולם וגם בארץ ניסו — מתוך טיפשות או כוונות־זדון — לשייך אותם לימין ולייחס להם — „לאומנות חדשה.״ זוהי שטות גמורה. יש אמנם כמה קבוצות ירוקות ימניות, שאף ניסו להקים מיפלגה משלהם, אך הם נכשלו לגמרי. התנועה שניצחה בבחירות ושנכנסה לפרלמנט רחוקה מכל גילוי של לאומנות. במשך 60 השעות שביליתי במחיצתם כמעט בלי הפסק לא שמעתי אף מילה אחת שהיה בה אף רמז של גישה לאומנית. נכון ההיפך.

דווקא הפרשה המביכה ביותר מעידה על כך. אחרי הבחירות התגלה כי אחד הנבחרים מטעם הירוקים, אדם בשם פוגל, בן 75, זקן הנבחרים החדשים, היה בצעירותו חבר פלוגות־הסער הנאציות. הוא הוכרח להתפטר בו במקום. דבר כזה לא היה עולה על דעתה אף של אחת המיפלגות האחרות בגרמניה, כי כולן מלאות באנשים שהיו בנעוריהם לפחות נאצים פאסיביים.

תנועת הירוקים היא התאחדות של תנועות ספונטאניות רבות, שצצו בשנים האחרונות בגרמניה — תנועות נגד החימוש הגרעיני, תנועות למען איכות־הסביבה, תנועות פמיניסטיות, ועוד ועוד.

יש בה שרידים מן השמאל החדש של אתמול, ואף ממהפכת הסטודנטים של 1968, אך רוב החברים הם חדשים לגמרי, נציגי הדור החדש המואס בסיסמות האתמול. בייחוד, כך נדמה, הם מואסים בסיסמות הסוציאליסטיות והמארכסיסטיות, שהרחיקו את קודמיהם מן הציבור הגרמני.

הצבע הירוק בא במקום הצבע האדום.

על חזית הבית בבון, המשמש כמרכז זמני של התנועה, תלוי שלט גדול. לצד החמניה הצהובה רשומות בו ארבע סיסמות, שבאו לתמצת את מהות התנועה; „אקולוגי — סוציאלי — דמוקרטי־בסיסי — חופשי־מאלימות.״

„סוציאלי״ בא במקום „סוציאליסטי,״ „דמוקרטי־בסיסי״ במקום פולחן המדינה הכל־יכולה. „אקולוגי״ אין פירושו רק שימור הסביבה, אלא המאבק על איכות־החיים בכל מובנו הרחב. „חופשי מאלימות.״ אין פירושו רק פעולה בלתי־אלימה, אלא חיסול האלימות בכל שטחי־החיים.

בשביל הירוקים, אין אלה סיסמות ריקות. הקשבתי לוויכוחים אינסופיים על אלף ואחד תכנים מעשיים לעקרונות אלה, דברים שהירוקים רוצים להגשימם לא רק בחברה החדשה, אלא גם בינם לבין עצמם.

בגרמניה קיים אחוז־חסימה של 5%. במשך דור שלם מנע בעד כל כוח חדש מלהיכנס לבונדסטאג. הירוקים שברו את המחסום הזה, לתדהמת הכל. הם זכו במעט יותר מחמישה אחוזים.

בלילה הארוך שאחרי הבחירות היה נדמה שהכל אבוד. קולות האיזורים הכפריים נמנו ראשונים. ושם שולטת השמרנות בכיפה. דוברים ירוקים כבר החלו מסבירים מדוע נכשלו. ואז הגיעו הקולות מהערים הגדולות — הירוקים עברו את החסימה בתנופה.

הדור הצעיר, ובעיקר האינטליגנציה הצעירה, מאסו במיפלגות הישנות, הקפואות, המושחתות, הצבועות, שאין ביניהן הבדל אמיתי כלשהו. כמו בארץ.

זקנים ושערות ארוכות

כמו מליוני גרמנים, ראינו את השעות הראשונות של הבונדסטאג החדש בשידור חי בטלוויזיה. כל הירוקים החוגגים, שאינם חברי־פרלמנט, התכנסו בפאב גדול על גדת הריין, ועקבו בדריכות אחרי המתרחש על המסך.

שערוריה מעולם לא נראה דבר כזה בפרלמנט הגרמני. שלושה חברי־פרלמנט ירוקים עומדים באמצע אולם המליאה (למעלה), כשהם לבושים בבגדי־רחוב ומחזיקים בצמחים. למטה: חבר־הפרלמנט פוגט שם עציץ על השולחן שלו במליאה, כשחברי־פרלמנט מעונבים שולחים בו מבטים נדהמים ומשועשעים.

במקום שרר קור־כלבים. אך נראה שזה לא הפריע לאיש, מלבדי. האנשים היו שקועים במראה הפנטסטי, שהדהים את המדינה כולה.

בין שני גושים סולידיים של בורגנים גרמניים, עסקני כל המיפלגות, כולם בחליפות ועניבי־עניבות, הופיעו 28 הצירים של הירוקים כיצורים מכוכב אחר. חוץ משניים־שלושה קשישים יותר, לא ענב איש מן הגברים עניבה, ולא לבש חליפה. הם היו לבושים כפי שצעיר גרמני לבוש ברחוב — חולצה, סוודר ציבעוני, ג׳ינס.

כמעט כולם היו משופעים בשערות — זקן פראי ושערות שגלשו על העורף. מאחור היה קשה להבחין מי גבר ומי אשה. בכניסה לאולם עצר עסקן ימני את אחד הירוקים והציע לו מארק וחצי „כדי להסתפר.״ הצעיר לקח את הכסף למען קרן־צדקה. העירה אחר־כך אחת הירוקות: „הם כל־כך רחוקים מהחיים, שאינם יודעים אפילו כמה עולה כיום תיספורת!״

הנשים היו ססגוניות עוד יותר — מכנסיים ציבעוניים, מגפיים, סוודרים. פטרה קלי תפסה את מקומה בשורה הראשונה בחולצה סגולה, מכנסיים אדומים וזהרים ומגפיים אדומים. מראה כזה עוד לא נראה בפרלמנט הגרמני.

וכאילו לא די בכך, הביאו הירוקים עימם גם את סמליהם. על שולחנו של כל אחד מהם עמד עציץ, או היה מונח ענף נבול של ברוש.

זקן חברי־הבונדסטאג, וילי בראנד, סימפאטי כרגיל, פתח את המושב. בנאום מדוד השמיע את המליצות המקובלות, הזכיר את „גרמניה השנייה״ (הקומוניסטית), את זוועות הנאצים. הבית קם על רגליו לזכר קורבנותיו של היטלר.

ואז החלו הדברים להתגלגל. אחד הירוקים קפץ והציע הצעה־לסדר. כך בדיוק עשיתי גם אני ביום הראשון שלי בכנסת, בסוף 1965. לפני הירוקים עמדה אותה הבעיה שעמדה אז לפני: כיצד להפגין לעיני הציבור כולו כי אכן נכנס כוח חדש לכנסת, וכי מעתה יהיה הכל שונה.

יכולתי לנחש כל מילה שתיאמר על־ידי הירוק ועל־ידי כל האחרים. היתה זאת הרגשה שליוותה אותי במשך כל היומיים: הרגשה של „כבר ראיתי.״ כי יש דמיון מדהים ממש בין הירוקים — מעשיהם, דיבריהם ובעיותיהם — ובין סיעת העולם הזה — כוח חדש אז. במידה מסויימת היינו הסיעה „הירוקה״ הראשונה בעולם.

רצינו להיות שונים מכל המיפלגות, להיות ולהישאר מחוץ למימסד. לחמנו על אלף ואחד נושאים שהיו זרים לכל המיפלגות: איכות־החיים, שיחרור מכפייה דתית, סידרי־מינהל שבירת הביורוקרטיה, הזכות להפלה וזכויות האשה בכלל, הנוכחות בדיוני המליאה ועוד ועוד, נוסף על המאבק למען השלום. כל אלה הם עתה יעדי־פעולה של הירוקים בפרלמנט הגרמני.

גם אנהנו תיכננו אז לערוך מיצעד לעבר הפרלמנט ביום התכנסותו. ויתרנו על כך כאשר נבחר רק אחד (אני), שמא ייראה הדבר כהפגנה למען איש אחד.

גם אנחנו התרחקנו מן ה„איזמים״ ומן התוויות הישנות, וביקשנו לבטא את שאיפת־החיים של הדור החדש. גם פעילינו באו מכל הכיוונים, החל בקיבוצי מפ״ם וכלה בליברלים.

(המהות המיוחדת הזאת אבדה לנו כאשר התאחדנו במיסגרת של״י עם גורמים שהיו מאוהבים ב„ציונות סוציאליסטית,״ „ארץ־ישראל העובדת״ ושאר סיסמות האתמול, שאבד עליהן הכלח.)

לכן שמחתי שיבעתיים על כי באתי לכאן. בחבורה זו הרגשתי מאוד בבית.

ההזמנה באה אליי במפתיע. חזרתי מהולנד, שם השתתפתי לצידו של עיצאם סרטאווי בכנס בינפרלמנטרי אירופי על השלום הישראלי־פלסטיני, שנערך בפרלמנט

(המשך בעמוד 66)

אם עדיין לא ביקרת זה הזמן!

פלג משתלת עציצי גן ונוי
רח. הנדיב 3 הרצליה טל. 052-83438

המשתלה נמצאת במרכז העיר, מול עירית הרצליה

צמחים באיכות גבוהה במחירים מוזלים

עבודות הידרופוניות לבית ולמשרד

אביזרים לטיפול בעציצים כימיקלים ותערובות

זרעי פרחים ותבלינים

מתלים ומעמדים לעציצים בתי עציץ מקש

עציצים לבית ולגן למרפסת ולגג

מבחר כלי קרמיקה אמנותיים עבודת יד

עציצי קרמיקה וחימר במבחר גדול

יעוץ ותכנון גנות וגגות

דקלים בגדלים שונים

הזמנות ומשלוחים לחג

המשתלה פתוחה בכל ימות השבוע
ימים א-ה בשעות 16.00-19.00 9.00-13.00
בימי ו וערבי חג 9.00-16.00

ניתן להכנס למשתלה עם רכב, כמו כן לנוחיותכם
מגרש חניה עירוני ברח. הנדיב 9 סמוך למשתלה

בואו לבקר ותהנו!
איריס ערן ורמי

ישראכרט VISA

ארמון

- תמונות שמן מקוריות
- פירזולי עץ לרהיטים
- מסגרות אובליות (ביצה)
- מסגרות בסגנון עתיק
- מוטות למסגרות
- הדפסים, רפרודוקציות
- עודפי ליטוגרפיות מארה"ב
- תמונות לילדים
- מראות עם מסגרות בגדלים וסגנונות שונים

מחירים מפתיעים תחרותיים

כת: רח' אילת 47, תל אביב יפו טל': 657001, 657112 -03

חברת
מנו קוי נוסעים
מציעה
שבוע שייט חופים בפסח
החל מ-**208$**
ושרות שבועי קבוע בכל יום א'
בקו חיפה-קפריסין-כרתים-פיראוס (יוון)
באנית הנוסעים והמכוניות
,ורגינה'
F.B. Vergina

הזמנות:
מנו קוי נוסעים בע"מ
חיפה, טל-04-532102/3/4
תל-אביב, טל-03-246601. אשדוד, טל-055-24011
ירושלים, טל-02-246141 ובכל סוכנויות הנסיעות

ניקראגווה: מקוסטה־ריקה תיפתח הרעה

הסאנדיניסטים, השולטים בניקראגואה מאז המהפכה העממית של 1979, אינם מסתירים את דאגתם מההכנות הצבאיות בגבולם עם הונדורס. שר־הביטחון אומברטו אורטגה, משוכנע שההדירות לתוך שטח ארצו אינם אלא קצה קרחון של מזימה אמריקאית לחסל את מישטרם, ובכך להחזיר את ניקראגואה לעידן של דיכוי פוליטי וניצול כלכלי, שאיפיין את שילטונו של העריץ המודח, אנסטסיו סומוסה.

בראיונות לעיתונים באירופה מדגישים הסאנדיניסטים את מעורבותה של ישראל בהכנות המילחמתיות נגד ארצם. ישראל היא כיום המדינה השנואה ביותר בניקראגואה. אזרחי המדינה המרכז־אמריקאית הרחוקה מאשימים את ממשלות ישראל בסיוע צבאי מאסיבי למישטר הקודם, שהגן בכוח הנשק, העינויים וההוצאות להורג, על האינטרסים הכלכליים של שיכבה דקה ביותר במדינה. כל המומחים בנושא דרום־אמריקה תמימי דעים שישראל הגישה סיוע צבאי עצום לסומוסה, גם אחרי שהנשיא ג'ימי קארטר הטיל אמברגו על אספקת־נשק למרצחים

נציג ניקראגווה באו"ם מתלונן
העם תומך בסאנדיניסטים

בניקראגואה. בדרך כלל נהוג לציין ש־98 אחוז מכלל הנשק שהגיע לידי סומוסה — נשלחו מישראל!

עבודת נמלים. בניקראגואה סבורים שגם היום משתפת ישראל פעולה עם נשיא ארצות־הברית, רונאלד רגן, ומגישה סיוע צבאי ישיר, כולל הדרכה, הן לצבא הונדוראס והן למורדים המקומיים, מתומכי המישטר הישן וחברי המשמר הלאומי הידוע לשימצה של הרודן המודח, שנרצח אחרי המהפכה בגלות פראגוואי. הדיעה הזאת, שהתחזקה מאוד מאז ביקרו השרים אריאל שרון ויצחק שמיר באיזור, היא כיום נחלת כל החוגים המתקדמים באמריקה הדרומית. אם יקום אי־פעם מישטר מתקדם בישראל, הוא יאלץ להקדיש שנים רבות של עבודת־נמלים, כדי לטהר את שמה המוכתם של ישראל בעולם השלישי.

מיספרם של אנשי הגרילה הימניים שחדרו לניקראגואה מתחומי הונדוראס אינו גדול. בבירת ניקראגואה, מנאגואה, אומדים אותו ב־1500 לוחמים, המצויידים בנשק אמריקאי, ישראלי ואף סובייטי. מולם עומד צבא מאומן ומצוייד היטב, הנהגה מתמיכת רוב העם, ממוטיבאציה גבוהה, והמונה כ־100 אלף חיילים. משקיפים סבורים שבלי התערבות אמריקאית ממשית, מעבר ל"יועצים" נוסח תחילת המעורבות בווייט־נאם, אין כל סיכוי למורדים.

מילחמת־מנע. שליטי הונדוראס, החוששים מצעדי תגמול של הסאנדיניסטים, מנסים להכחיש את תמיכתם במורדים, ואף הזמינו משקיפים ממנאגואה להיווכח שאין להם ריכוזי־כוחות באיזור הגבול.

ההכחשות האלה הן מגוחכות, מכיוון שדווקא עיתונאים אמריקאיים עושים הכל להפריכן. השבוע ביקר סטיון קינזר, כתב אינטרנשונל הרלד טריביון, במחנה מורדים בהונדוראס, 13 ק"מ מהגבול עם ניקראגואה. קינזר הודרך אל המחנה על־ידי חיילי הונדוראס, שוחח עם המורדים, כולם מניקראגואה, ודיווח בפרטי־פרטים על מחנה האימונים שלהם, על חימושם, ועל שיתוף הפעולה שלהם עם הונדוראס.

ממשלת ניקראגואה עשוייה להחליט על פתיחת מילחמת מנע מוגבלת נגד הונדוראס, שהשלכותיה לגבי כל אמריקה המרכזית הן עצומות.

רגן רואה בכל סוציאליסט באמריקה הלאטינית סוכן של מוסקווה, והוא עושה כמיטב יכולתו לדחוף את כל הכוחות המתקדמים ביבשת לזרועות ברית־המועצות. התערובת הזאת של גישה בלתי־מתוחכמת, עם מחוייבות מוחלטת לאינטרסים של החברות הגדולות בלי שום התייחסות לזכויות־האדם ולשוויון כלכלי אלמנטרי, מהווה את הנוסחה הקלאסית לכל ההרפתקות האומללות של ארצות־הברית בעולם השלישי. למרות עמדתו העויינת של הקונגרס, או לפחות חלקים ניכרים ממנו, עלול רגן לשפוך דם רב באמריקה הלאטינית.

במנאגואה עצמה בטוחים שיעלה בידם לבלום את המורדים, בעיקר את אותם החונים בהונדוראס, והמוכתמים בעיני העם כתומכי סומוסה השנוא. רבים מהם סבורים שהסכנה האמיתית נשקפת להם דווקא מקוסטה־ריקה. במדינה זו מצאו מחסה כ־7000 מתנגדי המישטר בניקראגואה, ובראשם סאנדיניסט לשעבר, אדן פאסטורה, המכונה קומאנדנטה זרו. פאסטורה הכריז מילחמה נגד שליטי ארצו, והודיע שיפתח במיתקפה חזיתית בחודש הבא.

זהו איום רציני. פאסטורה הוא דמות אגדית, פופולארי בחוגים נרחבים, ואין לו רקורד של איש סומוסה. לקוסטה־ריקה עצמה כמעט שאין צבא, והיא מנסה לרסן את פאסטורה. אבל גם כאן מתערבים סוכני סי־איי־אי ומנסים לסייע לאוייבם בעבר.

אין ספק שפרשת ההתערבות האמריקאית בניקראגואה לא תסתיים, אפילו אם ימוגרו המורדים מהונדוראס. האיום מגבול קוסטה־ריקה הוא חמור ביותר.

עולם קטן

שוודיה: פאלמה
נלחם נגד אבטלה

השבועון היוקרתי הבריטי אקונומיסט אינו נוהג לפרגן לראשי־ממשלה סוציאל־דמוקרטיים. גם בסקירתו השבוע על שוודיה מדגיש השבועון את קשייו של אולף פאלמה.

פאלמה

גל של שביתות בסקטור הפרטי, מאבק קשה עם עובדי המדינה בשל ה־איסור על שעות נוספות. יותר ממיליון עובדים ייפגעו מהתקנה האוסרת על "שעות נוספות", כדי להבטיח תעסוקה מלאה במשק.

אך הישגיו של פאלמה הם ניכרים. הוא הצליח ל־הבטיח שכר מינימום נאות לבעלי דרגות נמוכות בכל הסקטורים, ולהצמידו להעלאות שבהן זכו העובדים בדרגות הבינוניות והבכירות. פיחות הכתר השוודי בשיעור של 16 אחוז הגביר את כוח התחרות של השוודים בשוק הבינלאומי.

פאלמה הצליח לשכנע את ציבור־העובדים להסתפק בהעלאת שכר כוללת של 7 אחוזים, באינפלציה שנתית של 11 אחוזים. ירידה ריאלית זו ברמת־החיים תסייע לפאלמה לבלום את האבטלה בארצו, ולהקטין את החוב החיצוני.

צבוע
בבית־הנשיא

מנחם בגין נחל מפלה מבישה בפרשת בחירת הנשיא החדש, חיים הרצוג, וקורטוב של נחת — מעין שימחת עניים — פקדה את כל המחנה השפוי בישראל.

תגובה טיבעית, בריאה, אנושית, מובנת. מעין "גול כבוד" של קבוצה מובסת. ואולי אפילו סימן טוב לעתיד? אין לדעת. בינתיים מתנחמים בפניו המכורכמות של בגין.

אך החוגגים נוטים לשכוח מיהו, בעצם, הרצוג. האיש שלנו באו"ם; דמגוגיה בגיניסטית טיפוסית, מהולה, למרבה הרווחה, בקצת הומור אנגלו־סאכסי. האיש שהתחלחל לשמוע בשורה של שלום מריאד, שהודה בגלי צה"ל על ההקלה הגדולה שחש, כשמלך סעודיה התכחש להצהרה מתונה כלפי ישראל.

השבוע מציג האיש של בגין בידיעות אחרונות, שלמה נקדימון, את השקפתו המדינית של הנשיא הנבחר. וכך אומר מיליונר הצמרת, שנשלח לבית־הנשיא על־ידי מה שקרוי תנועת העבודה: "כשאני מקשיב להאשמות החוזרות נגד ישראל באו"ם, איני יכול שלא להתבונן סביבי על האוסף העצום של אומות המכונסות כאן, ולסכם במוחי את סך כל הסבל והיגון שהן מייצגות... מחלות, חוסר־תזונה, עוני, חוסר־חופש, גזרי־דין ללא מישפט, פסקי־דין מוות המוניים, דיכוי אכזרי של מיעוטים, עינוי אסירים ושלילת זכויות־האדם הבסיסיות..."

הגסטאפו של השאה. כל זאת מפיו של אדם, המוצג בעולם השלישי כאחד ממניחי היסוד של סאוואק, הגסטאפו של השאה האיראני. האשמות אלה צוטטו פעמים רבות במדור זה, בעיקר מפיו של האינטלקטואל הפלסטיני עתיר־היוקרה אדוארד סעיד. הרצוג מילא את פיו מים, לא טרח להכחיש.

בכל שנות פעילותו הפוליטית לא שמענו מהרצוג אף הבהרה אחת נגד מכירת נשק לכל המישטרים המבצעים מעשים איומים, שעליהם הוא קונן מרה באו"ם. הרצוג אינו מוחה על הטיפול הבלתי־אנושי באסירים הפלסטיניים במחנות־המעצר בישראל ובלבנון. הוא אפילו לא טרח למחות על עלילות הדם של הגזען, המשמש בישראל כראש־המטה־הכללי של צה"ל.

האקט של בחירת הרצוג היה מרנין, מכיוון ש־הקהה את שיניהם של שחצני הליכוד, ורוני מילוא בראשם. אין בכך כדי לשנות את דמותו של האיש שהתנגד בגלוי להסכמי קמפ־דייוויד. מי שתולה בו ציפיות בשם השפיות והמתינות המדינית — ינחל אכזבה מרה.

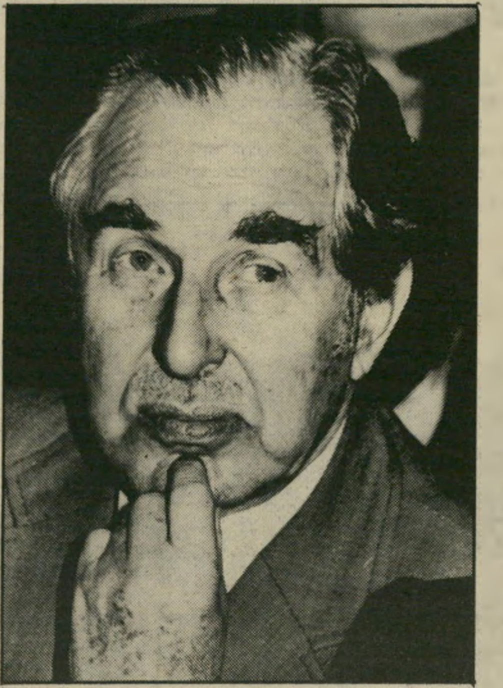

נשיא־נבחר הרצוג
בגין אנגלו־סאכסי

חיים ברעם

אנשים

איך יוסכם על האות ואיך הרוויח ח"כ שפירא ויסקי מח"כ מלמד?

חלי שיאון בתם של יעל דיין ודוב שיאון, הגיעה ביחד עם אמה לתצוגת אופנה של ג'רי מליץ, שהכנסותיה היו לטובת „האגודה להגנת הילד". לאותה תצוגה באה גם אמה של יעל, רות דיין, וכן אמה החורגת, רחל דיין, שבאה בחברת ידידה. ג'רי מליץ מלביש באופן קבוע את יעל דיין וכן נשות־חברה אחרות כמו לילי שרון, שבאה גם היא.

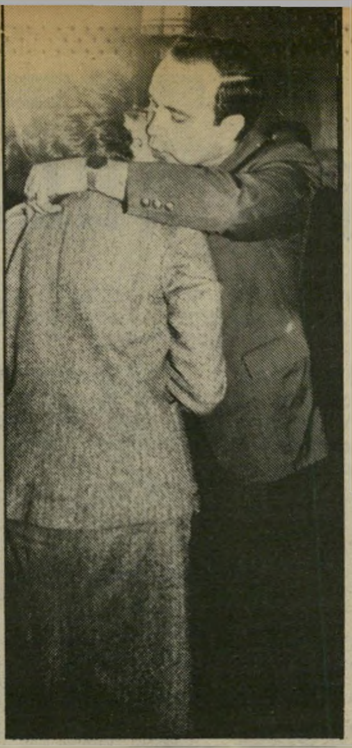

שרה דורון עם היוודע תוצאות ההצבעה במרכז המיפלגה הליברלית, מי יהיה השר השישי מטעמם, רצו כל דורשי טובתה של שרה דורון לברך אותה. מכיוון שהיא אשה, הירשו לעצמם כל הג'נטלמן במיפלגה לחבק ולנשק אותה. מימין: השר גידעון פת, שממש התנפל על דורון. הוא אחז בה חזק סביב כתפיה, ונישק אותה על לחיה כשעיניו עצומות.

■ בעיקבות הוויכוח הסוער סביב אותות המילחמה, הציע **ג'קי קרמר**, דובר תנועת שינוי, שכדאי שאות המילחמה בלבנון יהיה אות מתפרק. קרמר אמר שהאות יהיה מורכב משלושה חלקים: החלק הראשון יתייחס לשלב הראשון של המילחמה, שלב 40 הקילומטרים המפורסמים, החלק השני יתייחס לשבועיים הנוספים של המילחמה, ואילו החלק השלישי יתייחס לכל מה שקרה אחר כך, ויכלול גם את הכניסה למערב־ביירות. החלק הראשון יהיה בצבעי תכלת־לבן, השני יהיה ירוק וקצת אדום, לסמל את הדם, ואילו החלק השלישי יהיה בצבעי אדום וחום, המסמלים את הדם והבוץ. וכך יוכל כל לוחם לבחור לעצמו איזה חלק מן האות הוא רוצה לענוד.

■ באותו עניין אמר ח"כ שינוי **מרדכי וירשובסקי**, שהאות צריך להיות בשיטת „עשה זאת בעצמך" — וכל אחד יוכל להרכיב בעצמו את החלקים.

■ בערב ראיונות ביקש **חיים יבין** לשמוע מח"כ **דב בן־מאיר**, מה דעתו על בחירתו של **חיים הרצוג**. בן־מאיר ענה: „אתה הרי זוכר שהמועמד הקודם של הליכוד לנשיאות היה פרופסור **יצחק שווה**, וגם הוא הפסיד." ענה לו חיים יבין: „זה מוכיח שכל מועמד של הליכוד — שווה."

■ בן־מאיר, שהוא מזכיר מועצת פועלי תל־אביב ומועמד המערך לראשות העיריה, הלך למיפעלים בערב החג, כדי לאחל חג־שמח לעובדים. במיסגרת זו ערך סיור במיפעל הארגז, שלפני זמן לא רב דובר על סגירתו. מנהל הקואופרטיב **שלמה ברכה**, שקיבל את פניו, לא שכח את העובדה שהוא מועמד לראשות העיריה, ואמר שיעשה הכל למענו: „בתקופה שאתה משמש כמזכיר מועצה," אמר „גרמת לנו לא מעט צרות, וזו סיבה טובה לעזור לך — שתעזוב אותנו במנוחה."

■ הרב **קלמן כהנא** סיפר בראיון, שבישיבה הרישמית הראשונה של מועצת המדינה הזמנית, מסר **דויד בן־גוריון** דו"ח קצר על המצב הביטחוני ואמר, בין השאר: „אין לנו להישען אלא על כוחות עצמנו." בן־גוריון חרג מהכתוב בדף שלפניו, הסתכל בנוכחים הדתיים שישבו שם, והוסיף: „ועל אבינו שבשמיים."

■ השרה החדשה **שרה דורון** בירכה טלפונית, בערב חג־הפסח, את כל חברי מרכז המיפלגה הליברלית. דורון טילפנה גם לאותם שלא הצביעו בעדה בבחירות.

■ בתוכנית הרדיו יש עניין יש פינה קבועה, שבה עורך **חנן קריסטל** שעשועים קוליים — בכל פעם מחליף דמות אקטואלית אחרת ומדבר בשמה. השבוע לבש את דמותו של השר **יצחק מודעי** ואמר בשמו: „אני האיש הכי מוכשר במיפלגה, לי ישנם 90 אחוזי כישורים, בעוד שלחבריי יש רק עשרה אחוזים." בתום התוכנית נכנס לאולפן ח"כ **אברהם שפירא**, שהגיע למקום כדי להשתתף בתוכנית אחרת. הוא סיפר כי נסע עם ח"כ **אברהם מלמד** מירושלים, ובדרך שמעו את פינתו של קריסטל. השניים התערבו ביניהם על בקבוק ויסקי, אם הדובר הוא אכן השר מודעי או מישהו אחר. שפירא זכה.

■ באותה תוכנית יש פינה נוספת, שבה מעביר המנחה **גבי גזית** את תפקיד המראיין לאישיות ציבורית. במיסגרת זו ראיינה השבוע ח"כ **שולמית אלוני** את סגן יו"ר הוועד המנהל של רשות־השידור, עורך־הדין **מיכה יינון**, בדבר הצעתו לפתוח בקול ישראל את „קול התורה." כמראיינת שמרה אלוני על איפוק ולא נתנה דרור לפיה.

■ **אייבי נתן** הכין ארוחת־ערב הודית לידידיו. בין השאר היה שם גם השחקן־זמר **יהורם גאון** עם אשתו **אורנה**. אחרי הארוחה שיעשע אייבי את אורחיו במעשי־קסמים, ובשלב מסויים ביקש מכל הנוכחים לחשוב על יהורם גאון. „אם תחשבו עליו מספיק

פינחס גולדשטיין אחרי ההצבעה במרכז המיפלגה הליברלית, עלו על הבימה מנהיגי התנועה והתכוננו לנאומים קצרים, לסיום ההצבעה ולהודעה רישמית על התוצאות. השר יצחק מודעי ישב על הבימה, לפתע ניגש אליו ח"כ גולדשטיין ורצה ללחוש לו סוד. גולדשטיין עלה על הבימה, התכופף וכמעט השתטח על השולחן, כשמודעי תופס בידו.

חריו התייצב למיסדר־הנשיקות שר־החקלאות, שימחה ארליך. הוא ישב על כיסאו, שום שהוא עדיין קצת חלש אחרי ניתוח־לב שעבר לא מזמן. דורון ניגשה אליו, וא קם לקראתה ונראה בתמונה כשביד ימינו הוא לוחץ ידה של דורון ובפיו הוא דביק נשיקה ליד האוזן. אחריו ניסה את פיו שר־התיירות, אברהם שריר. גם שריר

נראה כשהוא אוחז בחוזקה את צווארה של שרה דורון. היא הניחה את ידה השמאלית על כתפו, כשבידה סיגריה בוערת. קיצוני משמאל, ח״כ אלי קולס, שהיה יו״ר ועדת הבחירות של המרכז. הוא היה האיש שבישר לשרה דורון על בחירתה, והיה ראשון החוגגים איתה. בניגוד לאחרים, אחז ביד אחת במותניה, ובידו השמאלית תפס בידה.

ברצינות,״ אמר להם, „בעוד כמה דקות יצלצל הטלפון וה־איש על הקו יבקש את יהורם.״ וכך אומנם היה — הנוכחים התרכזו ביהורם גאון, ובתוך כמה דקות צילצל הטלפון ומי־שהו ביקש את גאון.

■ **אורנן יקותיאל**, עוז־רם הפרלמנטרי של **אבא אבן** ו**יוסי שריד**, הוציא לאחרונה ספר — קידום והכנה בבחינות פסיכומטריות. המהדורה הרא־שונה של הספר נגמרה בתוך עשרה ימים. בבחינות שהיו בירושלים אפשר היה לראות בבירור מי קרא את הספר ומי לא. אותם שקראו אותו, חייכו במשך כל הבחינה.

■ תוכנית הרדיו הפופו־לארית בית־המישפט מחדשת את ימיה — הפעם על הבימה. בתוכנית הראשונה ידון מיש־פט אונס. בתפקיד נאנסת תש־חק **גילת אנקורי**. בעת החז־רות חקר אותה מנחה התוכ־נית **יעקוב בן־הרצל** חקירה צולבת, כדי להכין אותה לתר־כנית. אנקורי נכנסה ללחץ ו־היסטריה והחלה בוכה.

■ מי שעשתה את אימו־ניה כשופטת בתוכנית זו, היתה השופטת המחוזית **ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן**. היא הי־תה אז פרקליטת מחוז תל־אביב, והופיעה במהדורה הרי־דיופונית של התוכנית כשופ־טת. גם עורך־הדין **שלמה תוסיה־כהן** הופיע אז כשו־פט בתוכנית.

■ באסיפת הרופאים ה־שובתים שהתקיימה השבוע, ע־מדו להצבעה שלוש הצעות: להחמיר את השביתה בצורה דראסטית, להחמיר אותה בצו־רה הדרגתית, או לעבור לשי־טה הבלגית. שיטה זו היא פשוטה: בעת השביתה שהת־חוללה לפני שלוש שנים, עזבו כל רופאי בלגיה את גבולות ארצם, עד שהממשלה נכנעה לתביעותיהם וקראה להם ב־רדיו לחזור לעבודתם. רופאי ישראל החליטו שלא לנקוט בשיטה זו, וההצעה להחמיר את השביתה בצורה הדרגתית היא שקיבלה רוב קולות.

ההפסדים שלך, מה היית או־מרת ל**שימעון פרס**? ארזי ענתה: „לא אגיד לו לשחות עם הזרם. להיפך — להמשיך להחזיק את הראש מעל המים. עוד לא אבדה התיקווה ועם ישראל חי.״

■ ארזי אמרה עוד: „ל־ישראל יש בעולם דימוי של וייטנאם. אנשים משוכנעים ש־אנחנו מסתובבים עם קובעי־

„גם המילחמה הנוכחית היתה קצת מוגזמת.״

■ במופע ראיונות שהת־קיים בבית־המעצר בכלא־רמ־לה, היה האסיר **מאיר מכו־רש** אחד המרואיינים. מכורש התפרסם בזמנו, כשהיה בין שמונת הבורחים מהכלא. ה־יום הוא נחשב אסיר לדוגמה ומקבל הטבות רבות. מכורש נשאל אם היו לו בריחות. ר

אסתר רובין

אלמנתו של הצייר ראובן רובין ניגשה אל רעיה יגלום (מימין) ורצתה לתת לה נשיקה על הלחי. אך רובין, שהיתה מאופרת ועם אודם על שפתיה, לא רצתה לקלקל את האיפור שלה, ומאידך לא רצתה להשאיר ליגלום סימנים אדומים של שפתיים לוחטות על לחייה, לכן נראית כאילו פניה מתעוותות בגלל הנשיקה.

■ מחלה מיסתורית פוקדת בימים אלה את הרופאים השו־בתים. שלושה רופאים הגיעו השבוע לבית החולים מאיר בכפר־סבא, כשהם סובלים מ־חום גבוה. הסתבר שהם לקו ב־חיידק דלקת הריאות. נשלחו הביתה לשכב.

■ הזמרת **ירדנה ארזי** נשאלה בראיון: „אחרי שני

פלדה על הראשים. אם בחורה בלי רובה היתה עולה על ה־במה באירוויזיון, זה היה עו־שה משהו חיובי.״

■ במסיבת כתבים צבאיים אמר אלוף **חיים נאדל**, ש־ישב בוועדת הצל״שים, שהיתה הגזמה במתן צל״שים במיל־חמת־יום־הכיפורים. העיר על כך אחד הכתבים הצבאיים:

ענה: „בעת אני יוצא חופשי.״

■ כל חברי־הכנסת קיבלו, לפני תום המושב, איגרת ל־קידום הרפואה המונעת. העיר על כך אחד מחברי־הכנסת, כי בכנסת צריך רפואת־נפש. הר־סיף **דב זכין** כי האיגרת הי־תה צריכה להופיע לפני שבי־תת הרופאים, ואז אולי היתה מונעת אותה.

קארן דונסקי

הנקראת מלכת הדוגמניות, הגיעה לפתיחת בוטיק של דליה מרוז, אמו של הזמר גיא מרוז. קארן רצתה להדביק נשיקה לדליה, וגם כאן התעוררה בעיית האיפור — אלא שקארן לא עיוותה את פניה, ולא עשתה ניסיונות, היא תשוט הפריחה נשיקה ליד הלחי.

בלונים

מאת דניאלה שמי

חרב הראשי לשעבר שלמה גורן

אנשים

כיצד לזכות בסקרים ומה תרומת אגודת־ישראל לעם־ישראל

■ במיסגרת דיון על סקירת שר־התיירות, סיפר ח"כ דן תיכון כי אשתו של ח"כ אחד נוסעת לחו"ל, מכיוון שמחירי הבגדים והנעליים שם זולים יותר מאשר בארץ, וכך היא מרוויחה את מחיר הכרטיס, כאשר היא מוכרת בארץ בגדים שהיא מייבאת ללא מכס.

פסוקי השבוע

• הנשיא **יצחק נבון**, כשנשאל מה הוא מאחל לנשיא הבא: בריאות הגוף, משום שבתפקיד הזה צריך הרבה כוח פיסי.

• הרמטכ"ל **רפאל איתן** בביקעה: אני מקווה שהצבא יהיה כאן רק כמו פרחים עונתיים, למרות שהצבא פורח תמיד.

• הנ"ל, למייג'ור חדד, עורשה דברה של ישראל: חדד, אל תתיאש, אתה חלק מאיתנו!

• **שימעון פרס**, על עצמו: אני מעריך שאני איש עם מרץ לא מבוטל. אני אוהב לעבוד ולעשות.

• הנ"ל, על סקר דעת־הקהל על הדמוקרטיה: הדמוקרטיה לא פופולארית? אולי נייסטר ממנה, כדי לזכות בסקרים.

• **אנט דוליצ'ין**, על חוק קיצבות הילדים: מה היתה תרומתה הקולקטיבית של קהילת האגודה לרווחתה ולביטחונה של ישראל, פרט לכך שהבטיחה כי הליכוד יישאר בשילטון?

• **רוביק רוזנטל** עורך חותם, על אותות המילחמה: צריך להניח קו של אותות מוחזרים בכביש ראש־הניקרה־ביירות, זכר לפרחים ולאורז שהפכו למארבי־לילה ולמבטי־שינאה.

• **דויד שחם**: אחרי הכל, מה נותר לו לנשיא אצלנו — חוץ מחיבת העם?

• העיתונאי **יצחק שתיל**: מאז ג'והן קנדי עוד לא היה לנו נשיא אירי.

• הרב **מנחם הכהן**: אומרים עלינו, שאצלנו לחגוג חירות זה לעשות סדר אצל השכנים, אצל קרובים, אצל ידידים ובכל מקום — ובלבד שלא נצטרך לעשות את הסדר בבית.

גיורא רובין

בן ה־16 בחברת אביו, השחקן יאיר („קוית") רובין. קוית הוא בעלה לשעבר של טלי ליבני, הנשואה היום לאשר ידלין, והם מתגוררים בניו־יורק. גיורא גר עם אמו בארצות־הברית, אך בא לארץ לבלות את חופשת־הפסח עם אביו. מייד עם בואו לקח אותו אביו להחליף שחקן חולה בהצגת התיאטרון לילדים „תיבת הקסמים". גיורא שיחק את תפקיד הדב ועשה זאת בהצלחה רבה. בעת חופשתו הוא מתלווה אל אביו לכל המסיבות בעיר ומבלה בכל לילה.

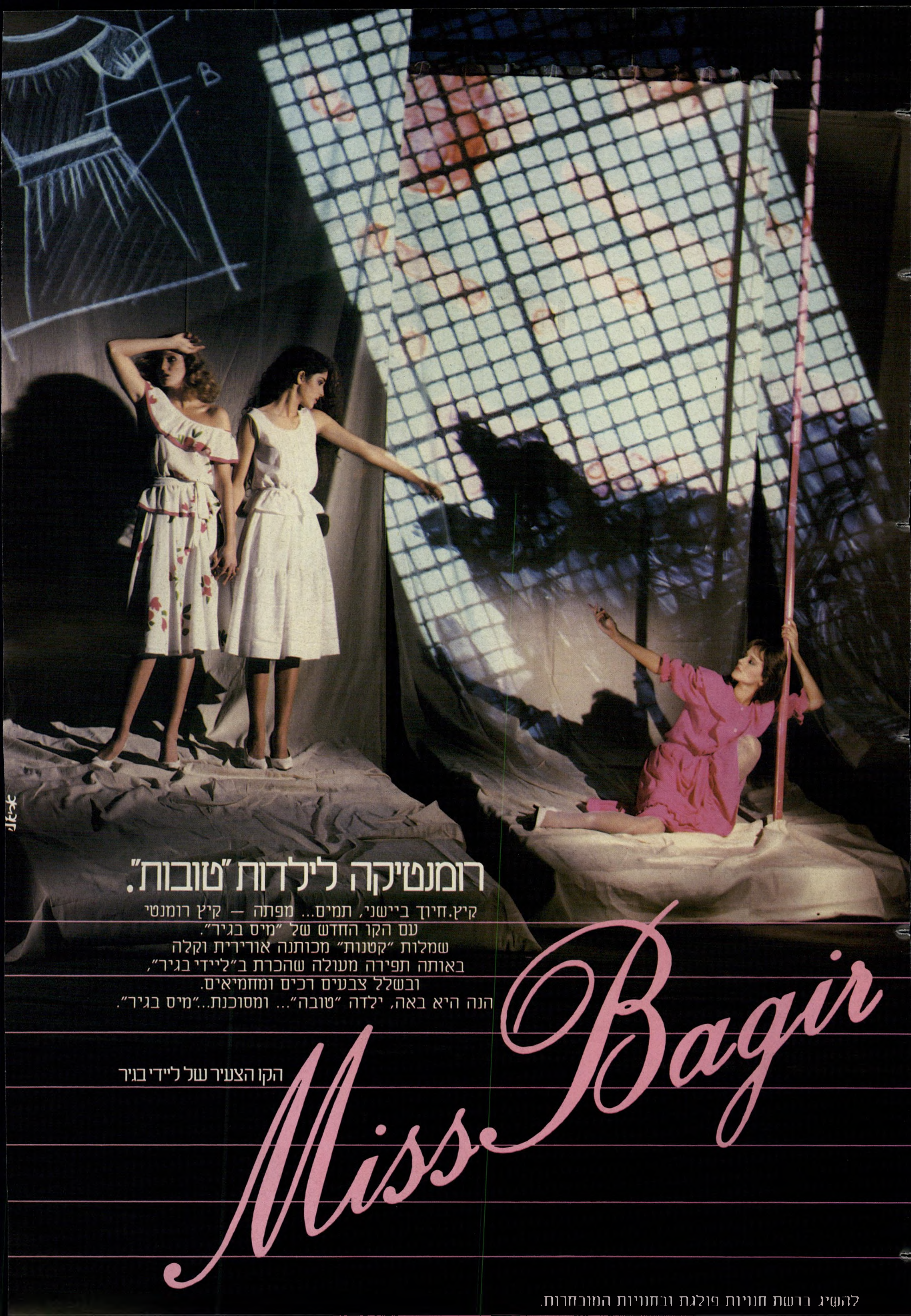

רומנטיקה לילדות "טובות".
קיץ.חיוך ביישני, תמים... מפתה — קיץ רומנטי
עם הקו החדש של "מיס בגיר".
שמלות "קטנות" מכותנה אוורירית וקלה
באותה תפירה מעולה שהכרת ב"ליידי בגיר",
ובשלל צבעים רכים ומחמיאים.
הנה היא באה, ילדה "טובה"... ומסוכנת..."מיס בגיר".
הקו הצעיר של ליידי בגיר
Miss Bagir
להשיג ברשת חנויות פולגת ובחנויות המובחרות.

מה הגברים לובשים היום?
קודם כל סברינה
סברינה לגבר. תחתוני גברים באיכות מעולה,
בדגמים מרהיבים ובצבעים משגעים.
קודם כל סברינה
ומה שבא אחר כך נשאר לדמיונך...
סברינה לגבר
תחתוני גברים אחד אחד

"העולם הזה" 1071
תאריך : 8.4.1958

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הקדיש את כתבת־השער שלו לכנס דור המרד — עשור למילחמת המחתרות, שבמרכזה סיכום של מנחם בגין על דרכו של האירגון הצבאי הלאומי כא"י. תחת הכותרת „בצפון אין כל חדש", הובא סיפור ההפגזות הסוריות על ישובי צפון הארץ. גבול אחר סוקר תחת הכותרת „מילחמה ושלום של ו' פ' אבלינג" — בסיפור תוארה תנועה־של־איש־אחד, שהקים מישכן שלום על גבול רצועת עזה, כדי להשיג שלום ואחווה בין עמי האיזור. תחת הכותרת „המחלקה האבודה" דווח כיצד אברה קבוצת נערים כננב, במהלך טיול שנתי של תנועת הנוער מכבי הצעיר. תחת הכותרת „כוכב הקש הישראלי", הביאה כתבת „העולם הזה" רותי ורד את סיפור הכוכב הישראלי לנשים, קיץ 1958. בשער הגליון : מנהיג חרות מנחם בגין.

ותיקי האצ"ל מתעוררים ✶ „שומר צעיר" עם כפייה

✶ גולדה מאיר משיבה למתווכחים

העם

רבים /בחרים

למן הרגע הראשון של ייזום חגיגות ה־עשור להקמת ישראל היתה מטרה מיפלג־תית ברורה. מלאכת האירגון לא הוטלה על גוף ציבורי על־מיפלגתי, אלא על ועדה של אנשים־מטעם. התפקיד המרכזי נשאר בידי איש־אמונו של דויד בן־גוריון, טדי קולק. איש לא פיקפק כי אחד המני־עים העיקריים למלאכה כולה היה ליצור את הרושם כי דויד בן־גוריון הוא שהקים לבדו את המדינה, מקיימה במו ידיו, אחד בדורו.

אולם השבוע נשמעו כמה קולות הע־שויים לשים מגמה זו לאל. הם באו משני קצוות שונים של הזירה הציבורית.

בתל־אביב התכוננו ותיקי אצ"ל ולח"י להשתתף בהפגנת־זיכרון גדולה, להזכיר להמונים את חלקה המכריע של המחתרת הלוחמת במאבק שבו קמה המדינה.

הקול השני היה שקט יותר, אך הוא לא היה פחות מהדהד. ד"ר נחום גולדמן מסר לפירסום צרור של מיסמכים, השופך אור חדש לחלוטין על מה שהתרחש מאח־רי הקלעים של הוועד־הפועל הציוני והסוכנות היהודית, בחודשי ההכרעה של 1945 ו־1946.

בניגוד לדיעה המקובלת, הוכיחו המיס־מכים כי גולדמן היה הראשון בצמרת הסו־כנות שדרש להכריז על הקמת מדינה יהודית בחלק מארץ־ישראל, כעל מטרה פוליטית מיידית. בשורה של מעשי־כשפים פוליטיים גרר אחריו את חבריו, וביניהם את דויד בן־גוריון, שדבק בתוכנית בלתי־מעשית ומעורפלת. גולדמן שיכנע את האמריקאים, הרגיע את חששות הרוסים, ואף דובב את האנגלים לקראת עמדה זו. במשך כל תהליך זה ניצל בצורה מפוכחת את פעולות המחתרת בארץ, רמז שיתעצ־מו אם לא תוקם המדינה מייד.

גורמים רבים הקימו את המדינה. הנחל הסוחף מצא לו אפיקים רבים. היה זה מצער, כי בתום עשר שנים להקמת המדי־נה היה צורך להזכיר זאת כחידוש סנס־ציוני.

מנגנון

הדחליל השנתי

פעם נראה דו"ח מבקר־המדינה כחרב התלויה מעל לכל פקיד ממשלתי, והעלולה לרדת על ראשו ברגע שיסטה מדרך הישר. אולם אחרי שמבקר הסוכנות־היהודית, אמיל שמורק המנוח, גילה מחסן גדול של שערוריות וסולק מתפקידו, ירדה הביקורת משנה לשנה. היא הפכה בהדרגה לדחליל המטיל מורא על הזרזירים, אך אינו מפ־חיד את הציפורים הטורפות האמיתיות. אלה המשיכו לטרוף את טרפן בנחת, בטו־חות לחלוטין כי המבקר עדין־הנפש לא יעז לעולם למתוח עליהן ביקורת מוחצת.

השבוע, כאשר פירסם מבקר־המדינה את הדו"ח השנתי שלו (מס' 8), הסתפק שוב בשורה ארוכה של רמזים ורמזי־רמזים שלא הפחידו איש. פריטים של ביקורת עדינה :

- הטיפול המינהלי באורחים מטעם מישרד־החוץ לא היה „יעיל במידה מס־פקת."
- בעוד שמחלקת המדידות לא ניצלה את התקציב שעמד לרשותה, הרי לא נר־שמה כחוק זכות הבעלות על 14 וחצי מיליון דונאם (שהם שני שלישים מכל 20 וחצי מיליון הדונאם במדינה). ביניהם : מיליון דונאם בצפון, מיליון במרכז, השאר בנגב.
- כמעט 10% מקרנות התופשה של העובדים בוזבזו למימון הנהלת הקרנות עצמן, בעוד שהמוסד לביטוח לאומי יכול היה למלא אותו התפקיד בחצי ההוצאות.
- התחשיבים של בניית בניינים ממש־לתיים (המגיעים למיליוני לירות) הסתמכו על „הערכות בלתי־מבוססות של העוב־דות."
- החשב הכללי שילם 50 אלף ל"י לחברה מסויימת, מבלי לברר אם אומנם ביצעה את העבודה שקיבלה על עצמה.
- „...בנסיבות אלה יש לקבוע שגם בשנה החולפת עוד לא היה קיים הפיקוח השוטף הדרוש על חברות קדישא..."

מלבד פריטים אלה, ועוד כמה מאות דו־מים להם, היה הכל בסדר במדינת ישראל — או כך, לפחות, מתקבל הרושם מן הדו"ח.

נוער

חלוצים בכפיות

כ־20 נערים, בחולצה כחולה של השומר הצעיר, צעדו ברחוב יהודה הלוי בתל־אביב. פרט אחד בלבד הבדיל אותם מח־ברי תנועת־נוער רגילים : הם חבשו כו־פיות לראשם. למחרת פירסם מעריב תצ־

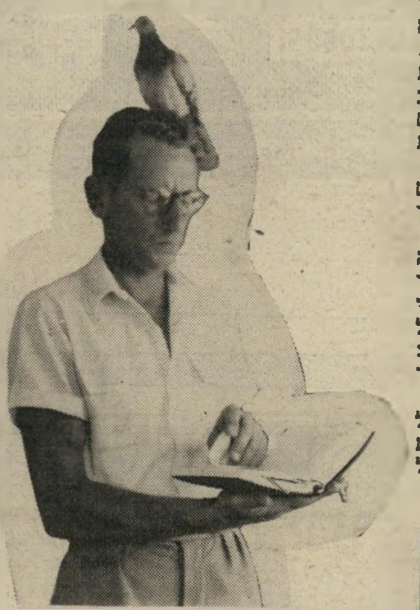

מלחמה ושלום

של ו' פ' אבלינג, תצלומו של ההולנדי האדריכל אבלינג, שהקים מישכן בגבול רצועת עזה, כדי להשיג שלום ואחווה בין עמי האיזור.

לום של הקבוצה הבלתי־רגילה, הסביר כי אלה הם בני־נוער מהכפר טייבה במשולש ; עיתון אחר הגדירם כ„נוער ערבי חלוצי."

כתבי העיתונים לא ראיינו את הנערים עצמם, כי לא ידעו ערבית. אולם אילו ניגשו אל הצועדים, היו שומעים, בעברית צחה, כי אלה הם חברי תנועת הנוער ה־ערבי החלוצי בישראל, שהתכוננה לקראת הצעדה.

מספר מחמוד יונס (25), בן הכפר ערה במשולש הצפוני וחבר מזכירות התנועה של השומר הצעיר : „היישוב העברי בארץ התרגל למחשבה שכל ערבי הוא אוייב. רצינו להציג לפניו ערבי רגיל, המשתלב בחיי הארץ. אבל מאחר שערבי רגיל אינו נבדל בחיצוניותו מיהודי רגיל, החל־טנו לחבוש כופייה."

בתנועה מאורגנים כיום כמה מאות צעי־רים ערביים ברחבי הארץ, ועיקר כוחה ביציאת חבריה למשקי השומר הצעיר, שם הם עוברים הכשרה מיקצועית, לומדים להכיר מקרוב את ההווי העברי.

גם הם רוצים להכיר. בהיותם בקי־בוצים, שמעו הנערים הערביים את חבריי־הם העברים מתגאים על השתתפותם בצע־דה האחרונה. השנה, עם התקרב מועד הצעדה הרביעית, ביקשה מזכירות התנועה להרשות גם לחבריה להשתתף.

הנימוקים בעד תשובה חיובית היו רבים : צילומי נוער ערבי צועד ורוקד ייחפו במידת מה על המרירות של בני הארץ הערביים, שאינם מראים נטייה רבה להשתתף בחגיגות העשור. „ייתכן שרצו לנצל אותנו לצורכי תעמולה," הודה לטיף דורי, מהגר מעיראק ואיש המחלקה הער־בית של מפ"ם, „אבל לנו היה חשוב מאוד שהצעירים ישתתפו בצעדה." בפנייתם ל־מטה הצעדה ציינו חברי התנועה הער־ביים כי גם הם רוצים להכיר ארצם.

עם התקבל התשובה החיובית, החלה ה־הרשמה.

כ־50 איש הציעו את עצמם. נבחרו מתוכם 21 צועדים, מהם עשרה הנמצ־אים בהכשרה מיקצועית בקיבוץ געש של השומר הצעיר. יומיים לפני התחלת הצעדה התכנסו שם כל אנשי הקבוצה, לאימונים ולהתארגנות.

חליל של נער בדווי. כאשר הגיעו חובשי הכופיות למקום הריכוז של הצו־עדים האזרחיים, נתקבלו בקרירות מסויי־מת על־ידי יתר הקבוצות. למחרת השתפרו היחסים. הצעירים הערביים צעדו ליד נהגי אגד דן ושלב, התחרו איתם על המקום הראשון.

בין הצועדים בלט נער קטן, שהחזיק שבאבה (חליל־רועים ערבי) בין שיניו, וניסה להתאים את מנגינת השיר יא זאלאמון, יא זאלאמון * למיקצב של שיר־לכת. עבדאללה, בדווי בן 18 משבט אל־עזאליק שליד נצרת, הסתבך במנגינה העי־רונית, לקול צחוקם של חבריו.

עבדאללה עובד בקיבוץ שריד. במועדון התנועה שמע על הקבוצה המתארגנת לצע־דה, ביקש להצטרף. כאשר התקבל, סירב אביו להרשות לו לצאת למיבצע המשונה. „השתגעת ?" שאל אותו, „מה אתה צריך לעזוב את הבית בשביל לכתת את רגליך בהרים ?"

בתום הצעדה הספיקה האווירה הקרירה להתחמם. יתר הצועדים חדלו להתחשב בכופיות שעל הראש, שמו יותר לב לרגליים בנעליים המסומרות. כאשר הסתיימה הצעדה, תפסו רגליהם של בעלי הכופיות את המקום השלישי בין קבוצות הצועדים האזרחיים.

---

* שיר ערבי מסורתי, המתריע : „המד־כאים, המדכאים, שילטונכם לא יעמוד ל־נצח."

בובה בובתי הנפגעת היחידה בהפגזת קיבוץ חולתא על־ידי תותחים סוריים שלא פונתה לבית־החולים היתה בובה, שנפגעה בבית־הילדים של המשק. התמונה עיטרה את הכתבה **בצפון אין כל חדש.**

אנשים

- שרת־החוץ **גולדה מאיר,** בהשיבה למתווכחים בכנסת בדיון על תקציב מיש־רדה : „לפי שיכלי המצומצם מאוד, ויכוח מדיני בכנסת אינו יכול להיות דומה לכ־ביש תורכי — זה כביש המראה את הדרך שבה אי־אפשר לנסוע."
- **עמוס קינן,** ברשימת ביקורת על אנשי־הרוח הישראליים, שפורסמה בהארץ : „כמה מאמנינו הינם משכילים בקנה־מידה אירופי... אילו היתה ממשלת ספרד מכרי־זה שכל הבתים שנשארו עומדים על תילם בגרניקה יחולקו לאמנים, היו הומניסטים אלה פורצים בזעקה כנה וחותמים מייד על עצומה בינלאומית. אבל חוסר האוביי־קטיביות שלהם אינו מפריע להם לחפש השראה בעין־הוד, בין צללי רפאים של אלמנות ויתומים."

מכתבים

למצר"ים

היעד הראשון של הנשיא הנבחר צריך להיות מצ־ריים.

הנשיא הנבחר הבטיח לכתב רדיו אירי, ששוחח איתו בגאלית, שאי־רלנד — ארץ מולדתו — תהיה המקום הראשון שבו הוא יערוך ביקור ממלכתי.

עם כל הכבוד לריגשותיו של הנשיא למקום שבו הוא נולד — כולנו מעריכים שורשים — כדאי

נשיא נבחר הרצוג ואשתו אורה
שורשים

היה שיידחה את אירלנד למקום השני

היעד הראשון חייב להיות ארץ מולדתה של אשתו, אורה, שהיא המדינה השכנה היחידה המקיימת עימנו יחסי שלום: מצריים.

יורם גזית, תל־אביב

● ● ●

יום האדמה תשמ"ג

המדינה מעדיפה את תו־שביה היהודים, מקפחת את הערביים.

במשך שנים מפקיעים אדמות ב־גליל ומפקיעים, מעבירים אותן ב־שיטתיות מידיים ערביות לידיים יהודיות. ל־350,000 בני הגליל ה־ערביים, המנסים עדיין להוציא את לחמם מהארץ, נותרו כ־350,000 דונאם בלבד — בממוצע דונם אחד לאיש. כל זאת מתוך מאגר של שלושה וחצי מיליון דונאם, שהיו לתושבי הגליל הערביים לפני תחילת ההפקעות.

לשם השוואה: בתחומי המועצה האזורית החדשה מישגב חיים 2000 יהודים. היא עומדת לקבל תחת שיפוטה 180,000 דונאם!

פלא שהאוכלוסיה הערבית מת־קוממת, שובתת, מפגינה ועורכת עצרות־מחאה?

שלום אמיתי בין שני עמי הארץ ישרור, כאשר יום־האדמה יצויין כתאריך היסטורי, לזכור אפליה ו־קיפוח ששררו בעבר — ולא כיום של מחאה על עוול קיים ומתמשך. רק זה יהיה הסימן שהצדק הפך לבסיס ביחסי העמים.

יוסי רון, גבעתיים

● ● ●

קאקי

מה זה קי"ץ ומה זה חור"ף („העולם הזה" 2378).

העובדים הסוציאליים מוחים על האפליה בין ילדים יהודים וערבים בחלוקת הקיצבות. ציבור זה הוא הקבוצה המיקצועית היחידה בישׂ־ראל הנאבקת לא למען עצמה, אלא למען הנזקקים לשירותיה. יקחו מהם דוגמה עובדי אל־על, הרופ־אים, חברת־החשמל והנמלים.

כן, גם חברי־הכנסת ראשים לק־חת מהם דוגמה.

ורדה זמיר, בת־ים

קי"ץ הוא שמם של „קיצבות הילדים ליוצאי צבא." חור"ף, כך התברר לחברי ועדת־הכספים, הוא שם־הצופן של הקיצבות הניתנות לילדיהם של בחורי ישיבות, ושס־כומם זהה בדיוק לקי"ץ. כלומר, השרות הצבאי אינו מעלה ואינו מוריד, אלא רק ההשתייכות הל־אומית.

כדאי להתחיל לקרוא בשם אחיד לכל העונות. אני מציעה — „קי־צבות קודש לילדי יהודים." בקי־צור: קאק"י.

חנה רוזן, פתח־תיקווה

● ● ●

דובר מטשטש

לאחרונה פורסם שצעדים יינקטו נגד שוטר מג"ב על פגיעה במפגין שלום עכשיו בעת הרצח של אמיל גרינ־צוויג. דובר המחוז הדרו־מי של המישטרה, רב־פקד מאיר גלבוע, מסר כי ה־בדיקות הרפואיות שנעשו לדוד איש־שלום אחרי ה־תקרית הראו, כי לא נגר־מה לו חבלה גופנית של ממש. כמו כן נמסר, שה־נפגע ניסה לפרוץ בכוח את שרשרת־השוטרים שהקיפה את המקום ולכן נהדף על ידם ונחבל.

בהיותי הצד הנפגע, רצוני להגיב. למרות התרשמותי שצוות־

(המשך בעמוד 24)

טיולים נהדרים
במסלולים המרתקים ביותר!

* אירופה: 8-30 יום.
* ארה"ב, קנדה ומכסיקו: 28-32 יום.
* המזרח הרחוק: 31 יום.
* דרום אמריקה: 23 יום.
* דרום אפריקה: 16 יום.

קל' המפרסם

שייט באניות הפאר של-ROYAL VIKING LINE

1) לאלסקה וקנדה-(בשילוב טיול בארה"ב)-30 יום.
תאריכי יציאה: יוני-28. יולי-22,10. אוגוסט-27,15,3.

2) לחוג הקוטב הצפוני-(כולל ביקורים בקופנהגן ו-וינה)-19 יום.
תאריכי יציאה: יוני-22,15. יולי-27,13,6.

חוברת עם פרטים והרשמה בכל משרדי הנסיעות!

הטיול הטוב ביותר עם אירופה טורס בע"מ EUROPA TOURS LTD

52 שנות נסיון לשרותך!

הארגון, התכנון והביצוע ע"י אירופה טורס רח' בן יהודה 100 ת"א טל. 243224.

דעתו של „לוקולוס" שהזמין אוכל סיני הביתה...

העונג הסיני

האיש שבא לסעוד

... כשהזמנו למחרת ארוחה סינית במיסעדה הסינית של הווילג' האוכל לא היה הרבה יותר גרוע אבל המחיר היה חצי המחיר: 600 שקל לזוג. אכלנו מרק-עוף ותירס בטעם מתקתק מעט, טעים מאוד. עם תירס רענן שכאילו נקטף זה עתה. אכלנו אגרול טעים ושתי מנות עיקריות. האחת בשר בירקות והשנייה עוף בשקדים. לכל אחת היה טעם משלה, וסוגי ירקות משלה (בבשר, למשל, היה הרבה כרוב שהיקנה לו טעם מיוחד, ואילו בעוף היה הרבה גזר שהבליט כאילו את טעמו המעודן). האורז היה מעורב בחתיכות בשר, גזר ואפונה וליווה כראוי את המנות העיקריות. סיימנו בבננה מצופה בבצק ושמשום, מאכל תאווה, בעיקר כשטובלים אותו במעט סירופ מייפל. אנחנו עדיין בעיצומה של ההתלהבות הסינית וייתכן שבשבועות הבאים נגיע גם למיסעדות נוספות. על כך כמובן עוד נדווח.

12.1982

לוקולוס

ארוחה סינית ל-ביתך או משרדך

צ'יינה וילאג' טלפון: 03-491873

200,000 שקל הנחה

+2 דירות נופש חינם לכל החיים

לרגל חג האביב יזכה כל קונה דירה, בשי כפול ללא הגרלה עד ליום 9.4.83

1. 200,000 שקל הנחה ממחירון החברה
2. שתי דירות נופש חינם ללא הגרלה

שבועיים בשנה — שבוע באילת ושבוע בטבריה לכל החיים.

גן הברושים

$ 82,500-מ לפני הנחה

רבע שעה בלבד מתל-אביב! 5 חדרים, 2 מפלסים וכ-7 דונמים גן ציבורי צמוד לפרוייקט.

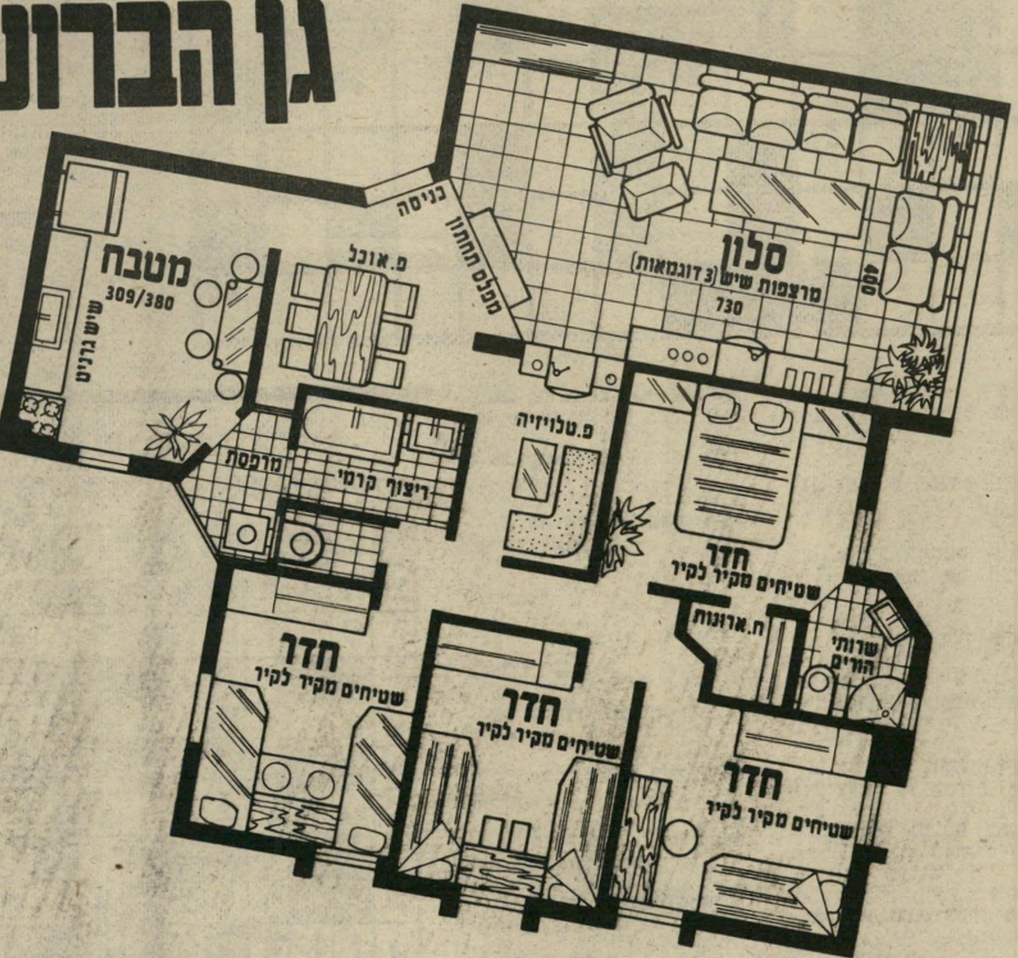

תל-אביב

- ★ **רח' לסל 22**
  דירות בנות 3½ חדרים, בבנין יוקרתי בן 8 דירות בלבד.
- ★ **רח' ארלוזורוב 166**
  דירות בנות 4 חדרים ודירות + גג + חדר, בבנין מפואר בן 10 דירות בלבד!

פתח-תקוה

- ★ דירות מפוארות בנות 4 חדרים במרכז השקט.

רמת-השרון

- ★ **בגני שרון**
  - ● קוטג' מפואר על קרקע של כ-350 מ"ר רק $160,000.
  - ● דירות מפוארות בנות 5 חדרים בבנין יוקרתי בן 9 דירות בלבד.
  - ● דירות בנות 3 חדרים + גג + חדר.

נתניה

- ★ בגני ניצה מול הים בפרויקט ה, יקרתי ביותר הנבנה כיום בנתניה, דירות ברמה בינלאומית בנות 2, 3 ו-4 חדרים, בריכת-שחיה פרטית, מגרש טניס בחצר, חניון תת-קרקעי ועוד שכלולים רבים.
  מחיר מחירון לפני הנחה החל מ-$63,000.

ראשון לציון

- ★ דירות בנות 3½ ו-4 חדרים בכל אזורי העיר.

בני-ברק

- ★ מבחר דירות מפוארות בנות 3 ו-4 חדרים + גג + חדר במרכז השקט.
  מחיר מחירון לפני הנחה החל מ-$68,000.

פתוח במוצאי שבת

לרגל המבצע יהיו משרדינו בתל-אביב ובראשון-לציון פתוחים במוצאי שבת החל מצאת השבת

המחירים לא כוללים מ.ע.מ.

הבית הבא שלך

פרוייקט "גן הברושים" טובל במשתחי דשא ועצים המשתרעים על פני כ-7 דונמים גן ציבורי!

הבית הבא נמצא באיזור היוקרתי ביותר בראשל"צ, בלב שכונת אברמוביץ. בשכונה גני-ילדים, בתי-ספר ומרכז מסחרי.

גן הברושים בלי מזומנים

נאפשר לך הלוואה עד $50,000 לתקופה עד 12 שנים, יתרת הסכום תשולם על-ידך בתשלומים נוחים.

TRADE IN

המשך לגור בדירתך הנוכחית. נקבל את דירתך הישנה במחיר מלא וגבוה ונאפשר לך לגור בדירתך הישנה עד שהדירה ב"גן הברושים" תהיה מוכנה.

היתרה תשולם באמצעות הלוואה, שתוחזר בתשלומים נוחים עד 12 שנים.

אברהם גינדי

תל-אביב	פתח-תקוה	רמת-השרון	ראשון-לציון	נתניה
ככר המדינה ה' באייר 10	חיים עוזר 28	סוקולוב 84	הרצל 62	הרצל 18

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

תשבצופן 2379

מאת **נדיב אבידן**

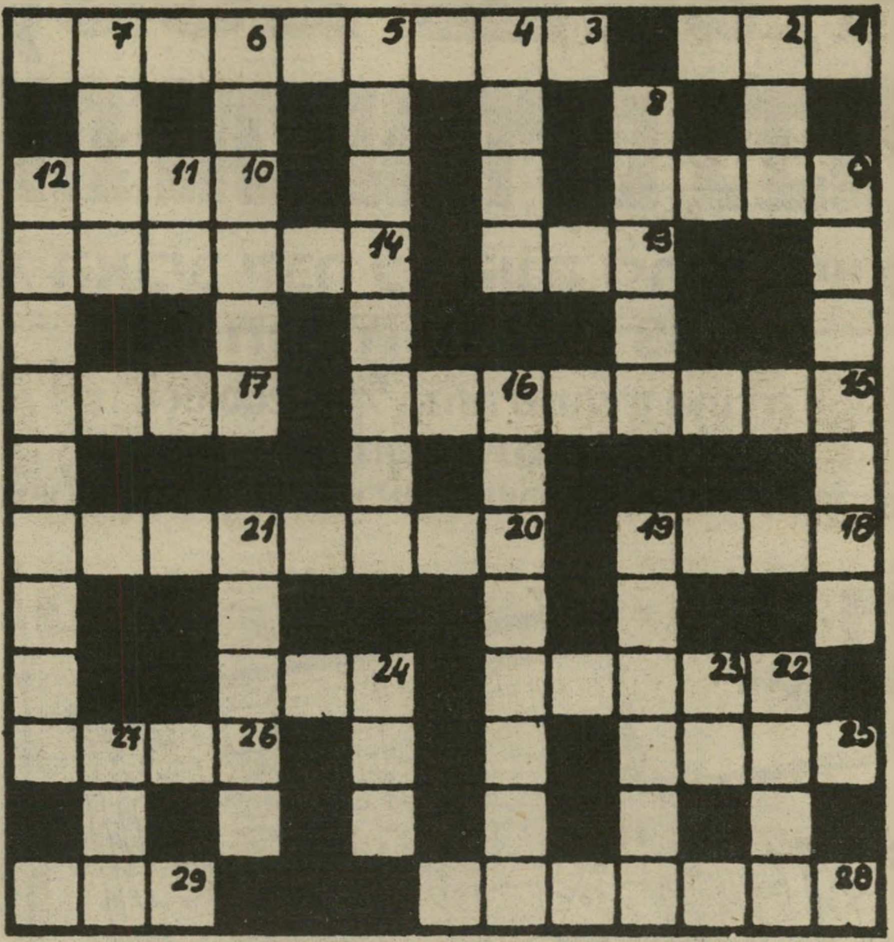

מאוזן

1. האם היא נעימה רק ל־ביאליק? (3)

3. כשהתובע שולף סכין ה־סניגור בצרות (4, 5)

9. מי מחוץ לאדם חסר אמ־צעים מבקש שאייצג אותו? (4)

10. חי בקיבוץ ועובד קשה (4)

13. כלי לא הצליח בתוך כלי (3)

14. כאשר כלא את יוצא חל־ציו הרגשנו פגועים (6)

15. בסוף השנה כל תש־לום כרוך במאמץ פיסי (5, 3)

17. הוא שוב משתמש ב־כוח? אפשר לסבול (4)

18. צבע ושר לפני חייט אנ־גלוסכסי (מ) (4)

20. יחידה פואטית המוקדשת לסקס באווירה חסרת חיים (3, 5)

22. במלחמת השחרור היה ידוע כאדון ציפורי (5)

24. זה לא החג הראשון, אז מה הוא קופץ? (3)

25. שוב ינדנד ביום חם (4)

26. בחושו העתונאי הוא ית־פס שהמשורר נחל כשלון (4)

28. קנאתם של תושבי פקין (4, 3)

29. מה עשה „7 מאונך" ב־עריצות? (3)

מאונך

2. בהעדר מסגרת אין לו זכות קיום (3)

4. כדור משמש כנשק לפני השמוש (4)

5. אתה זקוק לאינסטלטור ב־12 בלילה? תתפלל (4, 4)

6. מפורסמים במזג פראי ו־נמשים (6)

7. כמו הסופר, כנראה שאי־נגו חושש מעקיצות (4)

8. איך אף מהווה ניגוד? (5)

9. בשמו של איזה ח"כ מכ־ריזים על קיצה של החיה? (4, 3)

11. לפעמים אפשר למצוא מים בגג בטון (2)

12. מופיע במשפט ומעניק, אך אינו מותר על המיקוח (4, 5)

16. איך דני מסביר שחצינו אותו? (4, 4)

19. יפיפיה מעופפת פעמיים בגין השר (6)

21. האם זו תופעה טבעית שיש אדמה על הבית? (5)

22. הנחיל תבוסה במסגרת ברור השאלה „מיהו יהודי" (מ) (4)

23. הוא ידוע ככלי משחק בכנסת (2)

24. זה רק היה נדמה לו ש־הוא עלה על אניה (3)

27. צורב ומעלה כאב (3)

פתרון תשבצופן 2377

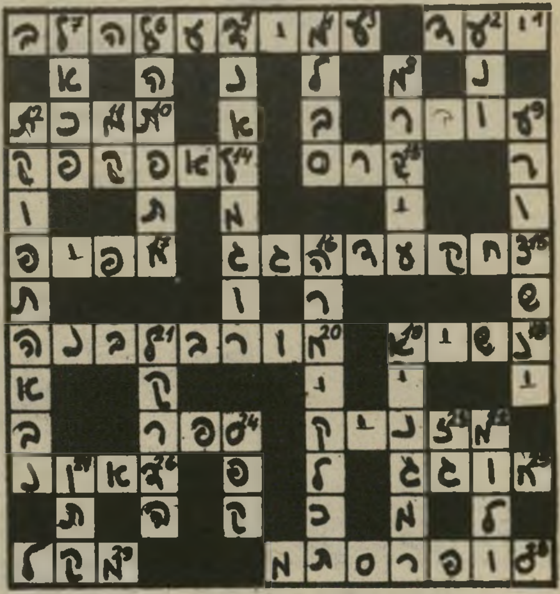

תן טרמפ לחייל

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ הכנת כלות
* מחירים עממיים * שרות מעולה

תל-אביב, דיזנגוף 190 (יודפת 4) 226066, 229388

מכתבים

(המשך מעמוד 22)

החקירה המישטרתי עשה מאמץ כן לאתר את המכים — והראיה אותו שוטר מג"ב שזוהה על־ידי וינקסו נגדו אמצעים — חוששני שדובר המישטרה עשה מאמצים לטשטש את חומרת המיקרה. תעיד על כך הודעתו שצוטטה לעיל, הרצופה אי־דיוקים והשמטת עובדות חשובות.

ראשית, כן נגרמה לי חבלה גופנית של ממש — שיטפי דם פניים ביד וברגל, שאובחנו בבדיקה הרפואית. חמורה יותר הודעתו של דובר המישטרה שניסיתי לפרוץ בכוח את שרשרת־השוטרים. אין לכך כל שחר. כל־שניסיתי היה להסב את תשומת־ליבם לצורך לחסום האיזור כדי למנוע נסיגת הרוצח או הרוצחים, במיקרה שהיו עוד בשטח.

על כך, כידוע, היתה תגובתם אלימה ביותר וחדורת שינאה, תוך קריאות „בוגד! אשפיסט!" וכיוצא באלה, קריאות שהן בעיניי חמורות אף מעצם ההכאה. גם מכל אלה התעלם דובר המישטרה.

הבה נקווה, שמאמצי המישטרה לגלות את הרוצח יהיו רציניים ואמינים יותר מהודעות דוברה.

דוד איש־שלום, רמת־גן

● ● ●

אלימות ב„הארץ"

השובתים פרצו לבית־הדפוס הפרטי שבו ניסתה הנהלת „הארץ" להפיק את העיתון, ומנעו את הופעת גליון יום השישי.

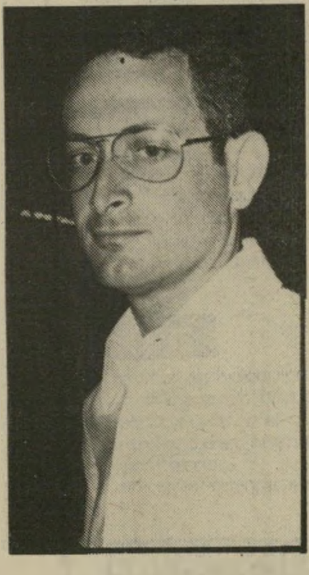

מנכ"ל „הארץ" שוקן
עובדים ומעבידים

כקורא הארץ ותיק, הצטערתי שלא אוכל לקרוא את העיתון שכה התרגלתי אליו במשך שנים. זהו העיתון היומי היחידי, שבו תוכל לדפדף מבלי ששטיפת־מוח לאומנית תצרוב את עיניך ותפגע במערכת־העיכול שלך. עמדתו האופוזיציונית התקיפה למדי והעריכה המכבדת את האינטליגנציה של הקורא הופכת אותו למוסד חשוב בחברה הישראלית.

אך כעובד שכיר — שמחתי. בשום אופן לא הייתי רוצה שמעבידיי ינהגו בי כמו שנהג עמוס שוקן, מנכ"ל הארץ, בעובדי־הדפוס של העיתון, שהשקיעו בעיתון עשרות שנים, וכעת מאיימת סכנה על מקור־פרנסתם.

האלימות ביחסי־העבודה, שמאמרי־המערכת של העיתון ממליצים עליה תמיד לפני המעבידים — בניגוד לעמדותיהם המתונות בתחומים אחרים — קיבלה במיקרה זה

(המשך בעמוד 26)

רק שעתיים מכאן - יוון. כמובן!

השנה עוד יותר זול. "טוס" אל סוכן הנסיעות!

OLYMPIC AIRWAYS

אולימפיק יום-יום ב-8⁵⁰ בבוקר

נשירת שיער

אינו פסק-דין סופי !!!

עם טיפול עקבי ונכון בתכשיר אנטישוט של לוריאל, ניתן לעצור את הנשירה.

anti-chute

מרשם לעצירת הנשירה

תכשיר אנטישוט, הינו פרי מחקר מדעי של שנים רבות שכבר הוכיח את עצמו בעולם כולו.

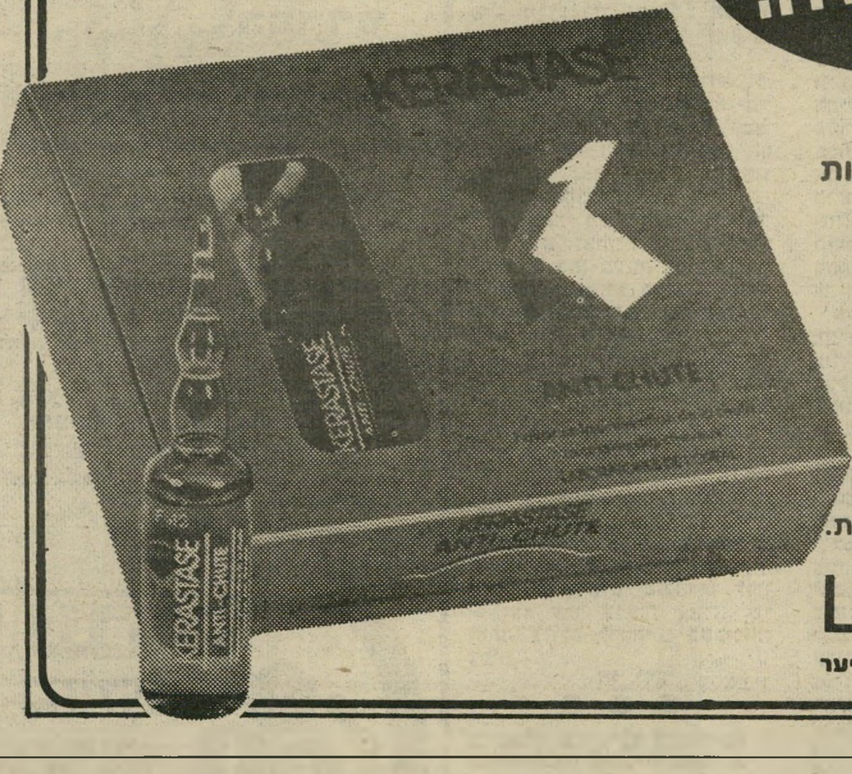

אנטישוט = תכשיר איכות
של L'OREAL
מסדרת KERASTASE
המיוצרים מצמחים טבעיים

אנטישוט עמד בבדיקות משרדי הבריאות באירופה, ארה"ב, יפן וישראל ואושר לשימוש.

להשיג
אך ורק במספרות המובחרות.

L'ORÉAL DE PARIS

מס' 1 בעולם בטיפול וטיפוח השיער

כן, אתה יכול להרשות לעצמך Nikon

יבואן
"הדר" אחד העם 36 ת"א

HADAR הדר

תנופה

איור של הקורא ע'סאן אל חאג'-יחיא לבדיחה של יהושע סובול

מכתבים

(המשך מעמוד 24)
ביטוי מוחשי, בבחינת „נאה דורש ונאה מקיים.”

אני מחזיק אצבעות לעובדי־הדפוס, המנסים בכוחם הדל למנוע הדפסה „מחתרתית” של העיתון — ותהיה הצלחתם אות ומופת לכל מעביד חצוף.

אברהם תדהר, רמת־גן

● ● ●

פיפס

בהופעה לפני תלמידים, סיפר הצנזור הצבאי שפקודיו מקשיבים לשיחות הטלפון של כתבי־החוץ בישראל ואף משבשים אותן.

הצנזורים בטח נוהגים להשמיע פיפס ארוך, בכל פעם שהכתב אומר את שם השר שהדליף לו ידיעה סודית זו או אחרת.

משה געש, ירושלים

● ● ●

חציית גדר־המערכת -

מי ייתן את הדין?

„כל טיול של תלמידי בתי הספר מלווה בהוראות בטיחות וביטחוניות קפדניות ביותר.” (משרד־החינוך־והתרבות, „טיולים במערכת־החינוך”, ירושלים, תשל"ח).

לאחרונה התפרסמה הידיעה על טיול תלמידים בליווי פרופסור זאב וילנאי. הוא הירשה לעצמו, כמדריך הטיול, לחצות את גדר־המערכת עם קבוצת־התלמידים. נשאלות כאן כמה שאלות חמורות:

● האם באישור הביטחוני הופיע אירוע כזה ואושר? אם כן, על־ידי מי? אם לאו, מי יישא באחריות?

● משרד־החינוך הודיע כי הוא רואה מעשה זה בחומרה יתירה. אך מה נעשה מעבר למס־שפתיים זה? האם הוא פסל את הפרופסור זאב וילנאי מלהמשיך במלאכת־ההדרכה?

● ממתי מעבר הגבול ללא אישור הוא בבחינת מעשה־אומץ? שמא יש כאן מעשה פחדנות, חוסר אחריות משווע, התגרות, רגשי־עליונות ושטיפת־מוח פוליטית, שאותה עורך וילנאי למטייליו?

● אילו חיילים ירדניים היו פותחים באש, על פי ההוראות שבידיהם, האם העובדה ש„היינו מחזירים באש” — כדיברי וילנאי — היתה מכפרת על ההרוגים והפצועים מקרב התלמידים?

גם על חתן פרס ישראל להישמע לכל התקנות והחוקים, החלים על כל מדריך טיולים מן השורה. וילנאי אינו מכחיש את העובדות, ולכן אין מיפלט מהעמדתו לדין — הוא עבר עבירה חמורה, שהיתה עלולה להסתיים בשפיכות־דמים.

דן יהב, תל־אביב

● ● ●

בקשה בטרם בחירות

הח"כ המועמד לתפקיד ראש עיריית תל־אביב מבקש למנוע התנצחות זולה.

כפי שהתפרסם, בחרה בי מיפלגתי כמועמד לראשות עיריית תל־אביב־יפו. זהו תפקיד נכבד ורב חשיבות, שכן האחריות לניהולה של עיר מטרופוליטנית כמו תל־אביב היא גדולה וכבדה. אולם גם לדרך אל התפקיד, היינו למערכת הבחירות, תפקיד קונסטיטוציוני וחינוכי חשוב ורב אחריות: של בירור וליבון בעיותיה של העיר והצגת האלטרנטיבות לפיתרונן לפני ציבור הבוחרים.

נושא זה, של ליבון, בירור והצגה, יכול להעשות באורח מסודר, תרבותי ומחכים — והוא יכול גם להפוך להתנצחות זולה ובלתי־מכובדת.

השאלה, האם העימות הדמוקרטי הזה אמנם ילבש צורה תרבותית, תלויה במידה רבה באמצעי־התיקשורת, היינו בשאלה: אם יאפשרו למתמודדים להציג בצורה מסודרת ונאותה את עמדותיהם, אם ידגישו לפני הציבור את חשיבותו של הבירור ואת הרצינות שיש לייחס לאישיותם ולתוכניותיהם של המתמודדים — שכן אחד מהם ייבחר, והוא שיעצב בעתיד את חייהם ואת רווחתם של הרבים.

משום כך הנני מוצא לנכון לפנות אל חברי מערכת העולם הזה עוד בטרם החלה מערכת־הבחירות, בבקשה לנהוג בדרך המוצעת.

אני מודה לכם מראש ומנצל הזדמנות זאת כדי לאחל לכל עורכי השבועון חג חרות שמח.

דב בן־מאיר, הכנסת, ירושלים

מועמדים להט ובן־מאיר
עימות תרבותי

גם הקבלן חיים שיף רוצה להיות ראש עיריית תל־אביב.

למה לא? לא עוד בילבולי־מוח ביורוקרטיים, אחוזי בנייה מטופשים, תקנות־עזר החושפות את שמי העיר מוכי הפיח. מעתה יש לכולנו מועמד שכדאי להצביע עבורו. אם ייבחר, ישונו פני העיר: מיגדלים שרגליהם בקרקע וראשם בשמיים יכסו את מראה העֲרפיח, מלונות אדירים ילבלבו בליבו של כל גן־שעשועים קמל, כל פיסת אדמה חשופה תכוסה באספלט. המרוצף בראשי תיבות שמו של ראש עירייתנו.

ואם בראשי עיריות אנו עוסקים, כדאי להציע את אריק שרון לראשות עיריית ביירות ואת רפול לראשות עיריית שכם. למה לא?

שרה ארד, תל־אביב

● ● ●

התמורה -

לקרן ע"ש נופל

למכירה — מכונת־כתיבה חשמלית.

דגם: אולימפיה, עם מקשים ומרכבה רחבה. במצב מצויין. מחיר: 15,000 שקל.

את סכום הכסף שנקבל עבור המכונה נעביר לקרן ע"ש עורך הדין דייוויד טורסטין, שנפל במילחמת הלבנון.

נא להתקשר לטלפונים: 03-239480 או 03-951149.

די טורסטין, תל־אביב

לידיעת הקוראים

קוראים השולחים מיכתבים מתבקשים לנסח אותם בקצרה, לכתוב אותם במכונת־כתיבה כרווח כפול ועל צידו האחד בלבד של הנייר. עדיפות תינתן למצרפים תמונות למיכתביהם.

חדש בסטימצקי
ובגליון החודש:
הופיע PENTHOUSE מאי 1983
■ אובדן הבתולין בגיל העשרה...
■ כמה זמן נותר לך?
■ מיס ערום של החודש...
והרבה הרבה יותר...
■ "אונס בעל את אשתו" וההשלכות המשפטיות...
■ 26 שאלות לבדיקה עצמית של כושר ניצול זמנך באופן יעיל...
ספרים זה סטימצקי

הפרדס
חתונות באוירה כפרית בלב הפרדסים.
מסיבות גן בסגנון ייחודי.
הפרדס נס ציונה
טלפון: 054-70856
שרותי קייטרינג - תנשיות דונסקוי 1981 בע"מ
(מתפעלי מסעדות מכון ויצמן)
טלפונים: 054-75533, 72732

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת־גן, דרך מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

תן טרמפ לחייל

מרים בנימיני

מזל החודש: טלה

גיבעת מרס התחתונה קשורה למזל טלה ומצביעה על אומץ פיסי

בני מזל טלה עירניים, בעלי מרץ, התלהבות ומשיכה לסכנות. הם אוהבים להתנסות בהרפתקות מוזרות ואינם חוששים מתוצאותיהן. הם לא יעצרו לשקול מה כדאי ומה לא, כשמשהו מושך אותם הם ניגשים לפעולה ורק לאחר מכן בודקים אם היה כדאי. אומץ־לב הוא תכונה בולטת באישיותם, לכן אפשר למצוא רבים מהם בעבודות ובתפקידים הדורשים מהם לסכן את עצמם כמעט מדי יום.

מזל טלה קשור בכוכב מרס (מאדים). מרס הוא אל המילחמה, לכן אפשר לצפות שהמזל הקשור אליו יגלה כושר לחימה, אומץ, כוח־סבל, העזה ויוזמה.

בכף היד מצויים שני איזורים שאותם משייכים לכוכב מרס, ונקראים גבעות מרס. גיבעת מרס התחתונה (מתחת לגיבעת יופיטר) משוייכת למזל טלה וקשורה באומץ הפיסי וברוח האגרסיבית המכוונה להתקיף ולהכות. ואילו גיבעת מרס השניה, הנקראת גיבעת מרס העליונה וממוקמת מעל לגיבעת הירח ומתחת לזרת, קשורה יותר לאומץ הרוחני והמוסרי ולכושר הסבילות, ומשוייכת למזל עקרב.

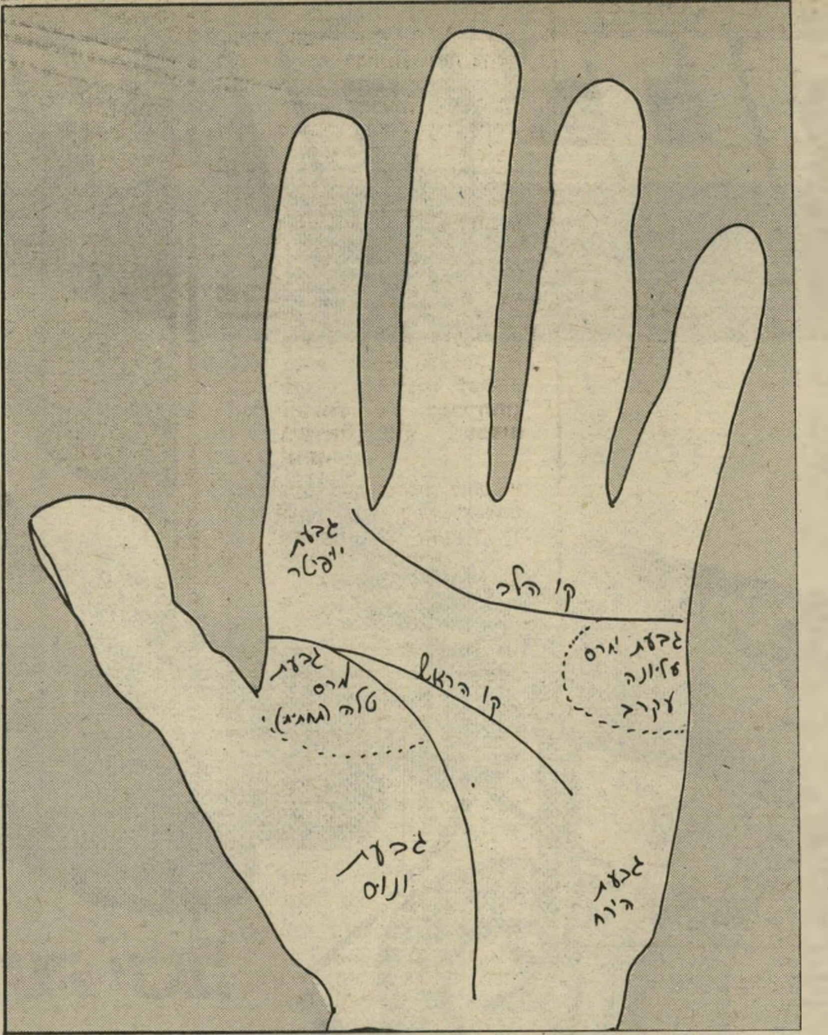

כל אחד יכול להסתכל בכף ידו ולבדוק אם הוא ניחן בתכונות שמסמלות גבעות אלה, ואם יש בו מהתכונות הברלטות של מזל טלה או עקרב.

גיבעת מרס התחתונה, הקשורה למזל טלה, ממוקמת מתחת לאגודל ומתחת לאצבע המורה. היא שוכנת בין גיבעת ונוס וגיבעת יופיטר. גיבעה זו מראה אם לאדם אומץ לב, מוסר אישי, הבנת הזולת, אהבת אדם, כושר הנהגה, נכונות

גיבעת המרס העליונה שייכת למזל עקרב, והיא קשורה לאומץ רוחני ומוסרי

להסתכן בשעת הצורך. אצל נשים אפשר לבדוק אם הן מסוגלות לחיות אמהות טובות או שמא תפקיד האמהות אינו טבעי להן ומקשה עליהן ועל ילדיהן את החיים.

גיבעת מרס התחתונה ממשיכה למעשה את גיבעת ונוס, כשקו החיים מראה עד היכן הן מגיעות. רצוי ששתי גבעות אלה יהיו בגובה בינוני ויצרו הרמוניה ביניהן. קווים דקיקים ורבים המצויירים לרוחב שתי הגבעות מראים שהגבעות פעילות. אם אין עליהן קווים כאלה, יתכן שלאדם תכונות נפלאות, אך הוא מתקשה להוציאן החוצה.

גיבעת ונוס גבוהה שאלית מחוברת גיבעת מרס שטוחה וחסרת בשר, מראה

(המשך בעמוד 44)

בשני תחומים תורגש התקדמות: כספים ועבודה. עניינים שלא הצלחתם להזיז יקבלו תנופה, מישהו בסביבתכם יתייחס ברצינות לרעיונותיכם ויעזור. המצב הכספי משתפר, אתם משתחררים מהחובות שהעיקו עליכם, ויכולים כבר לנשום לרווחה. נסיעות לחוץ־לארץ עלולות להתעכב, או שיווצרו סביבן בעיות שלא צפיתן אותן מראש. קחו את זה בקלות. העיכוב הוא זמני בלבד והכל יסתדר.

* * *

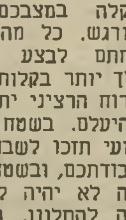

השבוע עדיין אי־אפשר לבשר לכם על מצב רוח אופטימי וחסר־דאגות, אולם הקלה במצבכם כבר תורגש. כל מה שהצלחתם לבצע בקושי, ילך יותר בקלות, ומצב הרוח הרציני יתחיל להיעלם. בשטח המיקצועי תזכו לשבחים על עבודתכם, ובשטח האהבה לא יהיה לכם על מה להתלונן. הקשרים מתפתחים לשביעות רצונכם, והדבר היחידי שעליכם לזכור הוא לא ללחוץ יתר על המידה על בן הזוג.

* * *

השבוע מובטח לכם שלא תשתעממו. החיים לא יתנהלו בצורה השיגרתית והמוכרת. מלבד הנסיעות הרבות והמהנות, תפגשו גם אנשים מעניינים ומושכים. יתכן שיווצר קונפליקט ולא תדעו להחליט במי אתם מעוניינים לקשר יותר רציני. אלה מביניכם שלא ישנו את מקומם, יזכו לביקורים מפתיעים. אין סיכוי שישאירו אתכם לבד. קרובים או ידידים השוהים בחוץ־לארץ עשויים להפתיע.

בעיות כספים יטרידו אתכם בתחילת השבוע. יהיה עליכם להיאבק על כספים המגיעים לכם. היו זהירים בטיפול בעניינים אלה, ואם אפשר רצוי שתתייעצו עם מישהו המבין בעניין, הפעם אל תסמכו על האינטואיציה. בעניינים רומנטיים המצב נראה די חיובי. השבוע אתם עומדים להרבות בפגישות חברתיות, שיביאו להיכרויות מעניינות. כדי להתרחק מבני מזל דגים ובתולה. הם עלולים לפגוע בכם.

* * *

חיי האהבה מפצים אתכם על התקופות הקשות שעברתם השנה, למרות שהקשיים שהטרידו אתכם עדיין לא נעלמו, התרגשה שונה לחלוטין. אוהבים אתכם ומעוניינים בחברתכם. תוכלו לפתח קשרים יציבים ומועילים, וזה יעזור לכם להתגבר על הקשיים. בסוף השבוע השתדלו לנוח. ההרגשה לא תהיה כל־כך קלה, אך מיום שני שוב יהיה יותר קל. הצעות עבודה חדשות יוסיפו לכם עידוד.

* * *

עוד לא הספקתם לנוח מעומס העבודה המוטל עליכם, וכבר אתם נאלצים לקחת על עצמכם אחריות נוספת. אורחים שלא התכוננתם לבואם יכבידו עליכם לצד תפקיד חדש שתתבקשו למלא. מצב הבריאות אינו מעודד, אל תזניחו את עצמכם. אתם דואגים לאחרים ומתעלמים מבעיותיכם. בסוף השבוע תוכלו להתפנות לעניינים רומנטיים. אנשים שעימם לא נפגשתם מזמן יכנסו למעגל חייכם, דבר שיעזור לכם.

מצבכם יהיה די מוזר השבוע. פגישות חברתיות יעסיקו אתכם ויוסיפו התלהבות ושימחה לתקופה. אולם היחסים עם בן הזוג לא יהיו כל־כך פשוטים. נסו להימנע מלהיגרר לוויכוחים. אתם עלולים להיסחף בלהט הוויכוח, לומר יותר ממה שהתכוונתם, ולגרום לפרידה זמנית שבה אינכם מעוניינים. מבחינה כספית המצב אינו טוב כל־כך, אולם בחודש הבא יש סיכויים שהמצב ישתפר.

* * *

השבוע עליכם לבחון היטב את האנשים שאיתם אתם באים במגע, ביחוד אם מדובר על יחסי עבודה או עסקים. אתם נוטים להאמין לאנשים וזה עלול לגרום לבעיות בשלב יותר מאוחר. מי שחושב לשנות את מקום עבודתו, שישים לב בעיקר לתנאי השכר. יתכן שהתפקיד מושך אך לא משתלם. הבריאות עדיין לא כתמיד, ויתכן שיהיה עליכם לבלות כיומיים במיטה. קחו זאת בקלות, זה יחלוף מהר.

* * *

ענייני עבודה יקחו מכם את רוב המרץ. תצטרכו להשקיע כוחות, אולם תזכו להישגים ולהערכה, וינתן לכם חופש פעולה לביצוע תוכניותיכם. יחד עם זאת, יהיה לכם זמן לעסוק בתחביבים האהובים עליכם: ספורט, נסיעות ועיסוקים אמנותיים. תחום האהבה יהיה המבטיח ביותר, שיחות ידידותיות יתפתחו לסיפור אהבה מבטיח. בני מזל טלה יעוררו אתכם בהפתעה מיוחדת ונאה.

בעיות כספיות עלולות להטרידכם השבוע. אל תתכננו לרכוש לעצמכם בגדים או חפצים חדשים, שכן עליכם לשלם חשבונות: ביטוח רכב, מיסים לעיריה וחובות כספיים אחרים. ידידים חולים יבקשו את עזרתכם. רצוי לשמור על מרחק כדי לא להידבק — רגישותכם רבה מן הרגיל. הערגות שלכם יבואו לידי סיפוק, מחזרים רבים ינסו ליצור קשר, הפעם תהיו במצב שתוכלו לבחור בין המעוניינים.

* * *

השבוע תצטרכו להקדיש יותר זמן לעצמכם. בריאותכם אינה במצב תקין ועליכם להתרגל שהעבודה אינה במקום הראשון. השבוע תיאלצו לבלות יותר בבית ולנוח יתכן שתזדקקו לעזרה רפואית, או שמישהו מבני המישפחה יהיה זקוק לעזרה כזאת. באהבה תצטרכו להסתפק הפעם בדיבורים בלבד, כי לא תהיה לכם אפשרות לפגוש את בני הזוג השבוע. מחכה לכם הפתעה מיוחדת במינה בשבוע הבא.

* * *

בעיות כספיות יעיקו עליכם, אולם בכושר התימרון שלכם תוכלו לצאת מהמבוי הסתום ללא קושי. יחד עם זאת, הדבר יגזול מכם הרבה כוחות, והקרובים לכם יאלצו לעודד אתכם. פגישה מפתיעה בעת נסיעה עשויה לחדש קשר ישן. השכנים שלכם עלולים להרגיז אתכם השבוע, ולמרות שאתם תהיו הצודקים, יאשימו אתכם. כדאי לערוך איתם בירור שקט והדברים יסתדרו על הצד הטוב ביותר.

חייג והצטרף

מעכשיו אתה יכול להצטרף לתכנית המנויים, מהכורסא בביתך ובשעה הנוחה לך.

נא להיכנס

תכנית המנויים מעניקה למצטרפים אליה, שירות מיוחד אשר נועד להפוך גם את תהליך ההצטרפות לחוויה נעימה ואלגנטית במיוחד.
אינך צריך לדאוג לטופס הצטרפות, אינך צריך אפילו לקום ממקומך!
כל שעליך לעשות הוא, לשלוח־יד אל הטלפון, להרים את השפופרת ולחייג.

מחזיק כרטיס אשראי?

אם יש לך כרטיס אשראי של ישראכרט, ויזה או דיינרס קלוב, הכן לעצמך את כרטיס האשראי, מס' תעודת זיהוי, מספר חשבון הבנק שלך וכתובת הסניף —
וחייג לאחד ממוקדי ההרשמה העומדים לרשותך 24 שעות ביממה!

תל-אביב	03-291949	(טל-כיס)
	03-296829	(פייג'קול)
ירושלים	02-233175-9	(פייג'קול)
חיפה	04-88794-6	(פייג'קול)
	04-245871	

אתה מתחיל לשחק, מיד עם קבלת אישור חברת האשראי שלך, וחשבונך מחויב בתאריך החיוב הרגיל של כרטיס האשראי שברשותך.
מספרך בהגרלה נקבע באופן אקראי על ידי המחשב, והוא ישאר שלך כל עוד תרצה בו.
תוכל להצטרף לתקופה בלתי מוגבלת על ידי חיוב חודשי של חשבונך.

אין לך כרטיס אשראי?

לרשותך עומד השירות הטלפוני המיוחד, בו יקבלו ממך את פרטיך וכל השאר ייעשה עבורך ע"י אנשי תכנית המנויים. כעבור ימים מספר תקבל לביתך את טופס ההשתתפות שלך ממולא ומעודכן לחלוטין. כל שעליך לעשות הוא, להוסיף חתימה ולשלוח את הטופס למען הרשום על המעטפה — וכיוון שתכנית המנויים חושבת על המצטרפים אליה עד הפרט האחרון — הבול, גם הוא, על חשבונה.

טלפן 24 שע,ת ביממה!
תל-אביב — 03-623311, 03-622828 (מודעפון)
ירושלים — 02-245218, חיפה — 04-987569
באר-שבע — 057-78106, נתניה — 053-40549

חייג 3 מליוני שקלים

בתכנית המנויים של מפעל הפיס מצפים לך מאות אלפי פרסים בסך מליוני שקלים, פרס ראשון בסך 3,000,000 שקלים והגרלה חודשית מיוחדת למנויים בלבד (בלי כל תשלום נוסף), בה תוכל לזכות בדירה אלגנטית.

ויש דרכים נוספות להצטרף

היכנס עוד היום לסניף הבנק שלך, או לאחת מתחנות ההרשמה של תכנית המנויים, מלא טופס ומסור אותו במקום.
תוכל להשתתף בתכנית המנויים גם באמצעות הוראת קבע שתתן בסניף הבנק שלך.

תכנית המנויים של מפעל הפיס.
משחק אלגנטי!

קשר בואר&שות'

הפרופסור ריצ'ארד ארנס, אחיו של שר־הביטחון, מסרב לדבר איתו וצופה סכנה של עימות גרעיני במרחב

אח יונה, אח נץ

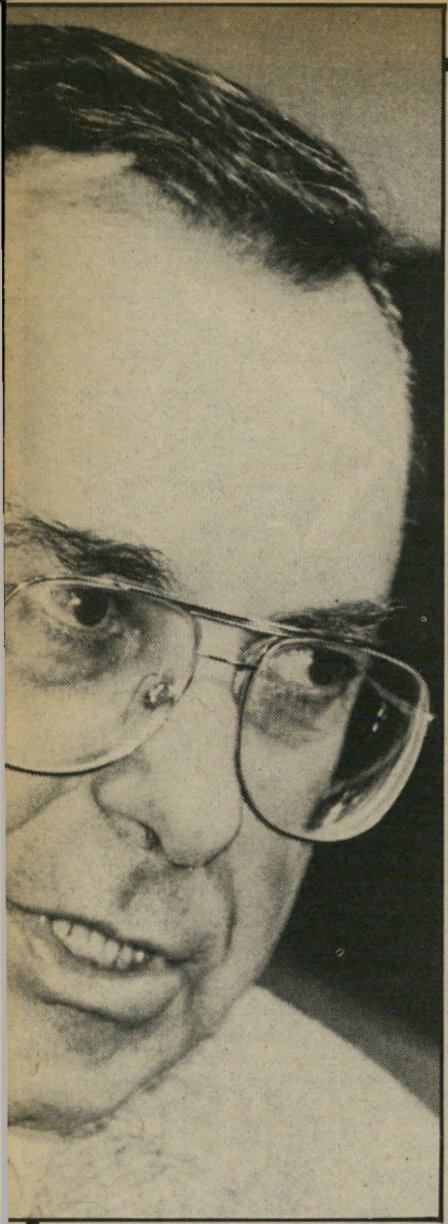

שר משה ארנס

כאשר התמנה השגריר הישר־אלי בוושינגטון משה ארנס כשר־הביטחון, התפרסמו בישראל ידי־עות על חילוקי־הדיעות הפוליטיים החריפים בין משה ארנס ובין אחיו, ריצ'רד, שהוא פרופסור כ־אוניברסיטה אמריקאית. „העולם הזה" מביא כאן במלואה את הכ־תבה שפורסמה בכתב־העת ה־אמריקאי „מידל איסט", שעליה התבססו הידיעות.

עצומה הקוראת לארצות־הברית לתבוע נסיגה ישראלית מלבנון והקוראת גם לה־שעייה מיידית של כל הסיוע האמריקאי לישראל, נשלחה לכל צירי הקונגרס וחברי הסנאט של מדינת קונטיקט. עצומה זאת היתה חתומה על־ידי עשרה פרופסורים ל־מישפטים מאוניברסיטת בריג'פורט, וגם על־ידי סטודנטים ואנשי־סגל אחרים. ה־

> **במחנות ההשמדה ראיתי כמה קל להידרדר למנטאליות נאצית. אני ראיתי כמה מהמחנות בעוד שאחי, משה, לא ראה אותם, ואני סבור שזהו ההבדל בינינו!**

תביעות בעצומה התבססו על החלטות האו"ם וחוקי ארצות־הברית.

חותמי העצומה טוענים, שתנאי החוק המתייחס לייצוא הנשק האמריקאי ותנאי ההסכם הישראלי־אמריקאי לעזרה־הדדית ולהגנה משנת 1952 (הסכם האוסר על יש־ראל שימוש בנשק למטרות תוקפניות) הופרו על־ידי הישראלים בעצם נוכחותם הנמשכת בלבנון.

החותם השני על העצומה והרוח החיה מאחרי הופעתה היה הפרופסור למישפטים ריצ'רד ארנס, הידוע בעולם כולו בשל עבודתו בתחום זכויות־האדם של האינדי־אנים בפראגוואי. הוא גם היה הראשון בעולם אשר וידא את עובדת מציאותו של הד"ר יוסף מנגלה בפראגוואי.

אחיו של ריצ'רד ארנס, משה, היה שגריר ישראל בארצות־הברית, והוא עתה יורשו של אריאל שרון כשר־הביטחון של ישראל.

משה ארנס סירב לשוחח עם כתב מידל־איסט כאשר הוא שהה עדיין בוושינגטון, וטען שאינו מוכן לדבר על עיסקי מישפ־חתו עם העיתונות. משה, הידוע בדיעו־תיו הניציות, מונה כשגריר ישראל בשנה שעברה, אחרי שתחילה הוא דחה את ההצעה לקבל את מישרת שר־הביטחון, בטענה שבשעתו הוא הצביע בכנסת נגד הסכמי קמפ־דייוויד. הוא אמר לכתב ניו־יורק טיימס: הרגשתי שדבר כזה יהיה בגדר עבירה על כללי־המישחק.

משה ארנס היה חבר האירגון הצבאי הלאומי, אירגון המחתרת של מנחם בגין, בשנים שלפני הקמת המדינה.* מאוחר יותר הוא הפך חבר כנסת וסגן־נשיא להנ־דסה בתעשייה האווירית של ישראל, שם הוא היה אחראי על פיתוח המטוס כפיר.

ריצ'רד ארנס מתאר את אחיו כמי שני־צב „מימינו של בגין" ואומר כי „מזעזע הדבר" לחשוב שאנשים כמו אחיו נמצאים בשילטון בישראל. „בפעם האחרונה שהוא צילצל אליי זה היה כדי לספר לי שהוא מונה כשגריר. אמרתי לו שאינני רוצה שום קשרים איתו. באחת הפעמים האח־רונות שבהן דיברנו העליתי בפניו את בעיית הזכויות של הפלסטינים, והוא הפגין חוסר־רגישות מוחלט. הוא לא היה מוכן אפילו לדבר על כך."

ריצ'רד ארנס סבור שממשלת ישראל אחראית במישרין לטבח בצברה ובשא־תילא. „אין ספק ביחס לאחריות שלהם," הוא אומר, „מנקודת ראות מוסרית ומיש־פטית גם יחד. לפי העקרונות של מישפטי נירנברג ולפי פיסקי־דין של בית־המישפט העליון בארצות־הברית — הפיקוד העליון אחראי תמיד למעשי זוועה שבוצעו תחת חסותו."

ארנס הבכור מסתמך על המיקרה של גנרל יאמאשיטה, המפקד היפאני של הפי־ליפינים בתקופת מילחמת העולם השנייה, שהוצא להורג בשנת 1946 בגלל מעשי זוועה שבוצעו תחת פיקודו.

„בית־המישפט העליון של ארצות־הברית פסק שאפילו אם יאמאשיטה לא ידע על מעשי הזוועה, חובתו היתה לגלות את פירטיהם. המיקרה חשוב, מכיוון שבמצב ששרר בפיליפינים ובגלל קשיי התיקשורת בתקופת המילחמה אפשרי הדבר באמת שהוא לא ידע."

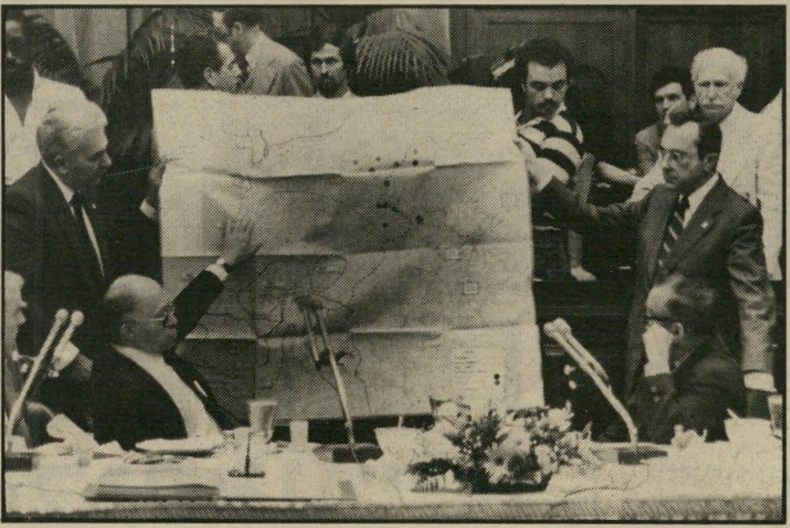

שגריר ארנס וראש־הממשלה בגין במסיבת עיתונאים בוושינגטון

„מימינו של בגין"

Moshe Arens, Israel's new Defence Minister, is described as 'to the right of Begin' by his outspokenly dovish brother Richard. ***John Motavalli*** *reports on the background to this family feud.*

The Arens brothers, agreeing to disagree

A petition calling on the United States to demand Israel's withdrawal from Lebanon, and asking for an immediate suspension of all American military aid to Israel, has been sent to the members of the Connecticut congressional delegation. It was signed by 10 professors of law at the University of Bridgeport, as well as many other staff members and students. The petition justified these demands on the basis

the issue of Palestinian rights with him, and he displayed total insensitivity on the subject – he wouldn't even discuss it."

'Cut off arms supplies to Israel' – Richard Arens

Richard Arens believes that the Israeli government is "directly" responsible for last September's massacre at the Sabra and

כתבה ב„מידל־איסט" מרס 1983

„מסכימים שלא להסכים"

אבל, העדויות שהועלו לפני ועדת־כהן בישראל מראות שלפחות כמה אנשים בפי־קוד העליון הישראלי ידעו על מעשי הרצח ולא ניסו למנוע אותם:

„פליטים שברחו מצברה ומשאתילא סי־פרו לחיילים ישראלים על מעשי הטבח," אומר ארנס. „הישראלים סיפקו תאורה לכל המיבצע. הם היו אלה ששלחו את הפלאנ־גות למחנות לחסל טירוריסטים פלסטיניים. אפילו אם נניח שהיו פלסטינים במחנות, אשר אפשר היה להאשימם בפשע, החוק הבינלאומי דורש מישפט פומבי על־בסיס הסכמים בינלאומיים."

„הפסקת מישלוחי־הנשק לישראל היא הכרחית, אם רוצים להביא שלום יציב למיזרח התיכון," טוען ארנס. „הפיתרון היחיד לבעייה — נוסף על יצירת מולדת פלסטינית — הוא פיתרון של צדק. הפי־תרון הוא במניעת השפעה ונשק באיזור משתי מעצמות־העל. ישראל הפכה את עצמה לגרורה אמריקאית.

„אפשר להשיג פיתרון על־פי הדוגמה של אוסטריה אחרי מילחמת העולם ה־שנייה, כאשר הסובייטים הסכימו לסגת אחרי שקיבלו ערובות לכך שאוסטריה תישאר ניטראלית. המצב במיזרח התיכון הידרדר לכדי מירוץ־חימוש גרעיני, וסכנת

> **הישראלים נתנו לפראגוואי סיוע צבאי מקיף, בידיעה ברורה שהד"ר יוסף מנגלה נמצא שם ונהנה מהכנסת אורחים נדיבה!**

העימות הגרעיני שם גדולה יותר מאשר בכל איזור בעולם."

ארנס עצוב באמת כאשר הוא רואה ש„אותם אנשים שהיו קורבנות השואה יכולים להיות כל־כך חסרי־רגישות בייחס לפלסטינים." הוא מייחס חלק מהבעייתיות „לטראומה הקולקטיבית" של כל יהודי העולם כתוצאה מהשואה. טראומה זאת

(המשך בעמוד 63)

* למעשה היה משה ארנס חבר בית"ר באותן השנים.

כל מילה נוספת מיותרת

אפרופו

apropo כפר-רופו

יש רק אחד

פתוח מ־9 בבוקר עד אחרי חצות

פיתרון אל־לאומי

אוגדת־תושבים הומאניסטית (את"ה)
בחוף־מיזרח־הים־התיכון (חמ"ת)
(לא ישראל ולא פלסטין)
למען יהודים ישראליים ולמען ערבים פלסטיניים
על־פי זכויות אדם שוות

אדם – זהה/י את עצמך כאדם
והתייחס/י לזולת כאל אדם!

מאחד הארם („מיפלגת הירוקים")
לשלום אנושי ואקולוגי

ת"א 20178, ת"א־יפו, 61201, טל. 03־332252

ללא־קופאין!

תה צמחים ופירות
פומפדור
נמס בן רגע

האמת והפרסום של „ניו־כר" בע"מ
שרותים ליבוא אישי
אופל
אסקונה וקדט דגם "J"

S 1300, 75 כ"ס; S 1600, 90

אספקה מיידית ● אחריות מלאה לשנה
● השרות כולל שחרור מהמכס ורשוי
● לרשותכם רשימה של לקוחותינו שהם האמת בפרסום שלנו

סניף ראשי: מלכי ישראל 5, תל־אביב, טל. 247575, 03־236785

סניפים:
ירושלים, בית „כלל", טל. 02־240880;
חיפה, שד' בן־גוריון 10, טל. 04־529742;
באר־שבע, פסג' שרול, טל. 057־34765, 057־32245.

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

• שרות ת.ד
ללא תשלום
• מכבדים
כרטיסי אשראי

פרסום אידיאל
אבן גבירול 100
טל. 227117

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת
ד"ר מרדכי זיידמן

הוצאת רשפים

תן טרמפ לחייל

חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

ראיון מיוחד לחג

רפול: „יבוטלו מיבחני הכניסה!"

לכבוד החגים הסכים הרמטכ"ל, רב־אלוף רפאל איתן, להעניק ראיון מיוחד גם לעיתוננו. באנו לישכתו המקושטת בדגמים מוקטנים של מיראז', כפיר, תמ"ק עוזי, רובה גליל, טיל גבריאל ותותח הוביצר, וכן גם בדגמים מוגדלים של קליע 0.56 ושל גלולות אופטלגין, הנמצאות בשימוש חיל־הרפואה של צה"ל. רפול יושב מולנו כששרווליו חפותים עד מרפקיו, והוא נראה כמו איכר שפשט לכמה שנים את מיכנסיו הכחולים ומגפיו המצחיצות מצואת הרפתות והלולים.

באורך־רוח ובכושר־ניסוח מעורר, הסכים רפול להשיב על כל שאלותינו.

● אדוני הרמטכ"ל, כיצד היית מסכם את תקופת כהונתך?

רפול: למה שאני אסכם? אני חייב לך משהו?

● ובכל זאת. האם תוכל להצביע על ההישגים העיקריים, על...

רפול: היו רק הישגים עיקריים, איך שאתה קורא לזה או רוצה לקרוא לזה. איך בסופו של דבר אתה תציג את זה, אני לא יכול לדעת ואני גם לא אחראי.

● האם היו גם כישלונות?

רפול: איזה כישלונות?

● הייתי רוצה לעבור ברשותך לנושא מילחמת הלבנון.

רפול: אתה מתכוון למיבצע שלום הגליל.

● כן, סליחה. האם השיגה המילחמה את יעדיה?

רפול: אתם יכולים להציג את זה הרי איך שאתם רוצים, ולא משנה מה אני אומר לכם. מבחינתי, המילחמה השיגה את היעדים שנקבעו לה.

● ואיפה אנחנו עומדים עכשיו?

רפול: אנחנו לא עומדים. אנחנו יושבים.

● אני מתכוון, מבחינת המצב בלבנון.

רפול: גם שם אנחנו יושבים. יושבים חזק. אני לא מתערב במשא והמתן המדיני. אני לא פוליטי. מבחינתי, הצבא עשה את המוטל עליו, ועכשיו צריכים הפוליטיקאים לעשות את המוטל עליהם. אני לא פוליטיקאי.

● ובעתיד?

רפול: גם בעתיד יעשה הצבא מה שמוטל עליו, ואחר־כך יצטרכו הפוליטיקאים לעשות מה שמוטל עליהם.

● לא, התכוונתי, האם אתה, כבוד הרמטכ"ל, תיפנה לפוליטיקה?

רפול: מה אתה מצפה ממני, שאני אגיד לך שבעתיד אפנה לפוליטיקה?

● אני לא מצפה, אני שואל.

רפול: אבל השאלה שלך היא כמו תצפית. אתה מנסה לשים לי מילים בפה? זה לא ילך לך. לי לא שמים מילים בפה.

● הרמטכ"ל, מה דעתך על מסקנות ועדת־החקירה?

רפול: אני כבר אמרתי בנושא הזה מה שהיה לי להגיד. אין לי ספק שזה היה מיבחן־כניסה לאש"ף.

● אבל, בעניין ועדת־החקירה.

רפול: זה היה בעניין ועדת־החקירה.

● האם אתה מתכוון, אדוני הרמטכ"ל, שבמחנות הפליטים בביירות נעשו...

רפול: בדיוק כך. אם הם יבטלו את מיבחני־הכניסה, אז נראה איך להגיב על זה הלאה. אבל כל עוד יש להם מיבחני־כניסה מהסוג הזה, אז שום ועדת־חקירה־ועדת־שמקירה לא תשנה את המצב. אם הייתי אדם פוליטי, הייתי קורא להם לבטל את מיבחני־הכניסה.

● ולסיכום: מה דעתך על מחליפך בתפקיד הרמטכ"ל?

רפול: מה איכפת לך?

● התפרסם שאתה תמכת, כאילו במורעמדותו של...

רפול: אז התפרסם. אני אחראי למה שמתפרסם? התפרסם גם שאני איש פוליטי. אז אני אחראי לזה?

● ולסיכום...

רפול: מה שאתה קורא „ולסיכום' כבר היה.

מיבצע שלום החלל

היום הגדול הגיע. הארץ כולה עצרה את נשימתה. האסטרונאוט הישראלי הראשון עומד לצאת לחלל בעוד כמה דקות! חדר־הבקרה נמצא עמוק בתוך האדמה. הח"כ מנחם פורוש, שהגיע כנציג המשקיעים החרדים, ציין שהמקום נמצא „טיף אין דרערד הריין." חדר־הבקרה היה מרשים ביותר. סביב־סביב היו מסכי־טלוויזיה, שבהם יכלו המוזמנים לחזות במיבצע השיגור על כל שלביו, כשמתחת למסכים יש המוני כפתורים ונורות בשלל צבעים. על אחד המסכים הוקרנו גם שערי המניות בבורסה, שבאותו יום נרשמה בה מגמה מעורבת, עם נטיה קלה לעליות שערים.

השר האחראי למדע ולטכנולוגיה, הוא יובל נאמן, ישב ליד שולחן־הבקרה המרכזי, לובש גם הוא, כמו כל הנוכחים, סרבל מיוחד, כחול־לבן. לידו ניצב חבר־הכנסת חנן פורת, עטוף טלית, והתפלל לעילוי החללית. חברת־הכנסת גאולה כהן, שכידוע החזיקה תמיד מיובל נאמן, החזיקה חלק ממנו גם עכשיו. ממש מול נאמן ישב ראש־הממשלה מנחם בגין, שהסרבל הכחול־לבן היה קצת גדול עליו. מימינו ישב הרב הראשי הספרדי, משמאלו ישב הרב הראשי האשכנזי — אף אחד עדיין לא זוכר איך קוראים להם — ומאחוריו ישבו הרמטכ"ל החדש, הנשיא החדש, שר־הביטחון החדש והיו"ר החדש של סיעת הליכוד.

עוד היו באולם כל השרים, חברי־כנסת מכל הסיעות, נציגי התעשיינים ונציגי הבנקים שהשקיעו במיבצע החלל, עיתונאים, נציגי עדות שונות, וראש אגודת הכפרים, קצינים בכירים, אנשי חב"ד וחוזרים בתשובה, ספרי צמרת וזמרות צמרת.

ואז הגיע הרגע הגדול עצמו. נשמע פיצוץ אדיר והחללית התעופפה לה כלפי השמיים התכולים. עכשיו הופיעה על מסכי־הטלוויזיה תמונת תא־האסטרונאוט. היהודי הראשון בחלל ישב מוטה לאחור על כיסאו מתוח מאוד.

יובל נאמן: גבירותי ורבותי! ישראל פורצת לחלל!

מנחם בגין: בשעה טובה! לא נצטרך עוד לחסדי הגויים! בעזרת השם נתגבר גם על החלל ונביא אליו את בשורת השלום שלנו! ייקרא לו למיבצע — שלום החלל:

יעקב מרידור: אנחנו נפתח את החלל! נבנה חברה חללית להובלת פרי! נעשה שימורים מהפרות שיפלו חלל! נתרים את יהודי החלל למען ישראל! נהפוך את השמש לספק האנרגיה מס' 1 שלנו ונלווה קצת לניו־יורק!

נעמי שמר: יא חללי, יא מלילי, אל יבנה החלל!

עופרה חזה: עם ישראל חי! חי! חי!

אהרון מאיר: נבנה בחלל סניפים של בנק המיזרחי המאוחד!

ארנסט יפת: הבנק שלנו יפתח מייד חללומט! חללומט של בל"לומט!

גיורא גזית: בנק־הפועלים ישלח את יעקב לוינסון כדי לפתח את הרשת החללית שלנו! ניתן ללקוחות ריבית אסטרונומית!

יעקב מרידור: חברת רסקו תבנה חלליות טרומיות עם חללים בשלל צורות! ישראל תרוויח על זה כסף טוב!

שאול אייזנברג: נמכור נשק לכוכבים השונים!

אברהם שריר: אני בעד!

רוני מילוא: מי בעד? מה, עוד פעם הצבעה חשאית?

ניסים גאון: האסטרונאוט — הוא ספרדי או אשכנזי?

אהרון אוזן: הוא נשוי לבת של השמש בבית־הכנסת הספרדי של עקרון!

שימעון פרס: אני מקווה שאתם זוכרים את הטיל שביט! זאת היתה ההתחלה!

מנחם בגין: או, החוי הזה פתח את הפה! הוא חושב שהכל התחיל ממפא"י!

לפתע פיתאום השתררה חשיכה מוחלטת על מסכי הטלוויזיה סביב־סביב. שוב אי־אפשר היה לראות את האסטרונאוט היהודי הראשון. גם קולות הטיסה נדמו. נורות אדומות התחילו להבהב מכל עבר.

מנחם בגין: מה זה? אני רואה שנדלקים אורות אדומים!

שימעון פרס: צריך להקים ועדת־חקירה! מה קורה פה! אתם התחייבתם שהוא לא יעבור יותר מ־40 קילומטר!

האסטרונאוט: אני לא מבין מה קורה! אולי נפלתי לתוך החור השחור! אני לא רואה כלום!

מנחם בגין: זה הרוסים עשו את זה! זה הרוסים!

רוני מילוא: זה סי־איי־אי!

מנחם פרוש: אנחנו עוד נצא מאפילה לאור גדול!

עופרה חזה: עם ישראל חי!

יובל נאמן: לא לדאוג, רבותי! החור השחור זה לא סוף העולם! הוא יצא מזה!

חיים הרצוג: יש עכשיו מבוכה רבה בעם. עם זאת אין מקום לדאגה! צה"ל ערוך על הגבולות, ונישקם של חיילינו נמצא בהישג ידם. מפקדינו יודעים מה שמוטל עליהם, והם יבצעו את המשימות. יתכן שתקופה קשה נכונה לנו, אבל...

האסטרונאוט: אני מתחיל לראות משהו... כן... השמיים מתבהרים... אני רואה משהו... אדמה! אדמה באופק!

מנחם בגין: בעזרת השם! בעזרת השם!

זאבן: על המסכים התחילה התמונה להתבהר. עדשת המצלמה עזבה את תא־האסטרונאוט, והתמקדה על הכוכב שהתגלה לעיני האסטרונאוט היהודי הראשון. מראה מופלא התגלה לעיני הנאספים בחדר־הבקרה. שורות ירוקות ישרות... פסים אפורים ועליהם נקודות קטנות... כתמים לבנים ואדומים קטנים פה ושם... הכל התקרב במהירות הבזק, עד שלפתע נשמע פיצוץ עז, ושוב השתררה חשיכה על מסכי־הטלוויזיה.

האסטרונאוט: אני יוצא מן החללית. מזג־האוויר תקין.

שימעון פרס: העם כולו נמצא איתך! זו השעה לממשלת ליכוד לאומי!

מנחם פורוש: ולתיקון חוק השבות!

יורם ארידור: ולהטלת היטל שלום החלל!

עופרה חזה: עם ישראל חי!

אסטרונאוט: אני יוצא לטייל בסביבה... מצב האוויר בסדר... קצת מזוהם... אני רואה בתים... ממש מופלא... כמה שהם דומים... רגע, רגע, מה זה פה? אני רואה את אשתי. אשתי הולכת לקניות בסופרמרקט! אני לא מאמין למראה עיניי! זאת עקרון!

בגין: עמדנו בהתחייבות שלנו! לא יותר מארבעים קילומטר! מבצע שלום החלל הוכתר בהצלחה מלאה! כל המטרות הושגו! לא היתה שום חריגה!

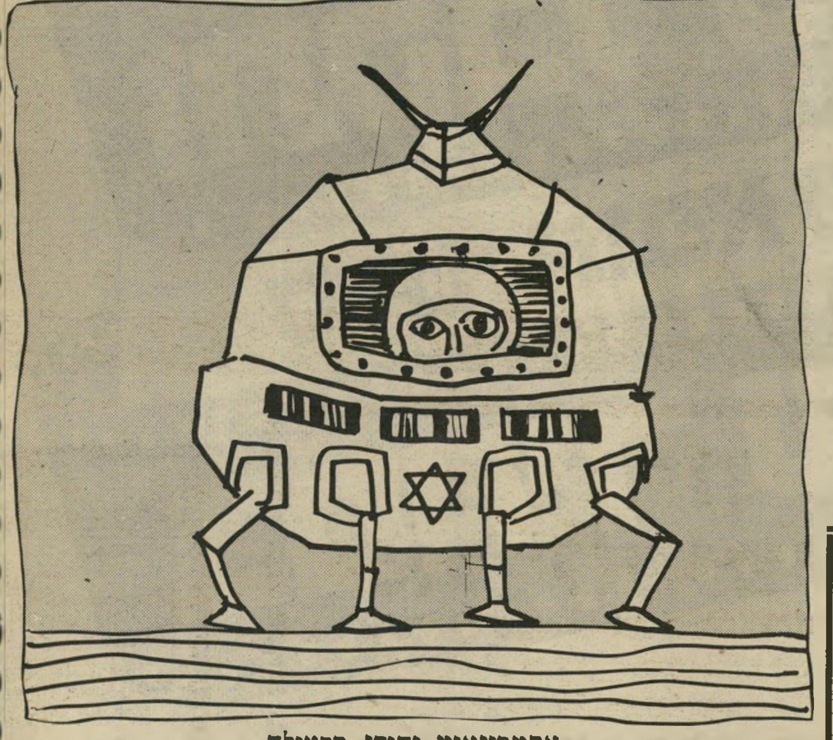

אסטרונאוט יהודי בפעולה
לצאת מהחור השחור

המבצע המהפכני של אגפא
״צלם את המחיר״ נמשך:

קנה היום

אגפא 100

ותקבל כל השנה*

סרטי אגפא 100

במחיר של היום!

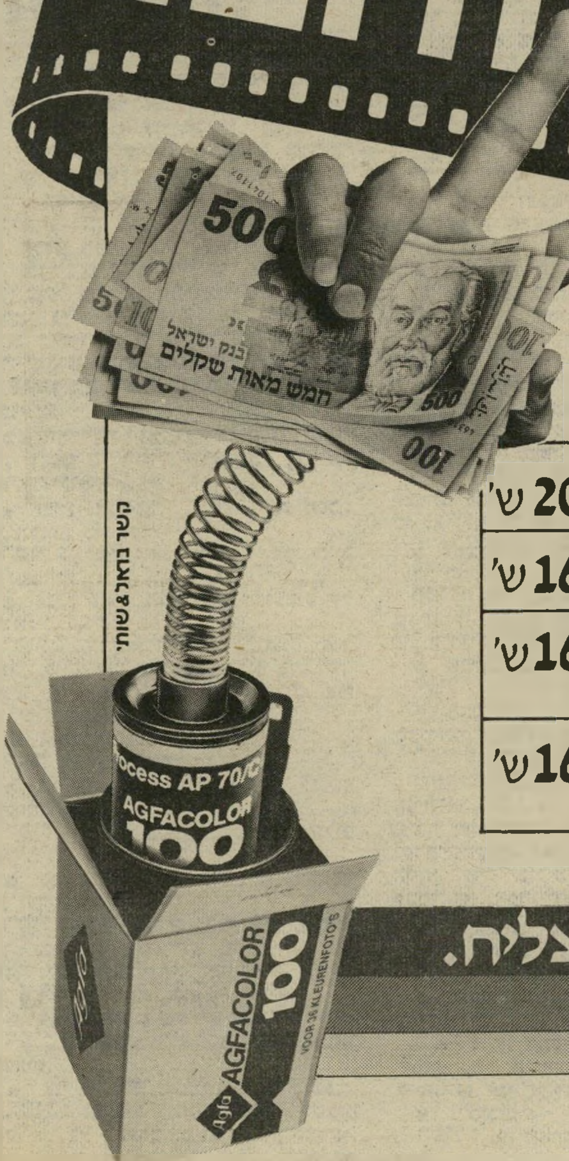

היכנס עוד היום לאחת ממאות חנויות הצילום ברחבי הארץ, קנה לך סרט צילום אגפא 100 ובקש את פנקס התלושים שיקנה לך זכות, לרכוש במשך כל השנה עד 6 סרטי אגפא 100 נוספים — במחיר של היום!
כן, המחירים יעלו אבל אתה תצלם במשך כל השנה — במחיר של היום!

המבצע לתקופה מוגבלת

אתה לא מאמין?
היכנס עוד היום לחנות הצילום שלך ותאמין!

פרטים מלאים בחנויות הצילום.

***בתוקף עד 31.12.83**

מחיר מומלץ לסרט

סרט 35 מ״מ 36 תמונות	205 ש׳
סרט 35 מ״מ 24 תמונות	162 ש׳
סרט למצלמות פוקט (110) 24 תמונות	162 ש׳
סרט למצלמות אינסטמטיק (126) 24 תמונות	162 ש׳

המחירים אינם כוללים מע״מ.

קשר בהאז&שות׳

עם אגפא זה מצליח.

Agfa

איך אנחנו נראים?

בבתי הסוהר של ישראל נוספו בשנה האחרונה 1500 מקומות חדשים.

בג׳נין הורעלו 250 תלמידות, בבתי־ספר שונים, מחומר רעיל שהותז על הווילונות. (מעניין: בבית־הספר שבו עובדת אשתי, בתל־אביב, אין וילונות.) השילטונות הישראליים הטילו עוצר על העיר, כדי למנוע מהומות.

בית־המישפט העליון הוציא צו החלטי, לבקשת עורך־הדין אמנון זיכרוני, המבטל את הוראת הוועד־המנהל של רשות־השידור שלא לראיין „אישים המזדהים עם אש״ף״. אבל רק אחד משלושת השופטים, גבריאל בך, קבע כי הדבר נוגד את העקרונות היסודיים של חופש־הדיבור ואת זכות הציבור לדעת.

אמריקאי עשיר בא לארץ והודיע כי יממן את ההגנה המישפטית של כל אדם המפר את חוקי המדינה ומבצע מעשים לאומיים (קרי: פאשיסטיים) אלימים נגד ערבים.

נהג ערבי נעצר ונחקר מפני שהתגלה על צווארו תליון, שבו הדגל הפלסטיני. לדברי ההודעה, עורר האיש את חשדם של השוטרים, ואז התגלה התליון הנורא.

בעיתוני העולם נמשך הדיווח על החוקים החדשים שהתקבלו בישראל, המעניקים קיצבת־ילדים לכל המישפחות היהודיות במדינה, והשולל אותן מן המישפחות הערביות. כך נודע לקוראים ברחבי העולם בפעם הראשונה שבישראל מוענקות הזכויות הסוציאליות לעניים על פי אמת־מידה גזעית/דתית.

ישראל הודיעה כי לא תפנה את צה״ל מלבנון, אם לא ישאירו את שליש המדינה בידי אדם הנחשב בעולם כולו כקווינזלינג ישראלי.

עבריין שנורה על־ידי המישטרה, נורה ונתפס, ברח בשנית אחרי שנותח. המישטרה הודיעה שכל רופא אשר יעז לטפל בו ייאשם בשותפות לבריחה.

וכן הלאה. קציר של יום אחד.

אצלנו כל הידיעות האלה הפכו כרוניקה עיתונאית, ומבטנו חולף על פניהן כעל דברים רגילים. תגובה זו גרועה אף מן הידיעות עצמן.

כך אנחנו נראים עכשיו בעיני העולם.

וגרוע יותר: כך אנחנו נראים עכשיו בראי. וכבר הפסקנו, כמעט, למצמץ.

לשנוא, בבקשה

נדמה לי שדיווחתי על כך בשעתו:

היינו בנמל־היאכטות של ג׳וניה. זה היה בראשית יולי, בשבוע הרביעי של המילחמה. הזדהינו כישראלים, והכל אהבו אותנו בבירת הפלאנגות.

שוחחנו עם אנשי־העילית, סוחרים עשירים, תעשיינים עשירים, אנשי־מימשל עשירים, אמנים עשירים. כולם השתייכו למישפחות המארוניות העשירות, השולטות במדינה.

אחד מהם נתן לנו שיעור קצרצר בהיסטוריה הלבנונית:

„תחילה באו הפלסטינים. קיבלנו אותם כאחים, אבל הם הפכו לכובשים, ולכן שנאנו אותם.

חדאד

„קראנו לסורים, כדי שיגרשו את הפלסטינים. קיבלנו אותם כאחים. אבל הם הפכו כובשים, ולכן אנחנו שונאים אותם.

„קראנו לכם כדי לגרש את הסורים ואת הפלסטינים. אנחנו אוהבים אתכם. אנחנו רוצים שתגמרו את המלאכה (במערב ביירות).

„אבל אם תישארו ותהפכו לכובשים, נשנא גם אתכם.״

שאלתי מהי, לדעתו, תקופה סבירה לשהותנו בלבנון.

„כמה שבועות לכל היותר,״ השיב.

מאז עברו שמונה חודשים. הלבנונים שונאים אותנו.

אנחנו דורשים שסעד חדאד יישאר כשליט דרום־לבנון. בעיני הלבנונים, חדאד גרוע מן הכובש הישראלי, כי הוא סוכן מקומי של הכובש. ברור כי ממשלתנו רוצה להמשיך בכיבוש דרום־הלבנון לצמיתות.

„יכול אדם לבנות לעצמו כס־מלוכה מכידונים, אבל אין הוא יכול לשבת בו,״ אמר איש־כמורה בריטי שנון.

בטאנקי־המרכבה אפשר לכבוש שטחים. אבל אי־אפשר לכבוש בהם אהבה. אפשר לרכוש בהם רק שינאה.

ואת זאת אנחנו עושים בקצב מזורז וביעילות רבה. תחילה בגדה וברצועה, אחר במצריים. ועכשיו בלבנון. איך לרכוש שונאים ולהיכשל בחברת העמים.

אות המצח הנחושה

יש מראות שקשה לסבול אותם. זה היה אחד מהם. זה היה במהדורת החדשות בטלוויזיה. חילקו את אות שלום־הגליל.

מנחם בגין לרפאל איתן, בנוכחות אריאל שרון. רפאל איתן ליהושע שגיא. אמ״ר דרורי לעמוס ירון.

כאילו חילקו איש לרעהו את אות צברה ושאתילא.

או את אות ועדת־כהן.

ואולי סתם את אות־המצח־הנחושה.

אחרי שחילקו זה לזה את האות, הם צעדו החוצה וערכו זה לזה מיסדר־ניצחון חגיגי. החצוצרות הריעו. החיילים הצדיעו. מישמר־כבוד דיגל את נשקו.

והחבורה הזאת — בגין ורפול ושותפיהם־לדבר־עבירה — פסעו על שטיח אדום ארוך.

אורי אבנרי
יומן אישי

שטיח שנצבע בדם של 500 צעירים ישראליים, ועוד כמה אלפים לבנונים ופלסטינים.

■ ■ ■

אילו הייתי חייל, היה מראה זה פוגע בי שיבעתיים. לחיילים מגיע האות. הם לחמו. הם חירפו את נפשם.

נכון, זאת היתה מילחמה בלתי־צודקת, מיותרת, פושעית. אבל איש לא שאל את החיילים, כאשר הוחלט על מילחמה זו. איש לא שאל אותם אם הם מוכנים להשתתף בה. הם נקראו על־ידי השילטונות החוקיים של מדינתם, והם מילאו את חובתם, כפי שנראתה להם. רובם העצום השתדלו בתנאים קשים ביותר לשמור על צלם אנוש, וגם על טוהר נישקם — עד כמה שהדבר בכלל ניתן במילחמה כזאת.

דיברתי על כך לאחרונה עם כמה קצינים בכירים, והם התלבטו כמוני בבעיה המוסרית הכרוכה בשרות במילחמה כזאת.

יתכן שהיה אסור לשרת בה מלכתחילה. יתכן שהיו צריכים להסיק מסקנות בשלב מסויים, כפי שעשה אלי גבע. יתכן שהיה צורך לסרב למלא פקודות מסויימות, שהיו — על פי החוק הישראלי — פקודות בלתי־חוקיות בעליל, שהדגל השחור של כפר־קאסם התנופף עליהם.

אך יש לזכור כי היתה זאת המילחמה הראשונה מסוג זה. לא היה זמן לאיש להתעמק במחשבה על מצבים כאלה. זאת היתה המילחמה הראשונה שהתנהלה כולה באיזור המאוכלס בצפיפות, מילחמה שהתנהלה במידה רבה נגד אזרחים („תשתית המחבלים״).

אומנם, גם במילחמת־העצמאות לחמנו באיזורים מאוכלסים. בוצעו באותה מילחמה מעשים חמורים מאוד, החל בדיר־יאסין וכלה בפשע־המילחמה של שמואל להיס על אדמת לבנון. אבל זאת היתה מילחמה נואשת, מילחמה לחיים ולמוות ממש, מילחמה שלא היינו מוכנים לה מראש. איני אומר זאת כדי להצדיק, אלא כדי להסביר.

מילחמת־סיני היתה מילחמה „נקיה״, כי התנהלה בעיקרה במידבר ריק. גם מילחמת ששת־הימים היתה כזאת בדרום. במיזרח נכבש איזור מאוכלס, אך המילחמה היתה מהירה, והכל נגמר לפני שיכלו לקרות מעשים חמורים. אחרי הקרבות היו כמה מעשים חמורים מאוד, אך הם היו מצומצמים. מעשי־זוועה לא היו.

מילחמת־ההתשה היתה חמורה מאוד, והמוני האוכלוסיה גורשו מערי־התעלה. אבל היה זה, לפחות, תהליך מבוקר. שום דבר לא נעשה בלי החלטה מפורשת של הממשלה. כאשר הוחלט להפגיז את אירביד, כתגובה על פיגוע, החליטה הממשלה לא רק על עצם ההפגזה, אלא גם על מיספר הפגזים — ארבעה בדיוק.

מילחמת יום־הכיפורים היתה שוב מילחמה במידבר הריק. כאשר רצה משה דיין, אחרי הקרבות, להתעמר באוכלוסיה המצרית האזרחית בכפרי התעלה, נתקל בחומת־ההתנגדות של קציני־צה״ל, ונאלץ לוותר.

מילחמת־הליטאני היתה המילחמה הראשונה שהתנהלה ממש על גבה של אוכלוסיה אזרחית. כלפי הרמטכ״ל, מוטה גור, הוטחו האשמות כבדות ביותר.

מילחמה זו היתה צריכה להיות אות־אזהרה, שהשתנה משהו מאז עלה הליכוד לשילטון. אבל המילחמה היתה מצומצמת, בזמן ובשטח, והאזהרה לא נקלטה.

מילחמת־הלבנון היתה המילחמה הראשונה בממדים מלאים, שבה ניתן למעשה לכל קצין — אלוף, רב־סרן וסגן־מישנה — להחליט בעצמו כיצד לנהוג באוכלוסיה האזרחית, שבה נתקל. המילחמה כולה התנהלה בקרב אוכלוסיה זו, ושום קצין לא היה מוכן לכך. רובם נהגו כראוי, וגאוותנו עליהם. האחרים יכלו לפחות לטעון שמעולם לא הוכשרו לקבל החלטות כאלה.

זוהי האזהרה האחרונה. ועדת־כהן לא התמודדה עם הבעייה הזאת. אם יש סיכוי כלשהו לכך שאחרי גמר התקופה השחורה של רפאל איתן — תקופת הדגל השחור — יחזור צה״ל לקדמותו — בא עתה הזמן להתמודד בבעיות אלה בגלוי ובאומץ־לב.

הצעד הראשון הוא לתחום תחום ברור ומוחלט בין חיילי צה״ל ובין בעלי המצח־הנחושה.

המלאכית שלי

במשך השנים היו לי לא־פעם שומרי־ראש. בדרך כלל זה לא מצא חן בעיניי.

בשנות ה־50, כאשר הוטמנו אצלנו כמה פצצות במערכת ובדפוס, הצמידה אליי המישטרה שומרי־ראש. אחד מהם, בלש ותיק, הפך לאחר מכן הכתב הפלילי של העולם הזה. אז גילה לי שהיה לו תפקיד כפול: לשמור עליי ולבלוש אחריי. מדי יום היה מדווח לממונים עליו על מעשיי ועל האנשים שנפגשתי עימם.

כך קרה עוד פעם־פעמיים במרוצת השנים. גם בחוץ־לארץ זכיתי לא פעם בשומרי־ראש, כאשר השתתפתי בוועידות בינלאומיות.

בשבוע שעבר השתתפתי בהולנד בוועידה בינפרלמנטרית שדנה בענייני המרחב. הכנס התקיים באולם־המליאה של הפרלמנט בבירת הולנד, האג. יחד עימי הופיע בו הד״ר עיצאם סרטאווי.

משום־מה חששו השילטונות ההולנדיים שצפוייה סכנה לחיי שנינו, והציבו עלינו מישמר. שיכנו אותנו בחדרים סמוכים, הביאו כל־מיני מכשירים אלקטרוניים וחוליה מתחלפת של אנשי־ביטחון הולנדיים. כולם היו גברתנים, גבוהים מאוד ואדיבים מאוד.

בערב, כשחזרתי למלון, מצאתי שם חוליה חדשה. היא כללה שוטרת.

ועוד איזו שוטרת!

בלונדית, בעלת שערות שופעות. עיניים כחולות. חיוך משגע. קול נעים.

לא יפה, לא יפהפיה, אלא יפהפיה זוהרת. ישר מן המלאכיות של צ׳ארלי.

ירדנו לבר לדבר ולשתות, והשומרת עימנו. ישבנו ושוחחנו, והשומרת עימנו. דיברנו על דברים חשובים, מילחמה ושלום, תיקוות וסכנות, והסתכלנו בשוטרת.

למחרת היום הייתי צריך לטוס בבוקר השכם, מאוד־מאוד השכם, ולכן פרשתי והלכתי לישון די מוקדם. עליתי לחדרי, ושומרת־הראש שמרה על ראשי.

הודיתי לה ולחבריה על מאמציהם. לחצתי את ידי הגברים, ונשקתי לשוטרת. „זוהי הפעם הראשונה בחיי שאני מנשק שומר־ראש,״ אמרתי. „זוהי הפעם הראשונה בחיי שגבר ישראלי מנשק אותי,״ חייכה.

כל הכבוד לצבא

בעיתון הראלד טריביון, המופיע בפאריס, יש מדור המביא דברים שפורסמו בו לפני 75 שנים — בדומה למדור שלנו, המביא דברים מלפני 25 שנים בלבד.

לפני כמה ימים קראתי בו ידיעה ממארס 1908. נאמר בה כי דוכס מנטבלו פירסם מיכתב גלוי לנשיא צרפת, ז׳ורז׳ קלימאנסו, ותבע להוציא את שרידי סבו, למרשל לאן, מן הפאנתיאון.

הפאנתיאון הוא בניין יפהפה בלב פאריס, ונטמנות בו עצמותיהם של גדולי הצרפתים, שזכו בתודת האומה כולה. המרשל לאן היה אחד ממצביאיו של נפוליון, והוא זכה בכבוד זה. נכדו ביקש להוציא את שרידיו משם, במחאה על כך שהוחלט להעביר למקום זה גם את עצמותיו של הסופר אמיל זולא.

זולא

„אחרי מות סבי,״ כתב הדוכס, „היה הפאנתיאון, שעליו חרותות המילים ,הכרת המולדת לאנשים הגדולים׳, ראוי לקבל את עצמותיו. משהוחלט להעביר לשם את זולא, האיש שהעליב את הצבא הצרפתי, הפכה הכתובת לעג מר.״

ואכן, זולא העליב את הצבא. הוא קם על בית־המישפט הצבאי, שהרשיע את דרייפוס במישפט מבויים. הוא השמיץ את אלופי הצבא, שנתנו אם ידם לפשע זה מתוך מניעים אנטי־שמיים. הוא התנגד ללאומנות הקנאית החשוכה, שראשי הצבא סגדו לה.

עברו 75 שנים. הכל יודעים מי היה אמיל זולא. אך מי זוכר את המרשל לאן? ומי היה שומע אי־פעם את שמו של דוכס מנטבלו, לולא פורסמה ידיעה זו כקוריוז?

אנשים בעולם

האפיפיור: רגע של מבוכה

קרול וויטילה, הקרוי יוחנן־פאולוס השני, אינו רק אפיפיור שעושה רוח — הוא גם מושך את הרוח. כאשר נחת בפורט־או־פרנס, בירת האיטי, במיסגרת המסע המרכז אמריקאי שלו, קיבל את פניו משב־רוח שובב, שהעיף את כיפתו ופרם את גלימתו, כך שחלקה העליון כיסתה את ראשו. האב הקדוש לא התבלבל והשיב במכת־רוח משלו, כשהוא נואם גלוי ראש, מכריז קבל עם ועדה שכל אדם זכאי להשביע רעבונו, זכאי לגג מעל ראשו ולטיפול רפואי. כל זאת בארצו של **בייבי דוק דיוואליה**, שבה עצם ההישרדות בחיים היא כבר זכות גדולה.

פטרישיה הרסט: סוף טוב הכל טוב

איש אינו יודע בדיוק מה קרה ליורשת המיליונים, **פטרישה הרסט**, כאשר היתה בידי צבא השיחרור הסימביוזי. הכל יודעים מה שקרה לה מאז שוחררה: בין היתר נשפטה, נישאה לשומר ראשה (עימה בתמונה) וכתבה זיכרונות. לאחרונה תורגמו הזיכרונות לצרפתית, ובני־הזוג חגגו את האירוע על בקבוק שאמפנייה — צרפתית כמובן.

המלכה אליזבט השנייה: סקנדאלים וצרות במישפחה

אם המלכה **אליזבט** השנייה נראית כמו מורה לזימרה שספגה קליפה מאחרי האוזן, יש לכך סיבות טובות: נער מיטבח שטרם מחה חלב משפתיו, כבר פירסם חוויותיו בשרות הוד־מלכותה, זיכרונות שהופסקו מייד אחרי הפרק הראשון, בעיקבות פנייה מלמעלה ליומון סאן. ועוד: **אנדריו**, הנסיך הצעיר של בית המלוכה, ממשיך להחליף רקדניות עירום. אז איפה הכבוד?

מיק ג׳גר:

המישפחה המלכותית

בהצגת בכורה

למרות גילו — 39 — ממשיך **מיק ג׳גר** להיות מלך האבנים המתגלגלות, ובתור שכזה גם מלך הפופ. מלכתו מזה כמה שנים, הדוגמנית הטכססית **ג׳רי הול**, התלוותה אליו בבכורה הניו־יורקית של הסרט הבה נבלה ביחד את הלילה. זהו סרט תיעודי על מסע־ההופעות הענקי של הלהקה שנערך לאחרונה ברחבי ארצות־הברית. ג׳גר יזם את הסרט, משום שלדבריו „הלהקה עובדת כל־כך טוב בחוץ, בהופעה חיה, שחובה לתפוס את הרוח המיוחדת שלה.” האיש שהתמנה על „תפיסת הרוח” הוא הבימאי **האל אשבי**.

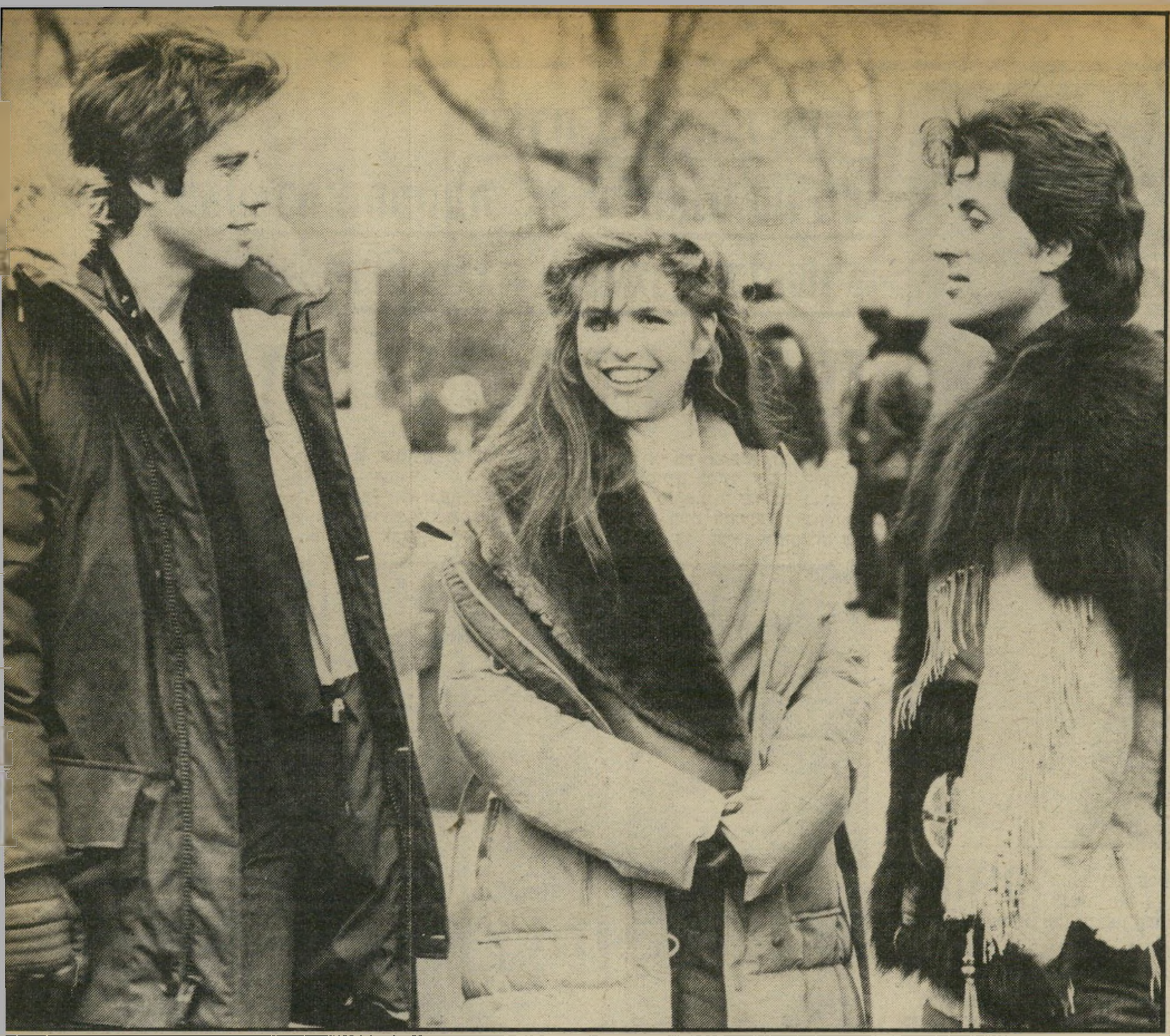

ג'ון טראוולטה:

להישאר בחיים

עם שיגעון המוסיקה

אם הקריירה של **ג'ון טרא־וולטה** היתה בסימן ירידה מזה כמה שנים, יש עכשיו סיכוי סביר שהעטרת תחזור ליושנה. מזה כמה ימים הוא עוסק בצילומי סרט ה־המשך לשיגעון המוסיקה, שהיה הצלחתו הגדולה ביותר. אומנם, הוא רצה את **אוליביה ניוטון־ג'ון** כעזר נגדו (כמו בגריז), אבל הגברת מאוסטרליה יקרה מדי ב־ימים אלה. במקומה נאלץ להסתפק במתחילה בשם **סינתיה רוה**. ה־בימאי הוא מומחה מאין כמותו להפיכת מפסידנים לאלופי־עולם, הלא הוא **סילווסטר** („רוקי") **סטאלונה**. השלושה ביחד בתמו־נה ביום הצילום הראשון של הסרט להישאר בחיים בסנטרל־פארק ב־ניו־יורק.

סופי מארסו: דמעות של אושר ואוסקר מתוצרת צרפת

סופי מרסו, בגיל 18 ואחרי שתי מסיבות מוסרטות מוצלחות (שיגעון של מסיבה מס' 1 ומס' 2), זכתה לפרס סזאר, שהוא האוסקר של הקולנוע הצרפתי, כשחקנית המבטיחה ביותר של השנה. הדמעות הזולגות מעיניה הן דמעות של אושר. בפרס המישחק זכתה מבטיחנית מלפני כמה שנים, **נאטאלי באי**, על הופעתה בסרט המאזניים, אחד מתוך כמה סרטים שבהם הופיעה השנה. בפרס המישחק הגברי זכה מי שהיה חברה במשך שנים, **פיליפ ליאוטר**, המופיע לצידה באותו הסרט.

רוברטינו רוסליני: אידיליה בלבן

על מירפסת־שיזוף בכפר קטן שבטירול נראים הנסיגה **קארולין** ממונאקו וידידה העיקבי, **רוברטינו רוסליני** (בנה של השחקנית **אינגריד ברגמן**), ברגע של אידיליה. אחרי שהעדיפה במשך שנים אתרים אופנתיים יותר, חזרה הנסיכה למקום הבילוי המסורתי של המישפחה.

יהודה ברקן אכל אותה

במסיבת־ההפתעה ✱ רנסאנס קולנועי

✱ מדוע חגגה הדוגמנית בחושך?

מתיחת יום־הולדת

צמודים במצב־רוח עליז יוצאים במחול טנגו הדוגמנית חניתה צנטנר ואלוף ישראל בג׳ודו יענק׳לה טל. יענק׳לה היה האיש שתיכנן את מיבצע־המתיחה והביא את ברקן למסיבת־ההפתעה.

„**א**ני המום, נדמה לי שאני במסיבה של מישהו אחר," מילמל ללא הרף השחקן־מפיק **יהודה ברקן**, שנעמד פעור־פה ליד פתח ביתו. כשמולו כל חבריו הטובים עומדים ושרים לו „יום־הולדת שמח!"

יהודה ידוע כאחד שאוהב למתוח אחרים ועושה זאת בהצלחה מרובה. לרגל יום־הולדתו ה־38 החליטו חבריו הטובים לערוך לו מתיחה פרטית בהחלט, בצורת יום־הולדת הפתעה.

הכל תוכנן כמיבצע צבאי. **יעקב טל**, מבעלי המיסבאה, אירגן הכל. מספר יענק׳לה, „אמרתי ליהודה שאני חייב להתאמן לרגל תחרות ג׳ודו שבה אני משתתף, והבית שלו במושב משמר־השיבעה מתאים לי ביותר לאימונים. כך קיבלתי את המפתחות.

„יום־יום במשך שבוע קמתי בבוקר והתאמנתי בריצה סביב המושב. ביום המסיבה דאגתי להעסיק אותו בעיר. המזכירה שלו סידרה לו פגישות לאורך כל היום, ואני שלחתי את איש הסאונד והתאורה ומסדרי האוכל לביתו.

„בערב המסיבה סידרתי לו פגישה עיסקית במיסבאה שלי, וכשהגיע אליה אמרתי לו שאני לא יכול להתרכז, כי אני חייב לארח. הצעתי שנלך אליו הביתה, וכך היה.

„כשהגענו למושב, יהודה ראה סביב הבית מכוניות רבות."

פאצ׳ הבדרן מני פאר מניף ידו כאילו הוא עומד להכות מישהו, כשלידו מתמוגג מההצגה חבר־הכנסת של הליכוד רוני מילוא. מני דירבן את מילוא לתרום ל„ליב״י" את מיליון השקל שהבטיח אם ייבחר חיים הרצוג כנשיא, כדי שחברי הליכוד יוכלו סוף־סוף ללמוד לקרוא ולכתוב.

מכאן ממשיך לספר נרגש יהודה ברקן, בעל המסיבה המופתע: „חשבתי שכל המכוניות האלה שייכות לאנשים שבאים לרקוד מחול אירובי אצלנו במושב, וקיללתי כי סגרו לי את הדרך הביתה. ממש אכלתי אותה!"

כל חבריו הטובים של יהודה גוייסו למיבצע ובאו כולם לחגיגה. **מני פאר**, חבר־הכנסת **רוני מילוא** קיבל פתק מ**עדי הלפרין** באמצע כינוס שבו השתתף, עזב את המקום ובא למסיבה. השניים חברים ותיקים.

באו גם השחקן **שייקה אופיר** ואשתו **לידיה**, השחקנים **גילת אנקורי**, **בתיה ברק** ו**יאיר** („קויה") **רובין**, המשתתפים בהפקה חדשה של יהודה בית־המישפט.

מופתע יהודה ברקן ברגע ההפתעה, כשהוא מחזיק את עוגת היומולדת ומשפשף את אפו במבוכה רבה.

ביסים הגונים מעוגת היומולדת נוגסת נעמי סילפן, הדוגמנית גבוהת־הקומה, כשחברה דוד קפון נוגס מן הצד השני. נעמי, שהיא בתו של ד"ר פטר סילפן, הפסיכיאטר של שירות בתי־הסוהר, יוצאת עם חברה דוד במשך ארבע שנים. הוא מסיים עתה את לימודי ראיית־חשבון.

צביטה פניו של דני בן ישראל דמו למכת פלאסטיק, כשזכה בצביטה.

בתיאבון אשת יחסי הציבור ברי מור פוערת פיה לבלוע חמין.

חגיגת הדוגמניות

"נתתי הוראה לכבות את כל האורות במועדון, כי יש לי פצע קטן על הסנטר ולא רציתי שיבחינו בו באור," הסבירה הדוגמנית קלרה רון את פשר החשיכה בחגיגת יום ההולדת ה־22 שלה, שנחוגה במועדון תל־אביבי.

קלרה, שהיא פנים חדשות ומבטיחות בשטח הדוגמנות, קיבלה את אורחיה כשהיא לבושה בשימלת־תחרה תכולה קצרה ותסרוקת תלתלים גבוהה. אחת מחברותיה הדוגמניות טרחה להזכיר באוזניי בארסיות, כי זוהי אותה שימלה שבה התחתנה העיתונאית ג'ודי מוזס עם בחיר־ליבה, עמירם ניר. לאחר שהוחזרה למתכננת, נמצא לה שימוש חוזר. השימלה קוצרה קצת, והוצרה והלמה את קלרה להפליא. בחצות הסתופף אוסף הדוגמניות, שכלל את תמי שחורי, יהודית נגר, אנבל תמיר ועדנה רותם סביב העוגה הגדולה. בין הזוהרות נראה גם צביקה פיק.

רגליים חטובות, נעולות במגפי־בוקרים לבנים, יוצאות מתוך חצאית מיני מג'ינס של הדוגמנית החטובה בת־שבע פכט. הדוגמנית המצליחה והמבוקשת היתה אחת מהרבות שהיו במסיבה.

ליקוקים הדוגמנית קלרה רון (משמאל) ועדנה רותם מאכילות האחת את השנייה בקצפת שעל עוגת היומולדת. העוגה שעליה זיקוקין עמדה במרכז רחבת־הריקודים, ובהיעדר צלחות ומזלגות עטו הדוגמניות אחת־אחת על העוגה ודחפו את אצבעותיהן לקצפת ולקקו בהנאה מרובה.

קולנוע מחודש קולנוע אופיר המחודש, כפי שנראה בחזותו החיצונית היום, כשבפיתחו מתגודד קהל צופים שבא להצגה יומית. החזות החיצונית של הקולנוע כמעט שלא שונתה. לעומת זאת, שופצה מערכת התאורה, שנוספו לה מנורות רבות, כדי שיאירו את הקולנוע בלילה. האיזור, שעם הזמן הפך מיסחרי, מנסה להפוך עצמו מחדש למרכז בילוי.

חיים חדשים ל"אופיר"

"אין לא האמין שנצליח לשפץ את הקולנוע בתוך ארבעה ימים — אבל עובדה. עשינו פרמיירה ועמדנו בדבורינו." התרגש השבוע ליאון אדרי, מבעליו החדשים של קולנוע אופיר המחודש בתל־אביב.

פעם היה קולנוע אופיר אחד מבתי־הקולנוע הטובים בתל־אביב.

אחרי שעמד האולם בשיממונו כשהוא מוזנח וסגור במשך שלוש שנים, החליט ליאון, מפיץ־סרטים בעל חברת יונייטד קינד פילם, לחדש את פניו.

סיפר ליאון: "דווקא בתקופת משבר בענף הקולנוע, חידשנו, החלפנו את כיסאות־העץ בכיסאות מרופדים, התקנו מערכת מיזוג־אוויר חדשה, מסך חדש במקום הישן והקרוע, אסלות חדשות, מערכת הקרנה משופצת.

"מאחר שאנחנו מפיצי־סרטים בעצמנו, נקרין את הסרטים שלנו, שיקלעו לטעם הקהל הרחב ההולך לקולנוע. השקענו כאן 50,000 דולר. הכוונה היא להפוך את הקולנוע לאולם־תיאטרון לשלוש פעמים בשבוע, וזה יהיה ביתה הקבוע של להקת הגשש החוור."

עוד חידושים מרחיקי לכת מבטיח אדרי: כל צופה יקבל בכניסה יחד עם הכרטיס כוס־קפה חינם. בפואייה של הקולנוע יעמוד מכשיר טלוויזיה בעל מסך גדול, שיקרין את מבט לחדשות, לאותם הרוצים לבוא לקולנוע אבל אינם רוצים להחמיץ את החדשות.

בעלי־החנויות שמסביב הגיעו להסכם עם בעלי־הקולנוע החדשים, להשאיר את חלונות־הראווה דלוקים עד צאת האנשים מהקולנוע, כדי להאיר את המקום. בתי־הקפה מסביב, שהיו סגורים במשך שלוש שנים, עומדים להיפתח מחדש. חזית הבניין קושטה בתאורה, בקולנוע לא יימכרו בקבוקים.

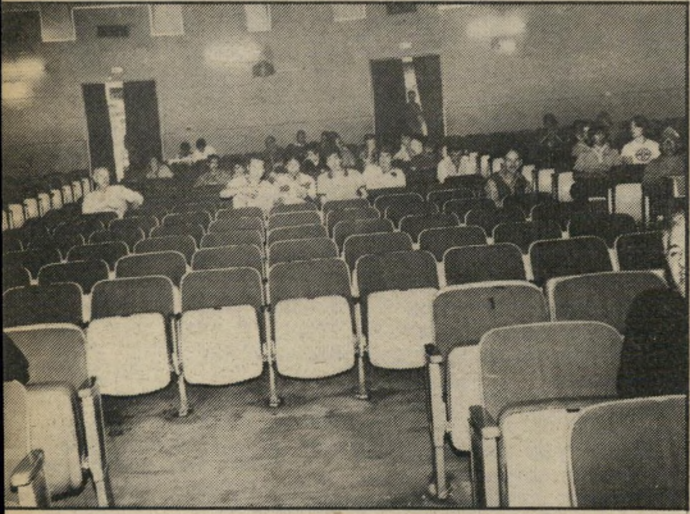

הקהל החדש נכנס להקרנה, יושב על כיסאות מרופדים וצבועים מחדש, על ריצפה נקיה — כשהוא צופה במסך מחודש ונהנה ממערכת־מיזוג משופצת. לפני כמה שנים טיילו עכברים בין הכיסאות הישנים. במשך ארבעה ימי שיפוץ הוצאו מהאולם כמויות אדירות של אשפה וכיסאות־העץ הישנים הוחלפו.

בעל חדש בכסא ישן הבעלים החדשים של הקולנוע, מפיץ־הסרטים ליאון אדרי, מנסה לשבת על אחד הכיסאות הישנים והרעועים שנזרקו לחצר ושואל בפליאה רבה: "איך אנשים ישבו על זה?"

נירה גל

הבעל חזר בתשובה והרבנים מאיימים על האשה שיקחו ממנה את הילד - אם היא לא תחזור בתשובה

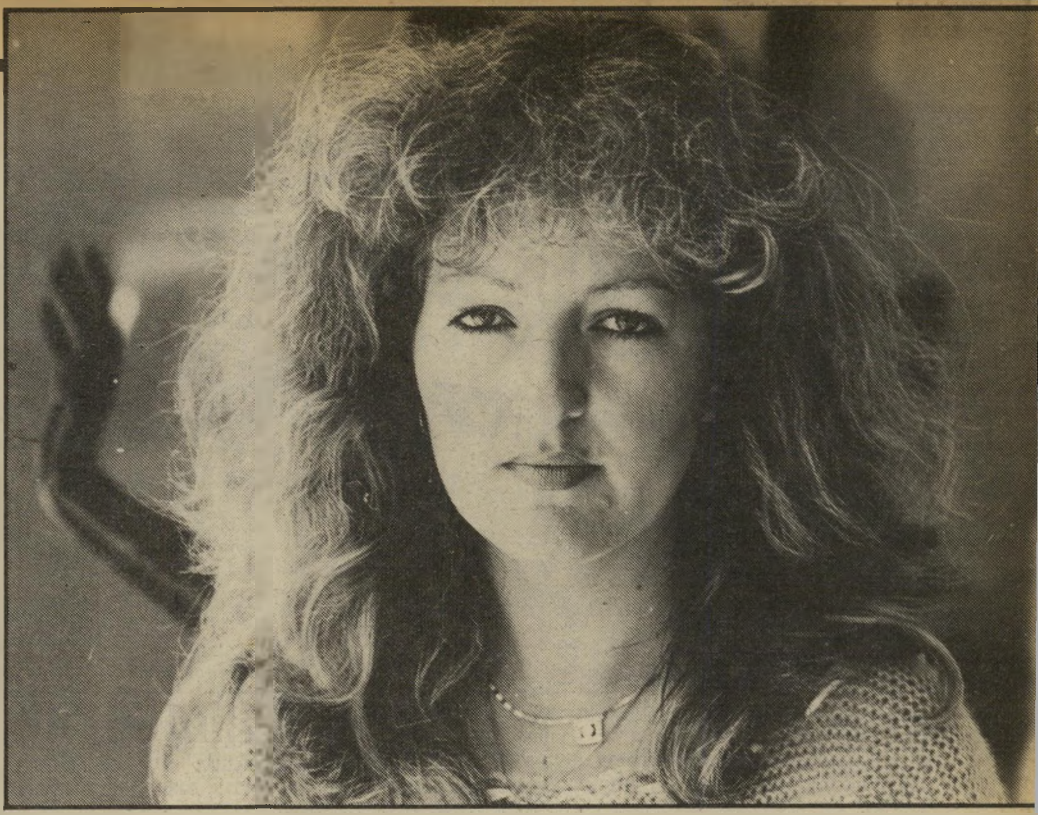

ילד — תמורת חזרה בתשובה

האשה שהמתינה השבוע ליד אולם־המישפטים של השופט המחוזי בתל־אביב חיים פורת, היתה יפה מאוד. שיערה בלונדי עשיר בגוון של גיבעולי החיטה הבשלה, ועיניה כחולות, גדולות ועצובות.

בגיל 30 נראית מרים טל כמו דוגמנית צילום מצליחה, למרות שהקשר שלה עם מכונת־ההסרטה הוא רק בכך שהיא מאפרת את גיבורי הבימה. מרים המתינה ליד אולם השופט לגבר. גם הפעם, כמו בעבר, הגבר לא בא.

הגבר הוא יחיאל טובול־טל, שלפני כשלוש שנים עזב את אשתו ואת בנו, והפך לפתע דתי. הוא החליף את מרים ואם בנם בכת דתית תימהונית, בישיבה של רב.

גם השבוע לא פגשה מרים את בחור הישיבה יחיאל אצל השופט חיים פורת. הסיבה פשוטה: בעל־התשובה אינו מכיר בסמכות בית־המישפט של מדינת־ישראל.

יחיאל־טל אינו מסתיר זאת. הוא אפילו גילה — כפי שהעידה מרים בתצהיר לבית־המישפט — שהוא ממלא את השליחות שהטילו עליו הרבנים, כדי להוציא את בנו מידי אימו, אם היא תסרב לחזור בתשובה.

מילחמת עולם שלישית

חייה של מרים הפכו לגיהינום כשבעלה נתקף יום אחד ברגשות דתיים עמוקים. יחיאל, שהתנגד בזמנו שבנו יעבור טקס ברית־מילה, התחיל להציק לאשתו בתביעה לקיים מיצוות שונות, איים על אישתו שלא תעז לצאת לרגע לרחוב ללא מיטפחת לראשה.

ערב אחד צילצל הפעמון בדירתה של מרים. בדלת עמד שכן, על ראשו כיפה סרוגה. „ראיתי אותך ברחוב, כשאת היסרת את המיטפחת,” אמר. „בפעם הבאה אספר לבעלך!”

מרים ביקשה מהשכן להיכנס כדי לסגור את הדלת ולמנוע מיתר השכנים לשמוע את השיחה. אך השכן זעם: „אל תנעלי את הדלת. אסור לי לדבר עם נשים מאחרי דלת סגורה... ראיתי אותך ברחוב. אספר לבעלך, אם עוד פעם תעזי לצאת כך!” איים.

מרים המזועזעת מההתערבות הגסה של השכן החצוף, סיפרה ליחיאל על ביקורו של השכן. היא טענה שהסירה לרגע את המיטפחת כדי לגרד בראשה.

פעם אחת קם יחיאל בחצות הלילה כדי לקיים טקס הנקרא תיקון־חצות. כשגמר להתפלל, העיר אותה, קרא לה לרדת מהמיטה ולשכב מתחתיה — כדי לגרש את השדים שהיו בדירה.

„יחיאל היה שמח שהסכמתי לזה,” סיפרה מרים. „הוא חייך אליי ואמר: 'אני רואה שאת מתקדמת. אם ניכנס תחת למיטה, השדים יעזבו את הדירה,' טען.

„היו לו חלומות, דיבר על גילגול־נשמות. ניסה לשכנע אותי שעלינו למכור את הדירה שלנו, מפני שתבוא עוד מעט מילחמת העולם השלישית. כך בפירוש היה כתוב בספר שבו הוא קרא.”

מאחר שהעולם יחרב, אין צורך בדירה. הדירה נמכרה.

בעלה של מרים, קבע: „אני הולך ללמוד בישיבה. אני חוזר בתשובה. אם את לא באה איתי, לא אוכל לחיות יותר איתך.”

הוא הפסיק לעבוד, החליף מיקצוע אחרי מיקצוע. מה שחסך במשך השנים — תרם לישיבות. מרים קיבלה בדואר את הקבלות של התרומות, חודש בחודש.

„אל יחיאל נדבק איזה בחור תימני עם כיפה סרוגה שעשה לו שטיפת־מוח: זה לא בשבילו ללכת כל בוקר לעבודה. הוא, יחיאל, צריך לעסוק בדברים רצינים יותר...”

פגישה בצבא

מרים התאפקה. היא ניסתה לשכנע את עצמה שגילויי הדתיות יחלפו, ויחיאל יהיה שוב אותו בחור נחמד שהכירה בהיותה חיילת, כאשר התאהבה בו.

היא היתה אז בת 20, חיילת חובשת בקבע ושרתה באותה היחידה עם יחיאל. החייל יחיאל־אדמונד טל (טובול) חלה. והיא, החובשת, טיפלה בו. טיפלה בו במסירות כה רבה, עד שהתאהבה בו.

היא עזבה את מיקצועה והשניים התחתנו. נולד להם בן.

„הוא התחיל לעשות כסף. במה ששם את ידו — הלך לו. הכין גיזורות להלבשת־אופנה, ניהל איזה עסק, לא סבל מעבידים על ראשו.”

אביה של מרים מימן את תוכניותיו העיסקיות של יחיאל, והכל נראה בסדר.

„רק שההורים של יחיאל לא אהבו אותי,” נזכרת מרים. „הם לא אהבו אותי, מפני שלא הייתי משלהם, ספרדיה. כניראה שהייתי יותר מדי חכמה בשביל יחיאל. זה לא טוב כשהאשה מרשה לעצמה לחשוב, ולהחזיק בעמדה משלה.”

השבוע הצהירה מרים טל בבית־המישפט:

התגרשתי מיחיאל אחרי שש שנות נשואין. גירושיי היו על רקע חזרתו בתשובה של בעלי לשעבר, ובקשתו להתגרש ממנו כשלא התאמתי לו יותר מבחינת השקפותיו.

פחדתי עבור הילד

הגשתי תביעת מזונות. יחיאל לא הופיע לדיון. הוא לא הגיש כתב־הגנה, בכופרו ב„ערכאות עכו״ם,” אשר אין הוא מכיר בהם מאז שחזר בתשובה.

הייתי מוכנה לוותר, ללכת לקראתו. אך לא הצליח בידי הדבר. יחיאל הלך מקיצוניות לקיצוניות. הוא החל לעסוק בקבלה, בגילגול־נשמות.

אני רוצה לציין שהוא שוחרר משירות צבאי על סעיף פסיכיאטרי ועל רקע עצבנות.

הרגשתי שאינני יכולה להמשיך יותר. פחדתי. פחדתי עבור הילד שלנו. גם לא הייתי מסוגלת להפוך את עצמי לחוזרת בתשובה... יחיאל הסכים לתת לי את הגט, כדי להתחתן עם אשה אחרת, שגם היא היתה חוזרת בתשובה.

הוא חתם לי שהבן שלנו ישאר אצלי עד לגיל 18. נפרדנו.

עכשיו הוא חזר להטריד אותי. הוא גילה לי שעליו למלא שליחות של רבנים. ביקש שאבין אותו: אינו רוצה לפגוע בי או בבנו. הוא רוצה לצאת ידי חובה בפנייתו לבית־הדין־הרבני. רוצה להיות שקט כלפי מצפונו...

למרים טל טענות לגבי חובותיו של החוזר בתשובה לגבי בנו:

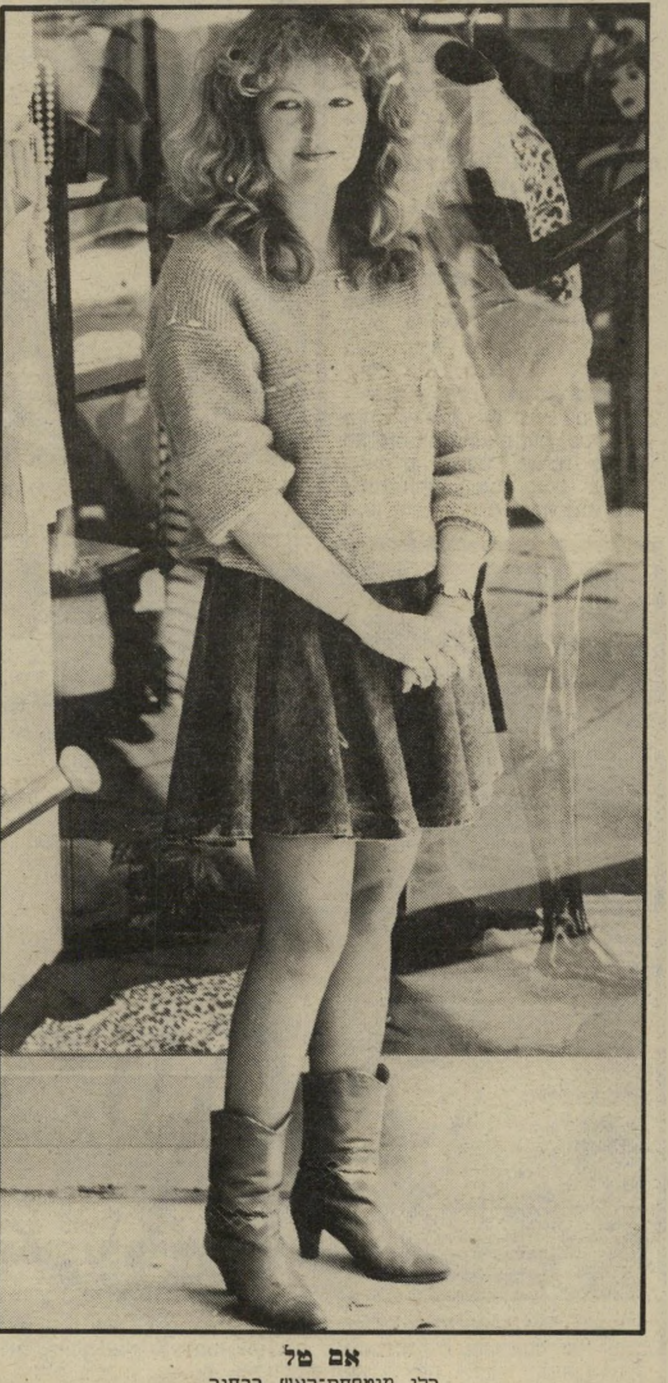

אם טל
בלי מיטפחת־ראש ברחוב

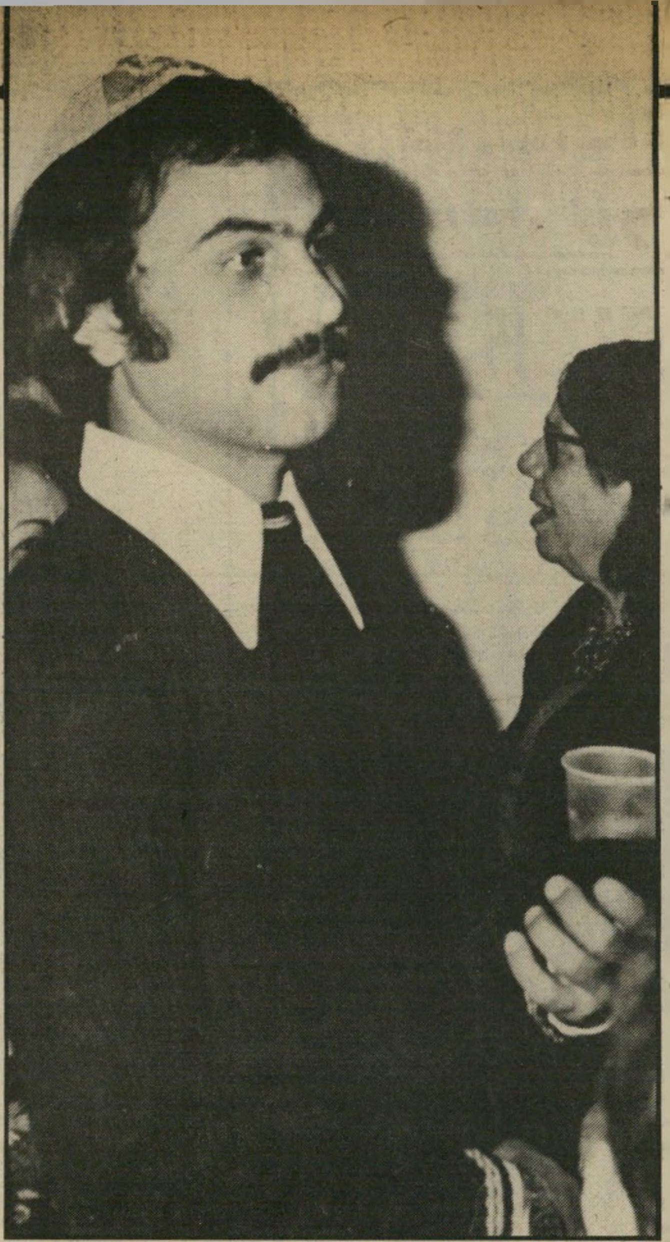

חוזר בתשובה טובול־טל —
גם גילגול נשמות

הוא איננו עובד ככל אדם כדי לפרנס את בנו.

פיתאום התחיל האב החוזר בתשובה להתעניין בבנו. הוא פנה באופן עקיף לבית־הדין הרבני, בתביעה להעביר לו את בננו. תוכנה של הבקשה עצמה מדברת על גושא חינוכו של הילד, דבר שהינו בסמכותו של בית־המישפט המחוזי, כנושא אפוטרופוס מובהק.

בפרוטוקול שנרשם בבית הדין הרבני בפתח־תיקווה כתוב:

אין כל תלונות מצד האב על אופן טיפולה של האם בילד. והוא מודה שהילד מקבל טיפול טוב אצל אמו. אלא שהבעיה היא שאלת חינוכו של הילד. האב רוצה לתת לילד חינוך דתי, והאם טוענת שאינה יכולה לתת לו חינוך דתי, בגלל אורחותיה החילוניים.

עד כאן בקשתו של האב לפני לדיינים.

העולם הזה — והבא

מרים טל הביעה פליאה על עמדת בית־הדין הרבני ביחס לפנייתו של יחיאל טל לכפות על גרושתו אורח חיים דתי — ולא, לקחת ממנה את הילד.

„בית הדין הרבני," טוענת מרים טל, באמצעותו של המישפטן מנשה בר־שילטון, „העלה הרבה שאלות בנושא החינוך, אשר לא כולם מצאו דרכם לפרוטוקול, ולמעשה מביע עמדה מראש גם בנושא חינוך הילד וגם בנושא התנהגותי בבית. בכך מבקש בית־הדין לכפות עליי אורח־חיים דתי — שאחרת, הילד לא יוכל להישאר אצלי.

בבית־הדין הרבני גילתה האם:

הוא מספר לו על העולם הזה ועל העולם הבא.

הילד היה בן 4, הוא לא ישן בלילות. זה יכול לגרום לו קונפליקטים. האב מספר לו על קבלה, וזה מסבך אותו. אני דוחפת אותו (את הילד) בכוח ללכת לבקר אצלו (אצל האב).

בעל התשובה, האב, כלל לא הכחיש:

הסברתי לו את עניין הבכורה, שהעולם הזה הוא פרוזדור לעולם הבא...

ביזיון המישפט

מרים טל אינה נכנעת. היא ציינה בבית־המישפט המחוזי שלוחצים עליה „להפוך אותי, בניגוד לרצוני, לאמונתי, למצפוני — לאשה דתיה."

אין ספק שהלחצים שמפעילים הדיינים על מרים טל הם בניגוד לחוק ומתעלמים מפסיקות בית־המישפט העליון, שקבע כי אין להם סמכות לדון בעינייני חינוך של קטין. התנהגותם היא לכאורה בזיון המוסד המישפטי של המדינה.

בבג"ץ 181/68 הדסה פלורסהיים נגד בית־הדין הרבני האיזורי בחיפה, קבע בית־המישפט העליון, לפני הנשיא אגרנט והשופטים זוסמן ומני: „הרשות להחזיק בקטין צמודה למעמד האפוטרופוס, אך חינוכו של קטין ולימודיו, עניין הם לשני האפוטרופוסים לענות בו, ומקום שאלה חלוקים בדעתיהם, על בית־המישפט לקבוע."

ומסכם בית־המישפט העליון: „במחלוקת שבין האפוטרופוסים, מוסמך להכריע בית־המישפט המחוזי ולא בית־הדין הרבני."

מרסל זוהר ■

במדינה

צבא

לא מחתרת ולא עריקים

תיק מחתרת מסייעי עריקי צה"ל נסגר, אך בעיית בתי־הכלא הצבאיים לא נפתרה.

אנשי המישטרה שבאו לאולם המעצרים בבית־המישפט בתל־אביב, נתנו להבין שהם עלו על פרשת־ענק שתסעיר את המדינה. בזה אחר זה הובאו לפני השופט התורן הצעירים אלי אברהם, אורן בלדן ואביבית בלס. האשמה: הם חלק מכנופיה שמאלנית קיצונית, שחרטה על דיגלה עזרה לעריקים מצה"ל.

כמו תמיד דלפו פרטים מסמריי שיער ממהלך החקירה. המחתרת הבריחה את העריקים לחווה עזובה ליד ירושלים, או שהחביאה אותם במישרדי הפנתרים השחורים בתל־אביב. כמובן שהמישטרה הודיעה שצפויים מעצרים רבים, שיכו הדים בציבור. החקירה מתואמת עם גורמי־ביטחון, ולשופט הוצג מידע סודי וחסוי.

קיפוח שכונתי. זה היה בחודש ינואר בשנה שעברה. בלס שוחררה כעבור 48 שעות. את החוויה היא תיארה בראיון מיוחד להעולם הזה 2314. האחרים שוחררו אחרי תקופות מעצר שונות.

לפני זמן־מה הודיעה פרקליטות מחוז תל־אביב שהיא אינה מתכוונת להעמיד את השלושה לדין בעוון ההאשמות שיוחסו להם.

הפרשה מחייבת עיון מחודש בפרטיה, משום שהיא חושפת שיטת־עבודה — הן של הצבא והן של המישטרה.

תחילת העניין היא בדרך מאבק מיוחדת של אלי אברהם, צעיר מנס־ציונה. הוא סירב להתגייס לשירות סדיר בטענה, שהמישטר קיפח אותו ואת כל תושבי שכונתו, מבחינה חברתית וכלכלית, ולכן אין בכוונתו לשרת בצה"ל. הוא

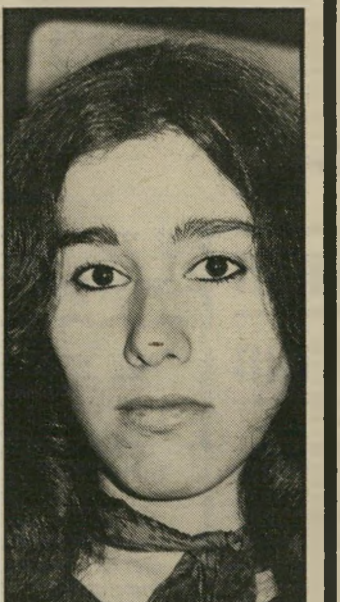

משוחררת בלס
מחתרת שלא היתה

נעצר, נשפט, ישב בבתי־כלא שנים ולבסוף שוחרר בשל סעיף נפשי: אי־הסתגלות.

בהיותו בכלא הוא ראה דברים מחרידים. גם עליו עברו חוויות מזעזעות: מכות; ריסוס בגאז מדמיע.

אחרי שהשתחרר, הוא דאג לגלות לציבור מה עבר עליו ועל אחרים. הוא וחברו לכלא, יובל שמש, התלוננו לפני שילטונות הצבא על מה שעבר עליהם בכלא הצבאי. ספח מזעזע מאותה תקופה, שראשיתה ב־1980, הם סיפרו באופן חופשי לפני שנתיים בהעולם הזה 2269.

בינתיים הצטרף אברהם לפנתרים השחורים בחד"ש. הוא החל מרכז חומר על הנעשה בבתי־כלא צבאיים ועל בעיית העריקים, שרובם בורחים מהצבא בגלל

אם טיילור
— אדישות לתלונות

בעיות כלכליות ומישפחתיות. אברהם טען אז, שהעדויות שיש בידיו יזעזעו את צמרת צה"ל, משום שהם מציגים באופן שיטתי מערכת של עינויים, השפלות והתעללויות בעצירים ואסירים שרקעם החברתי דומה.

העדויות שנאגרו במישרדו לא היו רחוקים מתיאורים על הנעשה בבתי־כלא של מדינות טוטאליטריות שמעבר לים.

רעידת אדמה. כאשר עצרה המישטרה את הצעירים והחשידה אותם כראשי־רשת מסייעי־עריקים, היא טענה בבית־המישפט שהחקירה החלה כבר ב־1981, והיא נסבה סביב אירועים שהתרחשו ב־1980.

מרבית החומר המודיעיני־כביכול שהיה בידי המישטרה היה עדות של צעיר בשם מאיר בדוסה, שאף הוא היה עריק מסיבות מישפחתיות כלכליות. גם הוא הגיע לאברהם ומסר עדות על מה שעבר עליו. אחר־כך השתמשה המישטרה בדבריו כעדות לקיומה של מחתרת מחביאי־עריקים.

אחרי שאברהם ושמש פנו עוד ב־1980 לנציב קבילות החיילים, נערכה חקירה מקפת על־ידי מישטרה־צבאית־חוקרת. תוצאותיה היו סגירת התיק. אחרי שהעולם הזה פנה בזמנו אל דובר צה"ל, נמסר שהתיק הוצא לבדיקה נוספת בפרקליטות הצבאית.

לטענת אברהם, שום דבר לא התרחש מאז. האשמים לא הובאו לדין, הניסיון לטפול עליו ועל חבריו אשמת סיוע להשתמטות משירות ביטחון נכשל. אך מצבם של העצירים והאסירים בבתי־הכלא הצבאיים לא השתנה. הוא ממשיך בפעילותו, אוסף חומר ומתכוון להביא בפני הציבור סיפורים מזעזעים שיגרמו לדבריו לרעידת־אדמה.

תלמידה גלה טיילור
רגישות לפניצילין —

חינוך

עובש בכיתה א'

חוק חינוך חובה מחייב הורים לשלוח את ילדם לבית־הספר. מה תעשה אם שבתה אלרגית לעובש שהתנחל בבית־הספר?

כשבתך הלומדת בכתה א' חוזרת הביתה עם אף סתום, עם קשיי נשימה ומחרחרת בגרונה — זה ללא ספק דורש בדיקה.

כך חזרה לביתה גלה טיילור בת ה־7, ב־8 בפברואר.

„חשבתי לתומי," אומרת האם צביה טיילור, „שזוהי הצטננות רגילה, והחלטתי להשאירה בבית. למחרת באתי לכיתה אל המורה, כדי לקחת את השיעורים.

על מה שראתה שם, מספרת האם:

כשסיפרתי למורה שוש בלכר על מצבה של גלה, היא הראתה לי כיתמי־עובש על הקיר, מתחת לחלונות, שהתפשטו לכל הכוונים. הסתכלתי ומייד ידעתי — זה מקור הבעיה, כי בתי אלרגית לפניצילין.

ניגשתי עוד באותו היום למר ניסקה, שהוא מנהל בית־הספר גבריאלי, השוכן ברחוב הנביאים במרכז תל־אביב. הסברתי לו שאני לא יכולה לשלוח את בתי בגלל הטחב, ושאני דורשת שיטפלו בנושא בזריזות. מנהל בית־הספר אמר לי שהוא מודע לבעיה, וכבר הי[illegible] מהעיריה בשבוע הקודם ושהנושא בטיפול.

מאז ועד היום לא השתנה מאו[illegible] מה בבית־הספר. ריח העובש מת[illegible] גבר ללא נשוא וכל הבנין מדי[illegible] ריח רע.

ב־10 בפברואר כתבתי מיכת[illegible] תלונה בכמה עותקים, שאותם הע[illegible] ברתי אישית למישרד־הבריאות, ל[illegible] מחלקת החינוך בעיריה, ולמנה[illegible] בית־הספר. במיכתב הודעתי שבת[illegible] אינה מבקרת בבית־הספר ומפסידה ימי לימודים עקב ההזנחה הפושע[illegible]

(המשך בעמוד [illegible]2)

דוגמנים בנשואים פתוחים

קלרה רון, שחגגה לא מכבר את יום־הולדתה ה־22, וקמיל ניקרק הם זוג חדש בעולם הדוגמנות. הם צעירים, מבטיחים, גבוהי־קומה ויש על מה להתקנא בהם.

בכל אירוע חגיגי ונוצץ בעולם־הזוהר נראים בני־הזוג האחד לצד מישנהו, כשכל אחד מתבלט במלבושיו המיוחדים, הנתפרים בידי אופנאים ידועי־שם.

קלרה רון, בלונדית בעלת שיער שופע שמוצאה מכפר־סבא הרחוקה, מתגוררת כיום בלב תל־אביב. היא טוענת שהתאהבה בדופק החיים הקיצבי של העיר, בחיי־הלילה העשירים והמגוונים, ואינה מבינה כיום איך אפשר בלי זה. כפר־סבא — היא אומרת — זה באמת כפר.

קמיל, גבר בשל ומלוטש הליכות, מעביר את הבקרים בעיסקי־יהלומים ומוכן לדגמן אך ורק בשעות אחר־הצהריים (העולם הזה 2373). קלרה, שאוהבת לעשות הכל מושלם, משתוקקת ללמוד פסיכולוגיה. כיום היא משקיעה את כל מירצה ואונה בעבודתה, וטוענת שעבודת־זוהר היא מלאכה מתישה מאוד. לכן היא מתכוונת להתחיל ללמוד רק בעוד שנה־שנתיים, כי אינה אוהבת חצאי עבודות. כשתחליט ללמוד, תקדיש זמנה ללימודים בלבד.

קלרה טוענת שמקנאים בה בגלל הצלחתה המטאורית בעולם־הזוהר, שבו מקשות הדוגמניות הוותיקות על הצעירות, והיא גאה על דריסת־הרגל היציבה שזכתה בה בתחום זה אחרי זמן מועט יחסית.

משנשאלה לטיב היחסים בינה ובין קמיל השיבה: „הייתי מגדירה זאת כנישואים פתוחים. קמיל נמצא אצלי כמעט רוב עיתותיו הפנויות, אך בכל זאת אנו פתוחים ולא מגדירים זאת כ'חברים צמודים' או כ'ידידים.' זה משהו קרוב מאוד, ועם זאת רחוק."

ובאמת, אין משמעות להגדרות. העיקר שהם מאושרים ומצליחים.

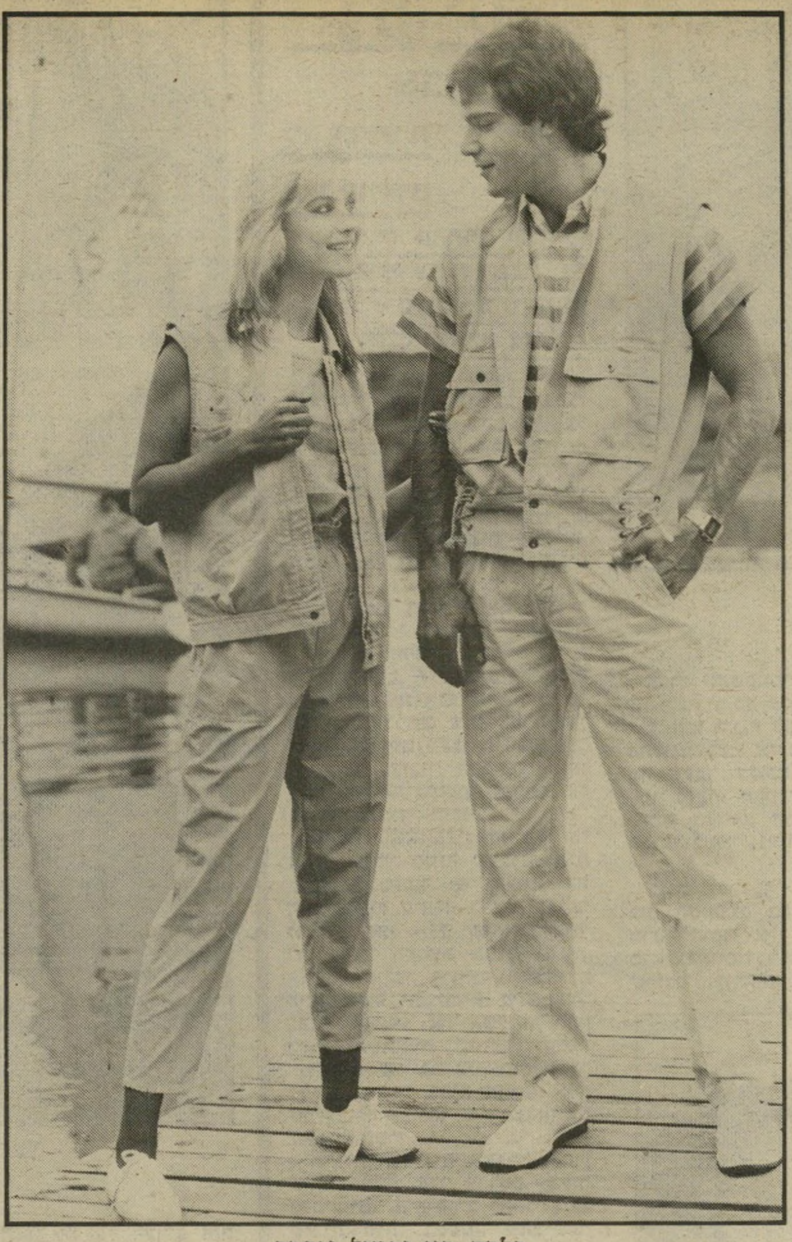

קלרה רון וקמיל ניקרק
נראים מאושרים יחדיו

תאילנדית בשידוך עצמי

הוא עדיין אינו בן 27, צעיר, רזה, בעל שיער מקורזל — אחד הבחורים המבטיחים בתל־אביב. זהו **אבי אלדר**, מנהל הפקה אצל פשנל, עובד עם כל הקליברים בעולם־הבימה, למרות שהוא נראה תמים כזה עם מבט של ילד — אבל זה החן שלו וזה גם מה שמטעה בו. כי הבחור רציני ועומד חזק על הרגליים בעסקים, כרגע הוא עובד

סאוולי סינגטונג ואבי אלדר
אהבה מעולם אחר

על תכניות והפקות ושלאגר שמחכה בפתח.

חוץ מהצלחתו בעסקים, יש לו גם הצלחות רומנטיות. הוא השדכן הנודע ששידך את **דויד וענת קריבושי** (על כך בעמוד ממול). כך שאם יוותר חס־וחלילה מחוסר־עבודה, מתבדחים החבר'ה, הוא בטח יפתח מישרד־שידוכים.

בקיצור, אבי שיצא בעבר עם השחקנית **גילת אנקורי**, סידר לאחרונה עוד שידוך — לעצמו. המיקרה אירע במיסעדה הסינית, שבה פגש בתאילנדית מקסימה בת 23, בשם **סאוולי סינגטונג**, והאהבה שם פורחת כמו שיבלים בשדה אורז.

תוצרת חוץ

אחרי שהות קצרה בת שבועיים עזב את ישראל **תומס מונץ**, שהוא סגן־יושב־ראש הקהילה היהודית במינכן שבגרמניה. למה זה חשוב? כי הצעיר המשגע בן ה־27 הוא יפה־תואר וגבה־קומה, הדומה דימיון מפתיע לשחקן הצרפתי אלן דילון. הוא סיים בימים אלה את חובותיו לתואר שני בלימודי כלכלה ומינהל־עסקים. לתומס יש חברה' ישראלית־לשעבר, **שולה בלוצקי**, שבד־בבד עם לימודי הרוקחות באוניברסיטה מתפרנסת מדוגמנות.

תומס ושולה ידועים בקהילה שלהם כזוג ותיק. מזמן נשאלת השאלה מאחורי גבם: למה הם עוד לא מתחתנים? אך הם מעדיפים זאת כך, בלי חופה וקידושין, ומנהלים חיים של ביחד וכל אחד לחוד.

מפעם לפעם מגיח כל אחד מהם לחוד לישראל ומבלה בחוג חבריו. בביקורו הנוכחי, הצליח תומס להשאיר כמה לבבות שבורים בתל־אביב, שכנראה לא ידעו על הרומן הממושך המתנהל במינכן. אחת הקורבנות היא **עובדת הטלוויזיה**. על־מה נאה מאוד, שעדיין לא התאוששה.

ואם אנו עוסקים במישפחת מונץ, לא נוכל שלא להזכיר את אחותו המקסימה, **סילביה** בת ה־22, המסיימת לימודי מלונאות בגרמניה. בביקורה בישראל בקיץ שעבר התאהבה אנושות בחייל בשם **שלומי**. חבריו התלוצצו על חשבונם שסילביה עוברת אצלו טירונות פרטית, אך העניין ביניהם נראה רציני, ובגללו באה סילביה לערוך בישראל סדר־פסח כשר כהילכתו.

תומס מונץ וידידה
מינכן, תל־אביב, מינכן

אין אהבות שמחות

המבלים במועדון־חברים תל־אביבי לא האמינו למראה עיניהם, כשעל פניהם חלפה חבורת אנשים, שהתיישבו באחת מפינות המועדון. שני אנשים בחבורה היו מוכרים מאוד, אך הופעתם ביחד — ובפומבי — היתה מפתיעה ביותר. כמה מהנוכחים צבטו בבשרם לוודא שאינם חולמים.

הסיבה להתרגשות: השניים היו **זמר** נודע ו**חברתו לשעבר**, שבימים אלה שבה לישראל. על כך נאמר: אין אהבות שמחות.

האחות האובדת חוזרת

רחל ואיילה קציר הן התאומות הידועות, שבשעתו כתבו עליהן רבות. בתקופת שרותן הצבאי היו שתיהן פקידות המיבצעים המצולמות ביותר בחיל־האוויר, והיוו אטרקציה בבסיסי־החיל בשל יופיין.

הם השתתפו בסרט טוביה ושבע בנותיו כשתיים מתוך בנותיו של החולב, השתתפו בסירטי־פירסומת רבים וכן בתוכנית טלוויזיה בשם דואו שהופקה בשעתו על־ידי **רלף ענבר**. בשלב מאוחר יותר הצטרפו שתיהן לצוות דיילות־האוויר של אל־על.

תקופה מסויימת אחר־כך נפרדה דרכן, משנישאה רחל והחלה מגדלת מישפחה, הכוללת כיום שני ילדים. היא, בעלה וילדיהם גרים היום בלוס־אנג'לס, שם הם חיים באושר ועושר.

איילה, הקשורה לאחותה קשר אמיץ, ביקרה אצלה פעמים רבות ואף חייתה בלוס־אנג'לס תקופת־מה.

לפני כחודשיים חזרה לישראל איילה — יפיפיה אמיתית בת 31, המוכרת היטב בקרב הבוהמה התל־אביבית — והודיעה בימים אלה כי היא עומדת להינשא לבחיר ליבה — איש־עסקים מצליח בן 33, ששמו לא ניתן לפירסום, מפני שהוא נמצא בעיצומו של הליך גירושין.

איילה קציר
מצליח, לא הפירסום

רחל מרחלת על כל העולם

המתחזה בפאה הבלונדית

בפיצריה של ברוך וגדי אפשר תמיד לשמוע סיפורים. ברוך הוא מספר מצחיק ומעניין, שאמתחתו לעולם אינה מתרוקנת.

לפני כמה ימים ישב ברוך עם ידידות, כשלפתע נשמטה מראשה של אחת הסועדות פיאה נוכרית. הוא פרץ בצחוק אדיר. כשהצליחו להרגיעו, התברר המקור לעליצותו המרובה.

באחד הימים נכנסה לפיצריה פמליה

ברוק שילדס
בפעם הבאה

מכובדת דוברת אנגלית. בעוד שברוך טרוד במטבח, גילה אחד הסועדים את אוזנו כי האשה בפאה הבלונדית המסולסלת אינה אלא השחקנית הנודעת **ברוק שילדס** בחברת אמה, מלוותיה ושומרי־ראשה. ברוך התלהב ורץ לבקש אוטוגרף, שיהיה לו מה לתלות במיסגרת. מייד קפצו שומרי־ראשה עצרו בעדו מלהתקרב אליה, והבטיחו כי היא עוד תשוב למקום, מפני שהיא מאוד־מאוד אוהבת פיצות — ואז תעניק לו אוטוגרף.

כדת וכדין בפעם הראשונה

בימים אלה באו בברית־הנישואים המוסיקאי הידוע והכישרוני **דויד קריבושי** בן ה־38, ובחירת־ליבו הצעירה והיפה, **ענת** לבית **ארקין**, בת ה־22. השניים הכירו זה את זה על־ידי שידוכו האדיב של אבי אלדר, חברו הטוב של קריבושי.

דויד, שאלה הם נישואיו השניים, היה נשוי בעבר בנישואין אזרחיים לזמרת **רותי נבון**, בתקופה שבה שהה בארצות־הברית, שם למד מוסיקה וניגן בכמה מקומות. אחרי שחתול שחור ושמן עבר בין השניים, הגיע דויד ארצה והתחיל לעבוד בשירוויזיון לילדים מס׳ 1; ומאז הוא המעבד והמנצח הקבוע של התחרות. בימים אלה הוא עובד על תוכניתו החדשה של **יוסי בנאי** הנקראת שיכור ולא מיין, וזה בדיוק מה שקרה לו גם בחייו הפרטיים.

אבי, חברו, הוא גם ידיד־נעורים של ענת, שהיתה עבורו אהבת־ילדות. הילדות חלפה ועימה גם האהבה, ומה שנשאר היתה ידידות איתנה. לכן, כשהגיעה ענת מדרום־אפריקה, שבה שהתה במשך שנה עם הוריה, החליט אבי שאת הדיילת יפת־התואר הוא חייב להפגיש עם חברו. קריבושי, שנותר בודד אחרי סיום הרומן עם **שולי**, הקצינה היפה המשרתת בחיל־האוויר, לא סירב.

בני־הזוג התחילו לצאת יחד, ואחרי כשבועיים ימים הפתיעו את כל ידידיהם, משהודיעו שהם מתחתנים.

משום מה החתונה התמהמה קצת, ורק בשבוע שעבר נערכה החופה ברוב פאר והדר במלון תל־אביבי. רק בני־המישפחה והחברים קרובים נמנו עם הקרואים.

כטוב ליבו בטקס, הכריז דויד: „אני ממש מאושר. הכל נהדר, והכלה קלה... קל להסתדר איתה.״

ענת ודויד קריבושי
מתחת לחופה

בציפייה לחסידה

הבימאי הידוע **עודד קוטלר** ואשתו בעלת השם המיוחד, **אורדית**, מצפים בכליון־עיניים לביקור החסידה בתקופה הקרובה. בינתיים כולם עוסקים בניחושים: בן או בת?

לא משנה, העיקר שתהיה ברית — כי יהיה זה צאצאם הבכור המשותף של בני־הזוג. לעודד, שהיה בעבר נשוי לשחקנית **ליאורה ריבלין**, יש כבר תאומים.

לביקור החסידה מצפה גם השחקנית **מיקי קם**.

אורדית קוטלר
בכור משותף

שמעתי גם שעורכת־הדין **טליה**, אשתו של **אשר ידלין** — מי שזכורה כאשה שעמדה לצידו לאורך כל הדרך — היא בשעה טובה בהריון, אחרי שהפילה כמה פעמים. בני הזוג ידלין שוהים בניו־יורק.

המותק של פנינה

אל תשאלו כמה הופתעתי כשאחת מידידותיי לחשה לי, כי ל**פנינה רוזנבלום** יש אהבה. לא סתם אהבה, אלא אהבה גדולה, ולא סתם גדולה — דבר מיוחד, שקרה לה לראשונה בחייה.

שמו של המאושר, כך נמסר לי, הוא **יובל לוי**, והוא מתפרנס מחקלאות ומתגורר בפתח־תיקווה.

כולי נרעשת ונרגשת אצתי והרמתי טלפון קטן לפנינה, ממש ערב החג. פנינה אמרה בפירצי צחוק: „מה? רובל? הוא

את זה אני יודעת, אבל למה צריכה להכחיש שזה סיפור־אהבה?

את זה אני לא יודעת.

פנינה רוזנבלום
מה?

בחור שיגעון

יהודה שופל, הידוע בקרב המבלים בתל־אביב, הוא בחור מזוקן כבן 25, בעל קומה ממוצעת. הוא בחור־שיגעון, מהטורבים ביותר בעיר — כך טוענים החבר׳ה.

יהודה, שהיה אחד השותפים בפאב זולה, נפרד בימים אלה מחברתו, **מרינה** יפת התואר. כולם כבר דאגו לשלומו, והיו בטוחים שהבחור יתכנס בעצמו ויוכה דיכאון. אך הוא הפתיע את כולם: מייד אחרי הפרידה הוא נראה מאושר ומאוהב שוב. והפעם ב**מילי**, שהגיעה לא מזמן מניו־יורק ומתגוררת בתל־אביב.

יתכן שהאהבה ממריצה אותו, ולכן הוא עומד לפתוח בקרוב פאב חדש במרכז חיי־הלילה של תל־אביב, באיזור שקרוי „מנהטן״ בפי דויד אבידן. שותפתו לעסקים היא **אירים**, שניחנה בראש טוב כדברי חבריה, ובעבר ניהלה כבר מקומות הקשורים בעיסקי־הלילה.

ידוע בסולידיות שלו

אחד הבחורים המצליחים והנחמדים שמסתובב כרגע בגפו בתל־אביב ונמצא בתקופת החיפושים הוא **מאיר אידר** בן

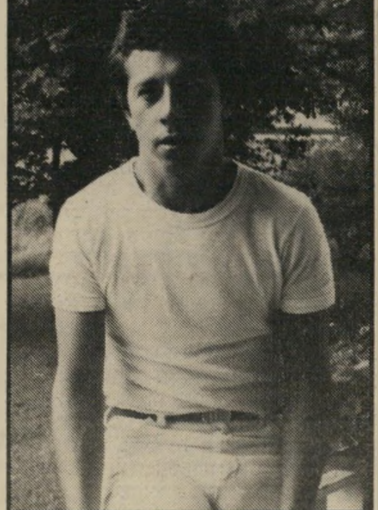

מאיר אידר
עבר לעסקי הזוהר

ה־26, יליד תורכיה ובעל גינונים מושלמים. למי ששמו עדיין לא אומר דבר, כדאי לספר שהצעיר העניו הזה מנהל כיום את אחד המועדונים שבעליהם קוראים להם „יוקרתיים.״

מאיר הינו בחור סולידי, וידוע שאם הוא כבר מנהל רומנים, אז הם ארוכים כאורך הגלות. הוא למד בפנימיה חקלאית, שירת בנח״ל, עסק בהדרכת נוער טעון טיפוח ובשלב מאוחר יותר עבר לעסקי־הזוהר. בעבר ניהל את משמרת הבוקר בבית־קפה גדול. כל מכריו בטוחים, שהוא לא יותר זמן רב לבדו, אך הוא מחפש אחת שתבין לליבו ולתפקידו, הכרוך בשעות עבודה בלתי־מקובלות.

אין טעם לטייח!

שלי

אין טעם לטייח: יש פילוג בשל"י.

זוהי עובדה עצובה, אך בכל זאת — עובדה. מוטב להתייצב מול המציאות, ולשקול את צעדיו של מחנה־השלום להבא.

הפילוג לא נגרם בשל ביטויים חריפים, שהטיח חבר אחד של של"י ברעהו, ולהיפך. האמת היא שההתבטאויות החריפות שיקפו הבדלי־תפיסות עמוקים, שליוו את של"י כימעט מיום היווסדה, ואשר המציאות הלאומית החריפה אותם.

השאלה שביסוד המחלוקת היתה: האם צריך מחנה־השלום להתמקם בשולי ה„קונסנזוס הלאומי", או שהוא חייב להיאבק ללא־רתיעה, ולהציג מדיניות אלטרנטיבית, בעיקר בנושא הפלסטיני — שהוא לב הסיכסוך הי־ראלי־ערבי, ואשר ממנו נגזרות הבעיות בתחומי החברה, הכלכלה, החינוך ובעצם כל תחום חשוב.

לא הועילו כל המאמצים לאחות את הקרע, והדרכים נפרדו.

אפשר להיפרד באווירה עניינית, ותוך דיון הוגן על הבעיות הגלוות לכך, ואפשר להיפרד באווירה עכורה, תוך הטלת רפש בזולת. מתוך הבנה בוגרת כי הפילוג הוא בגדר עובדה, אנו חותרים לדרך הראשונה, ומקווים כי דרך זו תתקבל גם על דעתם של שותפינו מאמש, ובני־הפלוגתא שלנו כיום..

אך נראה כי תיקווה זו אופטימית מדי: לאחרונה פורסמו בעיתונות מודעות, כביכול מטעם של"י („הדמוקרטית והמתחדשת"), הקוראות ל„התפקדות לקראת ועידה". עלינו להבהיר לחברי של"י ולאוהדיה, כי מודעות אלה פורסמו על־ידי קבוצה אחת בילבד בתוך של"י, ואין הן בשום פנים על דעת התנועה כולה. קבוצה זו רשאית לפרסם מודעות ולכנס ועידות כאוות־נפשה, אך אין היא רשאית לנקוט מהלך של גניבת־הדעת ולדבר בשם התנועה כולה, בלא שהוסמכה לכך.

מחנה־השלום ידע עיתות־מצוקה ומיבחנים קשים בעבר, והוא עתיד להתגבר במהרה גם על המיבחן הנוכחי. אנו משוכנעים כי רוב חברי של"י ואוהדיה וכוחות־השלום האחרים, יהודיים וערביים, שצמחו תוך כדי מילחמת־הלבנון ואחריה, רוצים בצמיחתו של מחנה־שלום מגובש, מבחינה רעיונית ואירגונית, ויעשו כל מאמץ להצלחתה של משימה זו, שאין חשובה ממנה בעת הזאת.

אורי אבנרי (יו"ר ההנהלה)
שמואל אמיר (חבר המועצה)
יוסי אמיתי (חבר המועצה)
יעקוב ארנון (חבר ההנהלה)
חיים ברעם (חבר ההנהלה)
יעל לוטן (חברת הנשיאות וההנהלה)
ישראל לף (חבר המועצה)
ד"ר יהודה מלצר
עלי נפתלי (חבר הנשיאות)
יהושע סובול
בועז עברון
מתי פלד (חבר ההנהלה)
שלמה פרנקל (חבר ההנהלה)
דני פתר (חבר המועצה)
ואליד צאדק חג'־יחיה (חבר ההנהלה)
ד"ר נעמי קיס (חברת ההנהלה)
אדם קלר (דובר התנועה)

ת. ד. 956, תל־אביב

כנס חברי של"י ואוהדיה

יתקיים ביום ג', ה־12 באפריל 1983, בשעה 20.00, בבית הבונה, רחוב קלישר 48, תל־אביב.

על סדר היום:

הדרך לחידוש התנועה

לוועדי עובדים
מבחר גדול
מתנות שי, תמונות עם מסגרות
ארמון • אילת 47, ת"א, 657001, 03 657112

במדינה

(המשך מעמוד 39)

ממישרד־הבריאות לא טרחו להתקשר עמי או עם בית־הספר. הם מפגינים אדישות מוחלטת, למרות שהילדה נמצאת במיסגרת חינוך חובה. האדישות וחוסר האיכפתיות לגבי חינוך ילדים ובריאותם בין כותלי בית־הספר חוגגת. רופא אף־אוזן־גרון שראה את הילדה אמר לי, שהיא אינה נושמת כהלכה, ואחרי שסיפרתי לו מה מתחולל בכיתה שלה, הוא אישר לי שהמדובר באלרגיה.

הווי

הדילמה של ראש־העיר

כישלונה של תמ"י בממשלה מביא לבריחת חבריה בעיריות ובמועצות המקומיות.

מרדכי עמר הוא אומנם ראש מועצה קטנה, עתלית. אך הבעיות שהוא מתלבט בהן בחודשים אלה מוכרות לראשי עיריות ומועצות מקומיות רבות.

עמר (36) נבחר לפני חמש שנים לתפקידו מטעם המפד"ל. הוא מכריז על עצמו כמקורב לתמ"י לאו דווקא בגלל היותו דתי או יוצא ארץ ערבית, אלא בגלל קירבה מישפחתית לאהרון אבו־חצירא.

בתחומי המועצה מתגוררים 3500 נפש, אך למרות זאת עבודתו רבה. הוא אחראי על מערכת הביוב, האשפה וצנרת־המים. עתלית אינה מוכרת כישוב פיתוח ולא כישוב מוחזק. אין שם שיקום־שכונות, למרות ששכונה אחת לפחות — שכונת קנדי — עונה בהחלט על הקריטריונים. הרכבת אינה עוצרת במקום.

העירייה נופלת בין כיסאות המישרדים הממשלתיים. בענייני מישרד־הפנים שייכים תושביה לחיפה, אך תעודות־זהות הם מקבלים בחדרה. קופת־החולים שלהם היא בחיפה, אך מס־הכנסה הוא בחדרה.

הדרך הקלה. עמר הוא במיקצועו מדפיס, היה מדריך דפוס בבתי־סוהר. הוא נשוי ואב לשלושה. פעילי מפד"ל מקומיים לחצו עליו בזמנו שיתמודד על התפקיד. היה זה טיבעי שיפנו אליו, כי אביו היה במפד"ל עוד כשהיו בחו"ל. הם היגרו לארץ ב־1958, ומאז הם קשורים בתנועה.

עזיבתו של אבו־חצירא את התנועה גרמה להם זעזוע. נפשם חצויית.

עמר בחר באחרונה בדרך הקלה — לא להיות עם המפד"ל ולא עם תמ"י. בשיחה בארבע עיניים הוא מוכן להודות, שאסור היה להניח לאבו־חצירא לצאת, ושהוא די מאוכזב ממה שקרה. עד כדי כך שהוא מתכוון לפרוש מפעילות ציבורית.

עמר אינו מסתיר את אכזבתו ממחדלי העשיה של תמ"י, ואולי מסיבה זו הוא חדל להופיע בכנסי ראשי־המועצות שלהם. הוא עדיין לא החליט אם להתמודד בבחירות המוניציפאליות שיתקיימו באוקטובר. באחרונה הוא רכש ציוד דפוס משומש, ולדבריו הוא ישמח לשוב למיקצועו כעצמאי.

מישטרה

פורצי המכוניות

שלושה צעירים חיבלו במכונית, כששוטרת שנצבה בסמוך לא הבחינה בכך.

מכונית ב־מ־וו לבנה, 298־869, חנתה על המידרכה מול הבית מס'

(המשך בעמוד 44)

הוא הצליח לנקות את איזור רמלה ברמלה. היום הוא מפעיל את אותו

שופט נון־סטופ

השעה היתה 9.27 בערב. רק כעת כבו האורות באולמו של השופט אורי שטרוזמן, בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב.

הפרקליטים העייפים פשטו את הגלימות וארזו את התיקים שלפניהם, הלכו הביתה לנוח אחרי יום מתיש אצל השופט שטרוזמן. גם השופט עצמו נכנס למכוניתו ונסע לביתו בתלמי־מנשה, כדי לראות את חמשת ילדיו לפני שילכו לישון.

נשיא בית־המישפט המחוזי, השופט בנימין כהן, אמר פעם כי הוא מרגיש את עצמו כמנהל של מיפעל גדול. תחת ידו נתונים כארבעים שופטים וכמה מאות פקידים ופקידי־עזר.

מפעם לפעם מנסים לפתור את בעית הפיגורים בתל־אביב, על־ידי מינוי שופטים חדשים. אולם הם לעולם אינם מדביקים את הגידול, וערימות־התיקים המחכות לגואל גדלות והולכות.

תמיד מזדנב תור לפני דלת האולם של השופט שטרוזמן. קרוביהם של העצירים צובאים על הדלת. באולם אין בדרך כלל מקום אפילו לעורכי־הדין, ורבים יושבים על המדרגות.

מתלוננים כי טחנות־הצדק טוחנות לאט. בעלי־דין טוענים, כי מישפטים נמשכים שנים רבות ו־אינם מגיעים לסיומם. לא מזמן הסתיים תיק פינוי שהתחיל בשנת 1947. הוא הסתובב בבתי המשפט 34 שנים (העולם הזה 2373).

לפני כחודש הגיש חבר־הכנסת לשעבר שמיאל פלאטו־שרון בג"ץ, כדי לאלץ שופט לתת החלטה בתיקו.

לפני כחודשיים התארגנו חמישה שופטים בעיר־שדה והחליטו להדביק את הפיגורים. הם ישבו ימים ולילות והצליחו לחסל כמעט את כל הפיגור.

אינו יכול לישון

מבחינת עומס־העבודה, המצב הגרוע ביותר בישראל הוא בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב. בית־מישפט זה חולש לא רק על העיר תל־אביב רבתי, אלא גם על כל איזור המרכז. איזור זה הוא המאוכלס ביותר במדינה, ועל כן גם התיקים הפליליים וגם המישפטים האזרחיים רבים בו.

בעיה נוספת של היכל־המישפט בתל־אביב היא בעיה טכנית. הבניין מלא עד גדותיו. כל האולמות תפוסים, ושופטים אחדים כבר נאלצים היום להתחלק בלישכותיהם עם שופט נוסף.

קשה להטיל את אשמת־הפיגורים על השופטים. רובם עובדים שעות נוספות ומסיימים את יומם בבית־המישפט בשעות אחר־הצהריים או הערב. השופט יוסף חריש, אשר ניהל את מישפטו של פלאטו־שרון, ישב לעיתים עד השעה 5 או 6 בערב, כדי לשמוע את טיעוני הצדדים.

אבל הגדיל ממנו לעשות השופט שטרוזמן. כאשר התברר לו כי נאשמים בתיק־סמים יושבים במעצר כבר יותר משנה — השופט שהחל בשמיעת התיק, מונה זמנית לבית־המישפט העליון, והתיק הועבר לשופט שטרוזמן כדי שיסימו — קבע את תחילת הדיון לשעה 1 בצהריים. הוא השלים קודם את שמיעת כל התיקים האחרים שהיו קבועים לו באותו בוקר, ורק אז החל לשמוע את סיכומי הצדדים. „היום נסיים את הדיון," הוא אמר, „ולא חשוב לי באיזו שעה."

התובעת קלרה רג'יניאנו והסני־

...נמל התעופה לוד, כאשר היה שופט־שלום

...השיטות לזרוז העבודה בתל־אביב

גורים אורי וגמן ויהודה עצמון אמרו בבית, כי הם מופיעים בבית־המישפט עד הלילה.

„הוא סיפר לי, כי אינו יכול לישון בלילה כאשר הוא יודע ש־מישהו יושב במעצר מכיוון שלא הספיק לדון בתיקו," מספר אחד מפקידי־העזר המעריצים את השו־פט. „במישפט, זה בלתי־אפשרי ששני הצדדים ייצאו מרוצים, אבל הוא מצליח להתקרב לכך ביותר," אומרת תובעת המכירה את השופט עוד מתקופת היותו שופט־שלום ברמלה.

הוא גבר ממוצע קומה, בעל קווצות שיער המשוכות על מצח גבוה ומישקפיים, שמאחריהם נוצ־צות עיניו בחיוך.

כעורך־דין לא התבלט. תמיד היה צנוע ועדין, עשה את מלאכתו בש־קט ובמסירות. לפני כשבע שנים התמנה שופט־שלום ברמלה.

באותה תקופה, רמלה ולוד היו מקומות שורצים פשע. נמל־התעו־פה היה מוקד נוסף לגניבות וסחי־טות. השופט שטרוזמן החליט לנ־קות את העיר והנמל.

כדן יחיד היה יושב כל יום בכל התיקים שהצטברו. הוא דן בתיקי מעצרים, מישפטים פליליים, תי־קים אזרחיים וחריגות בנייה.

„היה לו הספק עצום והיו לו שעות־עבודה בלתי־קונבנציונ־ליות," מספרת תובעת, שנהגה ל־הופיע לפניו שם.

עובדי הפרקליטות ידעו כי יום עבודה ברמלה רק לעיתים רחוקות מסתיים לפני 5. וכאשר נכנסה תובעת להריון העבירו אותה לבית־משפט באיזור אחר, כדי שלא תת־אמץ. עורכי־דין שהופיעו לפניו בפעם ראשונה ולא ידעו על שעות־העבודה, היו משוחררים על ידו. אחר־כך התרגלו גם הם לשיטת העבודה.

„הוא היה מאוד לא פורמליסט, ודלתו היתה תמיד פתוחה לפני כו־לם. פקידי בית־המישפט אהבו או־תו כמו בן־מישפחה, והיו דואגים להביא לו אוכל ומשקה," מספ־רים עורכי־דין המכירים אותו מאז.

מעולם לא הרים את קולו על איש, היה שומע כל אחד במתינות, בסבלנות ובחיוך, ומשרה אווירה רגועה באולם. גם בשעות המאוח־רות, כאשר התובעת היתה כבר מתמוטטת כמעט, היה השופט טרי ורענן ומוכן להמשיך ולשמוע ב־סבלנות.

האולם — כמו שוק

„הוא הצליח לנקות את ה־עיר," מספרים אנשי־מישט־רה. היתה לו שיטה, שכאשר נתפס פורץ על חם, היה עוצר אותו עד תום ההליכים. „אסור שיראו בש־כונה שהוא חוזר מייד הביתה," היה השופט מסביר. הוא היה מסיים את המישפט בתוך שלושה שבועות והאיש היה מקבל את עונשו, כאשר זכר העבירה עוד טרי בליבו.

כלפי סבלי נמל־התעופה בן־גוריון הפעיל השופט יד חזקה. הוא חשב כי נמל־התעופה הוא חלון־הראווה של המדינה, ולכן השתדל לייפותו ככל האפשר. כל סבל שנאשם בגניבה של כובע מתייר, או בגניבה של שלושה אפרסקים מנוסע, היה נידון לחצי שנה מאסר בפועל.

זה עזר, הגניבות פסקו.

עבירות הרכוש פחתו ברמלה ב־תשעים אחוז במשך שנות כהונתו שם. אולם כמה פעמים נעלמה מכו־ניתו של השופט, מישהו ניסה לפ־גוע בה בפעם אחרת, והיו שמועות כי אנשי העולם התחתון ניסו לנ־קום.

השופט הכיר כל עבריין באיזור. הוא ידע בדיוק את הרקע לעבי־רות ואת מצבו האישי של כל עב־ריין. ובכל זאת, מעולם לא ביקש עבריין לפסול את השופט בגלל היכרות קודמת. בפרקליטות היה נחשב כשופט מקל, רק בענייני נתב"ג הסכימו כולם כי הוא מח־מיר.

אחרי חמש שנים בבית־מישפט השלום, הועלה בדרגה ומונה ל־בית־המישפט המחוזי בתל־אביב. אומנם כאן הוא אחד מרבים, ועו־רכי־דין אינם יכולים להיכנס ללש־כתו בלי עזרת הפקידים, אבל הוא עדיין נותר בלתי־פורמליסט ועובד בשעות בלתי־קונבנציונליות.

מזה זמן שהוא תורן לבקשות שונות בבית־המישפט. פירושו של דבר הוא, כי כל המעצרים עד תום ההליכים, כל העררים על מעצרים מאיזור המרכז ואיזור תל־אביב נידונים בפניו. מלבד זה, הוא דן גם בתיקים פליליים וגורר עוד כמה תיקים אזרחיים.

יום שיגרתי אצל השופט שטרו־זמן מתחיל כאשר 44 תיקים רשו־מים ביומנו. עוד לפני שהשופט נכנס לאולם, מלא החדר מפה־לפה. על המדרגות יושבים בני־מישפחה של העצירים וידיהם מלאות שק־יות־אוכל וסיגריות עבורם. תינו־קות על בירכי אמהותיהם מחייככים אל האבות היושבים על ספסל־הנאשמים.

לעורכי־הדין אין די מקום על הספסל המיועד להם, וחלקם יוצ־אים החוצה, לחכות לתורם. התוב־עים יושבים בצד שמאל, מציצים אל השורה הארוכה של עצירים ומנסים לנחש מי מהעצירים שייך להם. אחר כך, בלישכה, מתנצל השופט לפני עורך־דין ידיד: „אני מתנצל שהאולם נראה כמו שוק."

בדרך המיוחדת לו, הוא בורר את הבר מן המוץ. הוא מצליח לחתוך דברים בצורה בלתי־פור־מלית ולקצר הליכים. „אני דוחה את הדיון למחרתיים וקובע לכם תור. אולי מחר יחליט היועץ־המי־שפטי שלא להגיש את כתב־האי־שום, אז לא יהיה צורך כלל ב־דיון זה," הוא מסביר לסניגור ומוריד עוד תיק מהלוח העמוס.

בתוך עשר דקות מסיים השופט דיון בשלושה תיקים, וחלק גדול מהקהל עוזב את האולם.

„לפני חצי שנה הוא הביא בבוקר את שתי הבנות שלו וביקש ממני שאראה להן את בית־המישפט, כדי שיראו איפה עובד אבא," מספר פקיד־עזר.

הילדות יכולות להיות בטוחות כי אבא שלהן באמת עובד קשה בבית־המישפט. **אילנה אלון** ■

שופט שטרוזמן

לפני התובעת קלרה רג'ינ־יאנו כשבאה להתחיל את המישפט בשעה אחת אחר־הצהריים.

אחרי הסניגורים אורי וגמן ויהודה עצמון מתכוננים ללכת הביתה אחרי דיון ארוך שהסתיים בשעה 9 וחצי בערב. מכיוון שהיה זה מישפט דחוף שהועבר אל השופט ברגע האחרון, ומכיוון שהנאשמים יושבים במעצר למעלה משנה, החליט השופט לסיים את הדיון עוד באותו הלילה.

(המשך מעמוד 27)
שבעל הגיבעה מדחיק את דחפיו ופוחד מכל התמודדות עם אנשים. אם אין קווים רוחביים על הגיבעה מצבו גרוע יותר, והוא יצטרך להיעזר באנשים אחרים שילחמו את מילחמותיו.

יתכן מצב הפוך, שבו גיבעת מרס תהיה גבוהה מאוד וגיבעת ונוס תהיה שטוחה יותר. זה יאפיין אדם אימפולסיבי, שקודם כל עושה ואחר־כך חושב, או המדבר לפני שמסר לעצמו דין־וחשבון על הדברים שאותם הוא רוצה להגיד. לעתים קשה לו לקחת אחריות על מעשיו ועל דבריו הנמהרים.

גיבעת מרס בולטת ובשרנית מדי מאפיינת טיפוס אלים, רודף מילחמות ולעתים אף אכזרי. נטיותיו התוקפניות ולשונו הפוגעת הן בעלות השפעה מפריעה ומקשה על חייהם של הסובבים אותו. לזכותו אפשר לומר שהוא אינו פוחד מסיכונים, ובשעת חירום הוא מתנהג באומץ־לב ובקור רוח. ביטחונו וגישתו בשעה כזו משפיעים לטובה גם על האחרים.

גיבעה בשרנית ולא גבוהה מדי מספרת שבעליה שוחר ריב ומדון, אך הוא החלטי, אמיץ ובעל כושר התנגדות. הדבר מצביע גם על יכולת שליטה עצמית ושלווה במצבים קשים. כן קיימת יכולת לבצע ולציית לפקודות בזמן מילחמה וקידום בקריירה צבאית, מישטרתית או כל תחום ביטחוני אחר.

ריבוע על הגיבעה טוב במיוחד לאנשים החשופים לסכנות בעבודתם היומיומית. (אנשי צבא, מישטרה, ביטחון, חוקרים בתחומים מסוכנים ואחרים). זה הסימן לכך שהם ייצאו מכל מצב של סכנה ללא פגע.

כוכב על הגיבעה מצביע על אדם המצטיין באומץ לב ובחוש מנהיגות מפותח. זהו סימן מובהק למרדן ולמהפכן. הכוכב מראה שכאן נמצאת אישיות בעלת אידיאלים וערכים. הכוכב מביא לאדם תהילה ופירסום ואותות־הצטיינות על פעולות אמיצות וחשובות.

לסיכום, גיבעת מרס טובה בכל יד, ושייכת לאדם בעל אומץ הנלחם למען רעיונותיו וניחן בכושר עמידה, גאווה וקור־רוח בשעת חירום. הוא מסור ונאמן ומשפיע לטובה מבחינה מוראלית.

הגיבעה השנייה — גיבעת מרס העליונה — מייצגת את היוזמה הרוחנית של האדם. היא זו שמראה על אומץ מוסרי יותר מאשר פיסי. ביד פרימיטיבית היא תראה על נטיה לריב וביד חומרנית תצביע על מאבקים להגיע להישגים כספיים או חומריים.

אדם שלו גיבעת מרס עליונה גבוהה, זקוק לשינויים רבים,

גיבעת מרס בשרנית ולא גבוהה מעידה על בעליה שהוא שוחר־ריב, וכוכב על הגיבעה מעיד על אומץ־לב

חמה ללא תלות במידת הסיכון הכרוכה בהן.

גיבעה כזו, המופיעה ביד נשית, מקלה על בעלת הגיבעה לתפקד כאם. היא תגלה סבלנות וכוח עמידה הדרושים לאם במצבים קשים. גיבעה זו תופיע אצל אשה הנותנת חסות וביטחון, אך אינה כופה את עצמה ואת דאגותיה על צאצאיה. קרוב לוודאי שאשה זו לא תקים את בעלה בלילות כדי שיאכיל את התינוק. היא תבצע את הדרוש ללא תלונות ודיבורים, ולא תתן הרגשה שהיא מקריבה את עצמה על מיזבח האמהות.

אגב, גיבעה כזו חשובה לאלה העוסקים ברפואה, פסיכולוגיה וחינוך. אנשים העוסקים במיקצועות אלה ולהם גבעה כזו לא יתקשו להעניק מכוחם ומביטחונם לאחרים, והם יוכלו לחנות מתפקידם, כפי שהמטופלים על ידם יהנו מהם.

איזור מרס שטוח וחסר גיבעה מראה שבעליו אינו מסוגל להילחם, ופוחד מכל ריב, סיכסוך או ויכוח. הוא מעדיף להפנים את הכעס המתעורר בו, ולעולם לא יאמר בגלוי את דעתו, ביחוד אם דבריו עלולים להעמידו במצב לא נעים.

פרט לגבעות עצמן — אפשר להעזר גם בסימנים המופיעים עליהן (אם יש כאלה). הם משמשים אינדיקציה נוספת ומדגישים ביתר בהירות את התכונות. משולש גיבעת מרס מגלה אישיות אמיצה ובעלת יכולת ליטול משימות למרות הסיכון הכרוך בהן. כמו כן מבטיח המשולש הצטיינות

וקשה לו להשלים עם חיים המנוהלים בשיגרה אפורה.

אומץ מוסרי ופיסי מתגלים בגיבעה בגודל רגיל והרמוני עם היד כולה. זהו סוג האומץ שבאמצעותו מצליח אסיר פוליטי בשביתת־הרעב שלו לעוול שנעשה במדינתו. זהו גם האומץ המפעיל אזרחים לשבות רעב ליד הכותל או להפגין ביום קר וסוער מול מישרד ראש־הממשלה.

גיבעת מרס גבוהה מדי מצביעה על מזג גרוע, אולם רק לעתים נדירות יפנה בעליה לכוח פיסי כדי להפעיל מזגו זה. כתחליף הוא ישתמש בסרקאזם וברשעות מנטלית, או לפעמים בערמה, ויבצע את תוכניותיו בכל מצב ובכל דרך כששום דבר לא יעצור בעדו. כשמופיע ריבוע על גיבעה מסוג זה (גבוהה מאוד) סימן שבעליו יתאמץ לפקח על מיזגו זה ולרסן או: יצרו הרע.

גיבעת מרס שטוחה שוב מצביעה על טיפוס פחדן וחרד המעדיף להיכנע ולוותר, כדי להציל את עורו. דעותיו וערכיו, אם יש כאלה, אינם חזקים דיים ולא הם שיגרמו לו לוותר על נוחיותו.

סימנים על גיבעת מרס העליונה: ריבוע על גיבעה שטוחה או רגילה מסמל הגנה מפני פגיעה גופנית. אם הגיבעה גבוהה, הסכנה נובעת מאופי עקשני, שוחר ריב ומדון של בעליה.

אי על גיבעת מרס מראה על פחד מאנשים ונטיה לפאראנויה.

כוכב מראה על הצלחה שתושג בסבלנות והתמדה, ונותן סיכוי לבעליו לזכות בפרסי הכבוד החשובים והיוקרתיים ביותר.

במדינה

(המשך מעמוד 42)
3 ברחוב גורדון בתל־אביב. שלושה גברים צעירים, התקרבו למכונית והתחילו את עבודתם. שניים מהם פנו לדלת שבצד הנהג, והשלישי הדריך אותם במומחיות.

הצעירים לחצו על הדלת, דקרו את מיסגרת הגומי שמסביב החלון פעם אחרי פעם, פרצו סדק באחת הפינות של הדלת, וניסו לשלשל פנימה שני ברזלים כדי לפתוח את מנעול החלון.

דלת המכונית עמדה איתנה מול כל המאמצים של המומחים לפריצת מכוניות.

כשנדמה היה שהשלושה מצליחים סוף־סוף לרופף את דלת המכונית ועומדים לפרוץ פנימה, החליט הצוות לוותר. המומחים עברו לצד השני של המכונית.

שוב לחצו על דלת המכונית, דקרו את הגומי שליד החלון, החדירו פנימה את הברזלים כדי לתפוס את מנעול הביטחון, אך לשווא.

„ערפאת!" השלושה לא הסתירו את מעשיהם מעיני העוברים ושבים, לא התרגשו כלל שהתאסף מסביבם קהל סקרנים.

הם לא היו פושעים מועדים, המתפרנסים ממכירת מכוניות. הם היו אנשי חברת־הגרירה מגור, שעסקו במלאכתם בחסות המישטרה.

העובדה שהגוררים ניסו לפרוץ את המכונית בשירות הציבור, לא הפריעה להם לגרום נזק לכלי הרכב. בכל פעם שעברו מצד אחד של המכונית לצד שני, השאירו אחריהם עוד כמה שריטות וחבלות.

אחרי 20 דקות של מאבק מיוזע בדלתות העקשניות, התייאשו אנשי חברת הגרירה. ראש הפורצים קבע: „בואו נזוז, לא הולך!" אז התעוררה גם השוטרת שליוותה אותם (מיספרה: 41609), והתחילה לרשום דו"ח, שאותו הדביקה על שימשת המכונית.

היא לא הבחינה שאנשי מגור הפורצים מכוניות בחסותה של המישטרה, גרמו נזק לרכושו של האזרח. אפילו אם אזרח זה עבר עבירה בכך שחנה את רכבו על המידרכה, המישטרה אינה רשאית להרשות לפורצי המכוניות לגרום נזקים לרכושו, הנמצא במקום ציבורי.

בגלל נוכחותו של צלם העולם הזה במקום, נאלצו פורצי המכוניות להפסיק לגרום נזק למכונית ולהסתלק. אך לפני שעלו למכונית הגרר שלהם (מס' 774088), פלטו לעבר העיתונאי שהטריד אותם: „ערפאת!"

נציג חברת מגור הבהיר: פעולות הגרר ופריצה לתוך המכוניות נעשו בפיקוחה של המישטרה. על השוטרת היה להפסיק את הצוות מלהמשיך ולנסות לפתוח את דלת המכונית, אם הדבר לא היה אפשרי.

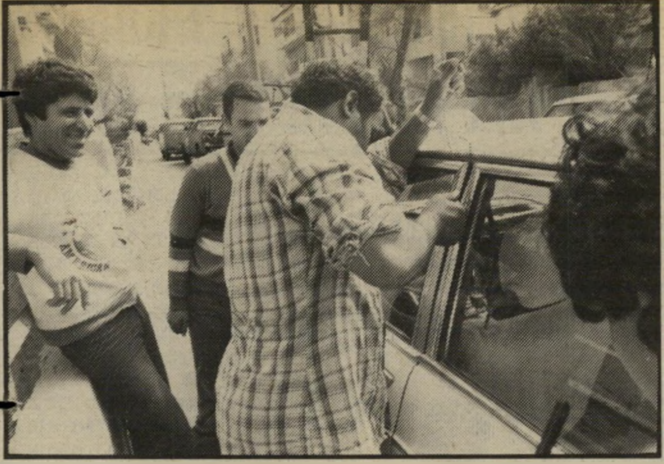
הפורץ מנסה לפתוח את המכונית
„בואו נזוז —

הפורץ נוטש את המקום
— לא הולך!"

דרכי אדם

דרכונים חובקי שולם

ישראלי המפיץ דרכונים עולמיים מוצא קונים גם מעבר לים.

ישעיהו תומא־שיק (ראשי־תיבות: שלום, יושר, קדושה) מחזיק לפחות בשלושה תארים מוכרים. הוא מתאם התנועה הבינלאומית לסרבני מילחמה מטעמי־מצפון; הוא הנציג המקומי של רשות שירות תבל, אירגון אזרחי עולם, שמיסדו הוא הטייס־לשעבר גרי דייוויס; הוא הנציג בישראל של האומבוסמן ההומניסטי — גוף בינלאומי, המקביל לאמנסטי אינטרנשיונל.

לא מכבר שב שיק מסיור ארוך באירופה, שבו חילק את זמנו בין הופעות בכנסים של פצפיסטים, הומניסטים, חסידי שלום למיזרח־התיכון ופרלמנט עולמי זמני של אזרחי עולם, שהתקיים בהולנד.

נציג אש"ף באתונה. אך את החוויה המסעירה ביותר הוא חווה בעזרת דרכוניו. לדבריו, אין זה סוד שמרבית הפלסטינים הסובבים בעולם הם בעלי דרכון עולמי, המאפשר להם לנוע בחופשיות.

כאשר הוא ישב עם ידידים במיסעדה באתונה ושוחח בקול על הדרכונים העולמיים, גילה עניין בשיחה מישהו שישב מאחוריהם. שי"ק הסביר לו במה מדובר, והאיש מיהר למלא טופס כדי לקבל את הדרכון.

כאשר הביט שי"ק בטופס הוא נדהם. היה זה אחד מאנשי נציגות אש"ף באתונה, שסיפר כי שמע על הדרכונים זמן רב, אך לא יכול היה להשיגם.

חוק

האפליה שבוטלה

מאבקו של עורך־דין הביא לשינוי בתקנות הספנות, המאפשר לערבים להיות רבי־חובלים או מכונאים ראשיים.

עורך־הדין ישראל גיל, היועץ המישפטי של איגוד קציני־הים בישראל, יכול היה לשפשף את ידיו בהנאה. בזכות יוזמה שלו תוקנה אפילה בחקיקה הישראלית, שמנעה מישראלים ערבים לקבל הסמכה של רב־חובל או מכונאי ראשי.

הפרשה התחילה כאשר קצין־מכונות ראשון בצי־הסוחר הישראלי, פואד שמו, עבר את מסלול הלימודים והמיבחנים לקראת קבלת דרגה של מכונאי מוסמך ועמד בהם.

אך כאשר הוא בא לקבל את ההסמכה הרישמית בדרגה החדשה, נאמר לו באגף־הספנות־והנמלים של מישרד־התחבורה כי לאור המצב העכשווי אי־אפשר לתת לו את מבוקשו, בגלל סעיף 6 בתקנה 28 לתקנות הספנות.

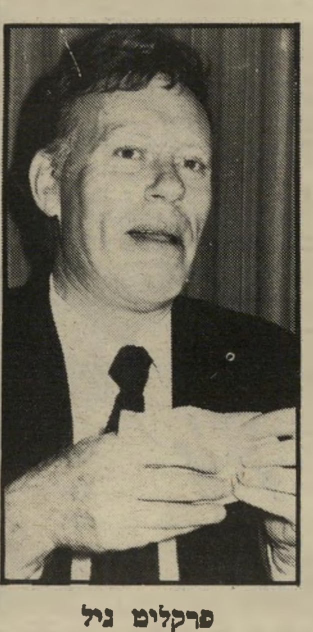
פרקליט גיל
ניצח

רשאי להתיר. באותן תקנות מוסדר עניין ההסמכה של ימאים וקצינים בצי הסוחר. לפי סעיף 6, מאוקטובר 1978, נדרש מכל מבקש תעודת־הסמכה להיות „יוצא צבא אשר נמצא כשיר לשירות סדיר או נמנה עם כוחות המילואים של צה"ל."

פואד, ערבי בן העדה הנוצרית קתולית, פנה לעזרה לאיגוד קציני־הים. אחרי התייעצויות הם פנו לשר־התחבורה וביקשו שהתקנה תשונה כך, שמנהל האגף יכריע אם יכול מי שסעיף 6 חל עליו לקבל הסמכה ודרגה.

לפני שלושה חודשים נמצא הפיתרון. בתקנה, שעליה חתם שר־התחבורה חיים קורפו, נאמר שהמינהל רשאי להתיר למי שאינו עונה על סעיף 6 להיבחן בחינות הסמכה.

נא להכיר:
דוקטור לצחוק!

„ד"ר לצחוק." לשמע התואר כולם כבר צוחקים. מהו דוקטור לצחוק? זהו מישהו שעשה מחקר בנושא ההומור, כדי להבין למה אדם צוחק, מה מצחיק אנשים ומהו המנגנון הגורם להם לצחוק. אריה סובר הוא שעשה את המחקר, והוא ד"ר לצחוק. הוא עשה את עבודת הדוקטורט שלו במיסגרת אוניברסיטת ואנסן

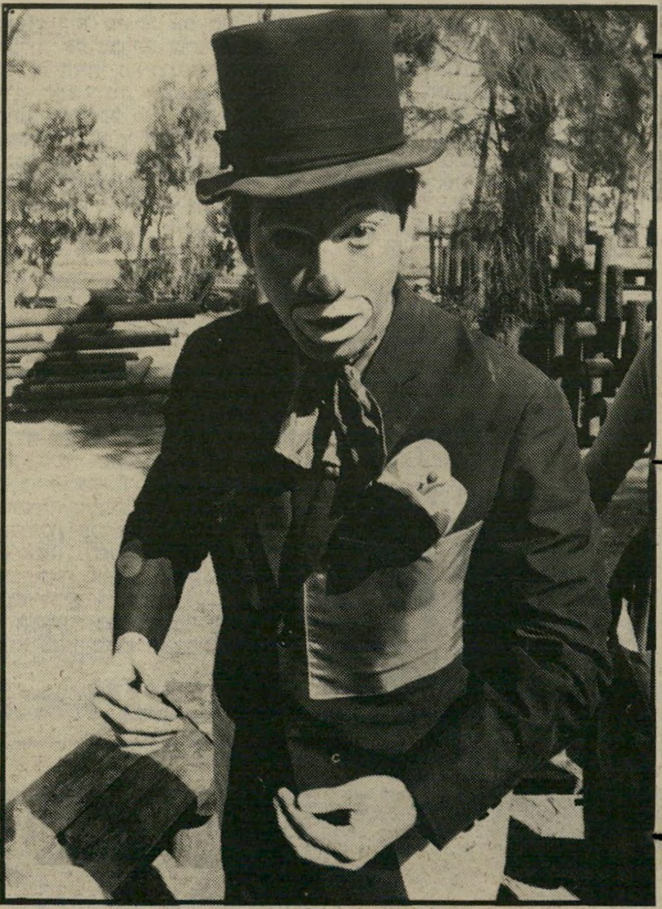

בפאריס. עבודת המחקר שלו היתה בנושא הבדיחה.

הוא אינו נראה כאחד כזה שכאשר מסתכלים עליו צוחקים. הוא בעל פנים עגולות, עיניים שחורות גדולות ופעורות לרווחה, ושיער שחור קצוץ עם סימני קרחת בשלבים התחלתיים.

הוא יליד חיפה, בן 31, ממוצא רומני, למד בבית־הספר לקצינ־רים וסיים תואר שני באוניברסיטת תל־אביב בתיאטרון ובקולנוע.

„מדוע צחוק?" הוא עונה ברצינות: „ביסודי אני שחקן, קומיקאי. למדתי מישחק ובאותה תקופה גם כתבתי מחזות קומיים שאותם בייםתי. האמת היא שחלומי היה להיות ליצן ורציתי ללמוד בבית־ספר לקירקס.

„בהתחלה חשבתי לנסוע לאיטליה, כי אני אוהב את העם האיטלקי, את אופיו ואת נשותיו, וגם מבין איטלקית לא רע. אבל לדאבוני לא מצאתי שם בית־ספר שכזה.

„מכיוון שרציתי לרכוש השכלה בחו"ל ולהגיע לקברט הקל והמצחיק, האהוב עלי, נסעתי לצרפת, כי שם קיבלתי מילגה מממשלת צרפת. שנתיים וחצי למדתי באוניברסיטת ואנסן. זו אוניברסיטה שקמה בעיקבות מהומות 68'.

„זאת היתה תקופה בלתי־נשכחת. פאריס היא חממה לאמנים. מקבלים שם השראה אין־סופית. ואם רוצים לערוך מחקר, זהו המקום המתאים ביותר. ישנה הרגשה של השכלה ותרבות, ואווירה בינלאומית של סטודנטים מכל העולם. הולנדים, שוודים, אנגלים דרום־אמריקאים."

הומור רומני

לפני שש שנים חזר אריה סובר והתחיל ללמד באוניברסיטת תל־אביב קולנוע ותיאטרון, ובד בבד ערך אירוע סביבתי חדשני בגן מאיר בתל־אביב. זהו היה קיץ בגן, רעיון של צירוף כל האמנויות יחדיו: תיאטרון, מוסיקה, מחול, ליצנים, קוסמים ואוהלי קירקס. זה היה האירוע הראשון מסוגו בארץ ונמשך במשך שבועיים וחצי מהבוקר עד הלילה. והעיקר — זה היה חופשי ללא תשלום. ילדים נהרו למקום עם ובלי הוריהם, נהנו והתפרקו. „החלום שלי היה להיות מנהל קירקס ואני בכיוון, כי אני עושה דברים השייכים לקירקס."

איזה מין טיפוס אתה?

„אני חושב שאני טיפוס חולמני. יש לי הרבה חלומות לערוך אירועים סביבתיים חדשנים בקנה־מידה ארצי. אני יודע שאני טיפוס יוצא־דופן. כמו סוג האומנות שאני אוהב. קשה לי להחדיר את הרעיונות שלי. אבל כשהם חדרו, האנשים נדהמים, נדלקים ואוהבים. זה מה שנקרא אומנות מתקדמת. „גם בכתיבה האלמנט הלירי קיים אצלי. יש לי ראש שהוא קצת עתיק, אני מאוד אוהב את שנות ה־30'. את התקופה שהתלבשו בחליפות ועניבות וכובעים."

ואיך יצאת כזה?

„אני מניח שזה בא לי מהתרבות וההומור הרומני. זה הומור מאוד מיוחד."

אריה כותב ומביים מחזות קומיים. לאחרונה סיים קברט קומי ששמו קלוסטרופוביה לשניים. „זו אינה סאטירה אלא הומור לשם הומור. סאטירה מדברת על בעיות חברתיות או פוליטיות מקומיות, שהנמשל ברור. לעומת זאת, בצחוק לשם צחוק יש מסרים של הומור בינלאומי."

עכשיו עסוק אריה בסיום קומדיה אבסורדית שהוא כתב. „כשרוצים להצחיק אנשים, יש כמה טכניקות, כמו האבסורד למשל, שהוא בסיס טוב להצחקה. כמו מכות, נפילות, החלקות, עוגות קרם על הפרצוף וההומור מילולי. „בכתיבה קיים גם ההומור המי־

(המשך בעמוד 47)

בחיים ובהופעה אריה סובר הוא גבר צעיר ובעל קסם אישי — בהופעה הוא מצחיקן, ליצן ובדרן. נאווה היא אם לשני ילדים קטנים. בעלה שוקי לוי, מעצב האופנה, מאוד לא אוהב את אשתו כשהיא מצחיקנית.

צילומים: דרורה זכרוני

האשה מן התחנה המרכזית

אשת הטייס נישאה לאיש הבוהמה - ושניהם מהווים את הבוהמה של אילת

כבר עשיתי כמה ראיונות עם אנשים בחיים שלי, אבל אני לא זוכרת מישהו שהגיב על הצעתי לראיין אותו, כמו דורית זילברמן ב„יופי, תודה, שיגעון!” בלי התחכמויות, בלי שאלות, בלי תנאים, בלי להסתיר את ההתרגשות. סתם „יופי, תודה, שיגעון.” חיכיתי שהיא תבוא מאילת לתל־אביב. קבענו להיפגש במלון דן. שתי נשים בלילה גשום בתל־אביב. שיהיה קצת סטייל.

היא באה לבושה גלימה שחורה הדורה, מתחתיה ג׳ינס וחולצה פשוטה. עיניים כחולות כחולות, שער בלונדי, חיוך משגע וקצת מבוכה. בגיל 26, אחרי שלושה ספרים — זה יפה.

כושר דיבור יוצא מהכלל. כמעט לא צריך לשאול שאלות. הדברים קולחים, מישפט גורר מישפט, סיפור גורר אסוציאציה. צריך לעצור אותה לפעמים, לנסות להכניס סדר בדברים. „בואי נתחיל מהתחלה,” אני אומרת לה.

ההתחלה היתה בחיפה, לפני 26 שנה. נולדה ולא הסתפקה בזה — כמו שאומר בעלה, מנחם זילברמן. בכיתה ג׳ כתבה חיבור על אסקימואים שמאוד הרשים את המורה והיא אמרה: עכשיו נקרא את סיפורה של הסופרת לעתיד דורית גינזבורג (אחר כך אלרום, אחר כך זילברמן). המשיכה לכתוב לעצמה, למגירות, בעידוד (מילה עדינה) של אמא. „כשרציתי לשיר, אמא דחפה אותי לארון־האוויר במטבח, שאשיר שם. רצתה שאתרכז בכתיבה.”

לחלום לרוץ לתחרות

מחיפה עברה המישפחה לכמה שנים לאילת. עיר שעושה אותך לוקאל־פטריוט מייד. ראתה קטע במעריב שיהונתן גפן כתב על אילת וכתבה מיכתב לגפן. אחרי שבוע ענה לה גפן מעל גבי העיתון. גם המיכתב שלה הודפס שם. „אז הרגשתי בפעם הראשונה את חדוות הפירסום.”

בגיל 18 התחתנה דורית עם אמנון אלרום, טייס. כעבור כמה חדשים נולדה בתה הבכורה תום.

„כשתום נולדה קרה לי משהו חזק מאוד. היא שינתה את חיי. בהסתכלות על דברים, בראיית האמת. עד אז הייתי התיכוניסטית הבלונדית המצטיינת, אשתו של הטייס היפה ועוד כל מיני תדמיות חנטרישיות שראיתי בעצמי — או בנו כזוג. פתאום כל מה שהושמט בדרך צף ועלה. דברים כמו זה שהנישואין שלי לא מוצלחים, שהדברים שכתבתי עד גיל 20 לא נחשבו בעיני. פתאום יכולתי להביט ולראות גם כישלונות ועלבונות ובעיות בחיים שלי.”

אין היא יודעת אם לקרוא לזה מהפך, או זעזוע או משבר, אבל היא יודעת שלידת תום גרמה למהשמו הזה.

הצעד הראשון היה גירושין. ילדה בת 20 נשארה לבד עם ילדה בת שישה חודשים. הכל השתנה, מלבד הרצון לכתוב. באותם הימים התחילה לכתוב את שיעור ראשון ברכיבה על סוסים, שהיה הדבר הראשון עם „מינימום אולימפי” מבחינתה. אפשר היה להתחיל לחלום לרוץ לתחרות.

המשורר רוני סומק, שאת דעתו היא מאוד מעריכה, קרא ואהב את הסיפור. הוא החליט להוציא לאור את דורית. כלומר, להכיר אותה לחבורה שלמה של אנשי ספרות. ככה התחילה תקופה מאוד אינטנסיבית בכתיבה ובדברים שעל ידה. הספר הראשון זכה בפרס של קרן תל־אביב. בשביל דורית זה היה עוד ציון טוב ברשימת הישגיה כתלמידה. אחר־כך משה דור כתב על הספר שבחים רבים. הסיפור מספר על זוג שהלך לשיעור ראשון ברכיבה על סוסים ומתפתחת שם מערכת יחסים מוזרה בין הבעל של האשה ובין המדריכה. אומרת דורית: „לאכזבת הקוראים המחפשים בסיפור אותי ואת מנחם, אני מצטערת להודיע שכל הסיפור הוא פשוט בדיה. אין בגידות ואין סטוצים. זה סיפור שכתבתי במצב חיצוני של שלווה פסטוראלית. סגנון של זרם־התודעה.”

הסיפורים הם לא החיים

כשהכירה את מנחם זילברמן (שחקן לשעבר, עיתונאי בהווה) כבר היתה סופרת, ותלמידה

סופרת דורית זילברמן
„לא סופרת, רק מחברת!”

עיתונאי־שחקן מנחם זילברמן
„אני אוהבת אותו מאוד”

באוניברסיטה ואמא של תום וגרו־שה יפה בת 22. הם התאהבו והת־חתנו. „אני מאוהבת בו בצורה הכי פשוטה. כמו ברומאן הרומאנ־טי.” מאז הם עושים הכל ביחד. „חיים מרובעים ושמרנים. כי רק כך מוסד הנישואין יכול להתקיים, אם סותמים את הפתחים כבר ב־התחלה.”

אחרי שהתקבלה לקהילה הספרו־תית, יכלה להרשות לעצמה להו־ציא את ספרה השני, אימשל, שהוא ספק ספר־ילדים וספק ספר־הדרכה להורים מתגרשים. אימשל מדבר על אבא חדש שבא הביתה ועל תהליך ההתקרבות בינו ובין הילד או הילדה ועל המילחמה של כל אחד מהם על אהבתה של ה־אשה־האם. „זו היתה הזדמנות לכ־תוב משהו מאוד פשוט, מאוד מסויים. המיסגרות החיצוניות הן שוליות.”

היא רואה הבדל גדול בין המילה „סופר” ובין המילה „מחבר.” היא חושבת שתפקידה הוא לחבר דב־רים. היא לא משנה את המצי־אות, רק מוסיפה לה דברים. לכן זה דומה לפעמים — הסיפורים והחיים — אבל בפירוש לא אותו דבר.

זה המקום לשאול אותה את ה־שאלה הבלתי־נמנעת. בסיפורך הכנה לרומן את כותבת על רומן עם סופר ישראלי בשם יואל קן, כסוף־שיער ומעשן מיקטרת. כל מי שמצוי קצת בספרות העברית יודע שהתכוונה ליורם קניוק. מדוע חשׂ־פת אותו? האם לא פגעת בו וב־אשתו?

„פחדתי מהשאלה הזאת,” אומרת שבת שהוא ידע שהתאהבתי בו ב־דמיון. גם לסיפור קוראים 'הכנה לרומן.' זו היתה מין פנטזיה כזאת. סיפור על החמצה ולא על דברים שקרו. כמובן, לא חשבתי שכולם חכמים כאלה ויזהו ביואל קן את יורם קניוק, אבל אם כבר זיהו, אני רוצה שכולם ידעו: לא היה בינינו רומאן. לא התכוונתי לכתוב ספר רכילותי. רכילות בעיני היא וולגריזציה של הספרות, ואני מתנגדת לה.”

שעמוס עוז יתאהב

הם גרים באילת היום — דורית ומנחם — כי הם אוה־בים לגור באילת. נכון שההחלטה

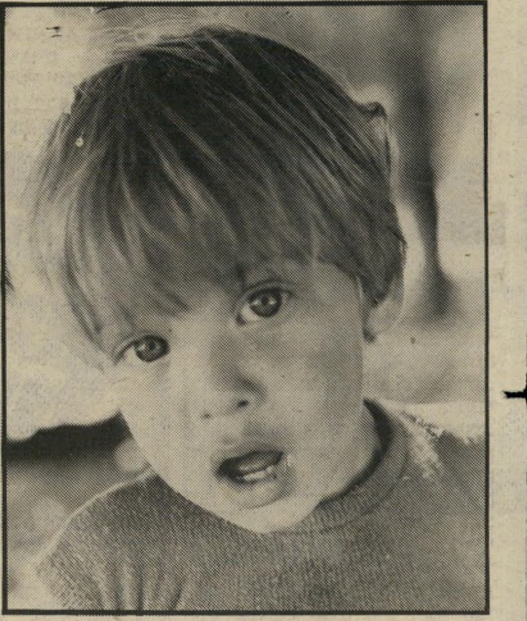

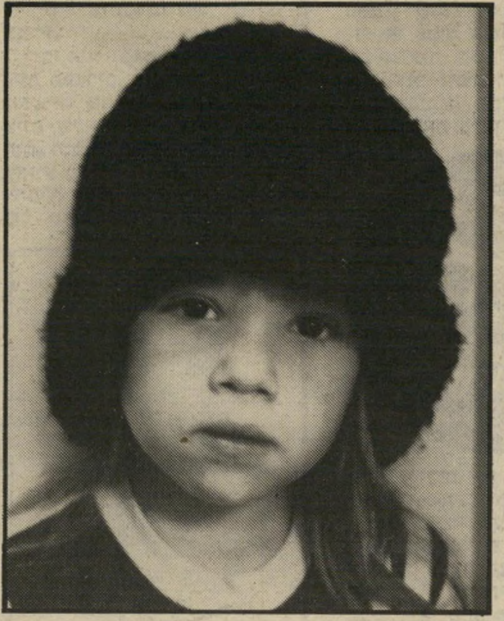

הבן דין והבת תום

„בעלי רוצה 7 ילדים — אז כל האופציות פתוחות!”

דורית ומנחם ביום נשואיהן *

„נעשנו קצת פולנים — פתאום חשוב חשבון הבנק”

תמים.” תוך כדי הבאת הספר ל־דפוס, כבר היתה עסוקה בכתיבת הרומן תחנה מרכזית. חצי אוטובי־אוגרפיה. „הכל חצי אוטוביאוגרפיה, הדברים שקורים לך והדברים ש־לא.” ספר על איש שלוקח לו אשה ובונה לה בית בתחנה המרכזית. מנחם בנה לדורית בית בתחנה ה־מרכזית והיא ילדה לו ילד (דין בן ה־4).

גם הם עברו בתחנה המרכזית את התקופה הקסומה של ההתק־רבות, של הגישושים, התקופה ה־נאיבית. פה גם נגמר הדמיון בין דורית ומנחם ובין גיבורי הספר. „הרגע שקורה בין שני אנשים זה הסוד. זו האוטוביאוגרפיה. לא ה־מילים שנכתבות אחר־כך. הסלק־ציה היא החשובה, בחירת מומנט דורית בעצב, „זה כבר גרם הרבה מאוד צער, גם לי, גם ליורם, ואולי לעוד אנשים. אבל אם אי־אפשר לוותר על השאלה הזאת, אני אנצל את הראיון כדי להע־מיד דברים על דיוקם. כשכתבתי יואל קן התכוונתי ליורם קניוק. עד פה עובדות. השאר — ואני מצטערת שאנשים לא הבינו את זה — חלומות. רוני סומק הכיר לי את יורם קניוק והוא הקסים אותי. אז הייתי בהריון, עדיין נשואה לאמ־נון. גם אני מצאתי חן בעיניו, יותר נכון ההריון שלי מצא חן בעיניו.

„התפתחו בינינו יחסי־ידידות. הערצתי אותו כמו שמעריצים כו־כב־קולנוע. היחסים בינינו היו יח־סים אפלטוניים. אני אפילו לא חו־

לרדת לשם היתה גם בגלל בעיות נזילות. אבל הם אוהבים את ה־מקום, נוח להם, אולי מפני שהיא עיר במדבר. הם לא משתתפים יותר במירוץ. הזמן שלהם הוא זמן נטו. התעייפו מהמירוץ הבלי־תי־פוסק של תל־אביב. המעבר לאילת היה כמו מעבר מרומנטיקה לריאליזם. נכון שבתקופה האחרו־נה בתל־אביב הרגישה קצת גרופי. עוד לא לגמרי שווה לחבר'ה ה־אלה, היושבים ביום השישי אחרי־הצהריים בקפה שטרן. הרגישה שלא מוכרחים את תל־אביב.

(המשך בעמוד 68)

* בסימטה התל־אביבת ה־קרוייה „סימטה אלמונית”, בקירבת כיכר מגן־דוד

דוקטור לצחוק

(המשך מעמוד 45

לולי, שאותו אי־אפשר להראות בקריאת הטקסט, אלא רק על הבי־מה. וזאת הבעיה העיקרית, אי־אפשר להבין זאת על הדף. לכן אני סובל כמו כל הקומיקאים ש־הם גם יוצרים.”

אריה אינו מכיר עוד מישהו בארץ שהוא דוקטור לצחוק. „גם בעולם לא עשו הרבה דוקטורטים בשטח הזה. בכלל, זה נושא שלא עוסקים בו רבות. לא נכתבו הרבה מחקרים גדולים עליו. מאמרים אפ־שר למצוא, וכשמחפשים ספר ב־נושא הוא בדרך־כלל ישן ועשוי כקובץ של מאמרים.”

מה עשית עם התואר?

„הוא שוכן כבוד בין כל התעו־דות בספריה בדירתי, תקוע בין כל הספרים כדי שלא יתקמט.

„צחוק הוא דבר שיכול להתלוות לכל מצב־רוח. ממצב־רוח טראגי דרך מבוכה, שימחה ועד לסיפוק הסיפוק האמנותי בא קודם, ואם לא להצטנע — אז הוא משולב. בכספים רבים. עכשיו הזמינו אותי לכתוב סידרה קומית לטלוויזיה הלימודית, לרחוב ההפתעות. אני גם כותב כמה מחזות קצרים לתי־אטרון החדש שבנווה־צדק.”

אסיסטנטית חוקית

לדוקטור אין אמנם אשה חו־קית, אבל יש לו אסיסטנטית חוקית ביותר, ששמה נאווה לוי. נאווה למדה תיאטרון בבית־צבי, והכירה את אריה כשהוא ביים את קרנבל החיות. „אני הייתי ליצ־נית,” אומרת נאווה. „אני יודעת שאני לא נראית, אבל אני מאוד ליצנית ומצחיקה. בקרנבל הייתי ליצן־חיה של גן־החיות התל־אביבי, והחלפנו שם את החיות האמיתיות.

מצחיקנים סובר ולוי בבית־ספר

עד דמעות

נפשי עצום. הצחוק הוא עלוקה היכולה להיצמד על כל מצב־רוח.”

העיקר שיש תואר

כשמדברים על צחוק אופ־טימי, ישנם שני סוגים עיק־ריים. האחד הוא סיפוק נפשי ה־נובע מהצלחה, מתנה, הישג, פגי־שה, והשני הוא מדברים מצחיקים כשלעצמם, אך גם אותם צריך לברור כי לא כל דבר מצחיק בסרט. או על הבימה גורם לצחוק ולרוגע. הביטחון, השקט הנפשי והצחוק האופטימי שייכים לאותה מישפחה.

כששואלים אותך במה אתה עו־סק, מה אתה משיב?

„אני אומר שאני אמן העוסק בקולנוע, תיאטרון, כתיבה, בימוי ומישחק. אני לא אומר שאני דו־קטור לצחוק, כי יש כאלה שרוצים שאני ארפא אותם ואומרים לי: תראה אדוני הרופא, יש לי בעיה, אני לא צוחק מספיק. או שואלים אותי: תגיד לי, למה במצב כזה הצחוק שלי כזה? איך אפשר ל־שפר את חצחוק? ברור להם כי היום לכל מיקצוע יש רופא.”

ומה אומרים הוריך על בנם הדוקטור לצחוק?

„עד שלא נעשיתי ד״ר, הם לא התייחסו אלי ברצינות. היום כש־אני ד״ר ויש לי תעודה, זה בסדר. אז מה אם אני ליצן? אז מה אם אני מצחיק? העיקר שיש לי תואר.”

וכסף, עושים מזה כסף?

„כסף זה הדבר הפחות חשוב. היה לנו תקציב מאוד קטן לכל מה שקשור לתלבושות ולתפאורה. היה לי חשוב שההצגה תצליח, ודאגתי לאבזרים ולתפאורה. וכך, במיקרה, הפכתי גם לעוזרת הבימאי אריה סובר. התקיימו שתי הצגות בלבד. לכל הצגה באו 2000 ילדים.”

„נדלקתי עליה,” אומר אריה. „על הטיפוס, על הראש, ועל צורת עבודתה.”

„זה היה הדדי,” מוסיפה נאווה. אריה אמר לה שהוא יחשוב עליה, ושפעם הם עוד יעבדו ביחד. זה היה באביב שעבר. זמן קצר אחרי כן הם הכינו את פסטיבל עכו, ש־היה חגיגת שימחה וצחוק שארכה חמישה ימים. „ראינו כי טוב ומאז אנחנו עובדים ביחד.”

אישה מרובעת

„שוקי (בעלה, מעצב־האופנה שוקי לוי), לא אוהב אותי ליצנית. הוא אוהב אשה יותר מרובעת, אבל מה לעשות? אני ליצנית מבטן ומלידה. אני אוהבת לצחוק ולהצחיק, אני טיפוס שמח־פש הומור בכל דבר. האדם הצו־חק נמצא בסביבה נוחה, או שהוא מחפש אותה. זה כמו ילד קטן ש־הוריו גוערים בו ותגובתו היא צחוק. הוא מנסה להתעלם מהתחו־שה הלא נוחה.” ואריה מוסיף: „כל אדם שואף לצחוק טהור, או למה שעומד מאחוריו, שזה הבי־טחון והשקט הנפשי. כל מי שיכול לתרום לזה עושה שרות גדול לאחד הצרכים הבסיסיים של ה־אדם.”

אורנה גלזן

אורנה גלוז
חלון ראווה

רשת, רשת תרדוף

פעם היתה לדייגים בלעדיות על הרשת, היום הפכה הרשת לנחלת הכלל. הנשים ינצלו בקרוב את הרשת ללבוש. הקיץ יהיה שקוף, מחורר, אוורירי וצבעוני. לאן שניפנה ניתקל ברשת. רשת בחולצה, רשת בחצאית, רשת בי־שורטס, רשת ברשת, עם חזיה ובלי חזיה, עם בגד־גוף או בגדי־ים מת־חת, רשת מעל לשימלת טריקו, תיק רשת, כובע־רשת — הכל רשת.

וכשמגיע צו־האופנה האחרונה לישראל, המדינה מוצפת. יש ביג־די־רשת מיובאים ויש המיוצרים בארץ.

ריבי הוד ייבאה שמלות־שק יפה־פיות מפאריס. את השק בצבע הבז' מעטרים חרוזים, חבלים ואפליק־ציות של נחשים בצבעי כתום ור־חום. וכל זה במחיר קייצי שאפשר להזיע ממנו — 4000 שקל. יש גם שימלת אדם וחווה עם אפליקציה של תפוח אדום ומפתה, כשכפ־תורים גדולים מעטרים את הכת־פיים ואת צידי השימלה, ונותנים הזדמנות למי שאוהבת להציג ל־ראווה את רגליה השזופות.

ההודים, מסתבר, גם הם עלו על גל הרשת, ואצלם היא לא סתם רשת. היא עשויה עבודת יד, או כמו שקוראים לה בשפה המיקצועית של הסרגנים — קרו־שה. צור ניסים וקרדי ייבאו שמ־לות מכותנה הודית רכה ואוורי־רית שכזאת בלבן עם עיטורי פר־חים ורודים, טורקיזים וצהובים שמחירן 1760 שקל.

זהבה צמח מעצבת־אופנה מזה שנתיים, אחרי שסיימה את מגמת האופנה בבית־ספר אורט, והיא אומרת: „הרשת הוא בד טוב, כביס, לא מתכווץ ומאוד מתאים לקיץ הישראלי. ניתן להשיגו בכל הצבעים האופנתיים והוא משתלב נהדר עם בד טריקו או בד כותנה. נכון שהבד נועז ושקוף, אך אפשר לכסות את החזה בבד אטום ואת כל השאר לאוורר ברשת.

גם ביגדי־הגוף הלוהטים ביותר לקיץ הקרוב הם מרושתים. חלקם התחתון עשוי לייקרה או טריקו בצבע אחיד, ומעליו באה רשת בצבע שונה.

הדסה סלוצקי מייבאת את ביגדי־הגוף האלה מאנגליה. ומי ילבש אותם? „הצעירות והחתיכות," היא אומרת ומביטה על בתה שרונה, חיילת בת ה־20, המציגה גוף נשי מושלם וזוג רגלים חטובות.

ובכן, אם תתקלו בים ברשת־דייגים אבודה, הסתערו עליה ורוצו ישר לתופרת הפרטית שלכן. היא כבר תדע מה לעשות איתה.

הודו שמלות־רשת מיובאות מהמיזרח הרחוק בצבעי ורוד וסגול, מעוטרות בפרחים צבעוניים ועשויים רשת עבודת־יד, מדגימות יפה כפיר וגלי צוקר. מחיר שימלה — 1760 שקל.

אנגליה יבוא ביגדי־גוף מרושתים בוורוד ושחור מדגימה שרונה סלוצקי.

לא מחוייט וקצת טרזני

הוא הסגנון של אנט הומונאי, הדוגמנית לשעבר. העור הוא נפה נושמת וקלילה שנעים ללובשה.

יש **נשים** המקטרות שנמאס להן להיות עקרות־בית, נמאס מהחריונות ומהתינוקות, נמאס לב־של ולהדיח, לכבס, לגהץ ולטפל. יש המקוננות ולא עושות דבר כדי לשנות את מצבן, ויש המתעוררות בוקר אחד ובהחלטיות רבה מצהי־רות: זהו יום השינוי! אומרות ועושות.

כאלה הן מיקה בשן ואנט הומו־נאי.

מיקה בשן בת 32, בלונדית דקי־קה ויפה, זמרת לשעבר בלהקה צבאית ומטופלת בשני ילדים. אנט הומונאי בת 38, תמירה ואצילה, דוגמנית לשעבר בישראל ובגר־מניה, גם היא מטופלת בשני ילדים.

מיקה עסקה מאז ומתמיד באופ־נה להנאתה, ותפרה לעצמה את רוב בגדיה. היא אף פעם לא למדה תפירה ולמזלה ניחנה בכישרון טבעי. היא מאלה המעזות ומצליי־חות. אין לה בעיות, היא מתכננת מודל בראשה, מעלה אותו על הנ־נייר, בחוש הטכני שלה גוזרת אותו ובחוש הביצוע תופרת אותו.

אנט, אחרי שפרשה מעולם הדו־גמנות, נשארה בשטח האופנה ו־עבדה במשך שנה וחצי בחברה לביגדי־עור כמתאמת אופנה ואח־ראית על הייצוא. בשלב מסויים בחייה אף למדה ציור־אופנה. „תמיד ידעתי שזה יהיה הכיוון שלי וחשבתי שזה לא יזיק אם אדע לצייר," היא אומרת. השתיים, שכנות באותו בניין ובאותה קומה, וחברות מזה 12 שנה. הן התעוררו סופית בחורף האחרון. מעשה ש־היה כך היה, מספרת אנט:

„החורף הגיע והצעתי למיקה שתתפור לשתינו ביגדי־עור. למה עור? כי אנחנו מאוד אוהבות ביי־גדי־עור. למיקה לא היה נסיון ב־תפירה בעור. אבל חשבנו מה הסיכון, מה יכול להיות? קנינו מסוכן כמה חתיכות עור ומיקה תפרה כמה חולצות. אמנם הביצוע והתפירה לא היו עילית. אבל קי־בלנו מחמאות מכל מי שרק ראה את החולצות. הקומפלימנטים האלה בכל זאת עשו לנו משהו, וחשבנו למה שלא נכין קולקציה קצת

עיפרון דו־צדדי

גילויים וחידושים בשדה ה־קוסמטיקה הם תמיד דבר טוב, בפרט כאשר השינוי הוא משמעותי ובא לעזרתה של האשה. הפעם זה בדמות של עיפרון דו־צדדי. צד אחד הוא בצבע שחור או כחול ו־בצידו השני הוא ספוגי. אומרת פיצי פלדנקריין־נחום המדריכה ה־ראשית של רבלון: כל מה שעל האשה לעשות, הוא למשוח, והופ — הופכים ומטשטשים בספוג ונגי־מר האיפור.

העיפרון קומפקטי ונוח לטילטול. כל מה שיצטרכו חברות הקוסמ־טיקה להמציא בעתיד יהיה עיפרון שיאפר אותך אוטומטית. את תע־צמי את עיניך והוא יעשה את ה־עבודה. אבל בשלב זה נסתפק במה שיש, אנו עדיין לא בשנת 2000.

עור וקטיפה

יותר רצינית, שיהיה בה מיבחר של בגדים שונים. כך עשינו, והז־מנו הביתה כמה חברות לשמוע תגובות.

„החברות שלנו התלהבו בצורה בלתי רגילה מהבגדים ושמענו רק מילת־מפתח אחת, בתוספות קס־נות: „שגעון, 'ממש שיגעון,' 'אי־זה שיגעון!' והן כבר רצו לקנות חלק מהדגמים. הסברנו להן שאלה רק דוגמות פרטיות שלנו, ועכשיו אחרי התגובות החמות אנחנו מב־טיחות לחמם אותן בחורף בבגדים מן הסוג הזה.

„בשלב ראשון חיפשנו מומחה לעורות כדי שיבצע את העבודה בצורה מושלמת. למזלנו פגשנו אדם מבוגר, חצי פנסיונר בעל ידי זהב, שהסכים לעבוד עבורנו וללמד אותנו את סודות המיקצוע. בנוסף לכך לקחנו גם שיעורים פרטיים אצל אדם נוסף, מומחה לעור, שה־סביר והראה לנו מה זה עור. חי־פשנו ומצאנו גם תופרת חביבה שתתפור לנו מהבד האהוב עלינו, ולור, שהוא בר קטיפה קייצי, כי ידענו שבקיץ נזדקק גם לקולקציה נוספת מבד, ואז התחלנו לחפש מקום מתאים.

קטיפה רכה ומלטפת לאביב בציבעי שחור, צהוב, אדום, לבן ובמחיר של 2000 שקל לכל פריט ופריט. מדגימה במקצועיות מיקה בשן.

זרוק ומאוורר העור של **מיקאן** מיקה ואנט. אחרי שעייפו מישיבה בבית וטיפול בילדים, קיבלו אומץ והחליטו לעצב בגדים אופנתיים ללא הכשרה מיקצועית קודמת. מיקה ואנט עיצבו סידרת דגמים, הראו אותם לחברות ואחרי השבחים שקיבלו יצאו לשוק. ואה־סימטרי בשילובי צבעים של כחול וטורקיז, אדום וסגול, כך נראים בגדי־

צילומים: דרורה זכרוני

לאביב וגם לקיץ

„לא רצינו חנות, רצינו מקום קטן ואינטימי. עשינו היכרות עם כל מתווכי תל־אביב, עד שמצאנו סטודיו קטן, דירת שני חדרים בקומת־קרקע באזור מגורינו בר־חוב וייצמן. חדר אחד משמש ל־עבודה והשני לתצוגה.״

„ומה מיוחד אצלכן?״ קודם כל הצבעים. „הקיץ ציבעי ה־גלידה הם השולטים, אבל אצלנו הם לא קיימים,״ אומרת מיקה.

„אני אוהבת צבעים חזקים ואה־סימטריות. אין לנו קו מוגדר. כל מה שאנחנו עושות זה אופנתי, אך שונה. הבגדים הם לא מחוייטים אלא בסגנון קל וזרוק ושילובי הצבעים הם מעניינים במיוחד, כמו כחול וטורקיז, כחול ואדום, סגול ואדום, שחור וצהוב, וגם כחול־לבן ושחור־לבן.

הן משלימות אחת את רעותה. מיקה יוצרת ואנט מנהלת. מיקה נועזת ואנט ממתנת. „אנט היא הברקס שלי,״ אומרת מיקה, והן קוראות לעצמן מיקאן.

והמחירים? ביגדי הקטיפה הם עדיין בשקלים, כל פריט עולה 2000 שקל. השמלות מחירן 3500 שקל.

לא קצת יקר? „לא,״ משיבה מיקה, „זה לא יקר ולא זול. זה מחיר סביר. תעשי סיבוב בכיכר־המדינה ותראי מה המחירים.״

דיברי העור? הם בדולרים, וג־עים בין 100 ו־250 דולר. גופית־עור עולה 100 דולר, חולצה 145 דולר חצאית 160 דולר. מיכנסי שורטס זלמן 150 דולר.

איך אתן קובעות את מחירי ביגדי־העור? „פשוט מאוד, לפי שלושה מרכיבים,״ עונה מיקה, „עלות החומר, הוצאותינו, ומתח הרווחים שאנחנו מוכנות לעבוד עליו.״

נמר של נייר

היה היו שני חברים ✱ „אשכנאצים". „דנקנרים".
„יהודים". „קומוניסטים" וכל השאר ✱ מדוע לא הופצצה
אושוויץ ✱ שואה כמדע מחריד ✱ במשול צלב־הקרס

פתיח

שואה 83'

ביום הראשון בערב יינעלו בתי־הקפה ובתי־השעשועים. כלי־התיקשורת האלקט־רוניים יתמקדו במשך יממה שלמה ויזכירו שוב ושוב את השואה, תחת הכותרת ה־ממלכתית־מגמתית, המכנה יום זה כיום השואה והגבורה. כאשר כמינהג השנים האחרונות תוקדם המילה גבורה למילה שואה.

הקדמת הגבורה לשואה היא פועל יוצא של הממלכתיות־הישראלית, המעוותת את העובדה ההיסטורית שהוליכה להשמדת שישה מיליון יהודים, תוך התעלמות מתה־ליך ההתבהמות של האומה הגרמנית. ב־שואה לא נעלם חלקו של המימסד היהודי והנהגתו באטימותו לכל שעמד להתרגש על יהדות אירופה, שהיתה לב היהדות בעולם.

אותם הסימנים המעוותים, שהוליכו ל־שמד של חלק ניכר של העם היהודי באי־רופה, נראים בימים אלה בחוצות ישראל (ראה: „הברירה הטבעית" מול „הפיתרון הסופי"). עלייתו לשילטון של הימין הפו־פוליסטי, שקיעת הסובלנות, התגברות ה־מיליטאריזם והידרדרות מעמדם של אנשי־הרוח בחברה הישראלית — כל אלה מעי־דים כאלף עדים על התהליך המסוכן ש־אותו עוברת באביב 1983 החברה הישר־אלית, האטומה למוסר־ההשכל ההיסטורי של השואה.

בשנים האחרונות התפתח בישראל מדע בחינת ילימוד השואה. מדי שנה רואים אור עשרות ספרים ומחקרים המנסים להת־מודד עם השואה. לכמה מפירסומים אלא מוקדש נמר של נייר.

תרגום

פגישה שנייה

פרד אולמן נולד ב־1901 בשטוטגארט, בירת חבל וירטמברג שבדרום־מערב גר־מניה. הוא נאלץ לנטוש את מולדתו ב־1933. הוא עבר להתגורר באנגליה, שבה קנה לו את פירסומו כצייר. ב־1960 פירסם את סיפרו הראשון פגישה שנייה*, שהוא אוטוביוגראפיה למחצה.

המספר־גיבור מספר בפגישה שנייה על ידידות־נעורים הנקשרת בינו ובין בן למישפחת־אצילים גרמנית, שאילן־היוחסין שלה מגיע עד לימי פרידריך בארב־רוסה. הידידות המופלאה נתקת עם על־ייתו של אדולף היטלר לשילטון, כאשר הגרמני הצעיר מגלה לידידו היהודי, ש־אמו היא אנטי־שמית קיצונית („אמי באה ממישפחה פולנית מיוחסת, שנמנתה בעי־בר עם בית המלוכה, והיא שונאת יהודים. במשך מאות שנים לא היו היהודים קיי־מים לדידם, הם היו פחותים מן העבדים, חלאת האדמה, מוקצים מחמת מיאוס. היא מתעבת יהודים. היא פוחדת מהם, אף כי מימיה לא פגשה יהודי. אילו נספה ואיש מלבד אביך לא היה יכול להצילה, אינני בטוח שהיתה מזעיקה אותו אל ביתה...")

עם התגברות הנאציזם, הופך קונאר־דין עצמו אוהדו של היטלר („אתה לא תסכים איתי, אולם אינני רואה כל תיקווה אחרת לגרמניה. הברירה שלנו היתה בין סטאלין והיטלר, ואני מעדיף את היטלר. אישיותו וכנותו הרשימו אותי יותר מכפי שיכולתי לשער אי־פעם. פגשתי אותו לא מכבר כשהייתי במינכן עם אמי. בחיצוניותו הוא איש קטן שאינו משאיר עליך שום רושם, אולם כשאתה רק מק־שיב לו אתה הולך שבי אחרי דבקותו המוחלטת, רצון הברזל שלו, עוצמתו הדמיונית ורוח החזון שלו. כשיצאנו היתה אמי שופכת דמעות ולא חדלה מלחזור ולומר: 'אלוהים שלח אותו אלינו'...")

פגישה שנייה, מעבר לזמן שהוא משר־טט, מביא את סיפורה של ידידות נהדרת בין שני חברים צעירים, ידידות שנימים הומו־סכסואליים שזורים בה באווירה רו־מנטית־אפלטונית.

לקראת סיום הנובילה מתאכזב קונאר־דין מהיטלר ומהאופן בו ניהל את המיל־חמה, והוא מצטרף אל אותם קצינים שקשרו קשר לרצוח את הפיהרר. בפרק הסיום המתרחש אחרי המילחמה־העול־מית, מגיעה לידיו של המספר חוברת המספרת על תלאות בני עירו בגרמניה, במהלך המילחמה, ומתחת לשמו של חברו הוא מוצא: „פון ההנפלס, קונארדין, שותף בקשר לרצוח את היטלר. הוצא להורג".

סיפורו של פרד אולמן הוא נובילה מעו־דנת, המצליחה להביא לקורא מעט מימי השקיעה של אותו עולם רחוק שבין שתי מילחמות העולם, עולם שנעלם. גם תרגו־מה של איליה גילדין נקי מרבב, למעט הבאת התרגום לעברית משירו של הולדר־לין בשלל אגסים צהובים בתרגומה של לאה גולדברג. תרגומו של פינחס שדה לשיר זה היה עדיף.

* פרד אולמן — פגישה שנייה; עברית: איליה גולדין; הוצאת אדם; 78 עמודים (כריכה קשה).

החוויה הישראלית

„הברירה הטבעית" מול „הפתרון הסופי"

רוח־רפאים מהלכת על פני החברה היש־ראלית מאז עלייתו לשילטון של מנחם בגין ב־1977. רוח־רפאים זו היא הרוח

מגן־דויד והמילה „יהודי" בטלאי הצהוב
„אשכנאצים" מול „לזכור ולא לשכוח!"

של קרע בינעדתי, ההולך ומתרחב מיום ליום, רוח העשוייה להביא היווצרותן של שתי אומות בין היהודים בארץ הזאת.

לפני כמה שבועות הייתי עד לאחד מגילוייה של רוח זו, במהלך הפגנה, ש־שיחזורה את ההפגנה שבסופה נרצח אמיל גרינצווייג. ההפגנה שיצאה מכיכר ציון בירושלים ופסעה לעבר מישרד־ראש־ה־ממשלה בקריה, החלה כאשר למרות מאות השוטרים שגוננו וסוככו על המפ־גינים, ניצבו בשוליה מאות צעירים מוס־תים. הם התרכזו מעבר לשורות השוטרים, קראו לעבר המפגינים, תוך שהם מחזקים בי את נחיצותה של אותה הפגנה: „לכו והצטרפו לאש"ף!", „בוגדים", „יוסי שרידים" ושאר קריאות־גנאי.

קריאות אלה של האספסוף המוסת לא הפחידו אותי כהוא זה. אבל במעלה רחוב בן־יהודה החלו קריאות בנוסח חדש: „אשכנאציב", „דנקנרים", „יהו־דים", „קומוניסטים" וכו' שעוררו בי טעם מריר, אותו חש מן הסתם אבי, כאשר החליט לברוח מגרמניה „הגדולה", בגלל כינויים שקראו לעברו שליחי פרגול צלב־הקרס.

לתמונה זו הצטרף תצלום שאותו ראיתי באחרונה במקומון קול ירושלים. התמונה תיארה כתובת־צבע שנמרחה על דלת אירגון אסירי אושוויץ וברגן־בלזן בירוש־לים. מילה אחת נוספה לשלט: אשכ־נאצים. כדי שהניצולים יהיו בעמדת לזכור ולא לשכוח!

קריאות האספסוף מחד והכתובת שעל הדלת מאידך, מעידים על הלך־רוח מסו־יים, הרווח בימים אלה בחברה הישראלית, הלך־רוח שאינו שונה בהרבה מאותה רוח־רפאים שהילכה אימים על אירופה מרגע עליית היטלר לשילטון — רוח שאת שור־שיה יש לחפש לא רק בעוולות שנעשו לבני עדות המיזרח, במהלך תהליך ההת־נחלות הציונית של מאה שנה, אלא גם במציאות תרבותית מסויימת, שהחלה להת־פשט בימי המערך האחרונים. תהליך זה אני נוהג לכנות בשם תיסמונת הברירה הטיבעית.

להקת הברירה הטבעית, שהיא הסמן הימני של אותו תהליך, החלה בצירוף מופלא של מוסיקה מיזרחית עם מוסיקה מערבית, כז'אנר ישראלי עצמאי במוסיקה, שהיה עשוי להתפתח לאחת מאושיות ה־תרבות הישראלית. אלא שהלהקה נקטה עד מהרה עמדה מוצהרת, תוך שניתקה עצמה מהעשייה התרבותית האמיתית של החברה הישראלית, והפכה לדגל של תיס־מונת תרבותית שלילית, שהיא מאבות החטא של האשכנאצים ושאר כינויי ה־חיבה.

מוסדות השילטון נוקטים בשנים האח־רונות עמדות ברורות לעידודו של תהליך הסחף התרבותי הזה, המעדיף את הברירה הטבעית על להקות כמו כוורת או ארנולד שנברג. מישרד־החינוך־והתר־בות מזרים אין סוף כספים לשם פירסומם של כתבי־עת שונים, משונים ומרובים, שמטרתם היא טיפוח התרבות של יהודי עדות המיזרח. תהליך אנטי־תרבותי זה, שמכווניו אינם יודעים את הגבול שבין פולקלור לתרבות, עשוי להביא לחיסול הסופי של נדבכי התרבות הישראלית. שהרי „המורשת התרבותית" של יהודי צ'כוסלובקיה אינה זוכה לשום סכום של כסף לשם שימורה, בעוד ש„המורשת התרבותית" של יהודי כורדיסתאן, או כל עדה מיזרחית אחרת, זוכה בסכומי־עתק.

מן הראוי היה בחברה הישראלית, ש־יהדות צ'כוסלובקיה, תזכה לפחות באותו הסכום שבו זוכה יהדות כורדיסתאן לשם שימור „מורשתה התרבותית" — שהרי, בדרך הנוכחית, עשוייה המדינה להישאר בלא מורשת, בלא תרבות ואולי אפילו בלא מולדת.

תהליך מעוות זה, המוכתב בידי מערכות החינוך והתרבות הממשלתיות, מעמת ב־עמדת פנים־אל־פנים בין תרבות הברירה הטבעית לבין הפיתרון הסופי הנאצי, ש־אילץ את יהודי אירופה להגשים את עצמם כאן, במיזרח. למעט כמה חריגים תרבותיים לתהליך זה, בדמותם של הסופ־רים סמי מיכאל ושמעון בלס, שניהם מעדה מיזרחית — הרי שאנשי הרוח האח־

רים של עדות־המיזרח מוליכים את החברה הישראלית לקראת שואה תרבותית, שתוליך אותנו עד מהרה לשואה מוחלטת.

אם לשוב למציאות של אביב 1983 — איני יכול שלא לשמוע, מאז אותה הפגנה שפסעה בעיקבותיו של אמיל גרינצוויג, את אותם קולות מחרידים של הלמויות צעדי יונקרים פרוסיים, וקולות־המון שהינם קול שדי. משהו מחריד מתרחש בימים אלה בארץ הזאת, וספק רב, אם יש בכוחו של יום שואה ממלכתי להבהיר להמונים את המשמעות האמיתית של מעשיהם כאן בארץ.

מחקר

אלביון ויהודה

הספר החשוב ביותר שראה־אור במהלך השנה שעברה בנושא תיעוד השואה ובעיותיה, הוא סיפרו של **ברנרד וסרשטיין** בריטניה ויהודי אירופה 1939־1945 *, שהוא סקירה מתועדת הבוחנת את התייחסותה של בריטניה הגדולה לעניין היהודי ולגורלו של העם היהודי במהלך המילחמה־העולמית השנייה.

וסרשטיין שואף להבהיר את מדיניות הממשלה הבריטית לגבי יהודי אירופה במילחמת־העולם השנייה, והתייחסותה לתהליך הפיתרון הסופי, שהידיעות עליו הגיעו עד למישרדי המימשל של אלביון. הספר נפתח בסקירה לאחור של בריטניה והבעיה היהודית, תוך תיאור ההתנגשות בין יהודי ארץ־ישראל ובריטניה, על רקע העימות היהודי־ערבי בפלשתינה.

פרק נוסף ומביש למדי הוא הפרק חסימת דרכי הבריחה, המתאר את אותו עולם, שבו לא היה ליהודי־אירופה מקום להימלט אליו, בשל עוינותן של הממשלה הבריטית ושאר ממשלות, וסגירת שערי הארץ בפני הנמלטים מאירופה — או כמאמר אחד מפקידי מישרד־המושבות הבריטי: „דברים מסוג זה מביאים לכך, שאתה מצטער, כי במילחמה זו אין היהודים עומדים מעברו השני של המיתרס...”

התנבאותו של **אדולף היטלר** בינואר 1939 כי הוא יביא „את הקץ על יהודי אירופה”, הוא מישפט הפתיחה לפרק של וסרשטיין, שכותרתו היא הפיתרון הסופי, שאף הוא מביא את אטימותה־מרצון של בריטניה לתהליך חיסולה של יהדות אירופה, תוך סגירת דרכי המליטה מהיבשת הנתונה במילחמה, בפני נרדפיה היהודיים. גם הפרק התשובה הבריטית, המתייחס לניסיונות להצלת שארית הפליטה היהודית באירופה, אינו מניח כתרים של כבוד על ראשיהם של קברניטי המדיניות הבריטית, כמו הגבלותיו של שר המושבות הבריטי **אוליבר סטנלי**, שאמר: „אין זה בא בחשבון כלל שארץ־ישראל תכניס פליטים יהודים, בין אם הם באים ישירות מספרד ובין דרך אמריקה הצפונית...” לא הועילה פנייתו של סר **ריצ'ארד אוקלנד**, ששאל ב־3 בפברואר 1943 בבית־הנבחרים: „האין הציוויים ההומאניטריים עדיפים על ההגבלות של המיכסות שלכם? מדוע לא להכניס את כל הפליטים בכל תנאי?”

בפרק ההתנגדות מתייחס ברנרד וסרשטיין, בין השאר, אל ההצעה להפציץ מן האוויר את מחנה הריכוז אושוויץ ואת צומת־הרכבות שלו, תוכנית שנתקלה בהתנגדות מצידה של האווירייה הבריטית והמרשל שלה, **הוויהאונט טרנצ'ארד**. ההתנגדות נמשכה גם כאשר הורחבה הצעה זו, לתוכנית שאותה הגישו **משה שרתוק** (**שרת**) ו**חיים וייצמן** לשר־החוץ הבריטי **אנתוני אידן** „להפציץ את קו מסילות הברזל מבודאפשט לבירקנאו (חלק ממחנה אושוויץ, שם מוקמו תאי־הגאז והמישרפות), ואת מחנות־המוות בבירקנאו ובמקומות אחרים.”

על פנייה זו השיב אידן בהתחמקות. כאן מובאת חליפת־מיכתבים מרתקת של ציניות ביורוקרטית, העשויה להחריד את המעיין בה, בשל תת־הרמזים האסטרטגיים המרצפים אותה (כמו מיכתבו של יו"ר ועדת הביון המשותפת, **קוואנדיש־בנטניק**: „מטה חיל־האוויר מעוניין לקבל פרטים מדוייקים יותר לגבי מיקומו של ,מחנה המוות' (המרכאות במקור) בבירקנאו. ייתכן, כי הוא נמצא בתחום של עשרה מיל או יותר מאותו מקום. אם לא יידע מטה חיל־האוויר את מיקומו המדוייק, יתקשו טייסינו לאתר אותו.” או רישומו של י"ר **הנדרסון**: „מר גראנט ממשרד־האווירייה אומר, כי רעיון זה יעלה בחיי בריטים ובהפסד מטוסים ללא שום תועלת.”)

בפרק האחרון מתייחס וסרשטיין לכניעה ללא־תנאי של גרמניה, ולמערכת היחסים שהתפתחה על אדמת גרמניה בין ממשלת אלביון ובין הנציגות היהודית, ששאפה לקדם באמצעות תוצאות השואה את הקמתה של מדינה יהודית בחלק מארץ־ישראל.

אין ספק, שסיפרו של וסרשטיין הוא מרתק מבחינת ההיקף וההתייחסות ההיסטורית שלו לאחד מן האספקטים של המילחמה העולמית ושואת יהודי אירופה, אספקט האדישות הבריטית של שנות השלושים. הוא מציג את האטימות הבריטית במהלכה של המילחמה לנוכח הרעיון של שמד־עם, וסירוב אדיב להפציץ את מחנות אושוויץ.

סיפרו של וסרשטיין מומלץ לקורא העברי, שעשוי ללמוד בינות לקטעי המיסמכים מעט מהציניות האופפת מיסמכים של מישרדי־חוץ, שכמה מדומיהם עוברים בשנתיים האחרונות בתיכתובות המישרדיות של שר־החוץ הנוכחי, **יצחק שמיר**.

* ברנרד וסרשטיין — **בריטניה ויהודי אירופה 1939־1945**; עברית: מנחם בן־איר; סידרת אופקים; הוצאת עם עובד; 383 עמודים (כריכה רכה).

קאצמן, מחסל יהודי לבוב וגאליציה, לוחץ ידו של הימלר

הפצצת אושוויץ היתה עולה בחיי בריטים ובהפסד מטוסים

כתבי־עת

חיילים

קובץ המחקרים המעולה ביותר בנושא השואה בשנים האחרונות הוא יד ושם, הרואה־אור בהוצאת רשות הזיכרון לשואה ולגבורה בעריכת **ליוויה רוטקירכן**. בפירסום י"ד של יד ושם * מתפרסמת סידרת מחקרים מאלפים בנושאי השואה, מחקרים שכמו שבים ומעידים על הטירוף ושיאיו — הפעם מבעד לעיניהם של חוקרים ואנשי־מדע.

כבר במחקרו של **יורגן פורסטר** על חלקו של הוורמאכט במילחמת־ההשמדה נגד ברית־המועצות, בוחן החוקר־המחבר את מטרותיו של מיבצע ברברוסה (מילחמת־הבזק לכיבוש מיזרח־אירופה), שאותה הגדיר היטלר לדברי פורסטר „כמילחמת־השמד־גזענית־רעיונית”. מיבצע זה הביא את הצבא הגרמני לדרגות רבות של שיתוף פעולה עם יחידות אס־אס, למרות והנחה של צמרת הוורמאכט „שלא היא תהיה מעורבת באחריות ל,טיהור' מרחב־המחיה החדש...” אלא שהוורמאכט, שפקודות המיבצע לברברוסה הגדירו לו את המילחמה כמיבצע נגד הבולשביקים והיהודים נאלץ — למרות התנגדותו הראשונית — ליטול חלק במכונת ההשמדה של היטלר. שהרי חיילים ממלאים את מיצוות המדינאים השולחים אותם למילחמה, לא פחות מאותם חיילים שיצאו באחרונה למילחמה בלבנון במיצוות הפרליטיקאים, לחמו ושרו בוזמנית רד אלינו אווירון....

מחקרה של עורכת הקובץ לוויה רוטקירכן על המעטים שמרדו: יהודי צ'כיה ב,חזית הפנימית' עוסק בסיפורם של יהודי צ'כיה שנטלו חלק בתנועת־ההתנגדות נגד הנאצים בצ'כוסלובקיה. החוקר **יואב גלבר** מביא במחקרו השבויים הארצישראליים בשבי הגרמני את סיפורם של יותר מ־1500 מן המתנדבים ביישוב לצבא הבריטי, שנפלו בשבי הנאצים — רובם במערכות יוון וכרתים (אביב 1941). בין השבויים בלט **יצחק בן־אהרון**, שתיאר את תחרושותיו הראשונות בשבי כך: „יחידי הייתי מבין הקצינים וסביבי ים גועש ורועש, אנשים שמצב־רוחם גובל עם טירוף־דעת, ולא ידעתי מה לעשות ואנה אנו באים. הסתכלתי ביחידות הבריטיות הסמוכות וראיתי את אשר הם עושים, כי הן לא היה לי מעודי ניסיון של שבי...” במחקר זה מובא סיפור תלאותיהם ונדודיהם של שבויי המילחמה הארצישראלים על־פני האימפריה הגרמנית, מרגע שיא תהילתה ועד למפלתה, תוך תיאור ניסיונות־הבריחה.

השבויים הארצישראליים היו שונים במעמדם מיהודים אחרים במחנות הנאציים, או כמאמר אחד הקצינים הגרמניים: „אתם פלשתינאים, אבל בעינינו דינכם כדין שבויים בריטיים. כל החובות והזכויות החלות על חבריכם השבויים האנגליים — חלות גם עליכם!” היו מיקרים של התאכזרות כלפי שבויים ארצישראליים, ופירוטם מצוי אף הוא במחקרו של יואב גלבר.

מחקרו של **מיכאל אביטבול** בהמתנה לשלטון וישי: צרפתים ויהודים בצפון אפריקה ערב מילחמת העולם השנייה מובא סיפורה של הקולוניה הצרפתית בצפון־אפריקה, הרקע והאווירה שקדמו בה לכיבוש אירופה בידי היטלר.

תחת הכותרת הוויכוח על דרך ההנהגה ביהדות צרפת מובא סיפור המאבקים של הנהגה יהודית באירופה, עם פרוץ המילחמה העולמית, סיפור האופייני לרוב הנהגות יהודי ארצות אירופה. זה סיפורם של תככים על עמדות־כוח וייצוג, תוך אטימות להליך ההיסטורי המתרחש מסביבם של פרנסי הקהילה. למאבק זה מצטרף גם תהליך הקמתה של צרפת של וישי, אותה מדינת־בובות תת־גרמנית שהוקמה על חלק מצרפת.

דן מכמן מביא את סיפורו של הוועד לפליטים יהודים בהולנד, תוך שהוא מתייחס לתקופה שבה שימשה הולנד — טרם פרוץ המילחמה — מיקלט זמני ליהודים שנמלטו ממדינות מרכז־אירופה. האימרה של ד"ר **חיים וייצמן** „נדמה שהעולם מתחלק לשניים, מקומות שיהודים אינם יכולים לחיות בהם ואלה שאינם יכולים להיכנס לתוכם”, מובאת במחקרה של **יהודית תידור־באומל** מחנה־המעבר קיצ'נר בריצ'וברו. מחקר על־פי עדויות ניצולים מביא **אשר כוהן** במחקרו מפעולות המחתרת החלוצית בהונגריה: מארס־אוגוסט 1944.

תחת הכותרת מזיכרונותיו של כומר אוואנגלי גרמני על נעורים בצפון־טראנסילווניה מובא סיפורו של **האנס הולצטרגר**, המצליח להביא תיאור חי ומרתק של אותו ציבור יהודי, באחד מהאיזורים הנחותים ביותר של אירופה, ששבע נחת ממגפי קלגסיו של היטלר. תיאור ספרותי נוסף הוא תיאורו של הסופר הצ'כי־ישראלי המנוח (החנות ברחוב האחורי) **לאדיסלאב גרוסמן**, המביא רשמים משירותי בפלוגת העבודה.

* **יד ושם, קובץ מחקרים** — עורכת: ליוויה רוטקירכן; הוצאת יד ושם; 287 עמודים (כריכה קשה).

זיכרונות

FIDES TEUTONICA

Fides Teutonica הוא הכינוי הלאטיני לנאמנות טאוטונית, והוא משמש כשם פרק בסיפרו של **תאדיאוש זאדרצקי** במשול צלב הקרס בלבוב *. זהו סיפור יוצא־דופן של סופר פולני, שלמרות הגל האנטי־שמי שהציף את פולין, קודם לכיבושה בידי הנאצים, נחלץ להגנתם.

זאדרצקי תיעד בבמשול צלב־הקרס בלבוב כרוניקה על ייסוריה וחורבנה של קהילת יהודי לבוב, בירת גאליציה המזרחית. זו כרוניקה של תהליך ההשמדה וההכחדה, כפי שתואר בעטו של אדם שחי מחוץ לגיטו, ועקב בעין רגישה אחר תהליך הכחדתו.

כבר בפרק הפתיחה עורך המחבר פאראפרזה וכותב: „פושעי כל הארצות, התאחדו!” הוא מתאר את כיבושה של לבוב בידי הקלגסים הנאצים, ואת „התערותו” של האספסוף העירוני והלאומנים האוקראיניים „שהיו עסוקים בתפירה נחפזת של מעגלים לבנים וצלבי־הקרס השחור והמסורבל החוצה אותם על כל הדגלים האדומים שהניחו אחריהם הסובייטים...”

במשול צלב־הקרס בלבוב הוא תעודה מחרידה, שאינה גולשת לתיאור־יתר של רגשות, אלא מסתמכת על העובדות ועל הכרוניקה המתעדת. זאדרצקי מתאר את המעגל שנסגר על הקהילה בניצוחו של **פריץ קאצמן**, המפקד המקומי, עוזריו, חייליו וחלק מתושבי העיר (ראה תצלום עם רב־טבחים **היינריך הימלר**).

סארקזם שחור קיים ב„דיברת הכבוד של גנרל גרמני” שהובטחה ליהודי המקום כי יהנו בימי הכיבוש הנאצי מ„שלווה, זכויות, התחשבות”, שהובטחו בתוקף אותה נאמנות טאוטונית.

בבמשול צלב הקרס בלבוב ימצא הקורא את השטניות של מכונת־ההשמדה, את תהליך שתיקת ההנהגה היהודית במקום ושיעבודה בעבותות לפיקוד אס־אס, עד לחיסול הקהילה. ספר זה הינו מיסמך מרגש ומחריד, השומר על המימדים האמיתיים והמחרידים של השואה, בלא כחל ושרק.

* תאדיאוש זאדרצקי — **במשול צלב־הקרס בלבוב, חורבן הקהילה היהודית בעיני מחבר פולני**; עברית: צבי ארד, הוצאת יד ושם; 370 עמודים (כריכה קשה).

מאת דן עומר

להרוג את האלימות

איש ששמו פנחס דגן שלח לי מיכתב ובו הוא מבקש ממני לפרסם בעיתון שהוא הוציא לשוק חולצת טריקו שעליה כתוב „הקץ לאלימות". הוא מקווה שאם עם ישראל ילבש את החולצות שלו יקרו לו משהו (לעם ישראל) בכיוון של חוסר־אלימות. הוא מספר לי במיכתבו שחולצה כזאת הוא כבר שלח לנשיא־המדינה וגם לראש־הממשלה, והנה באמת שמתי לב שהשבוע הם לא היו אלימים במיוחד, שני האדונים המכובדים. אולי זה באמת עוזר?

מר דגן, אפילו אני מוכנה ללבוש חולצה כזאת, כדי להראות שאני רצינית בעניין, אבל רק בתנאי שהחולצה היא נגד אלימות פיסית ולא נגד אלימות מילולית. אי־אפשר לקחת לנו את כל התענוגות בבת אחת.

פירסמתי את הקטע הזה כי אמרו לי שזה חשוב. באמת צריך להרוג את האלימות כשהיא עוד קטנה.

מי שילם מי לא?

פינת לב"י

רוני מילוא,
העברת כבר ללב"י את מיליון השקלים המובטחים.

רעיון

שימחה רבה, שימחה רבה, אביב הגיע פסח בא. איך אני יודעת? כי כבר נפלתי על צינור־מים בגינה של חברה שלי. כל שנה אני נופלת לפחות חמש פעמים על צינורות בגינות ועל מירפסות. כל אחד שמגדל שניים־שלושה גרניומים מרגיש צורך לקנות מייד איזה צינור־השקייה רציני ולזרוק אותו לתוך הגינה שלו בצורה נון־שלאנטית.

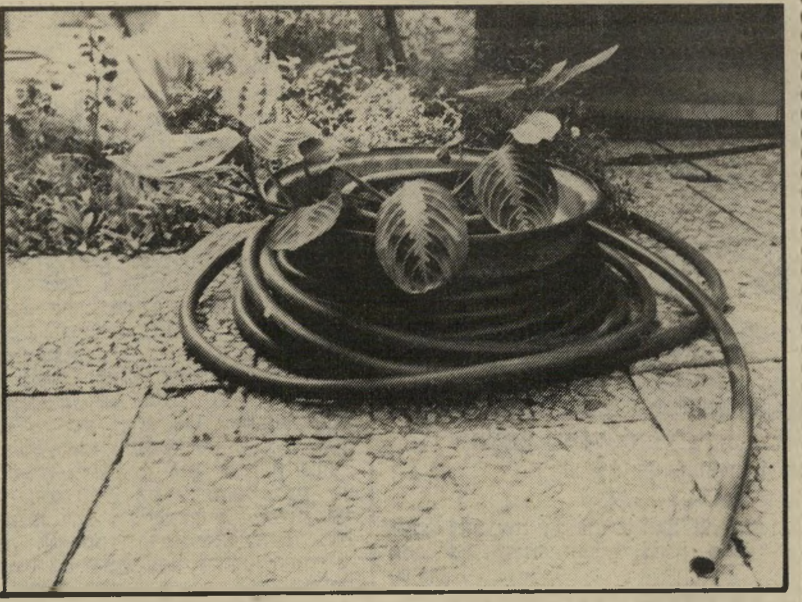

הסיכוי היחידי שאני אמשיך לבקר חברים שיש להם גינות זה שהם יעשו לצינור שלהם מה שידידתי אלינוער רבין עשתה. לקחה ג'אנט של מכונית, תקעה לתוכו עציץ וגילגלה את הצינור מסביבו. תיראו איזה יופי!

לאכול את הצלחת

בצער רב אני חייבת להודות שזו לא המצאה שלי. ראיתי את זה כשאכלתי ארוחת־צהריים במלון קרלטון בתל־אביב, ובשבוע פסח אני בטוחה שתוכלו לעשות בזה שימוש יוצא מהכלל, כלומר תוכלו לסחוט מחמאות אדירות מהאורחים שהזמנתם לארוחה חגיגית. אתם גם לא מוכרחים להודות שלא אתם המצאתם את זה.

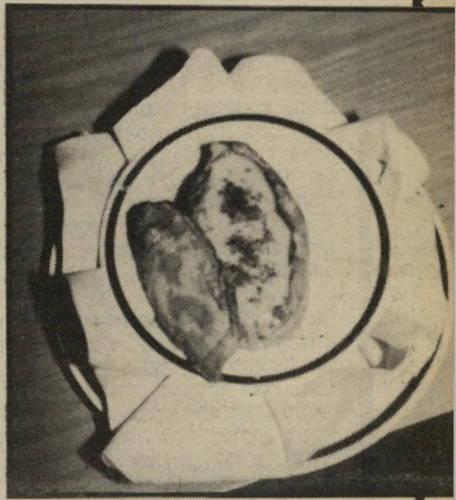

העניין הוא פשוט. לוקחים תפוח־אדמה גדול מאוד. חותכים לו את הראש, כלומר פחות משליש התפוח יורד, כדי שישמש אחר־כך מיכסה. בתוך החלק הגדול של התפוח חופרים חור גדול מאוד, עד שהתפוח ניראה כמו קערית מרק. אז לוקחים את שני החלקים ומכניסים אותם לתנור אפיה עד שיוצא תפוח אפוי (אם אופים אותו בתוך נייר כסף זה לוקח בערך 30 דקות.)

בינתיים מבשלים מרק. אפשר כל מרק, אבל הכי מתאים זה לעשות מרק תפוחי־אדמה. כשהכל מוכן, יוצקים את המרק לתוך החור הגדול של התפוח האפוי, מכסים במיכסה של התפוח האפוי ומגישים.

על זה אפשר להגיד: האוכל היה כל־כך טעים שאכלתי גם את הצלחת.

תהיה בריא, אבא!

היום אספר על אבא שלי. אבא שלי, כנראה בגלל הגנים שאני העברתי לו, לוקח את החיים בדיוק כמו שמגיע להם, כלומר בצחוק. הדברים היחידים שאבא שלי לוקח ברצינות ומתייחס אליהם בכבוד זה האדונים הנכבדים באך, בטהובן, מוצרט, צ'ייקובסקי, ברהמס, ראוול ועוד כמה מהחבר'ה האלה, ומאחר שכל האדונים המוזכרים מסתובבים אצלו על הפטיפון הפרטי כמעט 20 שעות ביום, אין לו, לאבא שלי, תלונות מהחיים.

בשבוע שעבר קיבל אבא שלי התקף־לב ובמקום לבדוק אם ביטלו במיקרה איזה קונצרט של הפילהרמונית, בדקו לו אלקטרו־קרדיאוגרם. שמו אותו במיטה נקיה בבית־חולים ליד כל מיני אנשים שמתלוננים. רק מזה בן־אדם כמו אבא שלי יכול למות. אבל הוא יצא מזה.

ואז התחילו לבוא אליו המבקרים. כל החברים מסידרת הקונצרטים ג' וכל החברים שהיו נפגשים בקונצרטים של ימק"א וכל החברים האחרים מכל מיני מוסיקות קלאסיות אחרות, וגם חברים מהעבודה ושכנים ומישפחה, עם עצום ורב.

יום אחד אבא שלי סבל אותם והקשיב לכל ה„מעכשיו תיזהר," „אל תאכל יותר מלח," „אל תנהג יותר באוטו," „מותר לך לחזור בכלל לעבודה?" „עכשיו תפסיק לדאוג," „אתה מוכרח לעשות דיאטה," „כדאי שתנוח הרבה," „אולי תעברו לגור בקומה נמוכה" וכו' וכו'. למחרת הוא קם מהמיטה, עשה קופסה יפה מקרטון, ובטוש אדום כתב עליה באותיות גדולות: „עצות." הוא מבקש ממני להעביר לכל חבריו לא למסור לו את העצות באופן אישי אלא לכתוב אותן על נייר ולשלשל לקופסה, זאת אומרת, אם הם רוצים שהוא ימשיך לחיות.

סדין אדום

זוכרים שפעם, לפני הרבה שנים, היו לנו סדיני כותנה לבנים וכולנו ישנו עליהם בשלווה? עברו שנים, אף אחד כבר לא ישן בשלווה והסדינים הלבנים פינו את מקומם לסדיני אל־גהץ מצויירים וצבועים בשלל צבעי הקשת. כבר שנים שהסדינים הלבנים האלה תופסים מקום בארון. אין מה לעשות איתם, אבל הלב היהודי לא יתן לזרוק דברים טובים.

כל זה אני מספרת כי ברור לי שבנקיונות הגדולים של לפני הפסח שוב נתקלתם בערמה הגדולה ושוב חשבתם אם אולי, במיקרה, אתם מכירים מישהו עני מאוד כדי לתת לו מתנה. אבל מי מכיר עניים שאין להם סדיני אל־גהץ?

פניתי בתביעה לחברתי אלופת הצבעים (שעליה כבר סיפרתי לכם), שתמצא לי פיתרון. חברתי אמרה לי ללכת לחנות של צבעים ולבקש שפופרת צבע ששמה דקה. מייד קניתי שלוש שפופרות כאלה. קראתי בעיון את ההוראות שעל הנייר, והיום יש לי שני סדינים שחורים, שניים כחולים־כהים ושניים באדום לוהט.

עכשיו הסדינים שלי יכולים להיות מפת שולחן מאוד חגיגית. אפשר לעשות מהם וילון לחדר־הילדים, אפשר להדביק עליהם כמה אפליקציות ולהשתמש בהם ככיסוי מיטה, או אפילו לתפור שני סדינים ולקבל ציפה יפה למיטה. מה עוד אפשר לבקש מכמה סדינים ישנים שכמעט הצהיבו בארון?

תודה לשני הדוקטורים

כבר שנים שלא הייתי חולה. אולי 15 שנה. אני לא יכולה להרשות לעצמי להיות חולה בסתם יום של חול. אנחנו — זאת אומרת הרופאים והמחלה שלי — חיכינו, חיכינו, חיכינו ואז התפרצנו ביחד. וככה, במוצאי־שבת, לקחו אותי לבית־החולים תל־השומר כדי שאיזה רופא־תורן יבדוק אם יש לי בכלל עתיד או שאפשר כבר לחלק את הבגדים שלי.

הרופא הביט עלי טוב־טוב והחליט שמה שיבריא אותי זו איזה מחמאה הגונה. לקח את ידי והחזיק אותה בידו, הסתכל לי ברכות לתוך העיניים ואמר: „תמיד את כל־כך רזה?" איזה רופא, איזה בן־אדם, איזה פסיכולוג — א"א! תודה לך דוקטור, אני לא זוכרת את שמך, היית שיגעון!

אגב, הוא קיבל אותי מייד, כי דוקטור אחר, שהוא חבר של חברים שלי, אמר לו לקבל אותי תיכף. תמיד אמרתי שאם לבן־אדם יש קשרים — פרוטקציה הוא לא צריך.

טבעונות

לכבוד שנת השעלת העולמית החוגגת בכל בית מכובד, הביאו לי מחוג ידידותיי הטבעוניות את תרופת הפלא הזאת:

מגרדים על פומפיה דקה בצל אחד בינוני. את חתיכות הבצל הקטנות זורקים. את מיץ הבצל שנשאר מערבבים עם כפית דבש, נותנים כפית מהמרקחת הזאת לילד המשתעל פעמיים ביום. ניסיתי. הילדים שלי שונאים אותי ואומרים לי מילים גסות ומעליבות — אבל הם לא משתעלים יותר.

דניאלה שמי

ORIENT
QUARTZ
שלמות על ידך
ORIENT QUARTZ
B15-806
B15-807
אוריינט בדיוק בזמן הנכון.
שעון מעולה ללא בעיות• יבוא שיווק והפצה: בני משה קרסו בע"מ• סוכנים בלעדיים של: ORIENT WATCH CO. JAPAN

אמא! ד"ר פישר מפנק את התינוק שלך

חדש! תכשירי הטיפוח של דר' פישר לתינוק – עכשיו גם בישראל.

גם אם תמיד נתת לתינוק שלך את הטוב ביותר, מהיום יש לנו בשורות טובות עבורך: מדעני דר' פישר מעניקים לך היום סדרת תכשירים המהווה עידן חדש בטיפול, נקוי, טיפוח ופינוק עורו העדין של תינוקך. נסי את מגוון התכשירים בעצמך ותביני מדוע התינוק שלך כל־כך נהנה. כל תכשירי דר' פישר לתינוק מומלצים גם למבוגרים.

משחה לתינוק

להגנת עור התינוק (הנימצא במגע תמידי עם חיתולים) בפני שפשוף, יובש וגרויים.
מכילה: – אזולן ותמציות פרחי הקמומילה – להרגעת העור, פנטנול – להתחדשות תאי העור, סיליקון – להגנה על העור, לנולין – המונע יובש וצינק אוקסיד אנטיספטי.

תחליב שיזוף לתינוק (8)

תכשיר המסנן את קרני השמש האולטרה סגולות. שומר על לחות העור ומגן על תינוקך מפני מכת שמש ומנזק מצטבר הגורם להזדקנות העור. מעניק לתינוקך מראה שזוף בריא וטבעי.

שמן לתינוק

לטיפול ולניקוי עור התינוק ולהגנה מפני יובש וגרויי עור. משאיר את העור רך, רענן ונעים. מכיל ויטמינים E+A אזולן, תמציות פרחי הקמומילה וכן שמנים עדיני לניקוי והגנה.

אל סבון נוזלי לתינוק

אל־סבון נוזלי לתינוק בתחליב לרחיצת עורו העדין של התינוק. מכיל שומנים עדינים המגינים על העור מפני יובש וכן אזולן ותמצית פרחי הקמומילה המרגיעים את העור.

שמן אמבט לתינוק

יוצר באמבטיה תחליב עדין המטפל בעור יבש ומרגיע אותו. מכיל ויטמינים E + A, התורמים למצב התקין של רקמות העור, אזולן, תמציות פרחי הקמומילה ושמנים עדינים.

תחליב לתינוק

תחליב לחות לתינוק שנספג מיד בעור, מנקה, מרענן, מרגיע ומונע יובש וגרויים.
תחליב לחות המשותף לתינוק ולך (כתחליב לטיפול בעור יבש, לנקוי ולהסרת האיפור).
מכיל: – אזולן, תמצית פרחי הקמומילה, סיליקון ולנולין.

שמפו לתינוק (ללא דמעות)

שמפו עדין במיוחד המנקה את שיער התינוק ביסודיות ואינו צורב בעיניים.
מכיל: לקרימול ותמציות פרחי הקמומילה המחזירים לשיער את הברק הטיבעי.

ד"ר פישר-מדע וטבע שעושים יופי

הצטרפי למועדון דר' פישר

שלחי את התלוש הרצ"ב והצטרפי למועדון דר' פישר המקנה לך השתתפות במבצעים, ימי עיון, הרצאות והגרלות שיפורטו בעתיד.
לכבוד מועדון דר' פישר,
ת.ד. 39071, מיקוד 61390 תל־אביב

כן, הנני מעוניינת להצטרף למועדון דר' פישר חינם וללא כל התחייבות מצידי. אנא שלחו לי מידע מפורט של תכשירי דר' פישר, כמרכן אשמח לקבל תכשיר חינם לדוגמא.

סמני x ליד התכשיר שברצונך לקבל

- ☐ מסדרת תכשירי הטיפוח לתינוק
- ☐ אולטרסול – תחליב שיזוף
- ☐ פירידיקס שמפו נגד קשקשים
- ☐ קמיל בלו אל סבון נחלי לכל המשפחה

שם פרטי ______ שם משפחה ______
כתובת ______
מיקוד ______ טלפון ______
מספר המזל ______ (ימולא בחב' דר' פישר)

י. פרנקו את דן/עיצוב הכט

שידור

צל"ג

שואה טלוויזיונית

● למנהל־הטלוויזיה, **טוביה סער**, ולמנהל מחלקת־התוכניות שלה, **צבי („צביקה") שפירא**, על לוח מישדרי „יום השואה והגבורה" בטלוויזיה, המבוסס על מישדרים מתוצרת חוצלארץ (אושוויץ ובעלות־הברית — בי־בי־סי; הם היו אנשים פשוטים — טלוויזיה הולנדית; מסע הארורים — סרט־קולנוע). מישדרים אלה מוכיחים בפעם המי־יודע־כמה את העקרות המאפיינת את הטלוויזיה הישראלית בשנים האחרונות. זו השנה הראשונה שהטלוויזיה הישראלית לא הכינה מישדר תיעודי כלשהו מתוצרתה להקרנה ביום זה. שואה טלוויזיונית זו תמוהה עשרת מונים לנוכח העובדה, שבעל־הבית האמיתי של הטלוויזיה, **יוסף לפיד**, הוא עצמו ניצול־השואה, ובאחת מהשנים שבהן טרם ניהל את רשות־השידור אף סיפק תסריט לסרט מקורי, שנוצר במיוחד ליום־השואה.

עיוורון צבעים

● למערכת־החדשות שהתעלמה כליל מאחד המאורעות החשובים והחזותיים ביותר באירופה — כניסת „הירוקים" לפרלמנט הגרמני (ראה עמודים 13־11).

מנכ"ל לפיד
שואה

מאחרי הקלעים

סירוב לסער

המהלומה האחרונה שספגו סער את לפיד בניהול חטיבת החדשות, הוא סירובו המפתיע של הכתב המעולה לענייני־המרחב ליטול על עצמו את מישרת עורך מבט, זמנית, לשלושה חודשים (עם אפשרות של הארכה לעוד שלושה חודשים).

אהוד יערי, ששב באחרונה מארצות־הברית, לשם יצא אחרי שהביע את הסכמתו למלא תפקיד זה, הדהים את ראשי הרשות כאשר חזר בו מהסכמתו, בטענה כי מדובר ב„טעמים אישיים."

סירובו של יערי למלא את תפקיד עורך מבט פתח שוב את מחול־השדים של חטיבת־החדשות, סביב מציאת מועמד „מתאים" לתפקיד. גם יציאתו של מנהל החטיבה **יאיר שטרן** לחופשה, כאשר את מקומו בצמרת רשות־השידור (בפורום החדשות) מילא כתב־הרדיו לשעבר **מיכאל קרפין**, עורר סערה בקרב עובדי החטיבה, שכמה מהם אימו שאם ימונה קרפין כעורך מבט, הם יצטרפו לעובדי החטיבה שיצאו ל„חופשה ללא־תשלום."

מין סקר שכזה

בבניין הטלוויזיה בירושלים מכנים זה, יותר משבוע את „סקר ההאזנה" שהציג מנכ"ל הרשות, **יוסף לפיד**, לפני עיתונאים כ„המלך עירום!"

סקר זה, שהוזמן בידי לפיד, נועד לרומם, לדיברי אותם עובדים, את ניהול הטלוויזיה בידיו.

הסקר שגילה כי ההאזנה למבט עלתה בכימעט 20%, והשבוע — יומן אירועים ב־10%, וכנ"ל התוכניות מוקד ומבט שני עורר הפתעה בקרב מומחי הטלוויזיה והתיקשורת בישראל. אלה ציינו כי בעוד שהסקר הקודם, בחודשים אוקטובר־דצמבר 1980, היה מטעם הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה, הרי שהסקר החדש נערך בידי המכון הישראלי למחקר חברתי שימושי. יש ספק רב, אם השאלות שוות בשני סקרים אלה.

לפיד כינס לרגל מימצאי הסקר החדש את הכתבים הסוקרים את רשות־השידור, ובשימחה רבה הציג לפניהם את המימצאים, שאינם עולים בקנה אחד עם רמת התוכניות של הטלוויזיה הישראלית ועליונות מיבחר התוכניות של התחנה השכנה, הירדנית. בהזדמנות זו עלב לפיד במבקרי־הטלוויזיה ובעיתונות, המבקרת את רמתה ואיכותה של הטלוויזיה הישראלית, ברמזו ששיקולים לא־מיקצועיים מנחים את העיתונות המבקרת את הטלוויזיה.

כל סטודנט בסטאטיסטיקה יודע שניתן להגיע, בעזרת שאלות מנחות, לתוצאות הרצויות למחברי־הסקר.

בפירסום של רשות־השידור, שהביא את תוצאות הסקר, אין עורכיו מביאים את השאלות שהם שאלו את האוכלוסיה הנשאלת.

לפיד, שניפנף בתוצאות הסקר כהוכחה לצידקת מדיניותו בטלוויזיה, התעלם מכך שבארצות־הברית נערך מדי ערב סקר־צפייה בתחנות הטלוויזיה. סקר זה גורם להארכת סדרות או להורדתן מהמסך.

„חשדה" בלי חתימה

למרות שחלפו כבר שלושה חודשים מהיום שבו סיים **יאיר אלוני** את תפקידו כמנהל מחלקת־סירטי־תעודה־והסברה בטלוויזיה, טרם נמצא מועמד מתאים למילוי תפקיד חשוב זה.

תחילה הוצע שמו של מפיק כולבוטק, **רפי גינת**, כמועמדו של טוביה סער, אך הצעה זו נתקלה בהתנגדות מצד **צבי („צביקה") שפירא**, מנהל מחלקת־התוכניות. לעומת זאת הציע שפירא את מועמדותו של **חנינא אמיץ**, מהמוכשרים שבמפיקי הטלוויזיה (עלי־כותרת וכולבוטק, שאותה הגה, הקים ומיסד). להצעתו של שפירא השיבו לפיד וסער בהתנגדות רבתי.

כתב קרפין
סערה

שמות נוספים הנזרקים לחלל בניין־הטלוויזיה, כמועמדים אפשריים למישרת מנהל המחלקה, הם שמותיהם של **יעקוב אייזנמן**, צלם ובעבר מפיק־מישנה של עמוד האש, **יוסי לנדאו**, **שימעון יקותיאלי** ו**אסתר סופר** (ששימשה עד לאחרונה כמנהלת מחלקת־התוכניות).

בינתיים מתנהלת המחלקה בלא מנהל — עד שיאזל מלאי סרטי־התעודה שהכין אלוני לממלא מקומו.

זמר פיק
אכל אותה?

נא לזמר בעברית תיקנית!

רשימה ארוכה של זמרים, שהשפה שבה הם שרים את שיריהם אינה עברית תיקנית, עשויים להיעלם בקרוב מהמסך ומעל לגלי־האתר. עם רשימת הזמרים נמנים צביקה פיק, איתן מסורי, ניסים סרוסי, זוהר ארגוב, אבנר גדסי ומרבית זמרי הקסטות של התחנה המרכזית.

הסיבה להיעלמותם של זמרים אלה מהמסך ומגלי־האתר: החלטה של ועדת־הלשון של רשות־השידור, בראשותו של פרופסור דותן מהאקדמיה ללשון העברית. בכוונתה להורות על מוסדות רשות־השידור (רדיו וטלוויזיה) שלא להשמיע זמרים ששיריהם מושרים בעברית שאינה נכונה.

בהחלטה זו של ועדת־הלשון, נוצר פתח לחזרה על הצנזורה שהוטלה על קול ישראל בשנות ה־50, כאשר שירים כמו הסלע האדום ואנקש נאסרו להשמעה.

הגיב על החלטה זו אחד מעורכי תוכניות־הלהיטים בטלוויזיה, שאמר: „אם הכלל הנקוט אצל ועדת־הלשון של רשות־השידור הוא 'עברית נכונה,' הרי שבמקביל עליה להטיל הוראה, שתאסור על רוב המדינאים וחברי־הכנסת מלהופיע בכלי־התיקשורת הממלכתיים!"

הבג"ץ המשרבל

פורום החדשות של רשות־השידור הוקדש בשבוע שעבר כולו בעתירה הבג"ץ של עורך־הדין **אמנון זיכרוני** נגד הנהלת רשות־השידור, בקשר למניעת ראיונות עם ראשי־הערים בשטחים הכבושים. במיסגרת הפורום נזף לפיד במנהלי קול ישראל על נוסח ההודעה על מסקנת הבג"ץ, כפי ששודר.

הוחלט לבטל את האיסור של הוועד־המנהל על עריכת ראיונות עם ראשי־הערים, תוך הבהרה שהרדיו והטלוויזיה רשאים עכשיו לראיין ראשי־ערים בהתאם לשיקוליהם המיקצועיים.

מהפיסקות הקטנות של הבג"ץ מסתבר כי יש בסמכותו של הוועד־המנהל להגיש רשימה שמית של אישים, שאסור על הרדיו והטלוויזיה לראיינם. השמועה טוענת כי בישיבה הבאה של הוועד־המנהל, בשבוע הבא, יוחל בדיון על הרכבתה של רשימה זו.

מפיק אמיץ
מועמדות

בפורום הישווה לפיד, את החלטת בג"ץ לפסק־הדין בפרשת סומייל, בשנות ה־60 שהורה על יומני־הקולנוע לצלם גם אירועים שליליים.

אין ספק כי הבג"ץ הנחיל מהלומה קשה על רשות־השידור, המנכ"ל, היו"ר והיועץ המישפטי, שטיעוניו היו חלק מהמפלה.

רדיו

פרשת־פאר: המשך

החלטה אחרת של בג"ץ, בעניינה של השדרנית **עדנה פאר** וכישוריה לתפקד כמנהלת מחלקת־התוכניות של גל"ץ, טרם הביא לתוצאות המיוחלות: כניסתה של פאר לתפקידה.

עובדי גל"ץ ממשיכים בהתארגנות נגד האפשרות שפאר תפקד עליהם, בתיקווה כי כניסתו של האלוף משה לוי לתפקיד הרמטכ"ל תביא למיפנה מיוחל.

יחד עם זאת אין ספק שאם תיכנס פאר לתפקידה, צפוי גל של פרישות מהתחנה הצבאית, העשוי לצמק עוד יותר את מיספר המאזינים לתוכניתיה.

פסקול

בלי „ניקוי־ראש"

החוג לקומוניקציה באוניברסיטה העברית לא נחשב מעודו כפנינה בכתר התיקשורת. ראש החוג, הפרופסור **אליהוא כץ**, מי שהיה מנהל צוות־ההקמה של הטלוויזיה הישראלית, נחשב כאבי כל העיוות והסירבול בטלוויזיה הישראלית, מימי הראשית שלה ועד עצם היום הזה. אחת מתלמידותיו של כץ, **תמר ליבס**, מצאה נושא מרתק לעבודת דוקטוראט: „תגובות של צופים על תוכניות דאלאס" נראה שלכל תחנת־טלוויזיה צמוד גם חוג לקומוניקציה בהתאם לאותה רמה ●● מזה חודשים מוקרנת הסידרה המזמרת שרתי לך ארצי, בכיכובו של **דן אלמגור**, בשידור־חוזר. הטענה היא שמאחר והטלוויזיה נכנסת בהילוך גבוה לעידן־הצבע, זוהי הזדמנות להקרין את הסידרה מחדש. כאשר נשאל לפיד אם קנה־מידה זה אינו קיים גם לגבי התוכנית ניקוי ראש, שצולמה בשחור־לבן, והאם יש בכוונתו להביאה להקרנה חוזרת, השיב: „לא בא בחשבון!"

תוכניות מועדפות

בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי

6. 4

● סידרה קומית: רודה (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). הפרק מרטין אינו גר פה עוד מביא עוד אחד מפרקי הסידרה הקומית, המספרת על עולמה של גרושה ניו־יורקית.

● סרט טלוויזיה: הגיבן מנוטר־דאם (10.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). עיבוד טלוויזיוני לספרו הקלאסי של ויקטור הוגו, על קוואזימודו, היצור המיפלצתי המסתתר בכנסית נוטר־דם, ועל אסמראלדה.

אנ־דוואן והופקינס: הגיבן מנוטר־דאם
יום רביעי, שעה 10.05

יום חמישי

7. 4

● סרט תעודה: הקרב על וארשה (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). סרט המתאר את הקרב של המחתרת הפולנית נגד הנאצים, הקרב שהתחולל בווארשה במילחמת העולם השנייה. בסרט שזורים קטעים מיומנים ישנים מצולמים שחור־לבן, וראיונות עם אלה שהשתתפו בקרב. הפקה של בי־בי־סי.

● סידרה: ברית עדרים (10.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). פרק רביעי בסידרה, המבוססת על סיפרה האוטוביוגרפי של הסופרת האנגליה ורה בריטן. אדוארד שב הביתה לחופשה. חוויות־הקרב הקשות ומות חבריו השפיעו על מצבו הנפשי. אדוארד שב לחזית בצרפת וורה מתנדבת שוב. מאוחר יותר נשלח אדוארד לחזית איטליה, שם הוא נופל בקרב.

יום שישי

8. 4

● סרט קולנוע: מסע הארורים (9.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). סרט המבוסס על אירוע שהתרחש ערב פרוץ מילחמת העולם השנייה. הגרמנים, בטכסיס פירסומת שטני, העמיסו אוניה מלאה ביהודים, ביניהם יהודים שהוצאו ממחנות־הריכוז. האוניה נשלחה אל מעבר לאוקיאנוס, להוואנה שבקובה. אבל עד מהרה התברר שבנמל היעד — וכן בשאר הנמלים — איש אינו מוכן לקלוט את הפליטים, למרות שהכל יודעים את שיעלה בגורלם אם תשוב האוניה לגרמניה.

שבת

9. 4

● תעודה: הם היו אנשים פשוטים (8.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). סיפורה של קבוצת וסטרוויל שחבריה הולנדים שסיכנו את חייהם במטרה להציל יהודים. הם שיתפו פעולה עם חברי החלוץ. את מנהיג הקבוצה הוציאו הנאצים להורג.

● תעודה: אושוויץ ובעלות־הברית (9.50 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). סרט המתאר את שלבי המעבר של מחנה הריכוז אושוויץ למחנה השמדה, את המאמצים שנעשו להביא את המידע על המתרחש שם לידיעת העולם ואת יחס בעלות־הברית למידע זה. בין השאר מועלה כאן גם הוויכוח על השאלה אם היה אפשר להפציץ את אושוויץ.

יום ראשון

10. 4

● סידרה: דאלאס (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). מיס אלי מגלה שהניהול חסר־האחריות של ג'יי־אר עשוי להמיט אסון על עיסקי־הנפט שלהם. ג'יי־אר נועץ בסוכן של הבורסה. בובי נדהם כאשר מתגלית האמת על תינוקה של קריסטין. פאם מסדירה את שיחרורה מבית־החולים. סו־אלן מהרהרת שוב ביחסיה עם דאסטי.

● דראמה: מישפט של חמור (10.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). סרט המבוסס על אירוע משנת 1881, כאשר סגן הנרי פליפר, הבוגר השחור הראשון של הפנימיה הצבאית וסט פוינט הגיע לדרגת קצונה. חבריו הלבנים נהגו לכנותו בכינויים שונים, והכינוי „חמור" הוא אחד מהם. סגן פליפר נפל קורבן לקנוניה שזממו נגדו הקצינים הלבנים, כדי להכשיל אותו בתפקידו. הוא הועמד לדין צבאי, הורשע בהתנהגות שאינה הולמת קצין וסולק מן הצבא. בתפקיד הסגן פליפר: פרנקלין סילם.

דנאווי וורנר: מסע הארורים,
יום שישי, שעה 9.15

יום שני

11. 4

● סידרת מקורית: קרובים קרובים (8.30 — שידור בצבע, מדבר עברית). פרק נוסף בסידרה הישראלית המשעשעת, שהופקה בידי הטלוויזיה הלימודית ומוקרנת בטלוויזיה הכללית.

● שמונה וחצי פלוס: גאנדי 11.10 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). בעוד שברחבי העולם המערבי מקרינים ממש בזמן זה את טקס חלוקת פרסי־האוסקר לשנה זו, מקרינה הטלוויזיה סרט תיעודי על הכנת אחד הסרטים המועמדים, על המנהיג ההודי מהאטמה גאנדי.

יום שלישי

12. 4

● בידור: אדמה רוח ואש (10.10 — שידור בצבע, מדבר ומזמר אנגלית). אדמה רוח ואש הוא שמה של להקת הפאנק המפורסמת ביותר בעולם. בתוכנית הופעה חיה של הלהקה שהוקלטה לטלוויזיה בקיץ 1982.

● סידרה: לא יאמן כי יסופר (11.10 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). הפרק הצלחה מובטחת מספר על תעשיין עשיר המסרב לתת לאשתו מחצית מרכושו כתנאי לגירושיהם. היא מתכננת סחיטה, בעוד שהוא מתכנן רצח. בתפקיד התעשיין: טאלי („קוז'אק") סאבאלס.

סילם: מישפט של חמור
יום ראשון, שעה 10.20

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 6. 4

● סידרה לילדים: ג'ורג' (6.35 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית). סידרת הרפתקות אשר במרכזה מככב כלב ענק בשם ג'ורג', על רקע נופי שווייץ.

● קומדיה בלשית: ברני מילר (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית). סידרה המתרחשת בתחנת־מישטרה בניו־יורק ומציגה גלריה של דמויות העוברות בתחנה, כגון: שוטרים ובלשים, גנבים וכייסים, ואנשים הנקלעים למקום בטעות. כוכב הסידרה הוא הל לינדון, בתפקידו של ברני מילר.

יום חמישי 7. 4

● סידרה לילדים: כפר בעננים (6.40 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 20 דקות, מדבר צרפתית). סידרה לילדים בהפקת הטלוויזיה הצרפתית. הבובות ממלאות בה את תפקידי השחקנים. הסידרה מספרת על שני ילדים המרחפים בעננים ויורדים מפעם לפעם לסיורים ובירקורים במקומות שונים. אפשר להנות מסידרה זו גם ללא ידיעת השפה הצרפתית.

● סרט קולנוע (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). כמדי שבוע בשעה זו מקרינה הטלוויזיה הירדנית סרט עלילתי באורך מלא.

יום שישי 8. 4

● סידרה קומית: המופע של מרי טיילור מור (1.45 — שני הערוצים — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית). על חייה של נערה קרייריסטית העובדת כעוזרת־הפקה בתחנת־טלוויזיה קטנה בעיר מניאפוליס בארצות־הברית. הסידרה הופקה לפני שנים אחדות, ומשתתפיה הפכו אחר־כך כוכבי סדרות חדשות יותר, כמו לארי הרפר ברודה, אד אסנר בלו גרנט, וגווין מקלאוד בספינת האהבה.

● סידרה הומוריסטית: לא יאומן (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית). סידרה קלילה עם שחקנים המתחלפים בכל פרק. בסידרה סיפורים סאטיריים־הומוריסטיים עם סוף מפתיע.

יום שבת 9. 4

● קומדיה: העצמה ג'ונס ובנה (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית). קומדיה בריטית עם השחקנית פאולה ווילקוקס בתפקיד של אם לא נשואה.

● סרט קולנוע ערבי (9.40 — ערוץ 6 — שידור בצבע, מדבר ומזמר ערבית). לאוהבי סירטי הקולנוע הערביים, מגישה הטלוויזיה הירדנית בערוץ הראשי סרט קולנוע חדש יחסית, מאולפני הקולנוע של בירת מצריים.

יום ראשון 10. 4

● סידרה עלילתית: נני (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). העלילה מתרחשת באנגליה בתחילת המאה והיא מספרת את קורותיה של אומנת העובדת בבתיהם של בני־אצולה ואיליהון, ומחנכת את ילדיהם.

● סידרה חדשה: שיגעונותיה של אמריקה (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). סידרה חדשה הסוקרת תופעות מוזרות ויוצאות־דופן ביבשת האמריקאית.

יום שני 11. 4

● אנימציה: אבוט וקוסטלו (6.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 15 דקות, מדבר אנגלית). סרטי אנימציה בכיכובם של צמד הקומיקאים של הקולנוע האמריקאי בשנות הארבעים והחמישים.

● תעודה: אופקים (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). סידרה דוקומנטרית בנושאים שונים.

יום שלישי 12. 4

● סידרה לילדים: היידי בת החרים (6.10 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית). סיפורה של יוהנה ספיירי, היידי, מובא בגירסה דוברת אנגלית, שצולמה במקומות התרחשות העלילה — בשווייץ ובגרמניה. מככבים בסידרה: קטיה פוליטין, סטיפן ארפגוס ורנייה דלטגנן.

● סידרה עלילתית: דאלאס (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). המאבק הצמוד בין שני האחים ג'יי־אר ובובי נמשך, כאשר כל אחד משניהם משתדל להשיג רווחים לטווח שאינו עולה על שנה, כדי לזכות ברוב מניות החברה. בינתיים מקבל קליף ברנס, יריבו של ג'יי־אר, ניהול חברת־נפט שרכשה אמו, כדי לפגוע בג'יי־אר.

שרה דורון מספרת על ימי־ילדותה בתל־אביב הקטנה, על פעילותה בתנועת־הצופים, איך הכירה את בעלה, האדריכל אהרון דורון, על יחסיה עם חברות־הכנסת ועם חבריה במיפלגה הליברלית, ומכריזה:

ראיינה שרית ישי

בהצבעה לתיקון חוק ההפליות הצבעתי בניגוד למצפוני, בגלל אילוצים של הסכם קואליציוני

●

בעלי עודד אותי לאורך כל הדרך. כשהייתי מיואשת והייתי בטוחה שלא אבחר לכנסת, הוא אמר לי: „אל תפסיקי!"

●

שושנה ארבלי־אלמוזלינו נלחמה נגד החוק להזדמנויות שוות. אלוני, גרוסמן, אשל ונמיר לא היו באולם בעת ההצבעה

אבא שלי, שלמה סנדלר, היה גדול קבלני ליטא. הוא הגיע לכאן עם קפיטל גדול, הפסיד הרבה והפך לקפיטליסט קטן

●

הרצוג יהיה נשיא טוב. הדבר היחידי שיש לי נגדו זה שהוא במערך. הוא היה נגד קמפ־דייוויד, אני הצבעתי בעד

●

ידעתי שפנינה רוזנבלום היא דוגמנית ונערת־זוהר, אבל היא הציגה עצמה כעובדת ב„ידיעות אחרונות"

„אני בן־אדם צנוע מאוד!"

אם להתעלם מהעובדה כי שרה דורון היא חברת הליכוד ותהיה חברה בממשלתו של מנחם בגין, הרי עצם בחירתה של אשה לתפקיד כה נכבד, ועצם העובדה שבממשלת ישראל תהיה סוף־סוף אשה שר, היא בבחינת יום־חג לכל הנשים.

שרה דורון מעולם לא בלטה כחברת־כנסת, מעולם לא ריכזה סביבה את תשומת־ליבם של אמצעי־התיקשורת. היא אומרת שהאשמה היא בה. הצניעות שלה הפריעה לה בדרך אל אמצעי־התיקשורת, אך בהחלט לא הפריעה לה בדרך אל הפיסגה. היא מילאה תפקיד חשוב בסיעת הליברלים בכנסת — היא משמשת יושב־ראש הסיעה.

כעת היא שרה בלי תיק, אחרי שהצליחה לגבור על בולדוזר כפסח גרופר, שהמליץ בזמנו על פסיכולוג לחברי־הכנסת. הוא יצטרך כעת לפסיכולוג, שיסביר לו מדוע הצליחה שרה דורון — שלא נחנה בכאריזמה, בשרמנטיות או במרפקים מי־יודע־מה — לגבור עליו.

בהופעתה החיצונית היא דומה מאוד לעליזה בגין המנוחה. לי היא גם מזכירה את מיק ג'אגר — השפתיים עושות את העבודה.

פרשת פנינה רוזנבלום ושרה דורון היא אולי הפירסום היחידי אודותיה ש־הופיע אי־פעם במדורי־הרכילות. היום היא מכה על חטא, מתנערת מיחסיה עם נערת־הזוהר המפורסמת ומבקשת כמעט ביאוש: „די, תורידו אותה ממני!" רוזנבלום לא נשארה חייבת, והיא שיגרה למערכות העיתונים מיכתב שבו הוקיעה את התנהגותה של השרה החדשה, טענה שיש לה יד ורגל ביחסי־הציבור של שרה דורון, שהביאו את השרה לתודעת הציבור. רוזנבלום, תאמינו או לא, משוכנעת שהיא פירסמה את שרה דורון.

בדירת הגג שלה שברחוב דוד המלך בתל־אביב, ב„בנייני נווה", שהיו בזמנו בנייני היוקרה של תל־אביב, פגשתי את שרה דורון בתוך ים של פרחים. היא מקבלת את הטייסת יעל נתמיאס, ש־באה להתלונן לפניה שלא קיבלו אותה לעבודה כטייסת בחברת תעופה מסויי־

(המשך מעמוד 57)

מת, מפני שהיא אשה. שרה דורון יזמה את חוק ההזדמנויות השוות לנשים, והיא — תאמינו או לא — מקבלת אזרחים עם בעיות וטענות לשיחת ב־ביתה.

בעלה, אהרון דורון, אדריכל ידוע ש־בנה את „נווה־אביבים", „נווה־אמירים", „בנייני־נווה" ובתים רבים אחרים בתל־אביב, פתח לי את הדלת. הוא גא באשתו. „המפקדת" הוא קורא לה. בין השניים, כך אני מתרשמת, שוררים יח־סים יפים להפליא.

בזמן שיעל ואני משוחחות בחדר־האורחים, שרה דורון, המבקשת שנקרא לה שרה, מכינה קפה ואהרון רוחץ את הכלים. „גבר צריך לדעת לרחוץ כלים," היא אומרת לי.

הטלפון מצלצל. אזרח נוסף עם בעיה מתקשר. היא מקשיבה, קובעת איתו פגישה.

היא נוסעת באוטובוסים, מרבה לחייך, ובפגישה בארבע עיניים היא מצטיירת בעיניי כאשה נעימת־הליכות. היא מג־דירה את עצמה כצנועה. אני חייבת לציין כי היא לא יצאה מעורת כדי להצטלם או למצוא תצלומים אחרים, היא גם סירבה להצטלם עם הנכדים. „זה לא טוב שהם יופיעו יותר מדי ב־עיתון, זה עוד יעלה להם לראש." היא ובעלה מרבים לדבר על הנכדים ועל בתם, דפנה, מרבים לצטט מפי הנכדים. הבעל אוהב לשקוע בנוסטלגיה, להיזכר בימים בהם חיזר אחרי רעייתו, כשהיתה פעילה בתנועת צופים קשישים בתל־אביב.

הטלפון לא חדל מצלצל. שרה דורון מנתקת אותו. היא זהירה מאוד בדיבורה, נוטה שלא לפגוע באיש, נוטה שלא להת־חלק על אף בננה, נוטה להיות בסדר עם כולם — גם עם מי שלא בסדר איתה. אולי זה מה שהביא לה את ההצלחה, אולי זה מה שהביא לה את תפקיד השר. אומרים עליה שהיא אחת מחב־רות־הכנסת הפעילות ביותר, עובדת קשה, חרוצה, פעלתנית. אולי עבודת־הנמלים הזו היא שהביאה לה את התפקיד.

היא מספרת לי, שהספיקה ביום־עבר־דה עמוס כמו יום פגישתנו להכין שני עופות ולהקפיא במקרר, שיהיה לכל השבוע, לערוך קניות ואפילו לבלות עם הנכדים.

היא מרבה לצאת לאירועים חברתיים כמו מסיבות בבתי הסגל הדיפלומטי.

בעלה מעדיף להישאר מר דורון. לא איכפת לו. הוא מראה לנו בגאווה את דירת־הגג שבה הם מתגוררים מאז 1962.

האדריכל בנה את הדירה לו ולמישפחתו, והיא משתרעת על שטח של שתי דירות. דירות־גג מהסוג הזה בהחלט לא היו עניין שבאופנה לפני 22 שנים.

שרה דורון תהיה שר בלי תיק. אבל עם האמביציה השקטה שלה, רצון־חבר־זל והעקשנות — עוד יכולה להפתיע ולהגיע רחוק יותר.

■ ■ ■

● **נכון שאת מחשיבה עצמך כלוקאל־פטריוטית של תל־אביב?**

נכון מאוד! עליתי ארצה עם הוריי ו־אחותי כשהייתי בת 11, והגענו ישר לתל־אביב. מאז אני תל־אביבית. השתתפתי אפילו בחגיגות יובל ה־25 של תל־אביב. אני זוכרת את השיר היפה מאוד שביאליק כתב לכבוד האירוע, ושלדאבוני שכחו אותו.

אני לא רק לוקאל־פטריוטית לעיר תל־אביב. אני חשה כצברית, גם נפשית וגם פיסית, למרות שנולדתי בליטא. שנותיי העיקריות עברו עליי כאן.

● **באיזה רחוב גדלת?**

> **אין לי קצין עיתונות שרודף אחרי עיתונאים. אין עיתונאי שיכול לומר, שאני אי־פעם ניסיתי לדחוף את עצמי**

גרנו ברחוב בלפור, ואני עוד זוכרת „עונג שבת" עם ביאליק. את יודעת, ההורים שלי היו מאוד מיודדים עם מיש־פחת ביאליק. אשתו אפילו היתה בחתונה שלי.

● **את זוכרת את ביאליק?**

אבא הכיר אותו טוב מאוד, אני הייתי בגיל שאנשים מבוגרים לא עניינו אותי. כך שאני בקושי יכולה לזכור אותו. אם כי את אשתו, שהיתה ידידת המישפחה ושנפטרה אחריו, אני זוכרת היטב.

● **ספרי לי על בית אביך.**

אבא שלי, שלמה סנדלר, היה מאוד ציוני. לכן הבית שלי היה מאוד ציוני. אמי המנוחה התכתבה עם סבי המנוח בעברית, עד־כדי־כך היינו ציוניים. אבי היה בין מיסדי הגימנסיה שוובה בקובנו, הוא היה פעיל באורט ובביקור חולים בקובנו. הוא בא לארץ־ישראל כתייר ב־1932 והתאהב בה, החליט שאינו יכול לחיות יותר בין הגויים.

למרות שאז עדיין היהודים חיו היטב, ואבא שלי היה איש עשיר מאוד — הוא היה מאלה שאמרו עליהם שבארץ־ישראל הפכו לקפיטליסטים קטנים, כי הוא בא עם קפיטל גדול ונשאר לו קפיטל קטן — הוא כל־כך רצה לעלות לארץ־ישראל, שהוא החליט להשאיר את אחותי, שהיתה תלמידת שמינית, אצל קרובים עד שתסיים את לימודיה, ואנחנו עלינו. אחותי המנו־חה נפטרה אחר־כך בשעת לידה.

כשהגענו לתל־אביב, הייתי העולה החד־שה הראשונה בגימנסיה הרצליה.

● **איך התייחסו הצברים בגימנסיה אל העולה החדשה?**

טוב, אחריי עלתה גם ויקי אוסטרובסקי־כהן, כך שלא הייתי הרבה זמן העולה ה־חדשה.

אני זוכרת שהילדים ככה היו קצת צו־חקים על הנימוסים שלי וקצת על המיבטא שלי. מהמיבטא נפטרתי מהר מאוד, ואחר כך סיגלתי לעצמי נימוסים של צברית והתאקלמתי מהר וטוב.

תלמידה מפורסמת אחרת שלמדה איתי בכיתה היתה דרורה בן־אב"י, שנפטרה לדאבוני.

● **במה עסק אביך בארץ?**

אבא שלי היה בחוץ־לארץ גדול הקבל־נים בליטא. כשעלה, החליט כי הארץ אינה זקוקה למתעשרים, אלא ליצרנים, ולכן החליט לעסוק ביצירה. הוא פתח בית־חרושת לנייר ולקרטון. קשה להגיד שהעסק הצליח, ולכן הוא קנה פרדס גדול. אמרתי לך: הוא היה קפיטליסט קטן. הפסיד את רוב כספו בארץ־ישראל.

● **אחד הדברים הידועים בביוגרפיה שלך, הוא מעורבותך בשבט צופים קשישים בתל־אביב.**

הפעילות שלי בצופים קשישים השפיעה, אני חושבת, על כל חיי. היו בתקופה ה־היא צופי קהילה והיו צופי הגימנסיה והיו צופים קשישים.

היינו נפגשים במועדון במיגדל־המים שברחוב מאז"ה. שם, במועדון הזה, בילי־תי שעות רבות־רבות. כעת, כשנבחרתי לשרה, באו לברך אותי המון חברים מה־צופים, ובהם גם משה שנבל, שלימים הפך למהנדס ועשה את כל הנדסת־הבניין ב־בניין הכנסת. את יודעת, הייתי סגן מפקד גדוד ובעלי, אהרון, תמיד אהב לספר איך אי־אפשר היה ללכת איתי ברחוב, כי בכל מקום היו עוצרים אותי ואומרים „חזק!" ואני הייתי עונה בסיסמת הצו־פים „חזק ואמץ!"

● **היית מעורבת בפלמ"ח, ב־הגנה או באחת מתנועות־המרי?**

לא, כי התחתנתי בגיל 19, ותיכף נולדה בתי דפנה. אני זוכרת שכשאהרון היה בא לקחת אותי מהצופים, הייתי נורא נבוכה. פיתאום בא מחזר. באמת זה היה נורא ללכת איתי ברחוב. כל הזמן „חזק" ו„חזק ואמץ," אבל אהרון התגבר על זה, וגם אני.

כיום נכדי רון הוא בצופים, והיה כעת בטיול של שלושה ימים בגליל. המדריך החרים לו את פצצות־הסירחון, והוא מאוד התאכזב. כל הדברים האלה גורמים לי כאילו לחוות את חוויות הצופים מהתחלה. כל מה שאני עברתי בפעולות, עובר כעת על נכדי.

■ ■ ■

● **מתי התחילה הפעילות הציבורית שלך?**

יש לי בת אחת, דפנה, שגמרה פסיכו־לוגיה, מדע המדינה וניתוח־מערכות. היא מגדלת את תאומיה, רון וגיא בני ה־13, באחד הבתים שתיכנן בעלי בנווה־אביבים. אני גידלתי את דפנה עד שהיתה בת 5 וחצי, ללא כל מעורבות ציבורית. כשהיתה בת 5 וחצי נבחרתי לוועד־ההורים, אחר כך לוועד בית־הספר ואחר־כך לוועד־ההורים המרכזי. מכאן ועד לאירגון נשות הציונים הכלליים הדרך היתה קצרה.

אחר־כך עברתי להנהלת סניף תל־אביב. אז חשבתי שזה ההישג הגדול ב־יותר בחיי, ואחר־כך נבחרתי להנהלת המיפלגה והייתי חברת מועצת עיריית תל־אביב־יפו.

● **היית עקרת־בית ואם לילדה. מה אמר בעלך על פעילותך הציבורית, איך הוא קיבל את זה?**

> **אני לא מאושרת שילדים ערביים לא נהנים מתוספות בתקציבי הילדים, אבל יש אילוצים**

כשהתמודדתי לכנסת ב־77 הייתי במצב שבו החלטתי — זהו, אין לי סיכוי, אין לי כוח, אני מרימה ידיים. דווקא בעלי עודד אותי, ואמר לי: „הלכת כל־כך רחוק, תמשיכי. אל תפסיקי כעת." כשנב־חרתי לכנסת הבאתי לו פרחים.

בעלי עודד אותי תמיד. כעת, לפני הבחירות במיפלגה, הוא שלח לי זר־פרחים נהדר, וכתב עליו: „לשרה דורון." אם לא אבחר כשרה, הוא אמר, תמיד אשאר שרה.

אני טיפוס די מופנם. לפעמים אני שו־אלת את עצמי: איך הגעתי, איך זה קרה? אני הרי לא דוחפת את עצמי, אין לי קצין־עיתונות שרודף אחרי עיתונאים. כשפונים אליי אני עונה. זכותו של הציבור לדעת מה דיעותיי, אבל אני לא נוטלת יוזמה. חברי־הכנסת מחזרים, לדעתי קצת יותר מדי אחרי העיתונאים.

כעת אני נותנת ראיונות, כי נבחרתי לשרה והציבור צריך לדעת מי אני. היום למשל לא יכולתי להיפגש איתך בשום פנים ואופן. אמרת לי שאין לך תאריך אחר. אמרתי לעצמי: היא הרי אשה, ואני תמיד נותנת העדפה לנשים. אז אני אמצא איזה שעה־שעתיים בכל זאת להי־פגש אתה.

חברי־כנסת אחרים היו מוצאים שעה כזאת בקלות. אני באמת איני מחזרת אחרי העיתונאים, ואולי בגלל זה אני לא כל־כך פופולרית אצל אמצעי־התיקשורת.

● **היועץ הפרלמנטרי לא עו־שה את עבודת־החיזור אחרי העי־תונאים בשבילך?**

את יודעת כמה מקבל עוזר פרלמנטרי? 5000 שקל בחודש. אז למה אני יכולה לצפות ממנו תמורת סכום כזה? הוא סטודנט שנה שנייה למישפטים. הוא קובע לי פגישות, מצלם בשבילי חומר, מנהל קורספונדנציה. מה עוד אפשר לבקש ממנו לעשות בשביל חמשת אלפים שקל בחו־דש? חוץ מזה, כבר אמרתי לך — אני

דורון עם השופטת ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן בצופים
„הייתי הולכת ברחוב והיו אומרים לי: חזק ואמץ!"

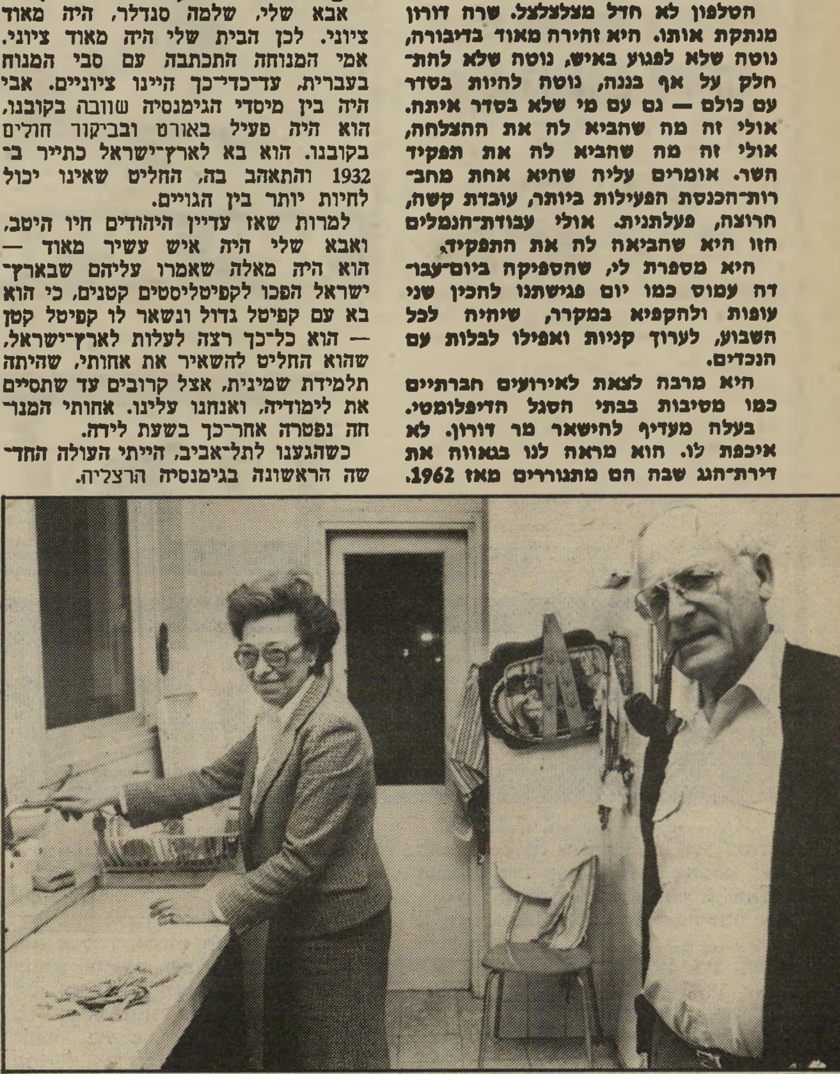

שרה ואהרון דורון במיטבח ביתם
„גבר צריך לדעת להדיח כלים!"

שרה ואהרון דורון בחדר־האורחים בביתם
„הוא קורא לי ,המפקדת׳!”

בךאדם מופנם. ואין עיתונאי אחד שיכול לומר שאני אי־פעם ניסיתי לדחוף את עצמי.

● **איך, אם כך, השתלבת בקלחת הפרלמנטרית כשנבחרת לכנסת?**

בכל זאת אני באה ממערכת דומה. באתי ממועצת העיר תל־אביב, כך שהמערכת לא היתה חדשה בשבילי. הכרתי חלק גדול מהנפשות הפועלות במערכת הפולי־טית בכנסת. ובמקום לדחוף את עצמי פשוט השקעתי עבודה והתמדה. בוועדת־העבודה אני פעילה מאוד.

■ ■ ■

● **אנו, הנשים, התאכזבנו ממך מאוד כאשר הצבעת בעד התיקון המגביל בחוק־ההפלות. כעת, כא־שר את מבקשת לקחת על עצמך את ענייני הנשים בממשלה, קשה מאוד לשכוח שהצבעת יחד עם הדתיים, נגד הנשים.**

לגופו של עניין, אם נדבר על הנושא פרופר, אז דיברתי עם חברים גינקולוגים, והם אמרו לי: „אל תדאגי, את ההפלות שצריך לבצע נבצע.” וכך באמת קורה, את ההפלות שצריך לבצע — מבצעים.

המחאה שלי היתה: מה אתם, הגברים, מתערבים בנושא ההפלה? הרי בכנסת יש 90% גברים, וגברים לא מבינים כלום בהפלה. הם לא מודעים לבעיה הנפשית ולסיכון הפיסי הכרוכים בהפלה. חשבתי שלא נכון שדנים בזה. ואמנם, בהצבעה הראשונה הצבעתי נגד.

● **על פי צו מצפונך.**

כן. אבל אז בא ראש־הממשלה והפך את כל הנושא לעניין של אי־אמון בממשלה. וכשאני שופטת את המטרות הגדולות של הממשלה לעומת נושא ההפלה, אני מחלי־טה שאני בעד הממשלה, שזה יותר חשוב.

אבל זה לא היה לי קל להחליט. שוח־חתי על זה עם פרופסור קלינגהופר, ש־אותו אני מעריצה ושהוא ליבראל אמיתי. הוא אמר לי: „הסכם צריך לכבד.” כך חונכנו בצופים. יש הסכמים קואליציונים שצריך לכבד. שוכנעתי. בתי דפנה הציע לי להצביע נגד ולהתפטר. שקלתי את זה, וחשבתי שאני לא מקבלת את שיטת לין ופרץ. אני תמיד חושבת על מאיר זורע — שכשהבין שאינו יכול להמשיך בדרך מסו־יימת, עזב.

● **מדוע אם כך לא עזבת, כמו זורע?**

מכיוון שראיתי לנגד עיניי את המטרה הגדולה של הממשלה, והחלטתי להצביע בעד התיקון בחוק־ההפלות באי־רצון.

● **נגד מצפונך?**

תראי, אני לא חסידה של הפלות. אני מאמינה בתיכנון המישפחה. אני רואה לנגד עיניי את סכנת העקרות למרבית ה־נשים. ובכלל, בחוק נותרו ארבעה סעיפים המאפשרים הפלה — לנערה מתחת לגיל 18, לאשה מעל גיל 40, לאשה לא נשואה ובמיקרה של גילוי־עריות. זהו אחד החו־קים היותר ליבראליים בעולם.

● **את מרגישה כנציגת הנ־שים בכנסת?**

גם, אבל לא רק. עובדה שבליכוד יש רק שתי נשים, ואני יושבת־ראש סיעה. אבל כשבאתי לכנסת נטלתי על עצמי ל־טפל בנושאי הנשים, כי אמרתי לעצמי: אם אני לא אטפל, אף אחד לא יטפל.

● **ומה עם שולמית אלוני?**

מה איתה?

● **לפני שנבחרת לתפקיד שר היא אמרה שאם את תהיי השרה שמטפלת בענייני נשים — היא תכריז שאין היא אשה.**

אני לא יודעת מה ההגדרה של אשה. אבל שולמית אלוני צריכה לזכור, שאני יזמתי והבאתי לחקיקה את חוק ההזדמ־נויות השוות. את לא יודעת איזה הישג זה היה. שלוש וחצי שנים, יותר מ־30 ישיבות — וזהו אחד החוקים הקשים, שיצר תקדימים. הוא הובא בקריאה רא־שונה בשלוש גירסות, ונאבקתי קשה, קשה מאוד, כשאחד מחברי הוועדה אמר לי: „הסתפקי בתיקון בתקנות כי מה שאת מבקשת חסר־תיקווה.” עניתי לו: מוצאי מליסא, ואנחנו אנשים עקשניים. וב־30 במאי החוק עבר בקריאה שנייה ושלישית. אף אחד לא ידע, אבל זו היתה מתנת יום־ההולדת שלי לעצמי כי באותו יום חל יום־הולדתי.

כיום אנחנו מגישים כבר שלושה מיש־פטים נגד ידיעות אחרונות, הארץ ודבר, על שלא כיבדו את החוק ופירסמו מודעות שבהן לא ניתנה הזדמנות שווה לנשים.

● **האם העובדה שאתן נשים הנלחמות למען נשים אינה יוצרת ביניכן — חברות־הכנסת מסיעות שונות של הבית — איזה שהוא קונסנזוס, לפחות בענייני נשים?**

אני קצת ארגיש כמו רכלנית, אבל בוועדת־העבודה שטיפלה אז בחוק, היו חברות חייקה גרוסמן ושושנה ארבלי־אלמוזלינו מהמערך. חייקה תמכה בחוק, אם כי רצתה יותר. גם אני רציתי יותר, אבל הבנתי שזה לא אפשרי. שושנה ארב־לי־אלמוזלינו לחמה נגד החוק. ואני אדבר

דורון ומישפחתה ברחוב בלפור (1921)
„אשתו של ביאליק היתה בחתונה שלי!”

בלשון המעטה, אם אני אגיד לך שזה הגיע מצידה לטונים גבוהים.

● **ומצידך?**

אני לא מרימה את הקול אף פעם!

● **מה היו המניעים של אר־בלי־אלמוזלינו נגד החוק?**

כל מה שאת רוצה. שאלי אותה, למה לי לדבר.

● **אני מראיינת אותך.**

מדוע נישק וברך אותי אחרי שנבחרת? הוא ליבראל אמיתי, הוא לא יפלג את המיפלגה

היתה קצת תדהמה כשהגשתי את הצ־עת־החוק. הצעה כזו לא הוגשה אף־פעם.

● **אז מה בכך?**

מה את רוצה, שאני אגיש לך את המי־לים לפה, שאומר אם היו פה מניעים פוליטיים מצידה? נחשי.

● **את מתכוונת לומר שבגלל מניעים פוליטיים, שושנה ארבלי־אלמוזלינו התנגדה לחוק ההזדמ־נויות השוות?**

ארבלי־אלמוזלינו לחצה על חברי הסי־עה שלה להצביע נגד. חברות־הכנסת של המערך אומנם לא הצביעו נגד, אבל לא היו באולם בעת ההצבעה.

● **גם שולמית אלוני?**

גם שולמית אלוני, גם חייקה גרוסמן, תמר אשל, אורה נמיר — כולן. את יוד־עת מה אמר לי יצחק רבין? הוא אמר: „איך אפשר להצביע נגד חוק כזה,” והע־דיף לצאת מהאולם מאשר להצביע נגד.

מכל מקום, החוק עבר. את יודעת למה? כי אני מדברת אומנם בשקט, אבל אני עיקבית ועקשנית.

■ ■ ■

● **מאשימים אותך כי כדי ל־קדם את הקריירה הפוליטית שלך את מוכנה להצביע בניגוד למצ־פונך ולהתחנף לדתיים.**

אני בימי חיי עוד לא התחנפתי לאיש, אני לא יודעת איך עושים את זה. וכש־אני חושבת שמשהו אינו כשורה בהסכמים הקואליציוניים, אני אומרת זאת.

ובקשר להתחנפות לדתיים — איזה מין דבר זה? יושב־ראש ועדת־העבודה, הרב פורוש, היה מתנגד חריף לחוק ההזדמנות השווה, ולמרות זאת קיבלתי ממנו מלוא העזרה.

אבל לשולמית אלוני, ולי יש השקפות עולם שונות. מה לעשות.

● **גם בנושא זכויות־האזרח יש לכן השקפת־עולם שונה?**

מגילת זכויות־האדם היא פרי יוזמתו של פרופסור קלינגהופר, ואני כעיקרון ב־עד החוק. אבל אם החוק הזה יפגע בסטט־טוס־קוו — אצביע נגדו.

● **למרות שאת מאמינה שה־חוק הוא טוב, שהוא נכון.**

כן. יש אילוצים, אין מה לעשות. אני זוכרת את הנאום של אברהם שפירא שאמר לפרס: „שימעון ידידי, הייתם חר־תמים על כל ההסכמים הקואליציוניים וגם יותר.” יש הסכמים קואליציונים, וצריך לכבדם.

● **איך דברים בעינייך העומ־דים מעל להסכם קואליציוני?**

עוד לא עמדתי במצב שבו עמדו הדב־רים בצורה כזו. אין דבר בהסכם הקואלי־ציוני שאני לא יכולה לעמוד בו.

● **בהצבעה על „מיהו יהודי” הצבעת נגד?**

מפני שראש־הממשלה, בניגוד למה שא־נשים חושבים, הוא ליבראל גדול, ובהס־כם הקואליציוני כתוב, שראש־הממשלה ישתדל לשכנע את סיעת הליכוד — אני חוזרת, ישתדל. לכן הרשיתי לעצמי להצ־ביע נגד.

אצלנו, בליבראלים, יש מסורת שבענייני דת יש חופש הצבעה, כל אחד נוהג על פי השקפת עולמו.

בימי קמפ דייוויד הצבעתי בעד. אחר־כך הייתי במישלחת העל־מיפלגתית שנס־עה לסנאט ולבית הלבן, אחרי מכירת מטוסי איוואקס לסעודיה. כשנשאתי את דבריי, אמרתי שאני היחידה במישלחת שהצבעתי בעד ההסכמים. חברי המישלחת האחרים היו חיים הרצוג שהצביע נגד, רוזוליו והילל שהצביעו נגד — שלושתם חברי מערך — ומהליכוד היו מישה ארנס ומשה רום, שהצביעו נגד ההסכמים.

לא תיארתי לעצמי אז, שבתוך פרק זמן קצר יהפוך הרצוג לנשיא מדינת ישראל וארנס לשר הביטחון שלה.

● **אני מניחה שאת הצבעת בעד מנחם אלון לתפקיד נשיא־**

מה דעתי על סיגלית בריאל? אין תגובה

המדינה. האם גם הצבעתך זו נב־עה מתוך משמעת קואליציונית?

אני הייתי בהתייעצות במשרד ראש־הממשלה, כשבגין טילפן וביקש אותו להסכים להיות מועמד. אחר כך טילפנתי לכל חבריי וביקשתי את הסכמתם ל־בחירה.

אני מאוכזבת מהרמה המוסרית של חבריי. מקובל עליי שיגידו מראש שהם מתנגדים למועמד זה או אחר, אבל שיגידו כך, ואחר־כך, בהצבעה חשאית, יצביעו אחרת?

● **אולי הם עשו זאת מפני שהם פוחדים מבגין — הוא הרי הזהיר שהוא לוקח את כל עניין ההצבעה באופן אישי.**

סליחה, לפני שפנו לאלון פנו לכל מר־כיבי הקואליציה והועלו הרבה שמות, שמפאת כבודם של האנשים אני לא אז־כיר אותם. יכלו להתנגד לאלון, יכלו להציע מישהו טוב יותר.

● **את חושבת שהרצוג לא יהיה נשיא טוב?**

הרצוג יהיה נשיא טוב. הדבר היחידי שיש לי נגדו זה שהוא במערך.

● **איך קרה שהמיפלגה הלי־ברלית מצדדת בבחירתו של נשיא דתי וירא־שמים, איך זה מסתדר עם השקפת־עולמם של ליברלים?**

אני לא נגד דת, אני נגד כפיה דתית. אני נגד זה שייאלצו מישהו לחיות נגד הכרתו. זהו הליבראליזם.

■ ■ ■

● **חברות־הכנסת מהאופוזיציה בירכו אותך כשנבחרת כשרה?**

עם אורה נמיר יש לי ידידות אישית עמוקה מאוד. אנחנו נוסעות בכל יום שני לכנסת במכונית שלה, וביחד אנחנו פותחות את הכנסת. ההיכרות שלי עם אורה היא עוד מ־1967, כשהיא היתה

(המשך בעמוד 68)

קולנוע

מותחנים

שון קונרי חוזר לסרט

אחד הוויכוחים הנצחיים בתולדות־הקול־נוע היה ויישאר — מי יותר טוב ממי, שון קונרי או רוג׳ר מור, המגלמים כל אחד בתורו את ג׳יימס בונד, הסוכן המהו־לל 007, המורשה להרוג בשרות הוד מל־כותה?

יש האומרים כי רוג׳ר מור מעניק ל־מותחנים מידה גדושה של ליטוש והי־דור מלווה בקריצה אלגנטית, המשווה לכל העניין לווית־חן וברק חלקלק. לעומתם, מעריצי ספריו של יאן פלמינג מעדיפים בדרך־כלל את שון קונרי, בעל הקווים

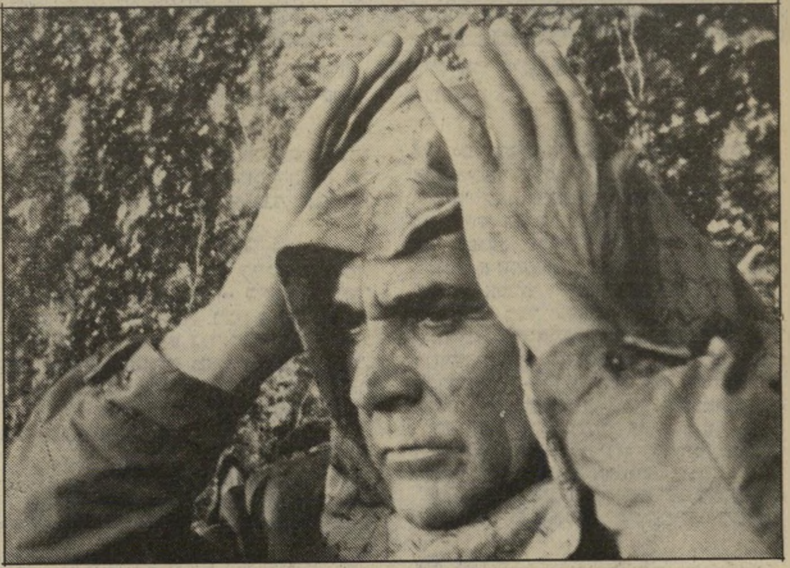

שון קונרי מתחפש לערבי ב„כדור הרעם" מס' 2
חזרה לסוכן 007

הנוקשים והקמטים התרוטים עמוק בפניו, כמחסל בעוצמה של קרן־לייזר. במישאל שנערך בצרפת, לפני כמה שבועות, על־ידי אחד העיתונים הפופולאריים, הציג לקוראיו את השאלה: את מי אתם מזהים כג׳יימס בונד, את מור או את קונרי? 75 אחוזים מן הנשאלים השיבו כי שון קונרי הוא לדעתם ההתגלמות המושלמת של בונד.

קישוט הדרומה לבארדו. בשעתו חלשו על הזכויות להסרטת ספריו של פלמינג האדונים אלברט ברוקולי והארי זלצמן. לפני כמה שנים פרש זלצמן מן השותפות וברוקולי המשיך להפיק את מותחני־בונד לבדו, כולל הסרט האחרון בסידרה אוקטופוס (המופץ על־ידי חברת יונייטד ארטיסטס). אלא שכל ספרי בונד של פלמינג הוסרטו זה מכבר, וחברה אמריקה גדולה, שגילתה כי על זכויות כדור הרעם (שהיה הרביעי בסידרת סירטי בונד) שולטים נוסף לברוקולי גם שני בעלי־זכויות אחרים, הגתה את הרעיון הגאוני להסריט מחדש את הסרט ולהתאימו לרוח הזמן. כך, חשבה מחלקת ה־הפקה, קיימים סיכויים סבירים ללהיט בטוח בתוספת החגיגה של שון קונרי המגלם שוב את בונד — כפי שעשה זאת במקור וגם בגירסה הישנה של כדור ה־רעם, שאותה ביים הבימאי טרנס יאנג, אותו הבימאי שביים גם את ד״ר נו, הסרט הראשון בסידרה.

שון קונרי שוכנע לחזור אל דמות הסופר־מרגל בשכר הסמלי של 4 וחצי מיליון דולר, והבימאי שהוזמן לביים הוא אירווין (האימפריה מכה שנית) קירשנר.

העלילה התרחשה במקורה באיים הקא־ריביים, כשהנבל העיקרי היה טיפוס בשם אמיליו לארגו, שגנב שתי פצצות אטום ואיים לפוצצן — אם לא יקבל לידיו כופר בסך מאה מיליון דולר ביהלומים. בשעתו שיחק את תפקידו של לארגו שחקן איטל־קי ידוע, אדולפו צ׳לי, ואילו הפעם — וזהו חידוש העשוי להפתיע — יגלמו קלאוס מריה בראנדאוור (פאוסט של אישטוואן סאבו).

העלילה הועתקה אל אחת ממדינות ה־נפט הערביות, וההסרטה התקיימה בניצה, עיר־הנופש היפהפיה שבריביירה הצרפ־תית. את הקישוט היפה שהיה שבוי בידי לארגו בסרט הראשון גילמה שחקנית צר־פתיה בשם קלודין אוז׳ה, ברונטית שניב־או לה בשעתו עתיד קולנועי מזהיר. אולם קירשנר בחר לתפקיד זה בתגלית חדשה, העונה לשם קים באסינגר. אחת ממעלו־תיה העיקריות של באסינגר, על־פי צילו־מים ראשונים שהגיחו מן ההסרטה — דימיונה המפליא לבריז׳יט בארדו.

שון קונרי חוזר לבד כג׳יימס בונד בחברת קים באסינגר
תגלית דמויית בריג׳יט

„שק של גולות" — ז׳אק דואיון
לא הופץ בישראל

צרפת

פסטיבל זוטא

הקולנוע הצרפתי זקוק לכל גיבוי שיוכל

לקבל. גם בישראל. אם לא די במשבר האמיתי שפוקד אותו במולדתו, הרי שהה־פצה הישראלית פשוט החליטה להחרים אותו, פרט לאותם מוצרי־פאר בכיכובם של ז׳אן־פול בלמונדו, אלן דילון או לואי דה־פינס.

את המשימה לתקן במיקצת את תדמיתו של הקולניע הצרפתי, לקח עתה על עצ־מו קולנוע גורדון. זו יוזמה ראויה לשבח, גם אם אינה אלא כפית קטנה בים. החל מהשבוע, מדי יום חמישי, יוצג בקולנוע בהצגה יומית סרט צרפתי חדש, שלא הו־פץ עדיין בישראל. בכך בוודאי לא די, אבל זה יותר מלא כלום.

הרשימה כוללת חמישה סרטים, שבה־חלט ראוי היה להציגם בארץ. ראשית, אחד מתוך כמה סרטים חדשים של פרנ־סואה טריפו, שלא מצאו כאן בית־קולנוע.

נאטאלי באי עם הבימאי פרנסואה טריפו ב„החדר הירוק"
מוזר, קודר, מרתק

זהו סרט מוזר, קודר, מרתק ויוצא־דופן בשם החדר הירוק. טריפו עצמו מגלם את התפקיד הראשי בסרט, תפקיד של אדם המאוהב במוות. השחקנית המצליחה ביותר כיום בצרפת (היא זכתה לפני שבו־עיים באוסקר הצרפתי), נאטליביי, מגל־מת צעירה שמנסה בכל מאודה להבין לרוחו.

מאזן של מעמד. נאטלי ביי מופיעה בתפקיד ראשי גם בסירטו של ברטראן טאברניה שבוע של חופשה. טאברניה, מבקר־קולנוע לשעבר, אשר היה בשנים האחרונות לבימאי המתמחה בבעיות המע־מד הבינוני הצרפתי (בכך הוא דומה לע־מיתו קלוד סוטה), מתאר בסרט זה את המשבר הריגשי, המיקצועי והאינטלקטואלי של מורה צעירה בעיר ליון (עיר מולדתו של טאברניה). היא נוטלת שבוע של הופשה משיגרת ההוראה, כדי לערוך מא־זן לעצמה — שהוא בעצם מאזן של מעמד חברתי שלם בצרפת.

זה אחד הסרטים המוצלחים ביותר שלו, אולם לא סרט זה ואף לא אחרים (כולל

בימאי ברטראן טאברנייה
„שבוע של חופשה"

בהנף מטלית, המועמד השנה לאוסקר), מצאו מפיץ בישראל.

לולו של מוריס פיאלא, עם ג׳ראר דפא־רדיה ואיזבל הופר, יופץ כנראה בסופו של דבר בישראל, אחרי שנרכש לפני כשנתיים אבל לא נמצא עבורו מסך.

פיאלא הוא בימאי שוליים בצרפת, ה־מסרב להשתלב בזרם כלשהו או לשתף פעולה עם חברים למיקצוע. הוא הולך

בדרכו הבודדת. כשגיבוריו הם כמותו — אנשי־שוליים המתקשים להשלים עם החברה סביבם. הפעם הוא עוקב אחרי אשה שמאסה בבורגנות הבטוחה והמשעממת הנכפית עליה, ומעדיפה את הסערה, ה־אכזבה, הכאב, אבל גם את ההתלהבות שבמערכת־יחסים עם פירחח רחוב שאינו ניתן לריסון.

עגלגל ומגוחך. שק של ג׳ולות הוצג כבר פעם בישראל, במיסגרת שבוע של קולנוע צרפתי, וקצת מוזר לחשוב שאף־פעם לא הופץ בישראל. כי סיפור הסרט הוא בעל אופי יהודי מובהק: מעלליהם של שני אחים הנמלטים מפאריס הכבושה אל דרום צרפת, שם שהים הוריהם, ואחר כך מצליחים לעבור את המילחמה בשלום, למרות כל התלאות. הסרט מבוסס על רב־מכר של אחד משני האחים, ז׳וזף ז׳ופו, ואם כי הוא הפחות אופייני לצורת־העבודה של הבימאי ז׳אק דואיון, הוא היה המצליח שבין סרטיו בצרפת.

ולבסוף, לחסידי התרבות הצרפתית ה־קלאסית: גירסה מוסרטת חדשה למחזה של מולייר תעלולי סקאפן. הבימאי הוא שחקן שעובר מזמן לזמן אל מאחרי המצלמה, רוג׳ה קוג׳יו. בתפקיד הראשי מופיע מי

ז׳ראר דפארדייה ואיזאבל הופר

לולו — מוריס פיאלה

שהיה במשך שנים שחקן־מישנה ונושא־כלים של כל מיני כוכבים, מישל גאלאברי.

מי שחזה פעם בלואי דה־פינס הרודה ב־שוטרי סן־טרופה, זוכר בוודאי את סגנו העגלגל והמגוחך — זה גאלאברי, שהתגלה בשנים האחרונות כשחקן בעל כי־שורים בלתי־רגילים, ולא רק כמצחיקן. הוא הופיע כבר בכמה גירסות חדשות של מחזות מולייר, לקולנוע ולטלוויזיה, ולדעת מבקרים רבים — זו אחד המוצלחות שבהן.

תדריך

תל־אביב: חוזה השרטט, סערה, אי־טי — חבר מכוכב אחר, לילה של יום מפרך, הלילה של סן־לורנצו, לבבות בודדים, פישוטה.

ירושלים: הלילה של סן־לורנצו, ספר הג׳ונגל.

חיפה: זיכרונות, קבארט, אי־טי — חבר מכוכב אחר, חלף עם הרוח.

תל-אביב

**** **הלילה של סן־לורנצו** (לב 2, איטליה): האחים טאוויאני מספרים אגדה על תושבי הכפר סאן־מיניאטו ש־בחרו לברוח מכפרם ולא ליפול בידי הנאצים, בימי מילחמת העולם השנייה. שפה קולנועית מרשימה, צילום ומוסיקה מעולים ונושא שעדיין אקטואלי: האם אימת הפאשיסטים עשוייה לחזור על עצמה? (הסרט מוצג גם בקולנוע רון בירושלים).

צריך לראות פעמיים

חוזה השרטט (מוסיאון, תל־אביב) — יש סרטים שאפשר לראותם בנשימה אחת, ורצוי שלא לראותם פעמיים — או משום שזו חוויה חד־פעמית מסעירה, והפעם השנייה תקהה את הטעם; או משום שהפעם השנייה תגלה את החורים והגימגומים שלא היה די זמן להבחין בהם בפעם הראשונה. במיקרה של חוזה השרטט צריך לראות את הסרט פעמיים, ובהחלט מומלץ לעשות כן. הסיבות לא פשוטות, וקשה למנות את כולן. סרט אנגלי זה של הבימאי פיטר גריניווי עשוי כמו עוגת נפוליאון: רבדים־רבדים של בצק עם שיכבת קרם באמצע — נסה לנגוס בה לכל גובהה בנגיסה אחת — והנה הקרם גולש החוצה ואתה עלול לאבדו.

אם באמת תרצה להנות מעוגה קולנועית זו בפה מלא, לך בפעם הראשונה כדי לעקוב אחרי הסיפור. הוא מתחיל כבדיחה תקופתית על הבורגנות האנגלית ומסתיים כמותחן, כשמתברר שבעל־החווה נעלם, בעת שרעייתו העבידה שרטט שיעתיק מראה האחוזה תמורת שכר הולם של צרור מצלצלין וחסדיה של הגברת. בתוך כך אפשר להתפעל מצורת המישחק, מצורת התפאורה והתלבושות, מן הדיאלוג והמצלמה — בקיצור להנות מסאטירה מותחנית תפורה היטב.

בפעם השנייה אפשר להתחיל לעבוד: לעקוב אחרי עבודת השרטט ולראות כיצד מבטאת דמותו של אנותני היגינס את פניה של האמנות, לעומת תכונותיהם של המבצעים־המעתיקים. את משמעותה של האמנות בעיני המזמינים, הקונים, והמעריכים. את יחסה של החברה אל האמן ואת יחסו של הפועל אל מעבידו ולהיפך. דרך דמותה של ג׳נט זוסמן אפשר להבחין בעובדה הנצחית, שבעל־הדעה הוא בעל־המאה, וכי האצולה מתנקמת בדרך־קבע באלה המנסים לערער את מעמדה או לערער על אמות־המוסר שלה. אפשר לראות בכך פארסה חברתית על התנוונותה המוחלטת של הממלכה הבריטית המאוחדת.

אנתוני היגינס: עוגת נפוליאון

להתאהב ברובוט־נקבה

בלייד ראנר (תל־אביב, תל־אביב, ארצות־הברית) — אין ספק שיש בסרט הזה חומר רב למחשבה. לא פחות ברור הוא, שחומר זה הועלה כבר פעמים רבות בעבר, בצורות שונות. הבימאי רידלי סקוט לא התבייש כלל להכריז, ברורות, שכוונתו היתה בעיקר לבדר.

העלילה עצמה מזכירה סיפור בלשי משנות השלושים, שהועבר במיומנות מרובה למאה ה־21. הגיבור הוא צייד פושעים בשכר, שעייף ממלאכתו אבל חייב להמשיך בה.

אפשר, כמובן, להשליך מסיפור זה אל המאבק הנצחי של האדם בבוראו, במוות ובבני־מינו. אפשר גם להרהר בעתיד, שבו האדם מכין לעצמו את חורבנו, ובמצב שבו המכונה תהיה אולי אנושית יותר מבני־האדם. אפשר, אבל אין מרבים לעסוק בכך בסירטו של רידלי סקוט, המתרכז בשני כיוונים: עלילת־המתח, שבה מנסה האריסון פורד, הצייד, ללכוד את הרובוטים העבריינים, תוך סיכון־נפש שאינו מבייש אפילו את גיבור שודדי התיבה האבודה. הכיוון השני: העיצוב והאפקטים המיוחדים של המאה ה־21 — פאר היצירה של גדולי הטכנאים בהוליווד, החל בדאגלס טראמבול (שעשה מלאכה דומה באודיסיאה בחלל) ועד לצלם דייוויד דוייר. מן הבחינה הזאת, הסרט מרתק בתחזית העתידנית שלו, ובו כרך מחניק של טלאים על גבי טלאים, סימטות שבהם הומה המון אדם, ובנפרד — מיבני־ענק בצורת פירמידות. אין ספק שזה החלק המרשים ביותר של הסרט, המאפיל לעיתים קרובות על מרכיביו האחרים.

סקוט ממשיך בחיזוי עתיד חשוך לאנושות (גם הנוסע השמיני היה סרט חשוך מאוד). עלילתו מתרחשת רק באור מלאכותי, והטבע עצמו אינו מופיע אלא בצילום האחרון. וגם אם עיקר מעייניו נתונים להרפתקה ולרקע, לפחות בפרט אחד הוא מצליח: כשהאריסון פורד מתאהב ברובוט מן המודל המשוכלל ביותר, אפשר בהחלט להבין לליבו.

האריסון פורד: אפשר להבין לליבו

איזו לאקוניה זוהרת!

שישה שבועות (שחף, תל־אביב, ארצות־הברית) — התסריט של דייוויד זלצר מספק לסרט זה את סוג הכאב, הרומנטיקה והצביטה הסינטתית, שהם הסמל המיסחרי של הוליווד מזה שנים רבות. הכל חלק, יפה, ציבעוני ומדושן עונג. בסרטים כאלה — פשוט תענוג להזיל דימעה.

מעשה בפוליטיקאי אמיץ שכובש לב ילדה גאונית. היא מחליטה לעזור לפוליטיקאי במסע־הבחירות שלו, מגייסת לכך את אמה, שהיא מיליונרית ידועה. האם אינה יכולה לסרב לבקשת הבת, כי זו סובלת מסרטן הדם, ונותר לה רק זמן קצר לחיות.

אין צורך לפרט כיצד מסתיים רומן זה. די לומר שהמחלה שנבחרה עבור הבת תוכננה בקפידה, כדי שהיא תוכל לתפקד כיצור בריא לכל דבר עד לרגע האחרון שלה. כך אין מטרידים את הצופה בכל מיני מחזות של סבל, וכל מה שהוא מתבקש לעשות, הוא להיאנח עמוקות ברגע הגורלי. כמובן, התסריט גם דואג להקנות לה תכונות מפליגות, כמו וירטואוזיות בריקוד, לשון חלקה ושנונה, חיצוניות סימפאטית. אם להוסיף על כך שאמה היא מרי טיילור־מור (מאנשים פשוטים) והפוליטיקאי המצודד הוא דדלי מור (מ10 ומארתור) — הרי המירשם מושלם.

מור וקתרין היילי: דמעות גליצרין

נכדו של אחד ממייסדי המדינה ואשתו, בתו של אחד ממייסדי עין־חרוד, מסבירים מדוע הצטרפו לכת „אימן"

עם הם היו פנינה זרחי ועידן ציזלינג ילדים בקיבוץ עין־חרוד, בניהם של חברי פלמ"ח ההגנה, נכדיהם של מקימי קיבוץ עין־חרוד, אנשי העליה השלישית. סבו של עידן, אהרן ציזלינג, היה שר־החקלאות בממשלת ישראל הראשונה, אחד החתומים על מגילת העצמאות.

בין כרי הדשא של הקיבוץ שלמרגלות הגלבוע צמחו השנים. שם ספגו את אהבת־הארץ, שם חונכו על ערכים של עבודה ושל חברות. ילדים של ארץ־ישראל־היפה, המסופחת, האליטה ששלטה בחברה.

בקיבוץ התאהבו והחליטו להתחתן, עזבו את המשק. עידן ציזלינג הפך לעידן סער — טייס קרבי בחיל־האוויר פנינה למדה בסמינר

הם הכירו בחור ישראלי והתיידדו איתו. כמה חודשים אחרי שובם בא הבחור לבקר אותם.

עולם הולך ונעלם

הפגישה איתו היתה מדהימה. כל דבר שהוא אמר נשמע הרבה יותר חכם והרבה יותר מעניין ממה שזכרו. זכרו אותו כצבר מחוספס ונחמד, והנה יושב מולם איש עדין מאוד, מתון, פתוח, הרבה יותר אינטליגנטי.

שאלו אותו בהשתוממות מה קרה לו, והוא ענה שקרה לו אימן.

ככה זה התחיל. עידן הלך לפגישה הראשונה. ישבו שם איזה

שתינו נס־קפה ואכלנו ביסקוויטים. פנינה ועידן ניראים שלווים מאוד, רגועים. העניין הוא שאני זוכרת אותם לפני האימן, וגם אז נראו כך.

להינתק מהעבר

הם חרדים שלא אבין את ההסברים ואכתוב דברים לא נכונים. כמעט שלא מדברים על עובדות. מדברים על רגשות ועל הרגשה, וזה באמת קשה להסביר.

אני שואלת מי יכול להצטרף לאימן, והם עונים: כל מי שרוצה. כל מי שיש לו 3400 שקלים לחודש וכל מי שמוכן לחתום על מיסמך־הקבלה.

אני שואלת אם 3400 שקלים זה לא הרבה בשביל שתי פגישות שבועיות של ארבע שעות.

פנינה מזכירה לי שהגן של הילד שלהם עולה אותו דבר. בכסף שאוספים מהחברים משלמים עבור האולמות שבהם נערכות הפגישות, משלמים משכורת לחמישה מדריכים ראשיים, משלמים מיסים וחשמל עבור הבית שאגודת אימן שכרה ברמת־השרון, מוציאים קומוניקטים ומודעות לעיתונים. תורמים באופן קבוע לצער בעלי־חיים, למשל. „אף אחד לו מתעשר מזה. זה בדוק," אומר עידן.

אני שואלת על הפולחנים שהם

הקיבוצניקים של „אימן"

הקיבוצים והיא מורה לתנועה ולמחול.

היום הם גרים בפרבר תל־אביבי, מגדלים שני ילדים: דורון בן ה־4 והדס בת החמישה חודשים.

בתעודות רשום ששמם הוא פנינה ועידן סער. אבל היום יש להם גם שמות אחרים. הוא אנוש והיא ליים. אלה השמות שהם בחרו לעצמם, כנהוג באגודת אימן.

הכרתי אותם בגילגולם הקודם. בכוונה בחרתי לכתבה זו זוג שהכרתי קודם מתוך רצון לראות את השינויים, לפחות את אלה שאפשר לראות על פני השטח.

כמו הרבה אנשים אחרים ידעתי מעט מאד על אימן, וגם לי זה נראה כמו עוד כת הפועלת בישראל. התייחסתי לעניין קצת בחשדנות וקצת בזילזול, אם לא יותר מזה.

טילפנתי אל פנינה ועידן וביק־

40 איש ודיברו על צבעים ועל פרחים ועל ההשפעה שלהם על בני־אדם. היה מעניין. לא יותר מזה.

משך אותו ללכת לעוד פגישה. אז הוא עוד לא העלה בדעתו שהאימן ישנה את חייו, הוא אומר.

פנינה הצטרפה אחרי כמה חודשים. „ראיתי איזה דברים נפלאים קורים לעידן. ראיתי שהוא עובר חוויות שאני לא שותפה להן. לא רציתי להישאר אטומה והלכתי לפגישות. בהתחלה הכל נראה לי מאוד תיאורטי. אחר־כך התחילו החיים שלי לזוז."

יש איזה חיוך של שביעות־רצון על פניהם כשהם מדברים על הדברים שקורים להם. הם מרגישים שהם מתעסקים בעניינ־ירוח, וזה נעים להם. הם מרגישים אנשים יותר מושלמים, יותר טובים, יותר הגונים. הם מרגישים מאושרים.

חיי־מישפחה מסודרים ונורמליים לחלוטין. האם מישהו יכול לטעון שאני אינני מאוזן, שאני עוסק במיסטיקה, שאפשר לשטוף לי את המוח?" הוא שואל.

הם לא יודעים מדוע אנשים אחרים הגיעו לאימן ונשארו שם. עידן יודע על עצמו. הוא תמיד התעניין בשאלות היסוד של היקום. תמיד היתה בו המשיכה להבין יותר, הוא קרא המון, טייל הרבה מאוד בעולם. כל זה ביחד לא נתן לו תשובות מספיקות על משמעות החיים.

הוא לא חושב שהקיבוץ חינך אותו לחיפושים האלה. אולי המי־

שפחה שלו, שתמיד גידלה אותו על יותר שאלות ועל יותר ספקות.

„חינכו אותנו לערכים מסויימים, ומה שאתה רואה בשטח זה עולם הולך ונעלם. מתעוררות המון שאלות, ואין מי שיענה עליהן. חיפשתי תשובות בספרי־מדע, ברפואה טבעית, ביהדות," הוא אומר. „היה לי חבר טייס — מהראשונים שחזרו בתשובה — שניסה ללחוץ עלי חזק לכיוון היהדות. אבל היתה לי רתיעה חזקה מאוד מהמטבואים הרבים שהיהדות מטילה, וגם מהצורה החיצונית של החוזרים בתשובה. אז המשכתי לחפש."

ישבנו בחדר־האורחים שלהם.

מקיימים. מה הסממנים החיצוניים של חברי האגודה.

פנינה ועידן נדהמים וכועסים. „מאיפה שאבת את השטויות האלה?" הם שואלים. בכתבה־בטלוויזיה הראו קבוצת נשים רוקדות, וכל ארץ־ישראל ראתה בזה איזה פולחן מיסטי.

„במסיבות שלך לא רוקדים?"

יש להם סמל של האגודה, ויש להם טוניקות, שאותן לובשים בפגישות. הטוניקות הן בצבעים שונים, בדרך כלל לפי הוותק. „זה הכל," הם אומרים.

אני מזכירה את עניין החלפת השמות, והם מסבירים שאף אחד

עידן ציזלינג (ליד מוטי הוד) כקצין בחיל־האוויר

„היתה לי רתיעה חזקה מהטבואים"

„חינכו אותנו לערכים מסויימים, ומה שאתה רואה זה עולם הולך ונעלם. אין מי שיענה על השאלות שמתעוררות"

שתי לראיין אותם על כך. עידן ניסה, באופן מאוד דיסקרטי, לברר מה היא עמדתי והסביר כי הוא עושה את זה בגלל נסיון מר מאוד עם התיקשורת בישראל. אמרתי שאין לי עמדה מבוססת, כי אינני יודעת די, ולכן אני רוצה לשמוע מהם. לפני שהסכים עקרונית לראיון, שאל אם אני מסכימה שהמוטו יהיה, שאם אדם עושה דברים שהם טובים בעיניו ולא פוגעים באף אחד אחר — זה בסדר. הסכמתי.

פעם, בטיול לדרום־אמריקה,

ועידן מוסיף: „כל הזמן אני משאיר לעצמי איזה מקום קטן לחשוב שאפילו אם כל זה הוא אשליה אחת גדולה — בינתיים אני נהנה מזה הנאה מרובה."

הוא טוען בלהט נגד הסברה הרווחת שאנשים נסחפים לזה, ששוטפים להם את המוח באימן. „נולדתי בקיבוץ, שירתתי בצבא במשך שבע שנים כטייס־קרב. עבדתי בארקיע כטייס אזרחי. אני עושה שירות־מילואים. גם במילחמה האחרונה שמעתי את הכדורים שורקים ליד האוזן שלי. אני מנהל

לא מחליף להם את השם. אם הם רוצים, הם מחליפים לעצמם את השם ומאמצים שם הנראה להם כבעל־משמעות.

עניין השמות בא כדי לנתק איכשהו את העבר. לתת הזדמנות לבן־אדם להתפתח כאילו מהתחלה.

הם מסבירים לי שהמוח האנושי עובד על לינקים. השם עידן סער, למשל, מתחבר אצלו ואצל אנשים שמכירים אותו עם התקופה של הקיבוץ וחיל־האוויר, ועם כל הדברים שקרו לו בתקופה ההיא, וגם עם תכונות של טייס ושל קיבוצניק.

אם רוצים להתחיל מההתחלה, לפחות מבחינה רוחנית, מנסים לנתק את הדברים שקרו בעבר, וזה כולל את השם. באימן הם מתייחסים זה אל זה בהווה, אף אחד אינו מייצג את העבר שלו.

„עוד ג'וק"

זו גם הסיבה שהם לא יכולים לספר לי מי הם בדיוק האנשים בקבוצה שלהם. באופן כללי הם יודעים שהאנשים באים מכל קבוצת גיל, מכל קבוצת השכל ומקשת רחבה של מיקצועות. במיקרה הוא יודע על חבר אחד באגודה שהוא תת־אלוף בצה"ל, כי סיפרו שהוא בא לאימן לראות מה בנו מוצא שם, ונשאר גם הוא.

שמעתי כבר על זוגות שהתגרשו מפני שאחד מבני־הזוג הלך לאימן, והשני לא רצה. שאלתי את עידן מה היה קורה אילו לא היתה פנינה מצטרפת. הוא לא יודע מה היה קורה, הגישה שלה היתה חיובית מההתחלה, ולכן לא היתה בעיה. אילו היתה לה התנגדות עקרונית, קרוב לוודאי שהיו נוצרים בקיעים בקומוניקציה ואולי בקשר ביניהם, אבל זה הרי קורה לאנשים שאחד הולך ללמוד באוניברסיטה והשני לא, או כשאחד מחליט ללכת למושב והשני רוצה בתל־אביב.

אחיו של עידן, יפתח ציזלינג, הפך דתי. הוא בא לבקר אותם. בהתחלה היו ויכוחים ביניהם, עכשיו זה נפסק.

אפילו יפתח, שבעיניו כל מה שאינו יהדות הוא „כוחות הרשע," מבחין בדברים הטובים שהאימן עשה לפנינה ועידן. שני הצדדים מרגישים שהיחסים ביניהם היום הם על רמה אחרת. ההערכה ההדדית גדלה, והסובלנות של אחד כלפי השני, כל אחד מהקיצוניות שלו, גדלה.

כשנסעו להלויה של סבתא בקיבוץ, הגיע יפתח לבוש כמו תלמיד־ישיבה. הוא הרגיש במבטים של חברי־המשק, ניגש אל עידן ואמר לו: „עידן, תשמור עליי." היה ברור לשניהם שבעזרת אימן עידן יכול לשמור עליו.

הם ערים ליחס השלילי של החברה. יותר נכון — של האנשים שאין להם מושג מהו אימן, ומה הוא עושה לבן־אדם.

כולם חושבים שזו עוד כת, בנוסח המהרישי או רינה שני. אפילו להורים של עידן ולאמא של פנינה יש איזה רתיעה מלהצהיר בפומבי „הילדים שלנו באימן." אין להם הכלים להתמודד עם דעת־הקהל הבלתי־אוהדת. הם עדיין אומרים „זה עוד ג'וק של עידן," אומרת פנינה.

הם ניסו לשתף את ההורים באימן, להעביר להם את ההתלהבות, אבל זה לא הלך. פעם הזמינו אותם לפגישת־הורים, שנערכת מדי פעם כדי שהורים לא יצטרכו לשמוע ממישהו מה זה, אלא יוכלו לבוא ולשמוע ולהיווכח לבדם.

אמא של עידן באה כשהיא ביקורתית מאוד, וכך היא גם עזבה. אבא שלו הלך ונרדם באוטו. היה עייף מיום־עבודה מפרך. קצת חבל להם על זה, אבל באימן לא מאמינים במיסיונריות, והם הפסיקו לנסות ולעניין אותם.

הם מתנגדים לרינה שני, למשל. פנינה חושבת שרינה שני עושה נזק לאנשים צעירים מאוד. מכתיבה להם מיסגרות נוקשות, תחת לתת להם כלים לבנות לעצמם מיסגרות משלהם, כמו שעושים באימן. הם מתנגדים חריפות לשימוש בסמים, וגם לא מקבלים לשורותיהם אנשים מתחת לגיל הבגרות — 18.

ישבתי אצלם שעתיים. מלבד הדברים שנאמרו, לא הרגשתי בשום שינוי. הבית הוא הבית שאני מכירה מקודם, התינוקת שקטה ודורון בן ה־4 צורח ומשתולל כמו כל ילד ישראלי ממוצע. בבוקר קמים והולכים לעבודה, מתפרנסים, לוקחים משכנתא, חולמים על בית יותר טוב, ממשיכים את הקשרים עם כל החברים מהעבר ועם המישפחות, רואים טלוויזיה, קוראים ספרים, חולמים על עוד נסיעה לחו"ל, יוצאים למילואים.

קולחוזים וקיבוצים

לרשימת החברים הקרובים נוספו עוד שמות רבים של אנשי אימן, והקשרים ביניהם חשובים וממלאים אותם.

אני אומרת להם שאני לא רואה שום שינוי, שום הבדל, והם מסבירים שהדברים שקרו להם אי־אפשר לראות. הם אפילו לא מדברים על שינויים, הם חוזרים ומדברים על השתפרות. על ההרגשה שהם טובים יותר, שלמים יותר, ערכיים יותר, ואולי פחות שייכים לעולם הזה, שהם אומרים עליו „עולם מלא רציחות ואונס ורמאויות ובגידות."

החיים היומיומיים לא השתנו. „אימן הוא דבר מציאותי. הוא לא מנתק אותך מהחיים, הוא רק נותן לך כלים של חשיבה להתמודד איתם," הם מסבירים.

אני מספרת להם שכל העסק נהיה חם בגלל התאבדויות של אנשים הקשורים לקבוצות מסויימות, כמו רינה שני ואחרים, שאנשים ברחוב פשוט אין רואים הבדל ביניהם. „לדבר על אימן בנשימה אחת עם הסיינטולוגיה או המהרישי או רינה שני או הרי קרישנה, זה עוול והולכת־שולל. זה הרבה יותר חוטא לאמת מאשר לדבר בנשימה אחת על הקולחוזים ברוסיה, על הקומונות בסין ועל הקיבוצים בישראל. אני מקווה שאת מבינה את זה עכשיו," מביטה בי פנינה בתדהמה.

יצאתי מביתם של פנינה ועידן בהרגשה שהם נעשו קצת יותר חשדניים כלפי אנשים. הם עמדו בתוקף על זכותם לקרוא ולראות כל מה שאכתוב (דבר, שלאור היכרותי איתם, אני מאמינה שלא היו מבקשים לפני כמה שנים). יצאתי בהרגשה שאימן לא מעניין אותי אישית, ושהם הרגישו בזה, ולכן הם מעריכים אותי קצת פחות מאשר קודם לכן. יצאתי בהרגשה שבעיני עצמם הם הפכו לאנשים יותר רוחניים — וממילא אנשים אחרים הם גשמיים יותר.

פנינה ועידן נשארו בעיניי זוג צעיר רגיל. שום דבר לא נגרע. מה שהתווסף להם, לפי דעתי, זו דעה טובה מאוד על עצמם ועל יכולתם האינטלקטואלית. אני סבורה שהם מסתכלים עלינו, הלא־אימניסטים, קצת מלמעלה. לא יותר מאשר אנחנו מסתכלים עליהם.

יצאתי גם בהרגשה שאם יבוא יום וילדיי יפנו לאיזו דרך שאינה דרכי — דבר שאני מקווה בכל ליבי שלא יקרה — בעיקר בגלל הפחד של ההתרחקות — אם יבוא יום כזה, ואוכל להחליט בשבילם לאן יפנו (באופן תיאורטי, כמובן) הייתי בוחרת בשבילם באימן, מתוך ההרגשה שזה הכי פחות מזיק.

דניאלה שמי ■

„אימן הוא דבר מציאותי'. הוא לא מנתק אותך מהחיים, הוא רק נותן לך כלים של חשיבה"

פנינה ועידן באחד מיובלי אמזונס בפרו
„האם מישהו יכול לטעון שאינני מאוזן?"

אח יונה, אח נץ

(המשך מעמוד 29)
הביאה לכך ש„יהודים רבים הסי
כי הפיתרון הוא תמיכה עיוור
במדינת ישראל."
ארנס אומר כי התנגדותו לאו
הימני של מדינת ישראל צ
מתוך חוויותיו האישיות כקצין
צבא האמריקאי בתקופת מילחנ
העולם השנייה, כאשר הזדמן
לבקר במחנות השמדה. „ראי
כמה קל היה להידרדר למנטאלי
נאצית. אני ראיתי כמה מהמחנ
בעוד שאחי לא ראה אותם, וא
סבור שזהו באמת ההבדל בינינו
שני האחים ארנס נולדו בליט
לאב שהיה איש־עסקים ואם שז
תה רופאת־שיניים. עם עליית
נאצים לשילטון העביר האב
מישפחתו לארצות־הברית דרך ו
גה, בירת לטביה. מעבר זה התא
שר בזכות קישרי־העסקים שי
האב בארצות־הברית.
כאשר נוסדה מדינת ישראל
שנת 1948 החליט משה (שה
בן 23) להגר לשם, למרות התו
דותו הנמרצת של האב למעורב
כלשהי במדינה החדשה. אחרי
התיישב בישראל גלש משה בו
זקה, לדברי אחיו, לכיוון הימ
של הזירה הפוליטית.
תחומי ההתעניינות העיקריים
ריצ'רד ארנס קשורים כולם
זכויות־האדם. סיפרו השמדת־
בפראגואי נכתב אחרי ביקור
באמצע שנות ה־70'. בספר ת
ארנס את הטבח שנערך באינדי
נים על־ידי מישטרו הימני
אלפרדו סטרוסנר, מישטר הזו
לתמיכתן של ארצות־הברית וי
ראל גם יחד. „הישראלים נו
לפראגוואי סיוע צבאי מקיף, בי
עה ברורה שדוקטור מנגלה נמ
שם ונהנה מהכנסת אורחים נ
בה," אומר ארנס. „כאשר הייתי
פראגוואי התגאו רבים מאנ
הממשלה בנוכחותו של מנגלה
ארצם. הם הסיעו אותי ליד ב
שלדברי התושבים היה שייך
ודיברתי עם גולה גרמני שא
שהוא שיחק שחמט עם מנגלה
עתים מזומנות."
ארנס טוען גם כי שר־הה
של פראגוואי ניסה לשחד או
והציע לו כמתנה שיטחי אד
ניכרים, אם יסכים שלא לפר
מה שראה. כאשר פירסם או
לראשונה את מימצאיו במאמר
שנת 1978, התחילה העיתונות
רישמית בפראגוואי לכנות או
כמי שהינו „אותו פרופסור או
הרקוב, ברמיזה שאפילו כיח
יורים תהיה טובה מדי עבור
נזכר ארנס.
למרות פחדיו באשר לכיוון
צועדת ישראל תחת שילטונם
בגין ושרון, ארנס עדיין מק
שיסודות מתונים יותר יגברו בס
של דבר. בזמן ביקור שערך או
בישראל אחרי מילחמת 1973, א
כי הבחין בפערים רציניים ברנ
החיים בין אשכנזים ובין ספרדי
אבל הוא גם הבחין בתחי
של סיכוי למדינה טובה יו
„כי," כך אומר פרופסור ריצ
ארנס, „אם ידעו הישראלים
העובדות האמיתיות, הם יהיו מ
גלים, מתוך הרגשת בושה, לפו
מעליהם את המנהיגות הנפש
שהשתלטה עליהם."
עד כאן תרגום הכתבה במ
איסט.
לשר־הביטחון הישראלי הז
יש בעיות פוליטיות לא רק
אחיו ריצ'רד, אלא גם עם
יגאל ארנס. בנו של ארנס, הל
עכשיו באוניברסיטה אמריק
היה בישראל אחד הפעילים ב
צת השמאל הקיצוניות מצפן.
חבריו במצפן היה ארנס הבן א
ציוני, והתנגד בחריפות לכי
בגדה המערבית וברצועת עז
הוא יצא לארצות־הברית א
נישואיו, בתחילת שנות ה־70'.
משך שנים ארוכות כמעט
התבטא יגאל ארנס בפומבי בע
נים פוליטיים הנוגעים לישו
אך מאז פרצה מילחמת הל
הוא התייצב בהפגנות, כשהוא נ
שלט בגנות המדיניות הישרא
מול קונסוליות ישראליות ש

חודש וחצי אחרי רצח סוכן־הבורסה

מתחילה החקירה האמיתית של הפרשה

חוקרי רצח הברוקר יעקב אלטרוביץ לא העלו על דעתם והזירה המרכזית של חקירת הפר־זה תהיה בשווייץ. פיענוח הרצח, יום השישי שעבר, היה רק שלב אשון בחקירה המאומצת. השלב שני — שלב החקירה הכלכלית החיפוש אחרי דמות נוספת הי־

האדם השלישי בשווייץ

שורה לפרשה, צובר עתה תנו־ה. סיומו המוצלח יגרום לרעי־ת־אדמה בקרב החוגים הפיננ־יים־בנקאיים בארץ.

אחרי רצח המבצע של חברת ברוקרים מוריץ את טוכלר הוקם וות־חקירה במרחב־ירקון בתל־ביב, בראשותם של פקד צבי ולף והחוקרת פלורה בן־חיון. כ־שר הסתבר שלחקירת הרצח הי־טים כלכליים סבוכים, צורפה ל־וות קבוצת חוקרים מעולה מה־חידה לחקירות הונאה במטה ה־רצי, ובראשה החוקר הוותיק גור־ פייס חובש הכיפה.

ההודאות שמסרו שני החשודים רצח, גיל („גילי") בן־גל ורונן שני־שגיא היוו את שיאה של החקירה. צוות חוקרי מרחב־הירקון בול היה לנפוש בחופשת הפסח. פקד וולף אף זכה ממפקדו, יעקב ביב, לחופשת־חג אחרי עבודה אומצת של חמישה שבועות רצו־ים.

עתה עוברת נקודת הכובד למטה ארצי, ליחידתו של בנימין זיגל.

קשרים סבוכים

את כיוון החקירה נתן דווקא בן־גל. בחקירתו הראשונית, יום אחרי רצח אלטרוביץ שבוצע ב־20 בפברואר, הוא תיאר באופן כללי את מערכת יחסיו הכלכליים עם הנרצח. עד שנעצר הוא אף הס־ים להיבדק במכונת־אמת. אך אח־ שיחה עם עורך־דינו, דן שיינ־ק, הוא הודיע שהוא יסרב להי־דק במכונת אמת. הסיבה — על־מכון, שבו נערכות בדיקות מכונת־אמת, טוביה אמסל, הגיש סמך שבו טען שבגלל מערכת סיו הסבוכה של בן־גל עם אלט־ביץ בענייני כספים, לא יוכל בן־ להפריך את חשדות המישטרה הוא מעורב ברצח.

אך דבריו של בן־גל נתנו את כיוון. בהמשך, אחרי שכבר נע־, הוא נפל למלכודת שטמנה לו מישטרה כאשר העביר לאמו, ידה בן־גל, הוראות־ביצוע לבנק שווייץ. שוטר, שהסכים לכאורה שתף פעולה עם בן־גל, העביר ת ההוראה לאם. כך עלתה המישטרה על חשבון סודי, שלא ברור בדיוק מיהם בעליו, והנמצא בסניף ז'נווה של בנק קרדיט סוויס. חשבון הבנק מתקשר לבנקאי ברונו מאייר, הפקיד שטיפל אישית בחשבון ובבעליו.

המישטרה התחילה לחשוד שאלטרוביץ ובן־גל הם אנשי־קש ושאנשים אחרים, „כבדים" בכסף, מסתתרים מאחרי החשבון.

בשלב הראשון חזרה המישטרה לשמות שונים שהוזכרו בעבר סביב „מיסמך ה־11" — רשימת האנשים שהיו היעדים המודיעיניים של המישטרה בשנות ה־70 המאוחרות, ולפי טענת המישטרה — ראשי הפשע המאורגן בארץ.

המישטרה בדקה את קשריו של בן־גל עם דמויות שהוזכרו במיסמך. עד עתה לא העלו בדיקות אלה דבר. לעומת זאת, התברר שאלטרוביץ היה בקשרים עם משקיעים ועם עובדים של חברת בטוחה בסניף רמת־השרון. בטוחה היא חברת ברוקרים של קונצרן כלל. לא מכבר נטען שמניות ספקולטיביות שהורצו בבורסה בשנתיים האחרונים, היו פרי יוזמת משקיעים מפוקפקים בסניף זה.

בחקירה זו נתקלת המישטרה בקושי אובייקטיבי אחד. הנרצח, שהוא דמות־המפתח בחקירה זו, לא השאיר שום סימנים היכולים לשפוך אור על מערכת יחסים זו.

גם מאוחר יותר, כאשר נעצר רונן שני־שגיא, לא הרפתה המישטרה מהצד הכלכלי של הפרשה (שני־שגיא נעצר אחרי שאמו של בן־גל, שהיתה במעקב מישטרתי, העבירה לו סכום של 10 אלפים דולר. שני־שגיא מיהר לרכוש כרטיס־טיסה, אך הורד מהמטוס ונעצר). למרות שיש בידיה שני חשודים ברצח, אין המישטרה מוציאה מכלל אפשרות שמאחרי בן־גל ושני־שגיא מסתתרת דמות נוספת, הדמות המרכזית בפרשה, שכרגע אין יודעים עליה שום פרט מזהה.

המישטרה החליטה לכן להמשיך ולחקור בכיוון זה. מקומות רגישים בשווייץ, שדמות זו או שליח שלה עשויים להגיע אליהם, מכוסים היטב. המישטרה מסרבת לגלות מה היא עושה בנדון, כדי שלא לפגוע במערכת היחסים העדינה עם שילטונות שווייץ, הרגישים ביותר לסודיות הבנקאית. אך ברור שהיא נמצאת בתמונה ועוקבת אחרי הפעילות בכמה סניפים מרכזיים של כמה בנקים בשווייץ.

מי חשוב ממי?

ככל שהתמשכה חקירתו של בן־גל, עד היום שבו הודה שהוא יודע מיהו הרוצח, כך גדל המיסתורין סביב הנרצח.

אלטרוביץ היה עובד בכיר בחברת מוריץ את טוכלר. בתוקף היותו מבצע באולם־הבורסה היה לו מידע יקר מפז על פעולותיהם של הבנקים השונים וחברות הברוקים המורשות האחרות. בניגוד לרושם שמנסים ליצור מנהלי מוריץ את טוכלר, היה לאלטרוביץ מידע, המוגדר כסודי, מתוך החברה. מנהלי החברה ניסו להמעיט בערכו של המבצע שלהם בבורסה, בטענם שלא היה לו אפילו חדר במישרדם שברחוב לילינבלום בתל־אביב, אלא בקושי כיסא. אם נכונה טענת המישטרה, הרי שכוחו של אלטרוביץ בחברה היה רב יותר משנראה. הוא ידע הרבה מאוד על הנעשה שם, למרות שהוא שהה שם מדי יום זמן מועט בלבד.

חשוד גיל בן־גל וידידה

גאון פיננסי

אחת השאלות המרכזיות שהטרידו גם את חוקרי המישטרה היתה מי היה הדמות הדומיננטי בצמד בן־גל־אלטרוביץ. מי היה שליחו של מי ומי היה באמת בעל־הכסף שיתגלה בשווייץ.

אחרי פיענוח פרשת הרצח טוענת המישטרה שבן־גל הוא מוח פיננסי קשה לפיצוח, ושהמניע לרצח הוא כספים משותפים של בן־גל ואלטרוביץ, שמצאו את דרכה לחשבון משותף של השניים בשווייץ. בן־גל רצה להשתלט על הכסף ולכן הוא תיכנן את הרצח. אך ניתוח דמותו של בן־גל (העולם הזה 2374 ו־2378) מטילה ספק בהנחה שהוא היה בעליו היחידי של הכסף שהוצא מחוץ לגבולות המדינה, אם אכן הוצא כסף.

כך חוזר לתמונה אלטרוביץ. הוא בעל הקשרים, הוא זה שפתח לפני בן־גל את הפתח לעסקים הרציניים של הבורסה. הוא איש סתרים ומידע רב זורם דרכו. אך לעומת זאת אורח חייו הוא רגיל למדי. מתי אם כן הוא יצא לחו"ל לנהל את עיסקותיו, אם בכלל? האם הסתפק בבן־גל? מה יודעת אשתו על כך? האלמנה, שרה, עזבה את בית בני הזוג ברחוב אוסישקין בתל־אביב זמן קצר אחרי הרצח. היא נמצאת בארץ, הרחק מביתה, כנראה בעצה אחת עם המישטרה. האם היא התרחקה מתל־אביב רק מחשש שמי שירה בבעלה ירצה לירות גם בה ולהשתלט על כספי המנוח בחו"ל? אפשרות זו הוזכרה על־ידי המישטרה. מכאן שאם היא עדיין לא חזרה לביתה יתכן שהדמות המרכזית של הפרשה עודנה מסתובבת חופשית.

חיזוק נוסף לחשש זה הוא בעובדה שלמרות ששני־שגיא הרה ברצח ואף שיחזר אותו, אין זה מסתדר עם עדויות הנפגעים שראו את דמותו של הרוצח, השונה לגמרי מדמותו של שני־שגיא.

פרשת זילברברג

החקירה של חוקריו של זיגל היא בעלת כיוונים שונים, עדינים ביותר. אין זה סוד שבמחלקה זו שרר תיסכול לא קטן בשנים האחרונות. גל של עזיבות, הטחת האשמות הדדיות והפסקה כמעט מוחלטת של חקירות פשעי הצווארון הלבן החלישו את המחלקה. התיק שקיבלה עתה המחלקה יזרים דם חדש בעורקי היחידה.

כיוון החקירה הראשון הוא אמנם שווייץ. אך אנשי זיגל אינם מסתפקים במארבים מחוץ לגבולות המדינה. אחד העניינים הראשונים שנחקרו אחרי מעצרו של בן־גל היה הקשר האפשרי שבין בן־גל ואלטרוביץ לפרשת ישראל זילברברג.

לפני כחצי שנה נעצרו במפתיע בשדה־התעופה בן־גוריון שבלוד ישראל וזהבה זילברברג, ישראלים שעברו להתגורר בשווייץ לפני יותר מ־20 שנה. זילברברג התחיל לעבוד שם כמנהל חברת־הבת של בנק לאומי לישראל בציריך, אחר־כך פרש והקים את אינדקו, חברה להשקעות. לקוחותיו בבנק לא נטשו אותו, ויתכן שכאשר עזבו ביחד איתו את הבנק, הרגיז הדבר מישהו.

התוצאה לא איחרה לבוא. כאשר ירד זילברברג בלוויית אשתו מהמטוס בנמל־התעופה בן־גוריון, בערב ראש השנה, הוא נעצר. הוא נחקר על עיסקי חברתו בשווייץ וזהות לקוחותיו הישראלים. נעשה אצלו חיפוש ובו התגלו רשימות שונות של השקעות עבור לקוחתיו, רשימה בכתב־ידו של זילברברג שבה הופיעו 32 שמות ולידם חישובים שונים. שמות אחרים נאספו מפינקסי הטלפונים של בני הזוג.

זילברברג אינו אזרח ישראלי וחקירתו נתקלה בקשיים רבים, לא מעט בגלל העובדה שהוא היה מנוע מלדבר על עסקיו בשווייץ. אילו דיבר, היה עובר עבירה חמורה ביותר לפי חוקי שווייץ. לעומת זאת, הוא ידע שבישראל הוא יואשם לכל היותר בסעיף מישני, של העברת כספים מישראל לשווייץ במו ידיו.

כפי שנחשף לראשונה בהעולם הזה (2352) הצליחה כנראה המישטרה לפצח את הקודים של הבנקים בשווייץ ולהרכיב רשימה חלקית, לא ברורה, של מבריחים. לזילברברג הוצע שהוא ימליץ למכריו בארץ שיכריזו מרצונם על הברחותיהם, יחזירו את כספיהם לארץ תמורת כופר שלא יעלה על 30 אחוז מערך ההברחה, והמישטרה לא תעקוב אחריו ולא תגלה מיהם האנשים (העולם הזה 2354).

לא ברור בדיוק מדוע לא יצאה התוכנית לפועל. אך לחקירה נכנסה זרוע חדשה — מחלקת החקירות של מס־ההכנסה. שם כבר היו 75 שמות. חלקם הקטן נחקר. אחרי זמן קצר התיק הורדם, ונראה שעתה הוא מתוייק בארכיון.

חלק מהשמות שהוזכרו ברשימה הפכו להיות עדי תביעה במישפטו של זילברברג ושמותיהם פורסמו בעיתונות (העולם הזה 2358) אך התעלומה לגבי כל השאר נשארה סתומה.

כתב העולם הזה שחקר בפרשה מצא שאין בה דמויות מהצמרת הכלכלית־חברתית של ישראל, להוציא שניים או שלושה. אחד מהם קבלן ידוע, שמאז תחילת הפרשה הוא שוהה בחו"ל. יתכן שיש רגליים לסברה שמישהו בצמרת מישרד־האוצר הורה להרדים את התיק, וסיבותיו עימו.

לא רוצים חקירה רצינית

במחלקתו של זיגל התגבשה קונספציה שיש קשר עמוק בין אנשים מרשימת זילברברג וחשבונות־הבנק הסמויים של אלטרוביץ ובן־גל, ושהכל מוביל למערכת מסועפת ורבת זרועות של השקעות הון שחור של ישראלים במטבע־זר בחו"ל. אין ספק שהיקף החקירה וכמות החשודים בהברחות ובניהול חשבונות אסורים יחייב עבודה עם שילטונות־המס.

כיוון חקירה אחר, שגם הוא הוזכר במהלך חקירת בן־גל, היה העברה בלתי־חוקית של כספים לחו"ל של מרוויחני הבורסה התל־אביבית. הכוונה אינה להשקעות רשומות מחו"ל בבורסה הישראלית, צעד חוקי וידוע, אלא בהשקעות של הון שחור לא רשום דרך אנשי־קש. הרווחים כאן הם עצו־

סיפורה האישי של ליזיקה שגיא:

„הזהרתי אותו!"

התכונה בביתה של הקוסמטיקאית ליזיקה שגיא רבה. זרם בלתי־פוסק של טלפונים ומבקרים פוקד את דירת־הגג שלה ושל בעלה, איש־עסקים מצליח. „אתה רואה," היא אומרת, „איש אינו מאמין שרונן הוא הרוצח. משהו בלתי־מובן קרה פה."

ליזיקה ובעלה עמי שהו בחופשת פסח בחו"ל כאשר נעצר רונן. אחרי שהודה בביצוע הרצח ואף שיחזר אותו הם מיהרו לחזור מניו־יורק לארץ.

ליזיקה, שם דבר בחברה התל־אביבית (העולם הזה 2378) **אינה ממררת בבכי. היא אשה חזקה, לפחות כלפי חוץ. כאשר היא אינה מדברת על בנה, היא מדברת עם בני־שיחה על חברים ואירועים חברתיים. מכון הקוסמטיקה שלה סגור בימי חופשת חג־הפסח, אך היא ממעטת לצאת, למרות ההזמנות הרבות שהיא מקבלת: „אינני יכולה לבלות עכשיו, כשאני יודעת איפה נמצא רונן."**

דירת־הגג של משפחת שגיא גדולה מאוד. כבר ממרחק רב רואים את מירפסת הפנטהאוז, ברחוב בורלא שבשיכון למד בתל־אביב. הדירה ספונת עץ. הסלון ענקי ומרוהט היטב. ליזיקה מציעה שנפרוש לחדר הטלוויזיה, שכולו טפטים בגוון ירקרק. האורחים נשארים בסלון ומתכבדים בקפה ועוגיות כשרות לפסח מידי אמה של ליזיקה.

באותו רחוב מתגורר גיל בן־גל. לא רחוק מבית שגיא גר בשמונת החודשים האחרונים רונן, כשותף לדירה של הדוגמנית תמי בן־עמי.

עמי, אביו החורג של רונן, נראה מודאג מאוד מגורלו של רונן. הוא מנהל שיחות מארתוניות עם עורכי־הדין של הצעיר, אמנון זיכרוני ומשה זינגל. הוא מבקש לדעת מתי הם יתראו עם רונן, איך הוא מרגיש, ומתי יוכלו ליזיקה והוא לראות אותו. כולם וביניהם אחיו הצעיר של רונן, סדי, מנסים לשמור על אווירה רגועה, אך המתח והחששות רבים מאוד.

בלי מתחים

מיהו רונן? הרבה פורסם אחרי שנעצר ומסר הודאה. מגירסת המישטרה הוא מצטייר כרוצח קר־מזג, שנטל חלק בירי על אנשים חפים מפשע כדי להתאמן לקראת רצח הברוקר יעקב אלטרוביץ. שמו נכרך בנשימה אחת עם עבירות עישון וסחר בסמים, פריצות ומכירת רכוש גנוב, זיופי צ'קים והפצתם, סחיטה מבעלי־הון, התפרצויות ועוד ועוד. המישטרה הגיעה בחקירותיה אחרי מעללי הצעיר עד ללוס־אנג'לס.

מיהו באמת רונן?

דומה שמי שהיטיב להכירו יותר מכולם היא אמו. ליזיקה שגיא נאותה לספר להעולם הזה מיהו בנה, החשוד המרכזי ברצח מבצע באולם הבורסה של חברת הברוקרים מוריץ את טוכלר, ואיך הוא הכיר את מי שחשוד בשליחתו לביצוע הרצח, גיל („גילי") בן־גל.

סיפרה ליזיקה:

רונן הוא ילד טוב, ממושמע, שקט וחביב. הוא למד בעממי בבית־הספר א"ד גורדון ואת התיכון עזב שלושה חודשים לפני סוף שנת הלימודים. הוא שירת בצבא, ובניגוד לפירסומים הוא לא היה צלף. הוא לא למד קליעה כלל.

קוסמטיקאית ליזיקה ובנה רונן*

„לא היה חסר כלום"

כשהשתחרר, הוא נסע ללוס־אנג'לס. הוא היה שם כארבעה חודשים. זה היה לפני כשנתיים. שם הוא היה צריך לעבוד בעסק של חבר. היה לנו קשר מתמיד איתו. עמי ואני ביקרנו אצלו. הוא גר שם בדירה, התידד עם ישראלים ואמריקאים. הוא היה מאוד מרוצה שם. אבל התגעגענו אליו ורצינו שיחזור לארץ כדי שיוכל להשתלב בעסקים של עמי, בביטוח.

לנו זה נראה טיבעי שהוא יעבוד עם עמי. עמי הכיר אותו כשהיה בן 8, וכבר אז הוא ראה אותו כבנו. אפילו בתקופת החברות שלי עם עמי הוא הלך לאסיפות־הורים בבית־הספר של רונן וטיפל בו כאילו שזה היה הילד שלו. אני תמיד הייתי לצידו של רונן. לא היה חסר לו שום דבר. לכן רצינו שהוא יעבוד בביטוח.

הוא חזר לארץ והתחיל לעבוד עם עמי, אבל מה לעשות, עיסקי־ביטוח לא עניינו אותו והוא עזב.

רונן תמיד גר איתנו ותמיד הרגיש כאן טוב. כל חבריו של רונן גדלו אצלנו בבית. הוא היה עורך לכבודם מסיבות גדולות. תמיד הם היו פה, ולי לא היה איכפת שהבית מלא בחברים, כי ראיתי שרונן נהנה מזה. הם היו יושבים במירפסת הגדולה שלנו, בימי הקיץ, וזה לא הפריע לי או לעמי. אצלנו זה בית־פתוח, לחברים של עמי ושלי ולחברים של רונן.

אף פעם לא היה לו מה להסתיר ממני. גם לא מעמי. הוא היה ביחסים טובים עם עמי, יותר ממה שאיתי. למרות שבעלי הראשון היה ביחסים טובים עם רונן ואיתי, רונן היה מציג את עמי כאבא שלו.

אומרים שהוא ירה באנשים מבוגרים ברחובות. עד גיל 12 הוא היה הולך עם אבי לבית־הכנסת. הוא אוהב אנשים מבוגרים ומכבד אותם. אני מנסה לחשוב אם רונן חש במתח בבית — אבל תמיד היו פה יחסים טובים. בכל חג איחלנו לאביו האמיתי חג־שמח. לא היו מריבות בבית והוא לא היה עד לדברים כאלה.

„לא מצא חן בעיניי"

רונן התבגר ורצה לגור לבד, כפי שכולם עושים. באותו זמן גמרה תמי בן־עמי עם החבר שלה, אולסי פרי. היא חיפשה דירה ורונן חיפש דירה. תמי הכירה כאן בבית את רונן וידעה שהוא בחור שקט וחביב. הוא מצא ראשון את הדירה ברחוב בראלי ותמי שמחה שהיא תוכל לגור ביחד עם שותף לדירה שהיא סומכת עליו. היא לא הצטערה על כך.

רונן ניסה לפתוח מיסעדה ברחוב בן־יהודה. הוא עבד עם השותף שלו, הם צבעו, ניקו, עשו נגרות ורונן עבד שם יחד עם החבר. הוא עזב לא מפני שהעסק לא הלך אלא משום שאביו של החבר, שהוא בעל המיסעדה, רצה יותר מדי שכר־דירה.

אחר־כך הוא עבד עם חבר בהדבקת טפטים.

לדעתי הוא הכיר את גילי בתחילת הקיץ שעבר. הוא הכיר אותו דרך בחור אחר שלא מצא חן בעיני. הבחור הזה, שאני לא זוכרת איך קוראים לו, בא לפה והוא לא מצא חן בעיני. אפילו אמרתי לו: „מה אתה עושה כאן, עזוב את רונן."

איפה בדיוק הוא הכיר את גילי אני לא יודעת. גילי היה פה והוא אפילו עזר לו להוריד את החפצים לדירה שלו ושל תמי.

הוא לא מצא חן בעיניי. משהו בו לא מצא חן בעיניי, כי רונן התלהב שלגילי יש מליונים ודירה ומכונית והוא כבר מסודר.

המעניין הוא, שאחר־כך שאלתי את רונן אם הוא רואה את גילי והוא היה אומר: „לא, אני לא רואה אותו כבר."

לפני איזה חודשיים פגשתי את גילי במיקרה. שאלתי אותו אם הוא נפגש עם רונן. הוא אמר שלא כי אין לו זמן. שהוא היה קצת בחו"ל ושהוא עסוק. אחרי־כן, כשראיתי את רונן באחת הפעמים, סיפרתי לו שפגשתי את גילי והבנתי ממראה פניו שהוא לא בקשרים איתו.

אני לא מאמינה שרונן רצח את אלטרוביץ. לא ראיתי מעולם את רונן מכה מישהו, למרות שהוא גבוה וגדול. מעולם הוא לא היכה ואיש לא יכול ליירי עליו שהוא קילל, העליב או פגע בחברים, שחלקם מכירים אותו מכיתה ד' בבית־ספר עממי.

„הוא פחדן"

מדוע היה צריך לרצוח? היה חסר לו כסף? הוא קיבל מאיתנו תמיד. לא היה לו כסף בבורסה והוא לא היה צריך להסתכסך עם אלטרוביץ. הוא לא היה זקוק לתשלום עבור רצח כי לא היתה פעם אחת שהוא בא הביתה וביקש ממני או מעמי כסף ולא קיבל. הוא לא ידע אפילו איפה גר אלטרוביץ.

ביום ראשון, יומיים לפני שהוא נעצר, נסעתי עם עמי לטיול פסח בחו"ל, כמו שאנו עושים כל שנה. לפני הנסיעה ראיתי את רונן יום־יום. הוא היה בא לפה לאכול, או לעשות כביסה במכונה. הוא היה רגוע לחלוטין, לא הרגשתי בו בשום שינוי.

כששמעתי שעצרו את גילי הייתי המומה. כשראיתי את רונן שאלתי אותו: „ראית את גילי בזמן האחרון?" הוא אמר לי: „מה פתאום, לא ראיתי אותו ביכלל בזמן האחרון." אמרתי לו: „תמיד אמרתי לך שתתרחק מהבחור הזה כמו מאש. הוא לא מצא חן בעיניי אף־פעם. משהו בפרצוף שלו הפריע לי."

רונן היה פחדן. הוא אמר לי שהוא כבר ארבעה חודשים לא ראה את גילי ואני לא מאמינה שהוא היה משקר לי. הוא אוהב בני אדם, צעירים וזקנים. הוא ביקש שיתנו לסבא שלו לבקר אותו בכלא. הוא קשור לבני־אדם, למישפחה. הוא לא מסוגל לעשות דבר כזה. אנחנו לא מאמינים שהוא רצח. אביו נמצא בהלם. הוא בוכה כל הזמן ודואג לו. אני מחכה לראות אותו. גם עמי. רק שאראה את פניו אדע מה קרה פה.

---

* הפנים נמחקו בפקודת השופט.

מים והשקעות במניות נכונות הביאו בשנה שעברה לרווחים של מאות אחוזים. איש־הקש הישראלי היה מוכר את המניות בשער הגבוה, מחליף את הכסף למט"ח ומוציא אותו בחזרה החוצה, לבעליו.

המישטרה תבדוק גם העברתם של כספים מישראל לבורסות בחו"ל, דרך אנשי־קש שונים, וכספים שהגיעו לשווייץ ומיועדים למימון מיפלגתי ופוליטי בישראל.

מישור חקירה אחר יתמקד סביב הבורסה בתל־אביב. כתוצאה ממותו של אלטרוביץ נחשפו פרשיות שגם אם אינן פליליות, הרי שראשי הבורסה יצטרכו לתת עליהן את הדעת. מדובר בהעברות מידע סודיות מאולם הבורסה, ובטיב עיסקיהם של המבצעים ושל העובדים הבכירים בענף. המישטרה תבדוק חשד שאלטרוביץ, כמו אחרים, נהג לקבל מדי יום מידע חיוני מאנשי־תיקשורת, כמה שעות לפני פתיחת המיסחר.

כיוון אחר הוא החשבונות המוספרים, והענקת טובות הנאה לעובדים בכירים. בן־גל עצמו סיפר בחקירתו שהוא נתן „טיפים" לאלטרוביץ ולפקיד האשראים בחברת מוריץ את טוכלר תמורת העדפתו על פני לקוחות אחרים. בן־גל סיפר שלו עצמו היה חשבון ממוספר, להבדיל מחשבון שמי בחברה.

כתב העולם הזה ניסה לבדוק מה נעשה בחברת הברוקרים המכובדת. יצחק מוריץ, עורך־דין ופעיל במיפלגה הליברלית סירב להיפגש עם הכתב ולענות לשאלות.

באותו הקשר תיבדק שיטת ההשקעות במניות שלא נקנו, שיטה המוכרת בכינוי מכירה בשורטים.

אחת הבעיות שבפניהן ניצבת מהלקתו של זיגל, הצמאה לעבודה, היא יחס השילטונות לחקירה. בניגוד לשנים עברו, אין כיום נטיה, אם לא יותר מזה, לתת לחקירות ציבוריות רציניות להתבצע. יתכן שגם חקירה הנוכחית היתה נדונה לכישלון, אך העובדה שבקרוב יוגשו כיתבי־אישום נגד בן־גל ושני־שגיא על תיכנון וביצוע רצח אלטרוביץ, תעמיד את החקירה הכלכלית במוקד תשומת־הלב. עניינים שונים שיוזכרו במהלך המישפט יחייבו את העמקת החקירה על־ידי אנשיו של זיגל.

על משמעותה של החקירה רבת ההיקף רמז אחד ממשתפיה הצעירים. שלא ליחוס הוא אמר לפני ימים אחדים: „המכות יתחלקו כמעט שווה בשווה בין הקואליציה והאופוזיציה."

בן־ציון ציטרין ■

(המשך מעמוד 13)
ההולנדי. בהגיעי הביתה מצאתי על שולחני מיברק, שהזמין אותי לבוא מייד להשתתף במיצעד הירוקים ובחגיגת כניסתם לפרלמנט.

הייתי עייף עד מוות, אך לא היססתי אף לרגע: הברקתי שאגיע מחר. במיברק גם התבקשתי להביא עימי את „סמל ההתנגדות" שלי. על כן ענדתי את סמל המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני — הדגלים השלובים של שני העמים. כימעט כל משתתפי המיצעד ענדו שניים־שלושה כפתורי־סיסמות, זכר למאבקים שונים.

יחד עימי הוזמנו כעשרה איש ואשה מכל העולם — אשה קאתולית מארצות־הברית, שהשתתפה בהסתערות על בסיס־צוללות, בהנהגת הכומר הישועי הפאציפיסטי דן בריגאן; מחזאית צ׳כית שהיתה דוברת „חוג 77" של מבקרי־המישטר בפראג ושלקתה בזעזוע־מוח בעיקבות התנפלות הבולשת עליה; צרפתיה מאלזאס שנאסרה בגרמניה במאבקים אקולוגיים, ועוד.

העיקרון היה להזמין אנשים שהשתתפו במו גופם במאבקים למען השלום, הצדק ואיכות־החיים. אני הוזמנתי, כנראה, בגלל פגישתי עם יאסר ערפאת בביירות הנצורה. אורחת־הכבוד מס׳ 1 לא יכלה להופיע, כי היתה זאת ויני מאנדלה, אשתו של מנהיג המרד הכושי בדרום־אפריקה. היא במעצר־בית. כרזה, שנשאה את דיוקנה, הוצגה על־ידי אחד הירוקים המזוקנים באולם־המליאה של הבונדסטאג.

כמו כל מעשיהם, היתה גם הזמנתי מעשה סימלי. השמאל החדש הגרמני הגיע בעבר לא פעם לידי קיצוניות אנטי־ישראלית מטורפת, ותמך בלי ביקורת בזרמים הקיצוניים ביותר באש"ף. הזמנתי באה לסמל את תמיכת הירוקים בשלום בין ישראל והפלסטינים, ובמגעים בין מחנות־השלום בישראל ובאש"ף.

הגנרל גרט סבסטיאן, „מתי פלד הגרמני" (משמאל) צועד בתהלוכה לבונדסטאג, כשהוא נושא עציץ. לידו פטרה קלי, נושאת עציץ וזר־פרחים. באמצע: אוטו שלי, ומימין מארי־לואיזה בק־אוברדורף יושבת־הראש.

הזכות להיוולד

אחרי־הצהריים קיבלתי אישור להיכנס לפרלמנט. עקבתי מן היציע אחרי בחירתו מחדש של הלמוט קול כקאנצלר.

לא היו הפתעות. הקאנצלר נבחר בהצבעה חשאית אינסופית. והיה משעמם. ישבנו ביציע ושוחחנו.

לידי ישבו שלוש ירוקות, ובעוד שלמטה נקראו 500 חברי הבונדסטאג (בערך) לקום ולהצביע בזה אחר זה, שוחחנו על הא ועל דא. היתה זאת שיחה מאלפת.

על מה דובר? על חסלות מלאכותיות. האם יש לוולד הזכות להיוולד? ואולי להיפך, יש לוולד הזכות שלא להיוולד כשאינו רצוי לאמו? מהי הגישה האנושית הנכונה?

עניין התרופות. בגרמניה יש עכשיו 84 אלף סוגי־תרופות. ברובן אין כל תועלת, אלא הן גורמות ליותר מחלות מכפי שהן מרפאות. התעשייה הפרמצבטית הכבדה שוטפת את נפש העם. מייצרים תרופות חדשות בסרט הנע, ויוצרים להן שוק. צריכים לשבור את כוחה.

הניסויים בחיות הן זוועה. תעשיית־התרופות זקוקה להם כדי להוכיח, כביכול, שהתרופות בסדר, אך למעשה אין כל תועלת בניסויים, כי חיות אינן בני־אדם. בחשאי עושים ניסויים בבני־אדם, מבלי שאלה יידעו זאת. ואילו החיות עוברות עינויי־תופת. אחת הירוקות יוזמת פעולה בעניין זה.

העולם מורעל במזון גרוע, המופץ באמצעות הפירסומת הכל־יכולה. יש להפיץ את תורת המזון הנכון, הטיבעי.

וכן הלאה. זוהי פוליטיקה חדשה: שאלות, ששום מיפלגה לא מצאה בהן עניין, מתעוררות עתה בבניין הבונדסטאג. זהו משב־רוח רענן. ההפרדה המוחלטת בין החיים האמיתיים והפוליטיקה נשברת. הגל החדש יחבר מחדש את הפוליטיקה לחיים.

מדברים על המארכסיזם. הוא הוריד את האדם לדרגת יצור כלכלי־בלבד. בכך שלל ממנו את אנושיותו. אין זה מיקרה שכל המישטרים המארכסיסטיים שקמו עד כה הפכו בלתי־אנושיים. יש להחזיר לאדם את כבודו, את מהותו השלמה. יש לאדם צרכים רבים, ועל כולם יש להיאבק.

(אני מספר לירוקות על התועמלן הקומוניסטי, שבא לבית־חרושת והבטיח לפועלים שאחרי המהפכה יאכלו מדי יום תות־שדה עם קצפת. „אבל איני אוהב תות־שדה עם קצפת," מעיר אחד הפועלים. משיב לו הקומוניסט: „או, חבר, כאשר תבוא המהפכה אתה תאהב תות־שדה עם קצפת!")

פטרה קלי מושכת את מירב תשומת־הלב של כלי־התיקשורת. היא בת 35, אך נראית הרבה יותר צעירה — נמוכת־קומה (כ־1.58, אני מעריך), בלונדית, דקה, בעלת תווי־פנים חדים, השיפעת כוח־רצון. היא נראית עייפה עד מוות, כולה פקעת של עצבים, ולעולם אינה צוחקת.

פטרה היא גרמניה, שגדלה אצל אב חורג באמריקה (ומכאן השם האירי). אחותה הקטנה מתה מסרטן, אחרי שנעקרו עיניה. פטרה החלה מקדישה את חייה למילחמה בסרטן, הקימה קרן על שם אחותה, ומכאן הגיעה באופן טיבעי לחקירת הקשר בין הסרטן ואיכות־הסביבה. היא עברה לבריסל, הפכה שם יועצת־מינהל, והחלה נוסעת בין בלגיה וגרמניה כדי לארגן את התנועה הירוקה, שצצה יש מאין. התנועה קמה לא במעט תודות למרץ האגדתי שלה. היא מהווה אצל הירוקים את אשר היווה, לפני חצי דור, דניאל כהן־בנדיט אצל האדומים.

עכשיו היא נראית כאילו היא עלולה להתמוטט בכל רגע. רק כוח־הרצון מחזיק אותה בתנועה.

הספירה נגמרה. קול נבחר, כמובן. לפני שהוא נשבע אמונים. ניגשים אליו ראשי כל הסיעות ולוחצים את ידו.

נראה כי הירוקים לא התכוננו למצב זה. הם החליטו מראש להחרים את טקס השבעת הקאנצלר ולצאת מן האולם, כי השבועה כוללת את הפסוק „למנוע נזק מן העם הגרמני", ומי מזיק לעם הגרמני — לדעת הירוקים — יותר מנציג זה של ההון הגרמני, ההורס את הסביבה והמדכא את המיעוטים?

אחרי היסוס של רגע ניגשת יושב־ראש הירוקים, מארי־לואיזה בק־אוברדורף, אל קול, מגישה לו ענף נבול של ברוש, ולוחצת את ידו. אחרי היסוס קל, שם קול את הענף על גבי הפרחים הזוהרים, שהוגשו לו קודם לכן.

מיליוני גרמנים רואים את המחווה, אם כי לא כולם מבינים, מן הסתם, שהענף הוא נבול, ומסמל את רצח הטבע בידי המימסד.

אינטרנציונל ירוק

בערב נערכת בפאב הגדול חגיגת־הניצחון הבינלאומית. חברי־הפרלמנט חוזרים ממישכן הבונדסטאג, והאורחים מחו"ל מתבקשים לספר על המיבצעים והבעיות של תנועותיהם.

אני מספר בקיצור על פגישותינו עם יאסר ערפאת. מעבר־הקווים בביירות הנצורה מצטייר כאן, משום־מה, כמעשה־גבורה עילאי, וזוכה במחיאות־כפיים סוערות. אני מספר על „שלום עכשיו" ועל „הוועד נגד המילחמה בלבנון," על הפגנת 400 האלפים ועל סרבני־השרות. תגובת הציבור אינה משאירה ספק לגבי אהדת הציבור לישראל האחרת, שוחרת־השלום.

בסוף דבריי אני קורא להקמת אינטרנציונל חדש, אינטרנציונל „ירוק" למאבק בינלאומי לשלום, לצדק ולאיכות־החיים. ברור שאצל פעילי התנועה הגרמנית קיימת נכונות לכך.

הנואמים הבאים אחרי — הבריטית המספרת על ההכנות לפעולת־פסחא נגד החימוש הגרעיני, האיטלקי המדבר על המאבק נגד הטילים האמריקאיים והצ׳כית המדברת נגד הדיכוי הקומוניסטי בארצה („אני סוציאליסטית למרות שחייתי במישטר סוציאליסטי") — מצטרפים לרעיון.

המסובים שותים תה ובירה, מקשיבים ומחליפים רשמים על יומם הגדול. לקראת חצות מגיעים גם פטרה קלי והגנרל. גרט סבסטיאן הוא מעין „מתי פלד גרמני" — ארבע שנים בחיל־ההנדסה בחזית הרוסית במילחמת־העולם, 25 שנים בבונדסוור. לאחר מכן התעניין במכון לחקר השלום, שהוקם על־ידי קצין משוחרר. הופעתו של הגבר התמיר, בעל החזות הטיפוסית של קצין פרוסי, בחבורה מזוקנת זו של הדור הצעיר, שונא־הצבא, היא תופעה מעניינת.

בבוקר היתה פטרה עייפה, עכשיו היא נראית שבורה ורצוצה, בשלב אחרון של תשישות. אבל יש תרופה. בארבארה ריי־טינג, שחקנית גרמנית ידועה מאוד (תיאטרון וקולנוע), מקדישה עתה חלק מזמנה לקידום תזונה נכונה. היא הביאה עימה מטחנת־יד, כמות של גרעיני שעורה, שמנת, צימוקים, אגוזים ועוד כל מיני תבלינים, ומכינה מיזלי אמיתי. פטרה אוכלת ומקבלת את המטחנה במתנה.

גם אני אוכל. וזה היה המחיר שאני משלם עבור חוויות היום.

אנחנו לוקחים את פטרה ואת הגנרל הביתה במונית. בדרך היא שופכת את ליבה. היא קורסת תחת עומס העבודה. לא נתנו לה מזכירה. היום נתנה עשרות ראיונות. ההצבעות האינסופיות במליאה התישו אותה לגמרי. יש לה דקירות בחזה. האור הפלואורסנטי משגע אותה. „אני לא יודעת איך החזקתי מעמד היום. היו רגעים שלא ידעתי מה קורה סביבי."

מורידים אותה ליד מלון. שם מחכה לה הסבתא שלה. האב החורג והאם לא הספיקו להגיע מאמריקה.

אקדח ואונס

למחרת בבוקר מתחילה העבודה הפרלמנטרית הרצינית.

מי שסבר כי הירוקים יסתפקו בגימיקים למען הטלוויזיה ובהקמת שערוריות, טעה. כמונו בשעתו, הם הלכו לפרלמנט כדי לעשות עבודה רצינית.

על סדר־היום עומד סעיף שיגרתי: בחירת ועדות הפרלמנט. הירוקים תבעו ייצוג מוגבר בכל הוועדות, והקמת ועדות מיוחדות לפירוק החימוש, למעמד האשה ולענייני איכות־הסביבה. זה מאפשר להם לזרוק אל חלל האולם את הפצצות המילוליות הראשונות.

מתחיל יוסף („יושקה") פישר, מזכיר הסיעה, צעיר שכבר עשה לעצמו שם בחוגים שמאליים בפראנקפורט. הוא משך את תשומת־ליבי כאשר פירסם מאמר בגנות השיגעון האנטי־ישראלי של השמאל החדש, המבקש להיות „יותר אש"פי מאשר אש"ף עצמו."

פישר כולל בדבריו התקפת־מחץ על פראנץ־יוזף שטראוס, שנסע לפיליפינים כדי לתת לרודן פרנאנדו מארקוס אקדח במתנה. כשפישר מדבר על „האקדוחן הנוסע," המתחנף לרוצחים בינלאומיים, מתפוצצת הסיעה הנוצרית. חברי הסיעה — רובם גברים בחליפות מפוארות, שערפם ופניהם טובעים ממש בהררי שומן מרוב אכילת בשר־חזיר — מתחילים לצרוח מזעם. זה מאפשר לפישר לעמוד על הצביעות של האדונים „המתבצרים מאחורי צווארון ועניבה" והמתנהגים בצורה פרועה, אחרי שמתחו ביקורת חסודה על הלבוש המרושל של הירוקים.

ההתפרעות הימנית מגיעה לשיאה כאשר מדברת המורה הירוקה גבריאלה („גבי") פוטהאסט בזכות ועדה מיוחדת למעמד האשה. ועדה כזאת דרושה, לדבריה, כדי לשים קץ ל„דיכוי הרוב על ידי המיעוט" — שהרי הנשים הן הרוב בגרמניה (54%), והגברים מיעוט.

הגברים עבי־המידות והמלוקקים של הימין מתחילים להמטיר על הצעירה דברי לעג קולניים, וזו משיבה בהערה הגורמת להתפוצצות: „רוב מעשי־האונס מתרחשים בחיי הנשואין!"

זה יותר מדי בשביל גברים גרמניים. הם מטביעים את דיברי הנואמת בקריאות־ביניים פרועות. יושבת־ראש הישיבה חסרת־אונים, קשה לשמוע את הנואמת הצעירה.

(אחד הירוקים מסביר לאחר מכן מדוע זה קורה: הטכניקה היא המצאה של גברים. המיקרופונים הומצאו למען קולות גבריים. ככל שהקול נמוך יותר, הוא מיטיב „לעבור" במיקרופון. קולות נשיים אינם מתקבלים בו יפה. גם אני שמתי לא פעם לב לתופעה זו. אגב, אפשר להוסיף כי הטכניקה היא גם המצאה של לבנים. כימעט ואי־אפשר לצלם כושים).

לאחר מכן מגישים הירוקים הצעה לסדר־היום נגד מיפקד־האוכלוסין, העומד להיערך בגרמניה בשבועות הקרובים. ברחבי המדינה קמה תנועת־חרם ספונטאנית נגד המיפקד, מפני שהוא חודר לתחום־הפרט. הוא יאפשר את חשיפתם של זרים בלתי־חוקיים, הומו־סכסואלים (מפני שייר־שם מי גר עם מי), הכנסות צדדיות, ועוד.

הנואם הירוק קורא מעל הדוכן להפרת החוק. נציגי כל המיפלגות קמים להשיב. הסוציאל־דמוקראט מתפתל, כמו מפא"יניק אמיתי. אין הוא יכול להתנגד למיפקד, כי הוחלט עליו בימי השילטון של מיפלגתו. אך אין הוא רוצה להעניק לירוקים את המונופול על תנועת־ההתנגדות, הפושטת בציבור. בתירוצים שונים, הוא תובע לדחות את המיפקד לכמה שבועות. הנוצרי מתנפל עליו, ומסיים את דבריו בבקשה שהגרמנים יתייחסו למיפקד באותה הרצינות כמו יוסף הקדוש, אביו של ישוע, שהלך כל הדרך מנצרת לבית־לחם כדי להשתתף במיפקד של הורדוס.

לפני ואחרי ישיבת־המליאה — ישיבה של הסיעה. ישיבה אינסופית.

כאן משתוללת הדמוקרטיה הטוטאלית. האם הנאומים במליאה היו בסדר? מדוע לא הושמעו כל הנימוקים נגד המיפקד? מדוע לא הוגשו ההצעות בזמן בכתב, כפי שדורש הנוהל?

אחת הצעירות תובעת כי כל הגברים בסיעה יחתמו על גילוי־דעת, המגנה את גסות־הרוח של הגברים במליאה נגד הנואמת שדיברה על זכויות האשה. אחד הצעירים מתנגד. מדוע יחתמו רק הגברים? מדוע לא כולם? אבל הנשים מתעקשות. גם פטרה קלי — היום היא נראית עוד יותר עייפה, מכיוון שחסר התמריץ העצבני של אתמול — תובעת: הגברים צריכים למחות. הצבעה. ההצעה התקבלה.

מי ידבר על החימוש? הגנרל, שהוא בר־סמכא, או אחד הפעילים הצעירים, שגיבש הצעות מרחיקות־לכת לפירוק החימוש? מצביעים. מצביעים עוד פעם.

עלי לנסוע לנמל־התעופה כדי לחזור הביתה. אני קם, מביט מבט אחרון בחבורה נעימה זו של צעירים מזוקנים וצעירות בלתי־מאופרות, ויוצא בשקט. איש אינו מרגיש בכך, כי הכל שקועים בוויכוח.

האשה הקשישה ביותר בסיעה, בעלת שיער־שיבה, מתמרמרת על הנוהל הקיים בפרלמנט שהכל קמים לכבוד היו"ר, בהיכנסו למליאה. מה זה פה, בית־ספר? היא, על כל פנים, לא תקום!

האם להחליט שכל הסיעה תנהג כך? מישהו מציע להשאיר זאת לשיקול־הדעת של כל אחד מחברי־הסיעה. מצביעים. מצביעים עוד פעם. הוחלט ביחד שכל אחד יחליט לבדו.

הבורסה

צפוי אפריל חם

אולי המונח — או אם תרצו ההגדרה — הקולע ביותר למה שקורה עכשיו בבורסה הוא: אופטימיות זהירה. עכשיו נפרק את ההגדרה לגורמים: האופטימיזם נובע מהעובדה הקלנדרית, שעברנו את הריבעון הראשון של 1983, התחלנו שנת תקציב חדשה; אפשר להתחיל דף חדש.

עברו כמעט חודשיים וחצי מאז המפולת, ככל שגדל המרחק מאז, גדלה הנכונות לחזור לבורסה. הקרנות גמרו כבר לקנות מלאים של ניירות־ערך, עכשיו צריך לשווק אותם, וההתחלה היתה עוד בימי־המיסחר האחרונים של מרס, ולוא רק כדי להציג בסוף הריבעון תוצאות טובות יותר. חבל, גם זה בלי הצלחה יתרה.

רק שלוש קרנות־נאמנות הצליחו בשלושת החודשים האחרונים להדביק את המדד, בסיועה האדיב של המפולת, כפי שאמר לי מנהל אחת הקרנות.

עכשיו, למה בכל זאת דרושה זהירות? קודם כל תמיד טוב להיות זהיר. תחילת אפריל היה תמיד מועד, מלשון חג, טוב בבורסה. אבל לא תמיד ההיסטוריה חוזרת על עצמה.

עכשיו, כבר עכשיו מדגיש אחד מחכמי־הבורסה, תבוא „מיתקפת האביב". „עוד כמה ימים כאלה והקהל בא," הוא אומר.

הבנקים יתנו פחות, החופשיות יותר

יש גם ברוקרים בעלי הגישה הכבדה, הבסיסית, המלומדת; לאלה יש סימנים משלהם, נוסף על מה שאמרו חבריהם. יש להם מה להוסיף, חשוב, כמעט משכנע ואולי אפילו בלתי־נמנע, כדבריהם.

„תראה," אומר לי אחד מהם, „צריך להכין כסף. תמיד בהתחלת אפריל, השוק מתחיל לזוז בכיוון הנכון; אני אומר לך, שהבנקים יתחילו עכשיו לתת פחות. באפריל שנה שעברה הם נתנו רק *3%*, וגם הפעם זה יקרה. הם מלאים ב„נוסטרו', סחורה שקנו מכספם, הם חייבים לשווק.

נו, את זה כבר שמעתי, אני אומר בחוסר־אמון, ואז באות הבליסטרות: „תשמע, אפריל זה חודש עם נזילות גבוהה, החשב הכללי מתחיל לשחרר כספים, מוסדות, מיפעלים ועסקים גדולים שאכלו אותה בחודשים האחרונים, ייכנסו בכוח לשוק. גם המשקיעים הקטנים וגם הגדולים חיכו מספיק, עכשיו נשבר המחסום. תראה, הם יבואו, כולם יכנסו בצורה מסיבית. מה אתה חושב, שהכסף שבפריפריה לא ירוץ? בטח ירוץ; אני אומר לך, החגיגה תתחיל שוב. אני רק מקווה שלא יתחיל שיגעון חדש. אני מקווה שלמדו משהו." עד כאן.

אני חייב להודות שההתלהבות כמעט שיכנעה אותי שהמאורעות וההתהליכים שהוא תאר אותם במרץ אכן יקרו. ליתר ביטחון, אמר לי חכם אחר מעמודי־התווך של הבורסה, צריך להתכונן לזינוק. די, הגענו כמעט לנקודה שממנה יש רק אפשרות אחת: עליות שערים.

וחכם עוד יותר גדול ומבין לא פחות, אמר לי: שמע, תגיד למי שאתה רוצה, שעדיין צריך להיות זהיר, ושיקנו רק את המניות הכבדות, בהם השקיעו הבנקים והקרנות ושאותן צריך לשווק בעליה ולשמור על שעריהן. אפשר לקבל דוגמה? כולם יודעים, היועצים בבנקים יודעים, והפעם לשם שינוי כדאי לשמוע את מה שהם אומרים.

זהו, אפשר לחזור לבורסה. בזהירות.

תותח

נגד אגוזים

ושוב אנחנו חוזרים לכולבו המפורסם האמאכר שליימר בניו־יורק. אחד הפריטים המעניינים ביותר לחובבי כלי־נשק וסתם נשות משרתי־קבע הוא ה„תותח לפיצוח אגוזים." כמאמר ההסבר המלווה את המוצר הנחמד הזה „דרך מיוחדת במינה לפצח אגוזים" — הגודל והקושי לא חשובים. מפצח כל שיריון בצורה אלגנטית ומונע בעד קליפות האגוז לעוף לכל צד. פיצוח חלק וקומפקטי.

אפשר לפצח תוך אחיזה ביד ימין לימניים וביד שמאל לשמאלנים. אפשר גם על השולחן.

משוך בידית הקפיץ ושחרר, והמלאכה נעשתה. מספק די כוח־פיצוח כדי לפצח כל מין וסוג של אגוז. עשוי מפוליסטרין מוקשה, בעל עמידות גבוהה למכות ופלדה מצופה כרום. דגם חלוצי של תותח העתיד. האורך כ־40 סנטימטר והמישקל שני ק"ג.

המחיר, בלי התחמושת — 15 ק"ג.

ועכשיו משהו לא נורמלי, פטנט מארץ

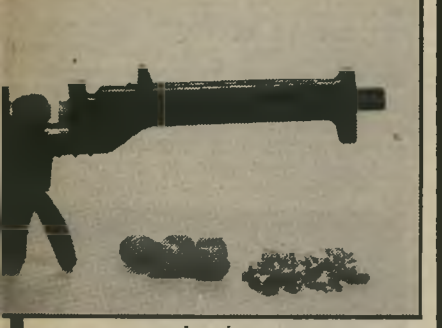

מפצח כל קליפה
הגודל לא חשוב

הפטנטים. מיועד, תתפלאו, בעיקר לעצלנים ולכאלה הרוצים להתמחות בעצלנות. יש גם קורסים של 10 דקות ללימוד התורה כולה; אין בחינות. ההצלחה מובטחת. אין צורך בידע קודם או רקע השכלתי, עצלנות מלידה תספיק.

ובכן, המדובר במתג בקרה אלחוטי, או בעברית של יום יום — שלט־רחוק. כמו בטלוויזיה, אבל הרבה יותר משוכלל. ה„מתג" הנ"ל עובד על גלי־קול המשודרים על־ידי יחידת שידור. המתג רב כוחו בהפעלת וכיבוי מכשירי טלוויזיה, זה לא חדש. אבל, הוא יכול גם לפתוח ולסגור כל כלי העובד על חשמל, כולל האורות בבית. אינך צריך לעזוב את הכורסה או המיטה, כשהמתג לרשותך: לוחצים והאור כבה, כשצריך, לוחצים והקומקום החשמלי מתחיל להרתיח מים לקפה של בוקר בעודך במיטה, ועוד אלפי אפשרויות. הכל במחיר המצחיק של 30 דולר, עבור המיתקן שמישקלו בסך הכל קילוגרם אחד ואפילו אינו צריך סוללות.

עיקר שכחנו: אפשר להדליק את האור בבית גם מחוץ לבית.

דגם יותר משוכלל, הפועל כרדיו לכל דבר. על סוללות, עושה אותם הדברים כמו הפטנט הקודם. אך הטווח שלו גדול הרבה יותר — עד שלוש מאות מטרים; גם המחיר שלו גדול יותר בהתאם: 50 דולר, כולל סוללות והוראות.

הבורסה השנייה לא תקום

מיקי אלבין דואג להיות בחדשות. בסוף השבוע הוא עשה זאת שוב. אני מקווה שאני פטור מלהציג את איש־העסקים אלבין, בזכות עצמו ובזכות קבוצת אייזנברג, שאליה הוא משתייך.

לפני כמה חודשים פירסמתי במדור זה הצעה שהועלתה על־ידי מיקי אלבין, להקים בורסה נוספת — בירושלים. מתברר שהעסק לא מת, אבל במקום להגיע לירושלים הוא הגיע לגבעתיים. קבוצת אנשי־עסקים, ברוקרים ופרופסור יוסי גרוס שיגרו מיכתב בקשה לשר־האוצר בירושלים שיאשר להם הקמת בורסה בגבעתיים.

בהצעה יש שני דברים מעניינים: הראשון — הבורסה לא תאפשר לבנקים להיות חברים בה; והדבר השני — כל אחד יוכל

איש־עסקים אלבין
תרגיל מחוכם

להיות חבר בה, חוץ מהבנקים. הרעיון המונח ביסוד הבקשה הוא בערך כזה: אם בבורסה של תל־אביב צריך לעבור כל מיני בדיקות ולעמוד בכל מיני תנאים קשים כדי להתקבל אליה — ובמינוח הבורסאי, כדי שהמניות של החברה המנפיקה יירשמו למיסחר — אצלנו לא תהיינה בעיות. כל מי שהרשות לניירות־ערך תאשר, יתקבל אוטומטית לבורסה שלנו. מי שירצה יבוא, חוץ מהבנקים, כמובן.

אגב, הרעיון איננו חדש והוא מקובל בכמה מדינות ובורסות בעולם. בכמה בורסות נהוגה השיטה של שתי רשימות מיסחר, האחת של חברות שעומדות בקריטריונים מחמירים — בלונדון, למשל, הן נקראות „המניות הרשומות" — והרשימה השנייה של מניות „לא רשומות" — בניו־יורק אלה הן המניות הנסחרות „מעבר לדלפק."

ההבדל הוא, שאנחנו לא לונדון ואפילו לא ניו־יורק, אבל זה לא ההבדל היחיד. לבורסה שנייה בארץ אין הצדקה כלכלית. כל מה שיכולה וצריכה לעשות בורסה, עושה הקיימת, אף כי לא תמיד בהצלחה יתרה, בלשון המעטה.

ולעניין עצמו: אני יכול להודיע ליזמים שבורסה שנייה בגבעתיים לא תקום. וזה משני טעמים חשובים. הראשון: שר־האוצר ידחה את הבקשה ויש לו נימוקים טובים לכך. ודבר שני: הבנקים לא ישתפו פעולה, ובלי הסניפים והמערכת האירגונית והתיקשורתית של הבנקים העסק אבוד.

במקום בורסה שנייה אני מציע ליזמים לבקש רישיון לקאזינו, בית־הימורים, באילת, במקום בורסה בגבעתיים. עובדים לא יחסרו; אפשר להעביר את מחצית עובדי־הנמל לקאזינו, אבל שם לשם שינוי יצטרכו לעבוד גם כשלא תהיינה אוניות בנמל, וזהו יתרון עצום למשק המדינה.

ודבר שני, שם אפשר יהיה לגבות דמי־כניסה גבוהים, שמחציתם ילכו לאוצר, לצרכים לא מוגדרים, וכאלה יש הרבה.

והחשוב מכל: פיתוח אילת ותיירות הפנים יקבלו דחף עצום. המלונות יהיו מלאים; המטוסים יהיו מלאים: הכיסים יהיו מלאים לשם וריקים בדרך חזרה.

ואולי עוד משהו. התרגיל הזה שעשה מיקי אלבין וחבריו, ללחוץ על הבורסה כדי שתנמיך את הקריטריונים לקבלת חברות חדשות, ראוי להערצה. כל הכבוד. הבורסה תחליט בזמן הקרוב על שתי רשימות למיסחר, המניות הכבדות עם סחירות גבוהה, והמניות החופשיות בעלות סחירות נמוכה ופוטנציאל מניפולטיבי גבוה.

אשראי גנוב

העסק מתחיל להתפתח גם בארץ, אבל הנוגעים בדבר מסרבים למסור מידע ויש להם סיבות טובות ככל הנראה. אבל העובדה שהעניין התפתח ונעשה מתוחכם יותר, על כך מספרים עיתונים בארה"ב.

עסקי כרטיסי־האשראי של שתי החברות הגדולות בארצות־הברית, ויזה ומסטר־קארד (בישראל ישראכרט), הקיפו בשנה האחרונה עסקות בסכום־עתק של יותר מ־70 מיליארד דולר. על עניין זה עמדו עד מהרה זייפנים, גנבים, וסתם פושעים.

בשנה שעברה הפסידו שתי חברות אלה 40 מיליון דולר כתוצאה מזיוף כרטיסי־אשראי, ועוד 200 מיליון דולר בשל גניבת כרטיסי־אשראי. וזה סכום גדול, שיורד מהרווח, וככל שהוא גדל, הרווח קטן ומצטמק.

אז מה עושים?

החברות עשו שני דברים: הקימו מחלקות־ביטחון למילחמה בזייפנים וגנבים, והדפיסו אמצעי־ביטחון נוספים על גבי הכרטיסים. עכשיו הם מתפללים שההפסדים יקטנו. אגב, מתברר שההפסדים של החברה השלישית — אמריקן אקספרס — כתוצאה מזיופים וגניבות הם קטנים. התברר שהכרטיס שלהם קשה לזיוף ושיטת הזיהוי שלהם מקשה על הגנבים.

מיכתב ב־69 שקל

יוזמה בעסקים זה משהו. למשל, הדואר גובה עבור העברת מיכתב 2 שקלים, כמחיר הבול. מתברר שלפחות בתל־אביב יש חברות, מוסדות, בנקים ואפילו פנינה רוזנבלום, שמוכנים לשלם עבור השרות הזה, של העברת מיכתב, פי 33 ועד פי 60.

את הפרינציפ תפסו שני צעירים, אבי גלאון ודוד פילה, שהקימו חברה לשרותי שליחויות בשם „גל־שליחים". והיום הם מגלגלים מיליונים על גלגלי הקטנועים, המצויידים במערכות קשר אלחוטי. מחיר התענוג, של מישלוח מיכתב, המגיע תוך שעה ליעודו ברחבי תל־אביב — 69 שקל. ובגוש דן — 120־130 שקלים.

הרבה? בהחלט. כדאי? עובדה. מאות חברות משתמשות בשרותי שליחים, משלמות עבור השרות עשרות מונים.

בדואר ישראל התהליך הפוך. המחיר אינו מחיר, כך גם השרות. על כך אומר שר־התקשורת מרדכי ציפורי: עם משכורת כזו אתה רוצה שיהיו דוורים?

שיעלה את המחירים, את השכר ואת השרות, ואם לא את שלושתם לפחות את שני האחרונים.

האשה מהתחנה המרכזית

(המשך מעמוד 47)
„עמוס עוז יקבל את הנובל שלו גם בחול־דה." היא אומרת.

עכשיו היא בתקופה המאושרת שלה. היא מרגישה שהם נעשו קצת „פולנים." פתאום חשוב חשבון בבנק בשביל הילדים, חשוב לקנות עוד לגו אחד. נגמרו חיי הבוהמה. רק היא ותום בת ה־6 ודין בן ה־4 ומנחם. כשקוראים את ספריה של דורית, מרגישים את מנחם בין השורות כל הזמן. תופס מקום מאוד חשוב. „הוא תופס מקום חשוב כי הוא טיפוס. הוא נושא להשראה בשבי־לי, הוא מורכב, הוא מעניין, יש לו כושר היסחפות טוטאלי לדברים, אני תלויה בו מאוד. אני קצת מתביישת לדבר על אהבה... טוב אני אגיד את זה. אני אוהבת אותו מאוד."

היא חוזרת ומדברת על תחנה מרכזית, על הגיבור שאין לו עבר והוא מוכר דרך פעולותיו והוא איננו דמות מפותחת. היא ניסתה, בספר, להגיד משהו על כולם. גיטשה אמר „המצב הנאיבי הוא ההיבלעות המוחלטת ביופיה של התדמית..." היא נתנה לזה פירוש משלה: על ההתאהבות שבתוך יופיה אנו רוצים להיבלע ולהיות נאיביים."

מונולוג מרתק. מושגים כמו „מסטלבטת" ו„אכזיסטנציאליזם," „תפשתי־ראש" ו„זרם־התודעה," מתערבבים זה בזה. אולי ככה מדברות חתיכות בלונדיות בנות 26 המח־זיקות תואר מ"א בספרות ובפילוסופיה. „אני חונכתי שש שנים במחלקה לספרות עברית להיות דייקנית ורצינית," היא או־מרת. אני מזכירה לה כל כמה דקות שהעולם הזה אינו מוסף ספרותי ומה שמעניין אותי כרגע זאת היא, ולא הספ־רים שלה (שאותם קראתי ואהבתי). „טוב," היא אומרת, „אבל מה מעניין בי?" ואני נזכרת במישפטים מתוך ספריה כמו „יש בה צייתנות של ילדה הרוצה לנצח," או

דורית ומנחם זילברמן
„הוא תופס מקום חשוב"

„כמו תינוקת אקדמאית: תמימה וסקר־נית."

ברגע מסויים, אולי ברגע ששוכנעה סו־פית שהכתבה תהיה על דורית זילברמן ולא על תחנה מרכזית, היא חותרת לסוף הראיון. וכל אחד יודע שבסוף שואלים מה התוכניות. היא עונה בלי שנשאלה: „אני כותבת עכשיו שני ספרים, אחד ספר־מחקר וספר שני לבני־הנעורים, על ילדה המנסה להיות ילד. הילדים גדלים ממילא. מנחם רוצה עוד איזה שיבעה ילי־דים — אז יש אופציות פתוחות." החלום שלה הוא שהספר הבא תמיד יהיה יותר טוב מקודמו. ושעמוס עוז יתאהב בספרים שלה. אולי גם בולי (א"ב יהושע). זהו.

כשיצאנו לרחוב הירקון ונפרדנו אמרה לי: כל הערב ישבתי מולך סמוקה. הייתי צריכה לשלוח את מנחם להתראיין במ־קומי.

דניאלה שמי ■

„אני בן־אדם צנוע מאוד!"

(המשך מעמוד 59)
רעייתו של ראש עיריית תל־אביב, מרדכי נמיר.

מאשה לובלסקי שלחה לי פרחים, ואפילו יאיר צבן טילפן. אחר־כך טילפנו עדנה סולודר ותמר אשל.

● **מדוע מודעי אינו אוהב אותך?**

הוא נישק אותי וברך אותי אחרי שנבחרתי.

● **ומה אמר לך גרופר?**

בירך אותי.

● **נחזור למודעי. את אומרת שהוא בירך אותך ונשק לך. יחד עם זאת הוא איים אתמול בפילוג המיפלגה בעיקבות בחירתך.**

כשנבחרתי לתפקידי, קראתי לפתיחת דף חדש ביחסים במיפלגה. אין שום סיבה לפילוגים, כאשר אנחנו מאמינים באותה אידיאולוגיה.

● **מדוע הוא מתנגד לך?**

הוא תמך במועמד אחר. מודעי הוא ליבראל טוב, הוא מבין שבחירות זה דבר דמוקרטי. אני לא חושבת שהוא באמת יפלג את המיפלגה.

● **האמנת שתיבחרי?**

חשבתי שהמאבק יהיה מאוד שקול, וש־ההכרעה תיפול על חודו של קול. לכן הצטערתי שצ'יץ' לא היה בארץ.

● **היית במתח?**

הייתי במתח, כי הייתי מאוד עייפה, יחד עם זאת, לא הפסקתי את העבודה בכנסת, והשתתפתי ביום הרביעי בהצבעה על ה־תקציב. אלה היו ימי פעילות קשה בכנסת, בחירת נשיא. היתה עבודה רבה מאוד, ואני לא הזנחתי. לא נעדרתי מאף ישיבה בגלל ההתמודדות. אני עדיין עייפה, עדיין לא התאוששתי.

● **עשית לעצמך לובינג?**

כן, וזה היה קשה לי מאוד. נפגשתי עם חברי מרכז מסויימים ודיברתי איתם על נושאים שונים.

● **מכרת את עצמך?**

אני באמת אדם צנוע. זה היה קשה לי, מאוד קשה. הרבה יותר קל לי להילחם בשביל מישהו אחר.

● **מה דעתך על סינגלית פרי־אל, שהציעה עצמה גם היא לתפ־קיד שר?**

אין תגובה.

● **אם את אומרת אין תגובה על סינגלית פריאל, מה תגידי על יחסייך עם פנינה רוזנבלום?**

אין תגובה.

● **אני לא יכולה לפרסם ראיון איתך בלי שתגידי לי כמה מילים על פנינה רוזנבלום.**

את יכולה, ועוד איך את יכולה.

● **רק כמה מילים. איך בכלל הכרת אותה, איך נוצר הקשר ביניכן?**

בכלל לא הכרתי אותה ולא ידעתי מיהי. יום אחד היא טילפנה, הציגה את עצמה כעיתונאית בידיעות אחרונות ושאלה מה היה היום הכי־מרגש שעבר עליי השנה.

● **לא ידעת מי זו פנינה רוזנ־בלום?**

ידעתי שהיא דוגמנית ונערת־זוהר, אבל חשבתי שאם היא עובדת בידיעות אחרו־נות, הם בטח יודעים מה הם עושים. היא שאלה עוד אנשים, גם את שמעון פרס ואחרים. היא אמרה לי שמות.

אחרי שעניתי לה, היא אמרה לי: „את יודעת שאני מאוד ליבראלית?" די, באמת. בואי נעזוב את זה. אני לא רוצה לדבר על זה. מספיק.

● **היא אמרה שהיא מאוד לי־בראלית, ואת הזמנת אותה לכנסת ולפתיחת מעונות־ילדים.**

היא היתה בפתיחה של מעון אחד.

● **ואת הבאת אותה לכנסת?**

אין תגובה.

● **את מרגישה שהיא ניצלה את הקשר שלכן?**

אין תגובה.

● **שהיא תפסה עליך טרמפ?**

אין תגובה.

● **מתי החלטת להגיב ב„אין תגובה" על פרשת יחסיך עם פני־נה רוזנבלום?**

אין תגובה.

● **את מכירה את פנינה רוזנ־בלום?**

אין תגובה.

■ ■ ■

● **את נוהגת ללון בירושלים בימי הכנסת?**

אני נמצאת בכנסת בימי שני שלישי ורביעי. שני לילות אני ישנה בירושלים. עד עכשיו אין לי מכונית, ואני נוסעת באוטובוס. אחרי שנבחרתי רצתי כדי לתפוס אוטובוס 32. הנהג ראה אותי וחי־כה. הוא אמר לי: „גבירתי השרה, חיכיתי לך במיוחד!"

● **אנשים מזהים אותך באו־טובוס?**

לא תמיד, אבל קורה שכן. ואז זה נחמד מאוד, כי תמיד יש להם מה להגיד.

● **כשרה תמשיכי לנסוע באו־טובוס?**

זה יהיה השינוי היחיד שיחול בחיי. אני אקבל נהג עם מכונית.

● **איזו מין שרה את רוצה להיות?**

האמת היא שהייתי רוצה לעסוק בנושאי צרכנות, אבל אני צריכה לדבר על כך עם ידידי, גדעון פת. אני רוצה להשתלב, לא לקחת. אבל אני לא רוצה לדבר כלום לפני שדיברתי איתו.

תראי, אני ריאליסטית. אני לא רוצה לבנות מיגדלים באוויר.

● **את לא רק ריאליסטית, את גם זהירה.**

מרואיינת דורון
ביקורת מהבת

ממני להוציא הבטחה זה קשה, אבל כשאני מבטיחה — אני מקיימת. זה החי־נוך של הצופים. מילה זו מילה.

● **את אשה מאוד עסוקה. מתי יש לך זמן למישפחתך?**

אני מסתדרת. לקחתי את הנכדים לכנ־סת.

כשנבחרתי, הם אמרו משהו מאוד יפה. הנכד שלי, גיא, אמר: „יופי שסבתא נבחרה. צריך שתהיה גם אשה בממשלה!" אז דפנה, הבת שלי, שהיא מאוד פמיניס־טית, שאלה אותו: „היא צריכה להיות בממשלה רק מפני שהיא אשה?" אז גיא אמר: „לא, היא גם מתאימה."

היה פה עיתונאי ששאל אותו: היית רוצה להיות שר כשתהיה גדול? והוא אמר: „אני לא יכול להיות פוליטיקאי, כי כל פעם שאני משקר אני צוחק."

● **בתך מעורבת בקריירה שלך?**

הביקורת הכי חריפה שאני מקבלת זה מבתי, דפנה. במובן זה היא דומה לאבא שלה. „למה אמרת את זה?" ו„למה עשית את זה." אחרי שנבחרתי, את יודעת מה היא אמרה לי? „בשביל מה את צרי־כה את זה."

● **ובאמת, בשביל מה את צריכה את זה?**

אני לא יודעת, אולי מפני שאני אוהבת את הביטוי האנגלי פאבליק סרבנט, ש־פירושו משרת־הציבור. כבוד ושררה לא אומרים לי שום דבר.

● **את רואה בבחירה שלך שיא בקריירה?**

כן.

● **אין לך שאיפות גדולות יו־תר, להגיע יותר רחוק?**

לא.

● **לא היית רוצה להיות שר עם תיק?**

אה, זה כן.

● **איזה תיק?**

זה לא יהיה יפה להגיד, אבל בנושא עבודה ורווחה הייתי יכולה לפעול רבות. אבל אין סיכוי. התיק תפוס.

■ ■ ■

● **לא היית מרוצה ממסקנות ועדת כהן?**

לא הייתי מרוצה, מפני שלא היה דגש על כך שלא אנחנו ביצענו את הרצח הנפשע. זה הופיע רק בעמוד 64.

זה מזעזע אותי. נעשה לצה"ל עוול.

● **ואולי במיקרה של צברה ושאתילא צה"ל עשה עוול?**

אחריות עקיפה זה מישפט מורכב מאוד. אם לצה"ל היתה אחריות עקיפה, אז גם האמריקאים אשמים בשואה, מכיוון שהם ידעו על מחנות־הריכוז ולא הפציצו מסי־לות־ברזל ולא מנעו מהגרמנים להכניס לשם יהודים; וגם הבריטים אשמים, כי ידעו שהערבים עומדים לתקוף את שיירת הרופאים להדסה.

● **באמת מאשימים את חברי־מים.**

לא ברצח, אלא בכך שלא מנעו.

● **בדיוק בכך מאשימים אות־נו. איש לא מאשים את צה"ל ברצח, אלא בכך שלא מנע.**

אני מוכרחה להגיד על עצמי — איש לא היה מעלה על הדעת. היה נסיון עם הפלאנגות בביירות. הם התנהגו בסדר.

● **זה היה לפני רצח באשיר ג'מאיל.**

יש לנו מנטאליות שונה. אנחנו לא מבינים התנהגות כזאת. אנחנו לא מבינים רצח של כבוד המישפחה.

● **אינך חושבת שהגיע הזמן לצאת מלבנון?**

אנחנו בתהליך של יצירת עובדות חד־שות, שצריכות להוביל לשלום בר־קיימא. אני מצטערת שזה עולה בקורבנות, אבל צריך סבלנות.

● **את יכולה להגיד שצריך סבלנות ושאת מצטערת שזה עו־לה בקורבנות — לאם שבנה נפל?**

ומה אני אומרת לאמא שבנה נפל ב־מילחמת־יום־הכיפורים?

● **זו אינה מילחמה דומה.**

אני לא חושבת כך.

● **האם את שלמה עם מס־הנסיעות החדש שהוטל עלינו?**

אני לא מאושרת מזה, אבל זה הרע במיעוטו. זה יותר טוב ממיסוי נוסף.

● **לדעתך, אני צריכה לממן את הישיבות של אגודת־ישראל?**

אני רוצה להגיד לך, שאין לי דבר

> **את הביקורת החריפה ביותר אני מקבלת מבתי, דפנה. היא מאוד פמיניסטית**

נגד החינוך הדתי. כל אחד רשאי לחנך את ילדיו על־פי דרכו.

● **זה נכון, אבל למה שאזרחי המדינה יממנו ילדים שלא משר־תים בצבא?**

ילד זה ילד. הוא צריך לקבל חינוך.

● **למה אם כך לא מעניקים תוספת לילדי הערבים?**

זה משהו שהונהג על־ידי המערך.

● **את לא חושבת שיש פה אי־צדק משווע?**

משווע זה מופרז, אני לא מרוצה מזה. אבל את חושבת שזה בסדר שבזמן שחייל משרת שלוש שנים בצבא, הערבי יכול לעבוד בבנק ולחסוך כסף?

● **זה כפוי עליו, לא לוקחים אותו לצבא.**

אי־אפשר לקחת אותו לצבא. הוא לא יכול להילחם נגד עמו.

● **בעצמך אמרת: ילד זה ילד, הוא צריך לקבל חינוך. אז למה לא מגיע לו מה שמגיע לילד יהודי שהולך לישיבה או לנערה דתית?**

אני לא מאושרת מזה, אבל יש אילוצים. אם לא אנחנו נחוקק חוק כזה, יבוא המערך ויחוקק אותו חוק.

מה הם אומרים... מה הם אומרים... מה הם אומרים... מה הם אומ

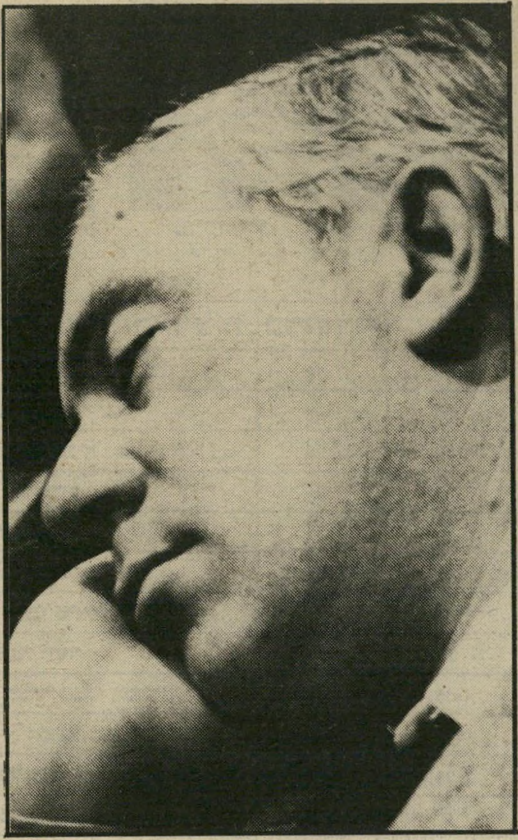

ג'יי בושינסקי:

„אני יודע שמצותתים לטלפון שלי!"

בקהיליית עיתונאי־החוץ בישראל קמה סערה גדולה. מעצרם של שני אנשי רשת הטלוויזיה האמריקאית אן־בי־סי באשמה כי ביימו הרעלת נערות ושיחרורם המפתיע, היו הקש ששבר את גב הגמל. קודם כל פורסם כי קיימת האזנה לטלפונים של הכתבים הזרים. ועד־כתבי־החוץ בישראל, שבראשם עומד הישראלי גדעון ברלי, שהוא נציג סוכנות הידיעות הגרמנית, פירסם מחאה חריפה שצוטטה לא רק על־ידי אמצעי־התיקשורת בארץ אלא בעיקר ברחבי העולם. כבוד גדול זה כבר לא יביא לנו. פניתי אל ג'יי בושינסקי, כתב רשת הטלוויזיה האמריקנית סי־אן־אן. בושינסקי, אזרח אמריקאי, חבר ועד־כתבי־החוץ ועושה בישראל ככתב־חוץ מזה 17 שנה.

● **כששר־הביטחון החדש משה ארנס נכנס לתפקידו נפגשתם איתו לשיחה. האם דיברתם איתו גם על הקשיים שמציבים בפני כתבי־החוץ?**

הוועד הנבחר של כתבי־החוץ בישראל התריע במיוחד על בעיות מעין אלה, המתעוררות כעת. לכן מפליא אותי שבמקום ששר־הביטחון יטפל בבעיות ויתן הוראות מתאימות לגורמים בשטח, המצב החמיר.

● **מתי התחילו שילטונות הביטחון להערים קשיים בפני עיתונאי החוץ?**

מאז 1967, כאשר המצב התייצב, והסתבר כי נוכחות צה"ל בגדה המערבית וברצועת עזה אינה זמנית. כתבי־החוץ עמדו על היקף התנגדות התושבים לכיבוש, ואז התחלנו להיתקל בקשיים מצד המימשל הצבאי.

● **מתי החלה לדעתך ההאזנה לטלפונים של כתבי־החוץ?**

לדעתי, מאז ומתמיד.

● **אתה בעצמך עלית פעם על האזנה שכזאת?**

נתקלתי בכך כאשר שיחה שניהלתי עם חבר־הכנסת מיכאל בר־זוהר צוטטה על־ידי אדם שהזדהה כצנזור.

● **איך אתה יודע?**

אני בטוח בזה. אני מאלה שהירבו לטלפן לחו"ל.

● **אתה יכול להוכיח את זה?**

לא, אבל זה חשד הנובע ממציאות.

בני ברבש:

„אקבל את אות המלחמה ואחזיר אותו!"

בפעם הראשונה בהיסטוריה של עם ישראל מתכוונים חיילים שנלחמו בשורות צה"ל להחזיר אות של מילחמה. אחד מאלה שיחזירו את האות הוא סגן־אלוף (מיל') בני ברבש, מג"ד בגולני, נלחם במילחמה בקו הסורי. הוא נחשב לאחד המפקדים הצעירים המעולים בצה"ל.

● **תחזיר את האות?**

כן, בוודאי.

● **איך אתה מתכוון לעשות זאת?**

כדי להחזיר את האות אני צריך קודם כל לקבל אותו. איך אבצע את זה טכנית, אני לא יודע. אני חייב קודם כל לקבל את האות, כי אני לא יכול להחזיר משהו שלא קיבלתי.

● **אתה יכול להצהיר שאינך מעוניין באות?**

אני חושב שאקט של החזרה הוא הרבה יותר משמעותי.

● **אתה לא חושש שזה ישפיע על הקריירה הצבאית שלך?**

לא. היו דברים אחרים שלא התיישרו עם מדיניות הממשלה, וזה לא השפיע על הקריירה שלי.

● **איך תסביר את עצמך לחיילים שלך?**

הם יצטרכו לעבור את זה כמו שהם עברו עוד כמה הצהרות שלי. אל תשכחי שחתמתי על הצהרת יש גבול ולכמה חיילים אצלי בגדוד היה קשה מאוד. אני מניח שהבעיה תהיה לא רק של החיילים שלי. עומד להיות גל גדול מאוד של מחזירי אותות וביניהם מפקדים רבים.

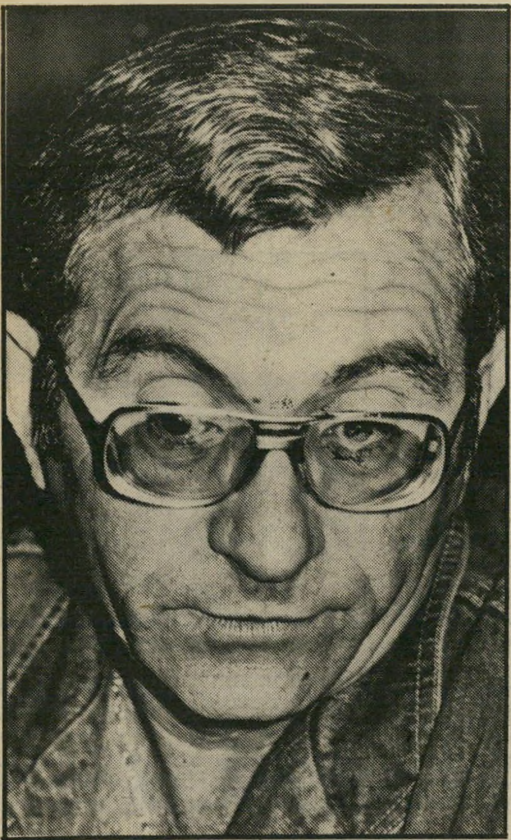

ניסן נוימן:

„זה לא כסף, זה גרעינים!"

בתוך כל אי־הנעימות והמהומה שנבעה מנפילת הצריח היפה של מיסגד חסן־בק נשכחו שני גיבורים, שכיכבו לפני כשנה בפרשה שהתסיסה את תושבי יפו הערבים. הקבלנים גיגי פרס וניסן נוימן חכרו את המיסגד מידי הממשלה ועמדו לשפצו ולהפכו לאתר קניות. אחרי שקמה סערה ציבורית, הופקע חוזה החכירה מידיהם של נוימן ופרס והם פוצו בכסף.

● **ניסן נוימן, מדוע לדעתך קרס הצריח?**

הוא היה חלש מאוד. מהנדס העיר תל־אביב התריע על כך עוד לפני כמה שנים. כשהיו ההפגנות נגדנו הוא שב והתריע כי המיבנה אינו יציב ויכול להתמוטט על ציבור המפגינים. כל אחד ידע שזה יפול יום אחד. מאז שניקו את השטח מסביב, הצריח היה חשוף כולו לים. אל תשכחי שזהו מיבנה שנבנה לפני הרבה שנים. לא היתה כל סיבה שזה ישאר חזק.

● **התכוונתם לחזק את המיבנה?**

בוודאי.

● **היו לכם תוכניות על הנייר?**

לא, כי הכל היה עקרוני, עדיין לא מעשי. אבל התכוונו להשקיע מיליונים כדי לשפץ ולחזק. הערבים רצו להיות אובר־חוכמים וזה מה שקרה. אילו נתנו לנו לעשות מה שרצינו, המיגדל של המיסגד היה מתנוסס לתפארת.

● **ויתרתם על תוכניתכם לשפץ את חסן־בק ולהפכו לאתר תיירות וקניות?**

לא ויתרנו. הפקיעו לנו.

● **כמה כסף קיבלתם?**

קיבלנו פרוטות.

● **כמה?**

מה זה חשוב? קיבלנו פרוטות. זה לא סכום סופי, עוד יהיו על זה מישפטים. קיבלנו מיקדמה על החשבון.

● **כמה?**

אם אני אגיד לך 100 אלף דולר זה יספק אותך? זה לא כסף, זה גרעינים.

ספורט

כדורגל

קמפס לא יבוא

מה עשה דויד לויאן, יושב־ראש מכ־בי פתח־תיקווה, במשך שבוע באירופה בעיצומה של עונה? זאת נודע רק השבוע. היו״ר בעל היוזמה לא נסע לנפוש, אלא

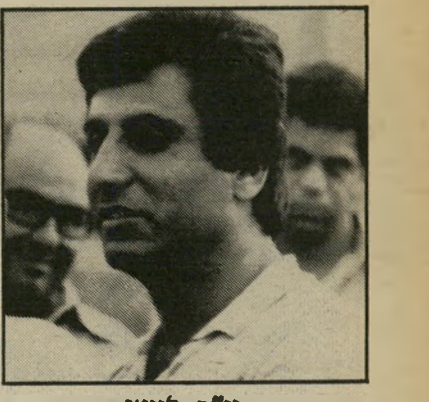

יו״ר לויאן
שחקנים זרים יותר זולים

נסע דווקא בענייני כדורגל. מה עניין פתח־תיקווה לאירופה? התשובה: התעניי־נות בקניית שחקנים זרים. בשנה הבאה יהיה אפשר כנראה להביא שחקן אחד.

אם אמנם תיפול ההחלטה בהתאחדות הכדורגל, מתכנן היושב־ראש לפתוח מיש־רד לייבוא שחקנים זרים, שדרכו ייעשו כל העיסקות.

היוגוסלבים — עם מוטיבציה. לויאן ניפגש עם מריו קמפס, כוכב גביע העולמי בארגנטינה לפני יותר מארבע שנים, שכיום משחק בוולנסיה בספרד. תמורת מישחקו בארץ דרש הכוכב 300 אלף דולר, והיושב־ראש נאלץ לגלות לו שזה כמעט התקציב השנתי של כל הקבו־צה לכל העונה. מריו גילה שבספרד הוא מקבל יותר, אבל היה מוכן להתפשר.

בביקורו גילה לויאן שבלגיה וגרמניה מוצפות בשחקנים יוגוסלביים, שהם ברמה של שחקנים ישראלים מהשורה הרא־שונה, ואפשר להביאם בסכומים הרבה יותר קטנים — בעוד שיש להם הרבה יותר מוטיבציה ויחס מיקצועי למישחק. מוסיף לויאן: „הרבה צבע יכולים הכדור־גלנים הזרים להוסיף לכדורגל הישראלי.״

הפועל למטה,

מכבי למעלה

למה הסתובב השבוע גד גולינסקי, רכז הפועל בהתאחדות הכדורגל, עם בטן מלאה, כעוס וממורמר?

בדיקה קלה בטבלות הליגות מצביעה שיש לו סיבה טובה, לרכז המסור, להיות עצבני וכואב. מצב קבוצותיו — קבוצות הפועל של הליגות העליונות — בכי רע. כעסו הופנה בראש ובראשונה לשתי קבו־צות הליגה הארצית, הפועל חיפה והפועל ראשון־לציון. שתיהן נמצאו כל העונה בצמרת הטבלה. עכשיו, שישה מחזורים לפני תום העונה, התחילו ב„פישולים״ לא צפויים, שבהם הפסידו את סיכוייהם להע־פיל לליגה הלאומית.

ראש מושפל. חלוקת הכוחות במוס־דות הספורט היא לפי יחסי הכוחות בין מרכזי האגודות, בעיקר בין הפועל ומכבי. כך גם מתנהלות ההנהלות. מזה שנים יש לאגודת הפועל רוב בכל הענפים. עכשיו, לקראת סיום העונה, מתחילה להתברר תמו־נה חדשה. התחזית הצפויה היא שהביאה לכך שאנשי מכבי מתהלכים עם חזה נפוח, ואילו אנשי הפועל הולכים שפופים, עם ראש מושפל.

מתוך 16 קבוצות הליגה הלאומית יש להפועל שבע, למכבי שבע והשתיים הנו־תרות הן שימשון ובני יהודה תל־אביב, שהן אומנם נזונות מתקציב של הפועל, אבל אינן חלק אורגני שלו.

המצב הצפוי לעונה הבאה משאיר את אגודת הפועל במיעוט בליגות העליונות. ארבע קבוצות הפועל מהליגה הלאומית צפויות לירידה לליגה הארצית (יהוד, ירו־שלים, לוד ורמת־גן). קבוצות מכבי (מלבד יפו) התרחקו מסכנת הירידה, ואילו לשלוש קבוצות של מכבי מהליגה הארצית (בית״ר תל־אביב, הכוח מכבי רמת־גן, ומכבי רמת עמידר) נשארו הבודדות בצמרת ה־טבלה הארצית. עם פער ניכר לעומת האחרות — הן היום המועמדות העיקריות להעפיל לליגה הלאומית.

ספורט ועסקנות. מצב קריטי זה נרשם לחובתו של הממונה על הכדורגל בהפועל, הלא הוא גד גולינסקי. זה הדליק אורות אדומים אצל קברניטי הפועל.

כבר לפני ארבע שנים היתה הצעה להפריד את ענף הכדורגל של הפועל מיתר הענפים, כדי שיעסקו בה אנשי מיקצוע בלבד. לפני שנה קיבלה ההס־תדרות החלטה להוציא את הכדורגל ולה־עבירו לאגף מיוחד, וזאת בגלל אופיו המיקצועני ובגלל סכומי־הכסף האדירים הקשורים בו. אלא שההסתדרות לא ממה־רת לבצע את ההחלטה, שהיתה חלק מר־פורמה בענף. גם מזכ״ל הפועל יצחק אופק לא ממהר להוציא מידיו את המש־אבים שענף הכדורגל מעניק לו.

אמבוש מישפחתי

במשך 13 מחזורים הצליח המאמן דויד שווייצר לשמור בעקשנות מעוררת כבוד על המקום השני בטבלה הלאומית. ההישג נחשב לנכבד, בגלל הזכיה המיוחדת של טורניר הקיץ האירופי האינטרטוטו.

רצה הגורל ונקבע תאריך אשר דווקא בו תיזכה הקבוצה בפרס. ב־2 באפריל זזה מכבי תל־אביב של דויד שווייצר בפעם הראשונה למקום הרביעי בטבלה. הקבוצה בת־המזל, ששבעה תלאות העונה — שימשון תל־אביב — תפסה את מקומה של התל־אביבית היוקרתית.

התנאי — להעסיק את משה. הי־תה זו המישפחה השכנה לבנין של שווייצר שהפילה עליו את הפור. יצחק שניאור, מאמנה של שמשון תל־אביב, ניצח את מכבי חיפה, ובכך זכה בשלוש הנקו־דות. ואילו זאב זלצר, חתנו של המאמן, אשר מאמן את מכבי פתח־תיקווה, ניצח את מכבי תל־אביב — ובכך הצליח האמ־בוש המישפחתי הכאילו־מתוכנן להכניע את המאמן, ששמו בחוגי־הספורט בארץ הולך לפניו.

דויד שווייצר יעזוב השנה את מכבי תל־אביב. הסכומים הגדולים שהציעה לו הקבוצה התל־אביבית לא היו שווים לסי־רובה להתחתים לעונה נוספת את בנו, משה שווייצר. דויד התעניין השבוע בהעסקתו בבית״ר תל־אביב, שתעפיל ב־שנה הבאה לליגה הלאומית — וזאת בתנ־אי שהקבוצה הבית״רית תיאות להחתים ביחד עימו גם את בנו, אשר נחשב לשח־קן לא כשיר במאה אחוז, בגלל פציעותיו הרבות בעונה הנוכחית.

החלפת המאמן לא עוזרת

כל הקבוצות שהחליפו את מאמנן באמ־צע העונה, בגלל המצב המסוכן שלתוכו נקלעה הקבוצה — נוכחו לדעת שהשיטה לא עזרה לשיפור מצבם. להיפך. אם היתה הקבוצה במצב לא הכי־הכי, הרי שאחרי החלפת המאמן הידרדרה הרבה יותר, עד לסכנת ירידה ממשית.

כך קרה להפועל רמת־גן, שהחליפה את אליעזר שפיגל בשימעון בן־יהונתן.

כך קרה גם עם אליהו עופר מבית״ר ירושלים, שמאז פוטר הידרדרה הקבוצה. כל היועצים המזהירים שגוייסו להצילה לא עזרו, עד שמצא מישהו רעיון חדש... להחזיר את המאמן המקורי. כך עשו, ואולי נצלו. כיום בית״ר רחוקה מהקו האדום ומסכנת הירידה.

כך קרה גם למכבי יפו, שחשבה כי ניסים בכר לא היה די טוב, והביאה את אליעזר שפיגל במקומו וגם להפועל יהוד.

תחזית כדורסלנים

את מישחקי הליגה הלאומית והאר־צית שייערכו השבת חוזים השבוע כדורסלן מכבי תל־אביב מיקי ברקוביץ וכדורסלן מכבי רמת־גן דורון ג׳אמצ׳י.

ברקוביץ

ג׳אמצ׳י

מישחקי הליגה הלאומית והארצית	ברקוביץ	ג׳אמצ׳י
1. בני־יהודה תל־אביב — הפועל באר־שבע	(x)1	(1)x
2. מכבי יפו — הפועל תל־אביב	(1)x	(x)1
3. הפועל כפר־סבא — מכבי נתניה	(x)2	x
4. מכבי יבנה — הפועל ירושלים	(2)x	(1)x
5. בית״ר ירושלים — הפועל לוד	(x)1	1
6. הפועל רמת־גן — מכבי חיפה	(x)1	x
7. שימשון תל־אביב — מכבי פתח־תיקווה	(x)1	(x)2
8. מכבי תל־אביב — הפועל יהוד	(x)1	1
9. מכבי רמת־עמידר — הכוח־מכבי רמת־גן	(1)x	(x)2
10. הפועל פתח־תיקווה — הפועל נצרת־עילית	(x)1	(x)1
11. מכבי שערים — הפועל אשקלון	(x)1	(x)1
12. הפועל חדרה — בית״ר רמלה	(x)1	1
13. הפועל ראשון־לציון — בית״ר תל־אביב	(1)x	x

בשבוע שעבר הצליח יורם ארבל לנחש שבע תוצאות נכונות, ואילו דני דבורין ניחש שש.

כוכבים במקום קבוצה

הבעיה של הפועל רמת־גן זה לא היכולת שלה בכדורסל, כי היא הוכי־חה העונה שיש לה יכולת. הבעיה היא פסיכולוגית.

הפועל רמת־גן היא קבוצה שאינה מא־מינה ביכולת שלה לנצח את מכבי תל־אביב במישחקים חשובים. עד כה, אומנם הצליחה רמת־גן לנצח כמה פעמים את מכבי תל־אביב, אך מעולם לא עשתה זאת במישחק גורלי.

בלי תרגילים חדשים. בשבוע שעבר שוב באה לידי ביטוי תופעה זו. באחד

מאמן דאמיקו
נשא פירות

המישחקים הקבוצתיים היפים שנראו ה־עונה, הובילה הפועל רמת־גן בביטחה ב־רוב שלבי המישחק. אך דווקא בדקות ה־אחרונות, שהיו המכריעות, שמטה את היתרון ונכנעה לשחקן מכבי תל־אביב ג׳ק צימרמן.

במישחק זה הפגינה הפועל רמת־גן מי־שחק שובה־עין וקבוצתי. לעומת זאת, מכבי תל־אביב נשענה כהרגלה ברוב דקות המישחק על יכולתו של אחד הכו־כבים, והפעם היה זה יכולתו המזהירה של צימרמן, שבדקות האחרונות הסתייע גם ביכולתו של מיקי ברקוביץ.

מכבי תל־אביב נראתה כקבוצה שאין לה תרגילים חדשים וקשה לדעת אם במצבה הנוכחי היא תוכל להמשיך להיות מס׳ 1 בשנים הקרובות.

כולם יודעים שיכולתה של מכבי תל־אביב ירדה השנה — לא רק במישחקיה במיסגרת אליפות אירופה, אלא גם פה, בבית, לא תמיד הצליחה לנצח בקלות את היריבות „הקטנות.״

היה זה רודי דאמיקו, המאמן האיטל־קי שאימן את תל־אביב לפני שלוש שנים, שהצליח להוביל אותה להישגים הכי־מרשימים שלה בכל השנים. הרבה ביקורת הוטחה אז בדאמיקו, מכבי לא ניצחה אז בהפרשים משכנעים, אך יש לציין שהדגש של המאמן היה לבנות את הקבוצה כקבו־צה ולא כאוסף שחקנים בודדים מבריקים, מה שהוא נחלת הקבוצה כיום. דבר זה נשא פירות בשנתיים לאחר מכן עם רלף קליין.

אף מישחק־חוץ. יש לציין, שעבו־דתו של המאמן הלאומי קליין לא היתה בכיוון של חיזוק ושמירת המישחק הקבו־צתי, אלא יותר מישחק מהיר ואישי. הדבר אומנם גרם לעיתים לנצחונות בהפרשים גבוהים והבליט כמה כוכבים, אך לעומת זאת החליש את מישחק הקבוצה, שנחשב לחשוב במיוחד במישחקי־החוץ, כאשר הקהל היריב לא נותן את התמריץ ה־מעודד.

המאמן האיטלקי דאמיקו עזב בעיקר בגלל לחץ הקהל, שדרש שיביאו לו כו־כבים בולטים ומזהירים. כיום משחקת הפועל רמת־גן את המישחק הכי קבוצתי שיש. צבי שרף, המאמן אותה כבר שנ־תיים, למד כנראה את המלאכה מדאמיקו, כששימש כעוזרו במכבי תל־אביב.

גם רודי דאמיקו וגם שרף הם מועמדים לאמן את מכבי תל־אביב בעונה הבאה, אם לא תבחר ההנהלה במאמן אמריקאי.

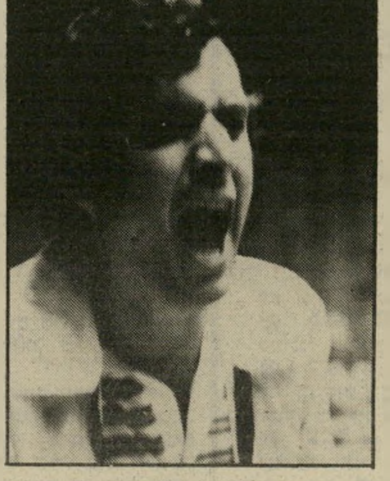

מאמן שרף
למד את המלאכה

מתאים לי.
BROADWAY 80
בבדיקה של Monde Selection, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1982 על איכותה המעולה.
BROADWAY
80
טעם אמריקאי. תערובת אמריקאית.

המחיר: 60 שקלים (כולל מ.ע.מ.) שנה 47 72 עמודים
מיספר 2379 6.4.1983 כ"ג ניסן תשמ"ג

העולם הזה

גילוי: חשוד שלישי ברצח

ראיו
מיוחד
עם
לידיק
שג'א

אם החשוד ברצח הברוקר